

Euroopan yhteisöjen virallinen lehti

ISSN 1024-302X

C 374

42. vuosikerta

23. joulukuuta 1999

Suomenkielinen laitos

Tiedonantoja ja ilmoituksia

Ilmoitusnumero

Sisältö

Sivu

I Tiedonantoja

.....

II Valmistavat säädökset

Alueiden komitea

Syyskuun 1999 istunto

1999/C 374/01	Alueiden komitean lausunto aiheesta "Komission tiedonanto Unionin politiikkojen pohjoinen ulottuvuus"	1
1999/C 374/02	Alueiden komitean lausunto aiheesta "Muutettu ehdotus neuvoston direktiiviksi tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista"	9
1999/C 374/03	Alueiden komitean lausunto aiheesta "Ehdotus neuvoston asetukseksi (EY) Euroopan ympäristökeskuksen sekä ympäristöä koskevan Euroopan tieto- ja seurantaverkoston perustamisesta 7 päivänä toukokuuta 1990 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1210/90 muuttamisesta"	10
1999/C 374/04	Alueiden komitean lausunto aiheesta "Komission kertomus Eurooppa-neuvostolle – Säädöskäytännön parantaminen 1998 – Yhteinen vastuu"	11
1999/C 374/05	Alueiden komitean lausunto laajentumisen institutionaalisista näkökohdista "Paikallis- ja aluehallinto Euroopan sydämessä"	15
1999/C 374/06	Alueiden komitean lausunto aiheesta "Alueiden ja paikallisyhteisöjen rooli EU:n lainsäädännön täytäntöönpanossa"	25

Hinta: 19,50 EUR

FI

(Jatkuu kääntöpuolella)

1999/C 374/07	Alueiden komitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi Euroopan laajuisia energiaverkkoja koskevien suuntaviivojen vahvistamisesta tehdyn päätöksen N:o 1254/96/EY muuttamisesta"	30
1999/C 374/08	Alueiden komitean lausunto aiheesta "Komission tiedonanto – Työn organisoinnin uudistaminen – Myönteinen lähestymistapa muutokseen"	32
1999/C 374/09	Alueiden komitean lausunto aiheesta "Ikääntyvien ihmisten kansainvälinen vuosi 1999"	36
1999/C 374/10	Alueiden komitean lausunto aiheesta "Komission kertomus neuvostolle, Euroopan parlamentille ja talous- ja sosiaalikomitealle – Viimeinen vuosikertomus kehittyneiden televisiopalvelujen käyttöönottoa Euroopassa koskevan toimintasuunnitelman täytäntöönpanon edistymisestä"	41
1999/C 374/11	Alueiden komitean lausunto aiheesta "Ehdotus neuvoston asetukseksi (EY) ympäristöalan rahoitusvälineestä (LIFE)"	45
1999/C 374/12	Alueiden komitean lausunto aiheesta "Ehdotus neuvoston suositukseksi ympäristötarkastusten vähimmäisvaatimuksista jäsenvaltioissa"	48
1999/C 374/13	Alueiden komitean lausunto aiheesta "Kuntien ja alueiden omat aloitteet aluepoliittisina toimintamahdollisuuksina eurooppalaisessa kilpailussa"	51
1999/C 374/14	Alueiden komitean lausunto aiheesta "Urheilun eurooppalainen malli"	56
1999/C 374/15	Alueiden komitean lausunto aiheesta "Koheesiorahaston vuosikertomus 1997"	67
1999/C 374/16	Alueiden komitean lausunto aiheesta "Ehdotus – Neuvoston asetus (EY) kalastus- ja vesiviljelytuotteiden alan yhteisestä markkinajärjestelystä"	71
1999/C 374/17	Alueiden komitean lausunto aiheesta "Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Yhteinen liikennepoliittikka – Kestävä liikkuvuus: tulevaisuuden näkymät"	76
1999/C 374/18	Alueiden komitean lausunto aiheesta "Ehdotus neuvoston direktiiviksi tiettyjen yhteisössä liikkuvien tieliikenteen ajoneuvojen suurimmista kansallisessa ja kansainvälisessä liikenteessä sallituista mitoista ja suurimmista kansainvälisessä liikenteessä sallituista painoista annetun neuvoston direktiivin 96/53/EY muuttamisesta"	82
1999/C 374/19	Alueiden komitean lausunto aiheesta "Ehdotus neuvoston direktiiviksi tietyillä teillä kansainvälisessä liikenteessä raskaisiin tavarankuljetusajoneuvoihin sovellettavia ajorajoituksia koskevasta yhdenmukaistettujen sääntöjen avoimesta järjestelmästä" ..	85

II

(Valmistavat säädökset)

ALUEIDEN KOMITEA

Alueiden komitean lausunto aiheesta "Komission tiedonanto Unionin politiikkojen pohjoinen ulottuvuus"

(1999/C 374/01)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon komission tiedonannon "Unionin politiikkojen pohjoinen ulottuvuus" (KOM(1998) 589 lopull.),

ottaa huomioon 10. maaliskuuta 1999 työvaliokuntansa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 198 c artiklan neljännen kohdan nojalla tekemän päätöksen antaa aiheesta lausunto sekä antaa lausunnon valmistelu valiokunta 1:n "Aluepolitiikka – Rakennerahastot – Taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus – Rajanylittävä ja alueidenvälinen yhteistyö" tehtäväksi,

ottaa huomioon valiokunta 1:n kesäkuun 30. päivänä 1999 hyväksymän lausuntoluonnoksen CdR 107/99 rev. 1, jonka esittelijät olivat Markku Kauppinen (FIN – ELDR) ja Jorma Virtanen (FIN – PSE),

ottaa huomioon alueiden komitean lausunnon aiheesta "Euroopan unionin pohjoinen ulottuvuus sekä EU:n ja Venäjän rajan ylittävän sekä Barentsin alueen yhteistyöpolitiikan kehittäminen" (CdR 10/96 fin.)⁽¹⁾,

ottaa huomioon alueiden komitean lausunnon aiheesta "EU:n nykyinen ja tuleva, erityisesti alue- ja paikallislähtöisyyttä painottava Itämeren alueen politiikka" (CdR 141/96 fin.)⁽²⁾,

ottaa huomioon alueiden komitean lausunnon aiheesta "Eurooppalainen aluesuunnittelu" (CdR 340/96 fin.)⁽³⁾,

ottaa huomioon alueiden komitean lausunnon aiheesta "Paikallisyhteisöjen rajanylittävä ja ylikansallinen yhteistyö" (CdR 145/98 fin.)⁽⁴⁾,

ottaa huomioon komission PO XVI:n 28. heinäkuuta 1997 toimittaman raportin komission Rovaniemellä 18. maaliskuuta 1997 pitämästä ensimmäisestä Northern Dimension -kokouksesta,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin mietinnön arktisen maatalouden uudesta strategiasta (1999),

ottaa huomioon Euroopan parlamentin mietintöluonnoksen komission tiedonannosta "Euroopan unionin politiikkojen pohjoinen ulottuvuus",

⁽¹⁾ EYVL C 337, 11.11.1996, s. 7.

⁽²⁾ EYVL C 42, 10.2.1997, s. 6.

⁽³⁾ EYVL C 116, 14.4.1997, s. 1.

⁽⁴⁾ EYVL C 51, 22.2.1999, s. 21.

hyväksyi 15. ja 16. syyskuuta 1999 pitämässään 30. täysistunnossa (syyskuun 15. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon.

Yleistä

Alueiden komitea toteaa tyydytyksellä, että komitean kesäkuun 12. päivänä 1996 täysistunnossaan hyväksymien ehdotusten mukaisesti komissio on ryhtynyt toimenpiteisiin Euroopan unionin pohjoisen ulottuvuuden toimintapolitiikan määrittelmiseksi.

Suomen hallituksen 12. joulukuuta 1998 tekemä aloite ja siihen liittyvä Eurooppa-neuvoston päätös ovat muodostaneet vahvan perustan AK:n ehdotukselle laatia unionin pohjoista ulottuvuutta käsittelevä määrittely ja PU:n huomioimiselle unionin politiikoissa.

1. Johdanto: pohjoisen ulottuvuuden muodostuminen

1.1. Suomen ja Ruotsin liittyminen Euroopan unioniin merkitsi uuden pohjoisen ulottuvuuden muodostumista unionille. Alue poikkeaa ilmastollisesti, sijainnillisesti, talousmaantieteellisesti ja geopolitiittisesti merkittävästi muista unionin alueista. Pohjoisille alueille antavat oman leimansa harva asutus ja pitkät etäisyydet, jotka antavat myös alue- ja paikallis-hallinnolle Pohjolassa oman, muusta Euroopasta poikkeavan luonteensa.

1.2. Maantieteellisesti pohjoinen ulottuvuus sisältää olosuhteiltaan vaikeita alueita. Pohjoinen periferia on kaukana unionin ydinalueista, mikä aiheuttaa lisäkustannuksia siellä oleville toimijoille. Toisaalta luonto ja ilmasto-olosuhteet ovat karuja ja vähätuottoisia. Yhdessä mainitut tekijät aiheuttavat sen, että näiden alueiden talous ja elinkeinot eivät ole kehittyneet unionin vauraimpien alueiden tasolle, joten niiden osallistuminen yhteisiin markkinoihin vaatii muiden heikosti kehittyneiden alueiden tavoin erityisresursseja ja -tukea. EU:n politiikan näkökulmasta syntyy kysymys, miten ulkosuhteiden ohella EU:n sisäisessä politiikassa pohjoisen ulottuvuuden erityisvaatimukset otetaan huomioon.

1.3. Itävallan, Ruotsin ja Suomen jäsenyys vaikutti Euroopan unionin geopolitiittiseen asemaan merkittävästi, ja unionin seuraavalla laajentumisella tulee olemaan samantyyppinen vaikutus. Suomen jäsenyyden seurauksena Euroopan unionille muodostui 1 300 kilometriä pitkä yhteinen raja Venäjän federaation kanssa. Tämä on raja-alueena ainutlaatuinen sen suuren elintasokuilun, kulttuurisen merkityksen ja Luoteis-Venäjän luonnonvarojen ja ympäristöongelmien vuoksi. Tällä alueella on vahvuutensa ja ongelmansa, jotka pitää ottaa huomioon aluetta kehitettäessä. Pohjoisen ulottuvuuden ulkosuhteisiin

liittyvä erityiskysymys on, miten EU:n ja Venäjän raja-aluetta ja rajan yli tapahtuvaa yhteistoimintaa tulee kehittää.

1.4. Luoteis-Venäjän likeisempi kytkeytyminen ja yhteistyön tiivistäminen EU:n kanssa on kuitenkin olennainen asia myös koko EU:n kannalta. Perusteet liittyvät erityisesti energia-, liikenne-, ympäristö- ja turvallisuuspolitiikkaan sekä kaupan esteiden poistamiseen.

1.5. EU:n seuraava laajentuminen tapahtuu Maltan ja Kyproksen lisäksi itään ja pohjoiseen. Baltian maat ja Itämeri ovat laajentumisaluetta. Itämerestä on tulossa unionin sisämeri. Välimeri-strategian tyyppisen strategian on ajateltu olevan tarpeellinen myös pohjoisessa, kun Suomen ja uusien jäsenmaiden kautta EU:lla tulee olemaan yhteinen raja Venäjän ja monien IVY-maiden kanssa.

1.6. Pohjoinen ulottuvuus on tullut esille useissa eri politiikkayhteyksissä. Harvan asutuksen ja ilmastollisten tekijöiden osalta pohjoinen ulottuvuus nousi esille Suomen ja Ruotsin jäsenyysneuvotteluissa. Alueelle on kohdennettu alue-, rakenne- ja maatalouspolitiikkaan liittyviä tukia, joiden jakoperusteena on syrjäinen sijainti, ilmaston ankaruus, erityisen harva asutus sekä rajayhteistyö Venäjän kanssa. Agenda 2000:n päätelmissä keväällä 1999 näiden avustusten jatkuvuus varmistui.

1.7. Pohjoisten alueiden rooli on kokonaisuudessaan korostunut viimeisen kymmenen vuoden aikana. Itämeren ja Barentsinmeren alueiden yhteistyöstä on kehittynyt mainio esimerkki Euroopan alueellisesta yhteistyöstä, joka ulottuu lähes kaikille politiikan, yhteiskunnan ja talouden aloille.

2. Pohjoiset alueet ja erityisolosuhteet

2.1. Maantieteellisesti pohjoisen ulottuvuuden käsite kattaa alueen, joka ulottuu Islannista Luoteis-Venäjälle sekä Norjan-, Barentsin- ja Karanmeriltä Itämeren etelärannikolle. Pohjoisen ulottuvuuden käsitteen maantieteellisen painopisteen muodostavat Itämeren ympärysvaltiot sekä Luoteis-Venäjä ja Kalinin-gradin alue.

2.2. Ruotsi ja Suomi ovat pinta-alaltaan EU:n suurimpia jäsenmaita. Näiden maiden pinta-ala on 800 000 km². Pohjoiset alueet muodostavat 2,5 % käytössä olevasta maatalousmaasta ja 38 % metsämaan pinta-alasta EU:ssa.

2.3. EU:n jäsenmaiden keskimääräinen asukastiheys on 115 asukasta/km². Ruotsin ja Suomen pohjoisimmat alueet Norrbotten ja Lappi ovat kumpikin pinta-alaltaan noin 100 000 km². Tämä alue on siten laajempi kuin Luxemburg, Belgia, Alankomaat, Tanska ja Irlanti yhteensä. Näiden mainittujen maiden asukastiheys on keskimäärin 184 asukasta/km², kun kahdessa unionin pohjoisessa läänissä Ruotsin ja Suomen alueella on vain kaksi asukasta/km². Harva asutus merkitsee paikallisten markkinoiden suppeutta ja pitkää etäisyyttä vientimarkkinoille, mikä rajoittaa elinkeinotoiminnan kehittämistä. Vastaavasti kansalaisille tuotettavien julkisten ja peruspalvelujen sekä infrastruktuurin ylläpitokustannukset nousevat väistämättä korkeammiksi kuin tiheään asutuilla alueilla.

2.4. Kasvukausi on 60. leveyspiirin kohdalla noin 170 vuorokautta, ja unionin pohjoisimmissa osissa vain noin 130 vuorokautta. EU:n arktisiin ja subarktisiin alueisiin kuuluvat Suomi, Ruotsista Tukholman pohjoispuolinen alue, osia Skotlannista ja eräät Alppien alueet, joilla vuosittaiset lämpötilasummat jäävät 400-1 300°C -asteeseen. Näiden alueiden maataloudelle ilmastollinen haitta lyhyine kasvu- ja laidunkausineen muodostaa pysyvän kilpailuhaitan, jonka lisäksi alueiden pieni väestöpohja, syrjäisyys ja peltoalueiden hajanaisuus lisäävät tuotantokustannuksia. Arktisen maatalouden vahvuuksina ovat ympäristön puhtaus, erityiskasvuolosuhteet, alhainen kotieläintiheys, eettisesti ja eläinsuojelullisesti kestävät hoitomenetelmät sekä kasvinsuojeluaineiden ja antibioottien vähäinen käyttö.

2.5. Suomen ja Ruotsin jäsenyys merkitsi EU:n metsävarojen huomattavaa kasvua: EU:sta tuli puuntuotannon suhteen omavarainen. Unioni sai kokonaan uuden pohjoisen havumetsävyöhykkeen, alueen jossa metsien uudistaminen ja kestävä käyttö on ollut niin alue- kuin kansantalouden tukipilari. Näillä alueilla sijaitsevat myös Länsi-Euroopan viimeiset erämaa-alueet, joiden virkistyskäyttöarvo on eurooppalaisittain myös mittava.

2.6. Pohjoisen luonto on ainutlaatuinen ja helposti haavoittuva, mutta luonnonvaroiltaan rikas.

2.7. Pohjoisissa olosuhteissa sekä maa- että talonrakentamisessa ja teknisen huollon verkostojen rakentamisessa on otettava huomioon ilmasto-olosuhteet, mikä nostaa kustannuksia. Lämmityskustannukset ja talviliikenteen aiheuttamat haitat rajoittavat niin yksityisten kansalaisten kuin yritystenkin toimintamahdollisuuksia pohjoisilla alueilla. Ankarat ilmasto-olot ovat varsinkin Ruotsin ja Suomen pohjoisosissa synnyttäneet erityisosaamista, toimintamalleja ja tekniikoita, joiden soveltaminen voi tarjota mahdollisuuksia muuallakin vaikeiden ilmastolosuhteiden alueilla. Erityisesti Suomen ja Ruotsin pohjoiset

alueet ovat luonnonolosuhteiltaan hyvä laboratorio pohjoisten erityisongelmien ratkaisemiselle ja erityisosaamisen kehittämiseksi.

2.8. Talvimerenkulku muodostaa oman erityisalueensa. Esi-merkiksi Suomen vientikuljetuksista pääosa tapahtuu meritse. Säännöllisten kuljetusten varmistaminen edellyttää tehokkaan jäänmurtajakaluston olemassaoloa ja käyttöä.

2.9. Välittömästi unioniin rajoittuvat Venäjän federaation alueet käsittävät Pietarin kaupungin (4,8 milj. asukasta), sitä ympäröivän Leningradin oblastin (1,7 milj. asukasta) ja Karjalan tasavallan alueet (750 000 asukasta) sekä Murmanskin (1,1 milj. asukasta) oblastin. Tähän alueeseen toiminnallisesti liittyy vielä Murmansiin rajoittuva Arkangelin (1,6 milj. asukasta) alue. Kaikkiaan näillä Venäjän luoteisilla raja-alueilla asuu noin 10 miljoonaa asukasta, mikä on 6,7 % koko Venäjän federaation väkiluvusta. Erillisalueena Itämeren rannalla Venäjään kuuluu myös Liettuan ja Puolan välillä sijaitseva Kaliningradin alue, jossa on 913 000 asukasta.

2.10. Sirkumpolaarinen alue jaetaan arktiseen ja subarktiseen. Tällä laajalla alueella on asunut ja asuu edelleen taloudellisesti erilaisia ryhmiä, arvioiden mukaan 600 000-800 000 alkuperäiskansojen asukasta: metsästäjä-kalastajia, metsästäjä-poronhoitajia sekä suurten jokien kalastajia. Näiden kansojen perinteinen elämäntapa osaltaan kertoo ihmisen sopeutumisesta luonnonoloihin. Pohjoiset alkuperäiskansat ovat ikimuistoisista ajoista lähtien eläneet maasta, merestä, jäästä ja uusiutuvista luonnonvaroista.

3. Luonnonvarat ja energiaverkostot

3.1. Euroopan pohjoisilla alueilla on merkittävät luonnonvarat, jotka luovat valtavasti taloudellista potentiaalia. Luonnonvarat muodostuvat suurista metsä-, malmi-, mineraali-, öljy- ja kaasuvarannoista sekä kalavarannoista.

3.2. Euroopan unionin riippuvuus tuontienergiasta kasvaa. Vuonna 2 020 EU tuo arviolta yli 70 % kuluttamastaan kaasusta ja yli 90 % öljystä. Tämä korostaa tarvetta monipuolistaa EU:n energiatuotannon lähteitä ja verkostoja. Tilanne korostaa Luoteis-Venäjällä sijaitsevien energialähteiden strategista merkitystä. EU on jo nyt Venäjän energian ja raaka-aineiden pääostaja.

3.3. Luoteis-Venäjän luonnonvarojen hyödyntäminen kestäväällä tavalla edellyttää laajaa tutkimustoimintaa sekä kansainvälisen rahoituksen merkittävää osallistumista nykyisten tuotantolaitosten uudistamiseen ja uusinwestointeihin.

3.4. Energiaverkostojen rakentamisessa keskeisintä on laajan ja kattavan kaasuverkoston luominen. Sähköverkon osalta kehittämisen painotus tulee olemaan Baltiassa ja Luoteis-Venäjällä. Lisäksi pitää korostaa energian säästöön liittyviä toimenpiteitä sekä vaihtoehtoisten paikallisten ja uusiutuvien energialähteiden käytön edistämistä. Näillä toimenpiteillä olisi välittömiä vaikutuksia paikallisen väestön työllisyyden parantamisessa ja kustannusten alentamiseen.

4. Turvallisuus

4.1. Pohjoisten alueiden välisen kasvaneen yhteistyön tavoite on osaltaan lisätä poliittista vakautta sekä yhteiskunnallista ja sotilaallista turvallisuutta. Paikallisen väestön kannalta turvallisuuden lisääminen on keskeinen asia.

4.2. Lisääntynyt avoimuus ja yhteistyö on tuonut mukanaan myös lisääntyvää rikollisuutta. Järjestäytyneen rikollisuuden vastainen taistelu on kansalaisten ja yritysyhteistyön kannalta tärkeää myös pohjoisessa. Myös huumeiden käyttö on kasvava ongelma Euroopan pohjoisosissa.

4.3. EU:n ja Venäjän raja-alueiden välinen elintasokuilu synnyttää ongelmia terveydenhuollon ja sosiaalisen hyvinvoinnin osalta. Venäjän raja-alueiden kansalaisten kannalta on ensiarvoisen tärkeää panostaa perusterveydenhuollon kehittämiseen. Tämä on välttämätön edellytys yhteiskunnallisen vakauden edistämiseksi.

5. Ympäristö

5.1. Pohjoinen ympäristö on helposti haavoittuvaa. Valitettavasti monin paikoin Luoteis-Venäjän, Itämeren alueen ja arktisten alueiden ympäristö on pahoin saastunut. Ongelmat liittyvät luonnonvarojen hyödyntämiseen, maatalouden lisäämiseen, liikenteeseen ja käsittelemättömiin jätteisiin. Paikallinen väestö kokee kyseiset ongelmat välittömästi.

5.2. Koko EU:a koskeva asia on ydin- ja säteilyturvallisuus. Keskeinen ongelma liittyy ydinvoimalaitosten osin riittämättömiin turvatoimiin. Myös radioaktiivisten jätteiden ja käytetyn ydinpolttoaineen säilytys on usein puutteellisesti hoidettu.

5.3. Myönteisenä seikkana voidaan todeta Arktisen neuvoston alaisuudessa tehtävä arktisten alueiden ympäristöyhteistyö nk. Rovaniemen prosessi, joka on käynnistynyt jo vuonna 1990. Myös Itämeren ja Barentsin yhteistyössä ympäristökysymyksillä on keskeinen asema.

5.4. Myös Itämeren suojelukomissio (Helcom) tekee tärkeää työtä. Näissä toimissa ovat mukana kaikki Itämeren rannikkovaltiot ja EU:n komissio.

6. Liikenneverkot ja aluesuunnittelu

6.1. Euroopan pohjoisen alueen ongelmana taloudellisessa ja toiminnallisessa mielessä on etäisyys EU:n keskusalueista. Sen vuoksi on oleellista luoda hyvät liikenneyhteydet Pohjois-Euroopan ja muun Euroopan liikenneinfrastruktuurin kanssa. Pohjoismaissa on huonot itä-länsi-yhteydet. Siksi EU kehittää edelleen Euroopan laajuisia liikenneverkkoja (*Trans European Networks*, TEN).

6.2. Barentsin euroarktinen liikennealue on yksi uusista hankekokonaisuuksista, joilla itä-länsi-yhteyksiä pyritään kehittämään. Arkangelin ja Barentsin käytävät liittyvät tähän kokonaisuuteen. Lentoliikenne, jonka puutteellisuus vaikeuttaa erityisesti elinkeinoelämän yhteistyön kehittämistä, sekä Via Baltica ja Pohjolan kolmio -liikennealue ovat myös erityisen huomionarvoisia. Toisaalta myöskin rautatieliikenteen kehittäminen ja verkostojen parempi toiminnallinen yhteensovittaminen on pohjoisessa keskeinen asia.

6.3. Pitkät välimatkat, syrjäinen sijainti, merikuljetusten keskeinen merkitys kaupalle ja nopeiden yhteyksien tarve asettavat pohjoiselle ulottuvuudelle erityisvaatimuksia, jotka on otettava huomioon sekä TEN-verkon kehittämisessä että tietotekniikan hyödyntämisessä.

6.4. Pohjoinen ulottuvuus tulisi jatkossa näkyä selkeästi myös juuri valmistuneen Euroopan alueiden käytön suuntaviivoja käsittelevän ohjelman (Euroopan aluekehityssuunnitelma, ESDP) konkretisoinnissa. Erityisesti tämä koskee liikenneverkkoja ja energiaverkostoja. Pohjoisen ulottuvuuden politiikan tulisi myös osaltaan edistää monikeskuksisen kilpailukykyisen alueen muodostumista näille syrjäalueille.

7. Kaupan esteet

7.1. Kaupan esteet EU:n ja Venäjän välillä ovat rakenteellisia ja teknisiä, perinteisiä rajakaupan esteitä, rikollisuuden sekä koulutuksen ja kulttuurin aiheuttamia esteitä.

7.2. Rakenteellisista esteistä yksi merkittävimpiä on luotettavan tiedon saaminen taloudellisista toimijoista. Tästä johtuen riskit ovat isot ja liiketoiminnan kustannukset Venäjällä korkeat.

7.3. Venäjällä ei ole olemassa lainsäädäntöä, joka käytännössä mahdollistaa maan myymisen, ostamisen ja kiinnittämisen.

7.4. Keskeinen ongelma sekä lyhytaikaisen että pitkäaikaisen rahoituksen hankkimisessa Venäjällä on se, että juuri mitään ei voida antaa luottojen vakuudeksi. Epävarma omistusoikeus ja omistusoikeuden rekisteröinnin puute tekee mahdottomaksi kiinnittää omaisuutta. Ulkomaalaisten mahdollisuudet saada lainojen vakuuksia ovat hyvin rajoitetut.

7.5. Venäjän kohtuuttomat standardit ja sertifiointivaatimukset vaikeuttavat kauppaa. Lisäksi sertifiointikustannukset voivat olla yllättävän korkeita ja ylittää etukäteisarviot.

7.6. Perinteisistä rajakaupan esteistä tärkeimmät ovat tulliselvitysten viemä pitkä aika ja kustannukset, kohtuuttomat maksut, rajanylityksen hankaluudet sekä korkeat ja alituisesti muuttuvat tariffit.

8. Maantieteellinen määrittely ja olemassa olevat yhteistyön organisaatiot

8.1. Maantieteellisesti pohjoisen ulottuvuuden käsite kattaa alueen, joka ulottuu Islannista Luoteis-Venäjälle sekä Norjan-, Barentsin- ja Karanmeriltä Itämeren etelärannikolle.

8.2. Keskeiset näitä alueita koskevat valtioiden väliset yhteistyöelimet ovat Itämeren alueen neuvosto, Barentsin euroarkkinen neuvosto, Pohjoismaiden ministerineuvosto, Arktinen neuvosto ja Itämeren suojelukomissio. Bilateraalista yhteistyöstä voi esimerkkinä myös mainita Suomen ja Venäjän federaation hallitusten välisen lähialueyhteistyön kehittämisryhmän, jossa erityisesti rajaseudut ovat edustettuina.

8.3. Aluetason välisessä yhteistyössä keskeisimpiä yhteistyöorganisaatioita ovat Itämeren maiden subregionaalinen yhteistyöelin, Itämeren komissio, Barentsin alueneuvosto, Itämeren alueiden eri yhteistyöorganisaatiot, Pohjoismaisen ministerineuvoston yhteydessä toimivat alueyhteistyöorganisaatiot, kuten Pohjoiskalotin neuvosto, kansainvälinen pohjoisten alueiden "Northern Forum" -organisaatio sekä Pohjanmerikomissio (*North Sea Commission*, NSC). Näiden ohella alueiden välistä käytännön yhteistyötä vievät eteenpäin Interreg-ohjelmien seuranta- ja hallintokomiteat.

8.4. Pohjoisen ulottuvuuden kehitystyössä ei ole tavoiteltu uusien yhteistyömuotojen rakentamista, vaan työ toteutetaan nykyisten rakenteiden puitteissa.

9. Nykyiset kehittämistyön välineet

9.1. Pohjoisen ulottuvuuden käsitteen kattavalla alueella tehdään monimuotoista rajatylittävää, maiden ja alueiden välistä yhteistyötä sekä EU:n tukemana että kansallisesti. EU:n ohjelmista keskeisimpiä ovat Itämeren alueen, Pohjoismaiden sisäiset ja Suomen ja Venäjän raja-alueelle suunnatut Interreg II -ohjelmat ja ulkoisessa yhteistyössä Venäjän ja Baltian maiden kanssa toteutettavat Tacis- ja Phare -ohjelmat.

9.2. EU:n jäsenvaltioilla ja esim. Norjalla on kahdenkeskeisiä yhteistyöohjelmia Venäjän ja Baltian maiden kanssa, ja niiden kautta myönnetään avustuksia, vientiluottoja ja teknistä apua. Myös USA on osallistunut esim. Barentsin alueen kehittämishankkeisiin.

9.3. Kansainväliset rahoitusorganisaatiot, kuten EBRD, EIB, NEFCO, NIB, ovat myös olleet rahoittamassa alueen kehittämistä.

9.4. Ruotsin ja Suomen unioniin liittymistä varten vuonna 1995 Euroopan yhteisö käynnisti rakennetuen, joka on erityisesti suunniteltu ongelmien ratkaisemiseksi EU:n pohjoisilla alueilla, missä väestötiheys on äärimmäisen alhainen (tavoite 6). Tämän tavoitteen mukaisilla ohjelmilla on keskeinen rooli ko. alueiden kehittämistyössä. Uusien rakennerahastosäädöksen mukaan tavoite 1 -alueiksi hyväksytään BKT-kriteerin ohella merentakaiset alueet ja ne "pohjoisimmat erityisen harvaanasutut alueet, jotka eivät BKT-kriteerillä valikoidu tavoite 1 -alueiksi, mutta ovat nyt tavoite 6 -alueita".

9.5. Maa- ja metsätalouspolitiikka liittyvät kiinteästi asutuksen ja elinkeinotoiminnan ylläpitämiseen pohjoisilla alueilla. Komission päätöksen perusteella Suomi on saanut oikeuden maksaa kansallisella rahoituksella pitkäaikaista pohjoista tukea alueilla, jotka sijaitsevat 62. leveyspiirin pohjoispuolella sekä niihin välittömästi liittyvillä alueilla, joilla on samanlaiset, maataloutta huomattavasti vaikeuttavat ilmastolliset olosuhteet. Pohjoista tukea tarvitaan jatkossakin ylläpitämään perustuotantoa ja sitä kautta tukemaan työllisyyttä, maataloustuotteiden markkinoille saattamista ja jalostusta sekä erityisesti ympäristönsuojelun ja maaseudun asutuksen säilyttämiseksi.

9.6. EU on hyväksynyt metsästrategialinjauksensa, joka antaa yhteisen perustan ekologiselle metsätaloudelle ja metsien hyödyntämiselle maaseudun voimavarana. Komissio tukee paneurooppalaista sertifiointiprosessia, joka perustuu kansallisten mallien hyväksymiselle. Tällöin maaseudun kehitys voidaan määritellä maan olosuhteiden mukaan, sitä voidaan soveltaa toimivasti myös pohjoisilla alueilla.

10. Alue- ja paikallishallinnon roolin kehittäminen

10.1. Alue- ja paikallishallinnon kehittyneisyys, toimivuus ja roolin merkitys kansainvälisessä yhteistyössä vaihtelee oleellisesti pohjoisen ulottuvuuden alueen maissa. EU:n jäsenmaiden osalta voi todeta paikallis- ja aluetason roolin olevan perinteisesti vahva.

10.2. Sen sijaan esim. Venäjän siirtymisessä demokratiaan ja markkinatalouteen tärkeä kysymys on se, kuinka Venäjä onnistuu pyrkimyksissä luoda toimiva eurooppalaismallinen paikallis- ja aluehallintojärjestelmä.

10.3. Käytännön kehittämishankkeet ovat kaikki viime kädessä alueellisia. Hankkeen toteutukset kohdentuvat näin ollen aina alueen väestöön. Sen vuoksi on olennaista luoda toiminta- ja periaatteet, joilla alue- ja paikallishallinto sekä kansalaisjärjestöt voivat osallistua toimintaan ja päätöksentekoon.

10.4. Pohjoisessa ulottuvuudessa käytännön kehittämis-työtä tehdään usein erityisen vaikeissa olosuhteissa, jolloin alue- ja paikallishallinnon asiantuntemus ja merkitys on keskeinen. Erityisesti kestävä kehityksen turvaaminen edellyttää alue- ja paikallistason toimijoiden mukanaoloa.

11. Johtopäätökset

Yhteenvedona alueiden komitea toteaa seuraavaa:

11.1. Euroopan unioni on viimeisimmän laajentumisen yhteydessä saanut pohjoisen ulottuvuuden ja sen myötä tietynlaista tuntumaa jäsenyyttä hakeneisiin valtioihin ja Venäjään. Pohjoisella Euroopalla on erityispiirteitä, jotka toisaalta edellyttävät erityisiä tukitoimia, mutta samalla alue muodostaa merkittävän kehittämispotentiaalin koko EU:ta ajatellen. Pohjoisten jäsenvaltioiden alue- ja paikallistahojen edustajilla on merkittävää kokemusta, josta voi olla apua integroidun ohjelmälähtökohdan luomisessa pohjoiselle ulottuvuudelle. Tämä on erityisen tärkeää hakijamaiden kanssa harjoitettavan yhteistoiminnan kannalta.

11.2. Tiedonannossaan komissio pitää tärkeänä pohjoisen ulottuvuuden sisällyttämistä yhteisön politiikkoihin olemassa olevien kehittämispotentiaalien hyödyntämiseksi ja koko EU:n kannalta tärkeiden ongelmien ratkaisemiseksi. EU:n tulee koota yhteisen toiminta-ajattelun mukaisesti kehittämistoimet Pohjoisen ulottuvuuden alaisessa yhteistyössä ja tehostaa nykyisten instrumenttien hyödynnettävyyttä.

11.3. Pohjoinen ulottuvuus on nähtävä toisaalta laajana maantieteellisenä alueena, joka kattaa Islannista Luoteis-Venäjälle ja Norjan-, Barentsin- ja Karanmeriltä Itämeren etelärannikolle ulottuvan alueen.

11.4. Pohjoinen ulottuvuus on nähtävä sekä ulkoasioiden että sisäasioiden muodostamana kokonaisuutena. Sisäasioiden osalta pohjoisen ulottuvuuden erityistarpeet tulee näkyä erityisesti alue-, rakenne- ja maatalouspolitiikassa.

11.5. Euroopan pohjoisilla alueilla olevien luonnonvarojen käyttöönnotosta on laadittava selvitykset ottamalla huomioon luonnonsuojelliset seikat sekä se, millä tavalla itse alueet – niiden väestö, mukaan lukien alkuperäiskansat, sekä alueiden elinkeinoelämä – tulevat hyötymään käyttöönnotosta. Megaprojektien toteutuksessa alue- ja paikallistason tulee olla alusta lähtien tiiviisti mukana.

11.6. On kehitettävä järjestelmä, jonka avulla EBRD ja EIB voivat laajentaa rahoitusta uusille toimialoille ja ottaa nykyistä suurempaa riskiä kehittämishankkeissa.

11.7. On laadittava kattava suunnitelma alueen järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi. On tärkeää, että järjestäytyntä rikollisuutta ja rahanpesua käsittelee Itämeren maiden neuvoston työryhmän suosituksia aletaan panna täytäntöön.

11.8. Barentsin liikennealuetta kehitettäessä on synny-tettävä logististen keskusten järjestelmä, joka edistää puuttu-vien yhteyksien rakentamista sekä säännöllisen liikenteen syntymistä keskusten välille. Erityisesti tulee edistää puuttuvien tie- ja rautatieyhteyksien rakentamista ja jo olemassa olevien parantamista Pohjois-Skandinavian ja Venäjän pohjoisten alueiden välillä. On huolehdittava itä-länsisuuntaisten lentoyh-teyksien säilymisestä ja kehittämisestä sekä luotava toimin-taympäristö turvalliselle ilmailiikenteelle. On luotava tehokkaat tietokonepohjaiset järjestelmät nopealle tavaraliikenteelle lii-kennealueen sisällä. On edistettävä koillisväylän kaupallista hyväksikäyttöä.

11.9. Säännöllisten kuljetusten varmistaminen pohjoisilla alueilla myös talviaikana edellyttää tehokkaan jäänmurtajaka-luston olemassaoloa ja käyttöä. Meriyhteyksien varmistamiseksi on voitava subventoida näitä merenkululle aiheutuvia lisä-kustannuksia muualta tulevilla väylä-, luotsaus- yms. maksuilla.

11.10. Euroopan laajuista liikenneverkkoa kehitettäessä on sen piiriin otettava myös Itämeren alue ”yhteiseurooppalaisena liikennealueena” sekä EU:n liikennepolitiikan puitteissa tuetta-va Itämeren satamien laajentamista ja niiden yhteyksiä sisä-maahan.

11.11. Perifeerisyys on huomioitava pohjoisten alueiden kehittämisessä sallimalla pk-yrityksille tuotteiden kuljetuskustannuksia subventoiva kuljetustukijärjestelmä. Perifeerisyys on käsite, joka liittyy kaikkiin EU:n reuna-alueisiin.

11.12. Pohjoisen alueen lentoliikenteen turvaamiseksi on hyväksyttävä periaate, että kaikkien lentokenttien ei tarvitse olla taloudellisesti itse kannattavia, vaan niiden toimintaa voidaan subventoida aluepoliittisin perustein muualta saatavilla liikennemaksuilla.

11.13. Liikennettä ajatellen on EU:n elinkeinoalueiden suhteen tärkeää, että hakijamaat todella noudattavat sosiaalisia, turvateknisiä ja muita teknisiä vaatimuksia (kaikissa liikenne-muodoissa) ja että ne voivat osallistua markkinoihin ja harjoittaa alaan liittyviä ammatteja (ennen kaikkea maantieliikenteessä) liittyessään unioniin. Tässä yhteydessä on erityisesti painotettava periaatteen "harmonisointi ennen liberalisointia" johdonmukaista noudattamista. Tämä koskee myös perusrakenteiden käytön korvaamisen periaatteita ja niiden soveltamista käytäntöön.

11.14. Luotettavan tiedon saamiseksi taloudellisista toimi-joista Venäjällä on luotava ajan tasalla pidettävä, helposti käytettävä alueidenvälinen informaatiojärjestelmä, josta selviää yritysten omistusrakenne ja josta saa myös yritysten luottotietoja.

11.15. Venäjää on autettava nopeasti luomaan laillinen ja käytännöllinen maaomaisuuden ja kiinteistöjen rekisteröintijärjestelmä ja säännökset, jotka suojaavat rekisteröidyt oikeudet.

11.16. On tarkoituksenmukaista, että uudet Interreg-ohjelmat voidaan hyväksyä alueille, joilla jo on aikaisemmalta ohjelmakaudelta vakiintunut yhteistyö (jatkuvuus). On tärkeää, että ohjelmat ovat niitä koskevien alueiden hallinnoitavissa. Uusien yhteistyömuotojen rakentaminen on suotavaa, mutta hallinto- ja yhteistyömallien erilaisuus on mahdollistettava (joustavuus).

11.17. Uudessa Interreg-yhteisöaloitteessa on painopiste asetettava selkeästi rajanylittäviin yhteistyöohjelmiin. Näiden ohjelma-alueiden maantieteellinen raja-alue voitaisiin periaatteessa säilyttää ennallaan.

11.18. Baltic Project Facilityn jatkaminen EU:n Phare- ja Tacis-ohjelmien puitteissa on välttämätöntä Pohjois-Puolan, Baltian maiden ja Venäjän alue- ja paikallisviranomaisien avustamiseksi pohjoisen ulottuvuuden käsitteen alla harjoitettavassa yhteistyössä. Tämän lisäksi Tacis-ohjelmaan tulisi sisällyttää erityistoimia instituutioiden luomista varten, jotta Venäjän ja etenkin Luoteis-Venäjän alue- ja paikallisviranomaisia voitaisiin tukea.

11.19. Pohjoisen ulottuvuuden alueen osalta tulisi mahdollistaa Itämeren alueen ja Barentsin alueen Interreg III B -ohjelmat. Kyseiset ohjelmat voimistaisivat entisestään hyvin käynnistynyttä yhteistyötä näillä alueilla. Interreg III B -ohjelmissa tulee aluetason roolia nykyisestään kasvattaa.

11.20. Tacis-ohjelman hallintoa tulee kehittää ja yksinkertaistaa sekä kohdentaa sen toimenpiteet ottaen huomioon alueiden omat näkemykset. Tacisin raja-alueohjelman (Tacis CBC) osuutta tulee lisätä, samalla päätösvaltaa tulee siirtää enemmän aluetasolle.

11.21. Interreg-ohjelmien ja Tacis CBC:n/Phare CBC:n yhteensovittamista tulee lisätä. Tacis CBC -ohjelma tulee myös tehdä monivuotiseksi ohjelmaksi ja sovittaa uusien Interreg-ohjelmien kanssa. Mikäli Tacis CBC ja Phare CBC -ohjelmia voidaan kehittää ja yksinkertaistaa olisi mahdollista valita kyseisille ohjelmille yhteiset päätöksentekokeinot. Tällöin olisi myöskin tarkoituksenmukaista luoda yhteinen rahasto Interreg-ohjelmille ja Tacis CBC ja Phare CBC -ohjelmille.

11.22. Vapaatalousvyöhykkeen muodostaminen Suomen ja Venäjän rajan yli voisi merkittävästi edistää kulttuuri-, talous- ja ympäristöyhteistyötä EU:n ja Venäjän yhteisellä raja-alueella. Euroopan unionin tulisi alueiden komitean mielestä edistää vapaatalousvyöhykkeen perustamista koskevaa selvitystyötä ja osallistua siihen.

11.23. Euroopan kannalta on tärkeää, että pohjoiset alueet entistä tiiviimmin paneutuvat kehittämään arktista osaamista ja tutkimusta sekä teknologiaa osana yhteistä eurooppalaista osaamista. Se vahvistaisi paitsi pohjoisten alueiden elinkeino- ja ympäristöpoliittisia kehittämismahdollisuuksia, myös Euroopan asemaa globaalisti.

11.24. Arktisten alueiden hyödyntämättömien luonnonrikkauksien kartoituksessa ja ympäristön kestävässä hyödyntämisessä on tutkimuksen keinoin varmistauduttava siitä, että hyödyntämis-toiminnassa huolehditaan luonnonhoitamisen, biologisen monimuotoisuuden ja geenivarojen sekä alkuperäiskansojen oikeuksien ja pohjoisten kulttuurien elinvoimaisuuden säilymisestä. Globaalimuutoksen tutkimuksessa erityistä huomiota tulee kiinnittää biodiversiteetin vähenemiseen, ilmakehän ja maaperän saastumiseen ja liikenteen, matkailun sekä elinkeinotoiminnan pohjoiselle luonnolle aiheuttamiin rasituksiin.

11.25. Arktisen ihmisen yhdyskuntia koskevassa tutkimuksessa tulee kohdistaa kasvavaa huomiota pohjoisen aluerakenteen dynamiikkaan sekä alueellisen kehityksen strategioihin päämääränä kaikkien väestöryhmien kannalta toimivat, monipuoliset, elinkelpoiset ja terveelliset yhdyskunnat. Tutkimuksen pitää tuottaa tietoa siitä, kuinka aluerakenteen muutokset voivat tapahtua ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti hallitusti. Yhdyskuntien sosiaaliset ongelmat tulee identifioida ja ratkaisumalleja kehittää.

11.26. Pohjoisten alueiden luonnonvarojen kestävä hyödyntäminen elinkeino- ja energiapolitiikan tavoitteina on tärkeää koko Euroopan kannalta. Myös alueen matkailullinen ja virkistyskäyttöinen hyödyntäminen tulee nähdä selkeänä kehityspotentialina.

11.27. Pohjoisten alueiden kehitysongelmiin liittyy myös sukupuolten välisen jakauman vinoutuminen. Voimakas muutoliike vaikuttaa nykyisin osaltaan tilanteeseen. Kehittämistömiin tulisi näin ollen tukea naisten työssäkäynnin mahdollisuuksien parantamista. Tasa-arvokysymys on luonteeltaan myös sellainen, joka edellyttää pohjoisen ulottuvuuden suhteen läheisyysperiaatteen parempaa huomioimista.

11.28. Pohjoisen ulottuvuuden piiriin kuuluvat alueet eroavat toisistaan monin tavoin, ei vain yhteiskunnallisen kehityksen ja elintason vaan myös kulttuurin osalta. Kulttuuristen erojen molemminpuolinen ymmärtäminen lisää hedelmällisen yhteistyön mahdollisuuksia erityyppisessä toiminnassa. Näin

ollen pohjoisen ulottuvuuden käsitteeseen tulisi sisällyttää myös kulttuuri eri muodoissaan.

11.29. Pohjoista ulottuvuutta koskevan politiikan tulevassa kehityksessä on tärkeää antaa alue- ja paikallisviranomaisille ja/tai niiden yhteistyöorganisaatioille mahdollisuus osallistua tähän prosessiin. Osallistuminen voisi alkaa marraskuussa Helsingissä pidettävässä pohjoista ulottuvuutta käsittelevässä ministerikonferenssissa.

11.30. Komission tulee harkita osallistumista sellaisten organisaatioiden toimintaan, jotka oleellisesti edistävät pohjoisen ulottuvuuden tavoitteiden toteutumista.

11.31. Pohjoista ulottuvuutta koskevan EU:n lähestymistavan edistämiseksi uuden komission on perustettava virallinen yksikkö, jossa myös paikallisen ja alueellisen toimivallan tarve otetaan huomioon ja joka tukee aihetta käsittelevien EU:n politiikan alojen yhteistyötä.

Bryssel 15. syyskuuta 1999.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Manfred DAMMEYER

Alueiden komitean lausunto aiheesta "Muutettu ehdotus neuvoston direktiiviksi tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista"

(1999/C 374/02)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon toukokuun 1. päivästä 1999 lähtien vireillä olleen komission ehdotusluettelon, johon tulee oikeusperusta- ja/tai menettelymuutoksia Amsterdamin sopimuksen voimaantulon johdosta, SEK(1999) 581 lopull.,

ottaa huomioon muutetun ehdotuksen neuvoston direktiiviksi tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista, KOM(1999) 73 lopull. – 96/0304 COD (aiemmin 96/0304 SYN) ⁽¹⁾,

ottaa huomioon neuvoston 14. heinäkuuta 1999 perustamissopimuksen 265 artiklan ensimmäisen kohdan ja 175 artiklan 1 kohdan nojalla tekemän päätöksen pyytää aiheesta alueiden komitean lausunto,

ottaa huomioon komitean puheenjohtajan 2. elokuuta 1999 alueiden komitean työjärjestyksen 39 artiklan nojalla tekemän päätöksen nimittää Graham Tope (UK), ELDR, aiheesta laadittavan lausunnon yleisesittelijäksi,

ottaa huomioon alueiden komitean 20. marraskuuta 1997 hyväksymän lausunnon aiheesta "Ehdotus neuvoston direktiiviksi tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista", KOM(96) 511 lopull., CdR 172/97 fin ⁽²⁾ (esittelijä: Graham Tope (UK), ELDR),

hyväksyi 15. ja 16. syyskuuta 1999 pitämässään 30. täysistunnossa (syyskuun 15. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon.

Alueiden komitea antoi 20. marraskuuta 1997 tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista lausunnon, jossa komitea suhtautuu myönteisesti komission tekemän direktiiviehdotuksen yleiseen tavoiteasetteluun.

AK toteaa tyytyväisenä, että Euroopan komissio on ottanut muutetussa ehdotuksessaan huomioon tietyt AK:n korostamat pääkohdat:

- AK on tyytyväinen siihen, että muutetussa ehdotuksessa korostetaan kestävä kehityksen merkitystä, mikä laajentaa ehdotuksen ulottuvuutta.
- AK kannattaa direktiiviehdotuksen 2 artiklan väljennettyä muotoilua.

⁽¹⁾ EYVL C 83, 25.3.1999, s. 13.

⁽²⁾ EYVL C 129, 25.4.1997, s. 14; EYVL C 64, 27.2.1998, s. 63.

AK pahoittelee kuitenkin, että uudessa ehdotuksessa ei oteta huomioon AK:n lausunnossaan esittämiä tiettyjä tärkeitä kommentteja. AK vaatii uudelleen seuraavien näkökohtien sisällyttämistä direktiiviin:

- AK huomauttaa, että direktiiviehdotus tulee aiheuttamaan vaihtelevassa määrin kustannuksia toimivaltaisille viranomaisille unionin alueella ja kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että näihin kustannuksiin osoitetaan tarvittavat varat.
- AK toteaa, että direktiiviehdotus ei koske esimerkiksi rakennerahastoasetusten perusteella tehtäviä EU:n suunnitelmia ja ohjelmia. Rakennerahastoasetusten sisältämät ympäristökriteerit eivät ole yhtä tiukat kuin ympäristövaikutusten täysimittainen arvio, eivätkä ne tällä hetkellä edellytä julkista kuulemistä.

Bryssel 15. Syyskuuta 1999.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Manfred DAMMEYER

Alueiden komitean lausunto aiheesta "Ehdotus neuvoston asetukseksi (EY) Euroopan ympäristökeskuksen sekä ympäristöä koskevan Euroopan tieto- ja seurantaverkoston perustamisesta 7 päivänä toukokuuta 1990 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1210/90 muuttamisesta"

(1999/C 374/03)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon luettelon niistä 1. toukokuuta 1999 vireillä olevista komission ehdotuksista, joiden oikeusperustaa ja/tai käsittelyjärjestystä Amsterdamin sopimuksen voimaantulo muuttaa (SEK(1999) 581 lopull.),

ottaa huomioon ehdotuksen neuvoston asetukseksi (EY) Euroopan ympäristökeskuksen sekä ympäristöä koskevan Euroopan tieto- ja seurantaverkoston perustamisesta 7 päivänä toukokuuta 1990 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1210/90 muuttamisesta (KOM(1997) 489 lopull. – 97/0256 COD) (1),

ottaa huomioon neuvoston 14. heinäkuuta 1999 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 265 artiklan ensimmäisen kohdan sekä 175 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla tekemän päätöksen pyytää aiheesta alueiden komitean lausunto,

ottaa huomioon komitean puheenjohtajan 2. elokuuta 1999 työjärjestyksen 39 kohdan nojalla tekemän päätöksen nimittää Jean Asselborn (L, PSE), yleisesittelijäksi ja antaa hänen tehtäväkseen laatia aiheesta lausunto,

ottaa huomioon alueiden komitean 12. maaliskuuta 1998 hyväksymän lausunnon aiheesta "Ehdotus neuvoston asetukseksi (EY) Euroopan ympäristökeskuksen sekä ympäristöä koskevan Euroopan tieto- ja seurantaverkoston perustamisesta 7 päivänä toukokuuta 1990 annetun asetuksen (ETY) N:o 1210/90 muuttamisesta" (KOM(97) 282 lopull.) CDr 300/97 fin (2), jonka esittelijä oli Jean Asselborn (L, PSE),

hyväksyi 15. ja 16. syyskuuta 1999 pitämässään 30. täysistunnossa (syyskuun 15. päivän kokouksessa) yksimielisesti seuraavan lausunnon.

Alueiden komitea hyväksyi 12. maaliskuuta 1998 lausunnon aiheesta "Ehdotus neuvoston asetukseksi (EY) Euroopan ympäristökeskuksen sekä ympäristöä koskevan Euroopan tieto- ja seurantaverkoston perustamisesta 7 päivänä toukokuuta 1990 annetun asetuksen (ETY) N:o 1210/90 muuttamisesta".

- alue- ja paikallisviranomaisilla tulisi olla etuoikeus keskuksen tietoverkoston käyttämiseen, ja EIONET-verkon tulisi olla paikallis- ja alueviranomaisten käytössä.

Aiemmin antamassaan lausunnossa alueiden komitea korosti, että

Alueiden komitea kehottaa komissiota ottamaan nämä seikat huomioon asetusta muutettaessa.

- ympäristökeskuksen työssä on tähän mennessä saavutettu hyviä tuloksia, mutta on liian aikaista ryhtyä antamaan sille uusia tehtäviä
- ympäristökeskuksen tulisi olla avoin yhteisön ulkopuolisille maille
- alueet tulisi liittää verkostoon Euroopan ympäristön tilan arvioinnin perusyksikköinä
- alueiden komitea toivoo voivansa osallistua keskuksen toimintaan ja olla edustettuna sen hallintoneuvostossa ja että

Ehdotuksessa neuvoston asetukseksi (EY) Euroopan ympäristökeskuksen sekä ympäristöä koskevan Euroopan tieto- ja seurantaverkoston perustamisesta 7 päivänä toukokuuta 1990 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1210/90 muuttamisesta muutetaan ainoastaan kahta aiemman asetuksen kohtaa. Ne koskevat varainhoidon valvontaa ja vastuuvapauden myöntämisvaltaa, joita alueiden komitean aiemmassa lausunnossa ei ole käsitelty.

Alueiden komitea on tyytyväinen ehdotukseen, jonka mukaan vastuuvapauden myöntämistä koskeva toimivalta annetaan hallintoneuvoston suosituksesta Euroopan parlamentille Amsterdamin sopimuksen 276 artiklan mukaisesti.

(1) EYVL C 335, 6.11.1997, s. 16.

(2) EYVL C 255, 20.8.1997, s. 9 – EYVL C 180, 11.6.1998, s. 32.

Alueiden komitea kannattaa myös ehdotusta, jonka mukaan Euroopan ympäristökeskuksen varainhoidon valvonnasta vas-

taa komission varainhoidon valvoja järjestelmän riippumattomuuden ja yhtenäisyyden turvaamiseksi.

Bryssel 15. syyskuuta 1999.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Manfred DAMMEYER

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Komission kertomus Eurooppa-neuvostolle – Säädöskäytännön parantaminen 1998 – Yhteinen vastuu”

(1999/C 374/04)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen (EY-sopimus) ja erityisesti sen 5 artiklan,

ottaa huomioon Amsterdamin sopimuksen ja erityisesti pöytäkirjan n:o 7 toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden soveltamisesta sekä julistuksen n:o 39 yhteisön lainsäädännön valmistelun laadusta,

ottaa huomioon Wienissä 11.–12. joulukuuta 1998 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmät, joiden mukaan komission olisi esitettävä tulevat kertomuksensa säädöskäytännön parantamisesta ajoissa, jotta myös alueiden komitea voisi tutkia niitä perinpohjaisesti,

ottaa huomioon komission kertomuksen Eurooppa-neuvostolle aiheesta ”Säädöskäytännön parantaminen 1998 – Yhteinen vastuu”, KOM(1998) 715 lopull.,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin 18. joulukuuta 1998 antaman päätöslauselman aiheesta ”Komission kertomus Eurooppa-neuvostolle – Säädöskäytännön parantaminen 1997”,

ottaa huomioon työvaliokuntansa 10. maaliskuuta 1999 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 198 c artiklan neljännen alakohdan nojalla tekemän päätöksen antaa aiheesta lausunto sekä antaa sen valmistelu institutionaalisten asiain valiokunnan tehtäväksi,

ottaa huomioon 11. maaliskuuta 1999 läheisyysperiaatteesta antamansa lausunnon ”Kohti todellista subsidiariteetin kulttuuria – Alueiden komitean vetoamus”, CdR 302/98 fin⁽¹⁾,

ottaa huomioon institutionaalisten asiain valiokunnan huhtikuun 27. päivänä 1999 hyväksymän lausuntoluonnoksen CdR 50/99 rev. 1, jonka esittelijä oli Mercedes Bresso, ja

katsoo, että vuonna 1992 Maastrichtin sopimuksella EY:n perustamissopimuksen nykyiseen 5 artiklaan liitetty toissijaisuusperiaate on dynaaminen periaate, jonka kirjaamisella perustamissopimukseen pyritään takaamaan päätöksenteko mahdollisimman lähellä unionin kansalaisia,

⁽¹⁾ EYVL C 198, 14.7.1999, s. 73.

katsoo, että perustamissopimusten ja Amsterdamin sopimuksen pöytäkirjan n:o 7 mukainen toissijaisuusperiaate koskee yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan kuulumattomia aloja ja antaa suuntaa tavalle soveltaa kyseistä toimivaltaa yhteisön tasolla yhteisön säännöstöä noudattaen ja institutionaalista tasapainoa ylläpitäen,

katsoo, että toissijaisuusperiaatteen kunnioittaminen on yhä tärkeämpää luotaessa ja vakiinnutettaessa entistä laajempaa Euroopan kansalaisuutta,

hyväksyi 15. ja 16. syyskuuta 1999 pitämässään 30. täysistunnossa (syyskuun 15. päivän kokouksessa) yksimielisesti seuraavan lausunnon.

1. Johdanto

1.1. Komission vuodesta 1992 lähtien Eurooppa-neuvostolle antamaa vuosikertomusta toissijaisuus- eli läheisyysperiaatteen täytäntöönpanosta laajennettiin vuonna 1995. Tätä nykyä kyseisessä komission asiakirjassa tarkastellaan myös toimia yhteisön lainsäädännön parantamiseksi viitaten sekä läheisyys- ja suhteellisuusperiaatteiden soveltamiseen että säädöstekstien laatuun ja niiden levittämiseen liittyviin ongelmiin.

1.2. Komissio on sitä mieltä, että sisällyttämällä läheisyys- ja suhteellisuusperiaate EY:n perustamissopimuksen uuteen 5 artiklaan sekä hyväksymällä Amsterdamin sopimuksen päätösasiakirjaan sisältyvä pöytäkirja n:o 7 on saatu aikaan selkeät säännökset kyseisten periaatteiden soveltamisesta. Komissio noudattaa jo periaatteita, vaikkei pöytäkirjaa olekaan vielä ratifioitu.

1.3. Komission jatkuvana tavoitteena vuonna 1998 oli säädöskäytännön parantaminen, ja se katsoo, että "työn tulokset alkavat näkyä". Säädosehdotusten määrä on kokonaisuudessaan pienentynyt. Komissio on keskittänyt aloiteoikeutensa poliittisiin painopistealueisiin ja kuullut asianomaisia tahoja hyödyntämällä myös valkoisten ja vihreiden kirjojen ja tiedonantojen esittämiseen liittyvää mekanismia. Se on niin ikään laatinut mahdollisimman selkeitä, yksinkertaisia ja ymmärrettäviä säädösehdotuksia.

1.4. Tässä yhteydessä ja Amsterdamin sopimukseen liitettyjen läheisyys- ja suhteellisuusperiaatetta käsittelevän pöytäkirjan n:o 7 sekä yhteisön lainsäädännön valmistelun laatuun käsittelevän julistuksen n:o 39 myötä poliittinen mielenkiinto lainsäädäntöprosessia kohtaan on kasvanut huomattavasti. Sekä Cardiffin huippukokouksessa kesäkuussa 1998 että valtionpäämiesten ja pääministerien epävirallisessa kokouksessa Pörschachissa lokakuussa 1998 korostettiin läheisyysperiaatetta keskeisenä tekijänä vahvistettaessa unionin demokraattista oikeutusta.

1.5. Kaikki yhteisön lainsäädäntöelimet ovat yhteisesti vastuussa säädöskäytännön parantamisesta, kuten komissio korostaa kertomuksensa otsikossa. Tämä koskee kaikkia toimielimiä, eivätkä ne voi vetäytyä vastuustaan kansalaisiin nähden.

Vastuu ulottuu myös jäsenvaltioihin, joiden on moninkertaistettava toimensa sekä kansallisen lainsäädännön yksinkertaistamiseksi että yhteisön direktiivien siirtämiseksi kansalliseen lainsäädäntöön moitteettomasti ja oikein ajoitettuna.

1.6. Jotta säädöskäytännön parantamistyö omaksuttaisiin kaikilla tasoilla, on välttämättä huolehdittava myös kansalaisten tiedonsaannista. Samalla on otettava huomioon myös uuden teknologian tarjoamat mahdollisuudet.

1.7. Kaikkien yhteisön lainsäädäntöprosessin aktiivisten toimijoiden on tehtävä yhteistyötä, jotta selvitetään "kuka tekee ja kenen on tehtävä mitään" Euroopan unionissa. Näin kansalaiset ymmärtävät, että jokin toimi on hyödyllistä toteuttaa yhteisön tasolla. Kansalaisten tuki Euroopan unionille riippuu vallankäytön avoimuudesta ja mahdollisuudesta yksilöidä vastuualueet.

2. Yleistä

2.1. Päänavaajalausunto

2.1.1. Wienissä 12.–13. joulukuuta 1998 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaan komission olisi esitettävä läheisyysperiaatetta koskevat tulevat kertomuksensa ajoissa, jotta niitä voitaisiin käsitellä perinpohjaisesti alueiden komiteassa. Komitea onkin ensimmäistä kertaa tarkastellut komission kertomusta "Säädöskäytännön parantaminen", jonka komissio esittää neuvostolle vuosittain.

2.1.2. Komitea korostaa tämän lausunnon tärkeyttä, sillä se toimii tulevan kuulemismenettelyn päänavaajana ja edelläkävijänä. Menettely mainitaan Wienin huippukokouksen päätelmissä läheisyysperiaatetta koskevaan vuosikertomukseen liittyen.

2.1.3. Läheisyys- ja suhteellisuusperiaatteiden soveltaminen on tätä nykyä yhteisön kaiken lainsäädännön viitekehys unionin yksinomaiseen toimivaltaan kuulumattomilla aloilla.

2.1.4. Alueiden komitea muistutti 11. maaliskuuta 1999 antamassaan oma-aloitteisessa lausunnossa aiheesta "Kohti todellista subsidiariteetin kulttuuria – Alueiden komitean vetoisuus"⁽¹⁾, että se on perustamisestaan lähtien halunnut esiintyä läheisyysperiaatteen valvojana. Komitea on nimittäin aina ilmaissut kannattavansa vahvoja yhteisön toimielimiä, jotka ovat kuitenkin samalla joustavia ja tehokkaita ja keskittyvät tehtäviin, joita ei voida tehokkaasti suorittaa kansalaisille välittömästi vastuussa olevilla hallintotasoilla.

2.1.5. Näin ollen vaikuttaisikin täysin epä johdonmukaiselta, ettei paikallisyhteisöjä edustavaa toimielintä läheisyysperiaatteen luonnollisena puolestapuhujana pyydetä esittämään arvioitaan säädöskäytäntöä koskevasta kertomuksesta, sillä lainsäädäntö ja säädösten soveltaminen nojautuvat läheisyysperiaatteeseen.

2.1.6. Komitea on tyytyväinen, että kyseinen epäkohta poistetaan näin yhteisön lainsäädäntöprosessista.

2.2. Läheisyys- ja suhteellisuusperiaate

2.2.1. Komissio määrittelee kertomuksessaan "Säädöskäytännön parantaminen 1998 – Yhteinen vastuu" läheisyys- ja suhteellisuusperiaatteet sopimuksiin perustuviksi selkeiksi periaateiksi. Komissio lähtee määrittelyssään siitä, mitä läheisyysperiaate ei tarkoita ja päättyy siihen, mitä se tarkoittaa.

2.2.2. Komissio myöntää kuitenkin, että periaatteet kehittyvät ja niiden on kehityttävä jatkuvasti, minkä vuoksi unionin toimivaltaa ei pidä rajata tiukasti. Sen sijaan on pyrittävä lisäämään joustavuutta siten, että unioni voi toiminnan edellytysten ja laajuuden mukaan perustellusti toimia tai pidättäytyä toimimasta.

2.2.3. Komitea on komission kanssa yhtä mieltä läheisyysperiaatteen dynaamisesta luonteesta, koska yhteisön toimia voidaan laajentaa tai supistaa olosuhteiden niin vaatiessa perustamissopimusten mukaisten tavoitteiden ja toimivallan puitteissa.

Tässä yhteydessä komitea katsoo, että keskustelu toimivallan jaosta jäsenvaltioiden alueiden ja alueyhteisöjen aloitteellisen toimintavaran kehityksen turvaamiseksi olisi aloitettava mahdollisimman pian ja toivoo, että aihetta käsitellään seuraavassa hallitustenvälisessä konferenssissa.

2.2.4. Komitea katsoo, että läheisyysperiaate säätelee Euroopan unionin, jäsenvaltioiden ja alueyhteisöjen suhteita, ja näin ollen EY:n perustamissopimuksen 5 artiklan määritelmää tulisi soveltaa yhteisön, jäsenvaltioiden ja alueyhteisöjen väli-

siin suhteisiin, kun taas alueyhteisöjen ja valtioiden välisistä suhteista säädetään kunkin valtion perustuslaissa.

2.2.5. Komitea korostaa, että perustamissopimuksen mukaan päätökset on kuitenkin tehtävä kansalaisia mahdollisimman lähellä olevalla tasolla, joka ei välttämättä ole jäsenvaltiotasoa. Subsidiariteettiperiaate vahvistetaan näin kansalaisläheisyys- ja tehokkuusperiaatteeksi, joten periaatetta aiotaan soveltaa myös suhteissa alueyhteisöihin. Valtioiden on siten siirrettävä alueyhteisöille mahdollisuus kantaa vastuuta sekä tehdä päätöksiä, kun viimeksi mainitut soveltuvat tähän valtiotasoa tehokkaammin.

2.2.6. Komitean mielestä on aiheellista muistuttaa, että se on jo useaan otteeseen perustamissopimusten tarkistusten yhteydessä esittänyt oikeudellisia ja poliittisia takuita läheisyysperiaatteen täydellisestä noudattamisesta, mutta tähän mennessä kehotuksia ei ole otettu huomioon, ei edes Amsterdamin sopimuksessa.

2.2.7. Komitean mukaan myös alueyhteisöt kattavan "takuujärjestelmän" avulla voitaisiin suojautua vaaralta, että jäsenvaltiot käyttäisivät läheisyysperiaatetta yhteisön politiikan uudelleen kansallistamisen verukkeena.

2.2.8. Komitea katsoo, että kansalaisläheisyys- ja tehokkuusperiaatteet voidaan toteuttaa määrittelemällä Euroopan unionin toimivalta uudelleen siten, että vastuuta voidaan jakaa ei vain yhteisö- ja jäsenvaltiotasojen, vaan useampien hallintotasojen välillä tai että todetaan, että vastuu voi olla yhteinen. Vastuuta jaettaessa etusijalle asetetaan se taso, jolla on parhaat edellytykset tehokkaaseen päätöksentekoon sekä kansalaisten osallistumiseen. Samassa yhteydessä on otettava huomioon, että yhteisön oikeuden hallinnollisen toimeenpanon tulee periaatteessa kuulua jäsenvaltioille kulloisenkin maan perustuslain määräysten mukaisesti.

Kaikkien kesken jaetun toimivallan käyttöä on tarkasteltava koheesion takaamiseksi ja todella kehittyvän ja dynaamisen ulottuvuuden antamiseksi subsidiariteetille.

2.2.9. Komitea toteaa olevansa täysin vakuuttunut siitä, että läheisyysperiaatteen tiukka noudattaminen on yhä tärkeämpää nykypäivänä, jolloin Euroopan kansalaisuutta on laajennettava ja vakiinnutettava.

2.2.10. Komitea korostaa lisäksi, että eurooppalainen yhteisvastuullisuus on Euroopan yhteiskuntamallin perusarvo, joka täydentää läheisyysperiaatetta.

3. Erityistä

3.1. Komitea painottaa, että läheisyys- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamisen sekä säädöskestien laatuun liittyvien ongelmien käsittely yhdessä ainoassa asiakirjassa haittaa näiden keskenään hyvin erilaisten aiheiden syventävää analysointia ja niistä käytävää keskustelua. Molemmat aiheet ovat kuitenkin yhtä tärkeitä pyrittäessä lähentämään Euroopan unionia ja sen kansalaisia.

⁽¹⁾ EYVL C 198, 14.7.1999, s. 73.

3.2. Komitea arvostaa komission toimia läheisyysperiaatteen noudattamiseksi lainsäädäntö- ja sääntelyvaltaansa harjoittaessaan, sillä se on peruuttanut useita säädösehdotuksiaan ja vähentänyt uusien ehdotusten määrää. Komission tulisikin keskittyä sille perustamissopimuksissa uskottuihin todella eurooppalaisiin kysymyksiin ja pidäytyä säätelemästä alue- tai paikallistason toimivaltaan kuuluvia aloja, joiden käsittely sujuu huomattavasti paremmin kansalaisia lähempänä olevilla hallinnon tasoilla.

3.3. Euroopan tasolla tehtävät päätökset on muotoiltava siten, että niissä jätetään mahdollisimman paljon liikkumavaraa valtakunnallisille, alueellisille ja paikallisille päätöksille. Tässä yhteydessä komitea painottaa, että yhteisön lainsäädäntöä on kehitettävä mahdollisimman paljon puitelakien suuntaan. Niiden tavoitteena on yhdenmukaisuus, mutta yksityiskohtainen sääntely siirretään alemmille tasoille. Liian yksityiskohtaisella euroopantasoisella yhdenmukaistamisella voi olla merkittäviä seurauksia alue- ja paikallisyhteisöihin sekä niiden harjoittaman toimivallan että niiden sopeutumiskyvyn kannalta.

3.4. Komitea korostaa, että puitedirektiivien ensisijaisuutta asetuksiin nähden on kunnioitettava. Puitedirektiiveillä annetaan jäsenvaltioille ja alueyhteisöille mahdollisuus eritellä kulloisissakin oloissa, miten soveltuvin ottein toteutetaan yhteisön tasolla jo määriteltyjä tavoitteita.

3.5. Komitea huomauttaa, että olisi aiheellista tutkia uudeleen yhteisön säädösluokittelua ja ottaa käyttöön säädöshierarkia. Myös Euroopan parlamentti korosti tätä seikkaa 18. joulukuuta 1998 antamassaan päätöslauselmassa aiheesta "Säädöskäytännön parantaminen 1997".

3.6. Yhteisön säädösten laatuun liittyvien ongelmien suhteen komitea korostaa, että alueet ja paikallisyhteisöt ovat sekä säädösten vastaanottajia – niiden toimivaltaan kuuluu joissain tapauksissa säädösten täytäntöönpano – että alemmille tasoille ja kansalaisille välitettävän tiedon jakajia.

3.7. Vihreässä kirjassa julkisen sektorin tiedon käytöstä tietoyhteiskunnassa korostetaan kansalaisten tiedonsaannin tärkeyttä sekä julkisen sektorin roolia. Paikallisyhteisöjen on yhä enemmän taattava yleinen tiedonsaanti, jotta huolehditaan myös Eurobarometri-kyselyillä mitatuista kansalaisten tarpeista saada entistä enemmän tietoa Euroopan unionista.

Alueiden komitea muistuttaa tässä yhteydessä lausunnostaan aiheesta "Eurotraining-koulutus alue- ja paikallisviranomaisille Euroopassa" ⁽¹⁾. Kyseisessä lausunnossa alueiden komitea kehottaa komissiota laatimaan ohjelman, jonka tarkoituksena on nimenomaan varmistaa, että alue- ja paikallistason poliitikot ja virkamiehet saavat jatkokoulutusta voidakseen ottaa tiedotusvelvollisuuden vastuulleen.

3.8. Komitea on tyytyväinen komission ajatukseen edistää laajaa, avointa ja rakentavaa vuoropuhelua niiden osapuolten kanssa, joihin yhteisön lainsäädäntö vaikuttaa suoraan. Komitea pahoittelee kuitenkin sitä, ettei alue- ja paikallisviranomaisia mainita kumppaneina huolimatta kyseisten hallintotasojen avainasemasta eurooppalaisessa elämänmuodossa. Komitea katsoo, että sitä ja alue- ja paikallisviranomaisten tunnustettuja järjestöjä olisi ilman muuta kuultava kaikissa niistä sekä niiden edustamia kansalaisia koskevista tärkeimmistä kysymyksistä.

3.9. Komitea panee näin ollen hyvin kiinnostuneena merkille yhteisön lainsäädännön valmistelun laatua koskevien yhteisten suuntaviivojen laatimisen ⁽²⁾.

3.10. Komitea kannattaa Edinburghin huippukokouksen jälkeen Slim-ohjelman sekä Best-erityisryhmän myötä käyttöön otettuja yksinkertaistamistoimia, mutta katsoo, että jäsenvaltioiden kanssa on toteutettava lisätoimia, jotta asiassa edetään nopeasti.

3.11. Komitea kehottaa komissiota nopeuttamaan mahdollisimman paljon säädösten kodifiointia ja konsolidointia sekä erityisesti tekemään kaiken voitavansa, jotta päästäisiin mahdollisimman pian komission toivomaan toimielinten väliseen sopimukseen säädösten uudelleen laatimisesta. Se on monissa tapauksessa välttämätöntä, jotta yhteisön säädökset olisivat luettavia.

3.12. Komitea toteaa, että uusien tietoteknisten välineiden käyttömahdollisuuksia on pikaisesti lisättävä. Komission kertomuksessa esitetyistä luvuista ilmenee, että erittäin hyödyllisen Europa-palvelimen käyttöaste on lukuisten yhteydenottojen vuoksi niin korkea, että siihen pääsy on kansalaisten käytössä yleensä olevilla laitteistoilla kohtuullisessa ajassa miltei mahdotonta. Sama koskee myös tiettyjä maksullisia tietopankkeja. Toisaalta näiden tietopankkien käytöstä perittävät maksut eivät saisi olla käyttökustannuksia suurempia.

3.13. Komitea kehottaa komissiota mukauttamaan kyseiset välineet Euroopan unionin palvelinta käyttävien kansalaisten tarpeiden mukaisiksi. Heidän määränsä kasvaa koko ajan.

Komitea on sitä mieltä, että alue- ja paikallisyhteisöjen kasvava rooli Euroopan unionia koskevan tiedon levittäjänä on otettava asianmukaisesti huomioon komission tulevilla asiakirjoilla.

⁽¹⁾ CdR 404/98 fin – EYVL C 198, 14.7.1999, s. 68.

⁽²⁾ EYVL C 73, 17.3.1999.

3.14. Komitea korostaa, että Euroopan unionin toimielinten on teknisissä valinnoissaan aina täysin kunnioitettava vapaata kilpailua ja taattava kaikkien kansalaisten tiedonsaanti riippumatta käytetystä tietojärjestelmästä.

3.15. Komitea painottaa, että on tärkeää moninkertaistaa tietoverkkojen vahvistamistoimia tekemällä yhteistyötä alueyhteisöjen kanssa sekä lisätä tiedon levittämistä tietoverk-

kojen avulla. Näin kansalaisille voidaan toimittaa entistä enemmän tietoa julkaisujen ja tiedotuskampanjojen muodossa.

3.16. Komitea on yhtä mieltä komission kanssa siitä, että painopiste on asetettava toimielinten väliselle yhteistyölle säädöskäytännön parantamiseksi. Komitean mielestä on kuitenkin korostettava, että tavoite voidaan saavuttaa vain tarkistamalla koko unionin lainsäädäntöprosessia sekä selkiyttämällä asianomaisille elimille kuuluva toimivalta.

Bryssel 15. syyskuuta 1999.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Manfred DAMMEYER

Alueiden komitean lausunto laajentumisen institutionaalisista näkökohdista "Paikallis- ja aluehallinto Euroopan sydämessä"

(1999/C 374/05)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon työvaliokuntansa 15. heinäkuuta 1998 Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen 198 c artiklan neljännen kohdan nojalla tekemän päätöksen laatia aiheesta lausunto ja antaa sen laatiminen institutionaalisten asiain valiokunnan tehtäväksi,

ottaa huomioon institutionaalisten asiain valiokunnan heinäkuun 6. päivänä 1999 hyväksymän lausunto-luonnoksen CdR 52/99 rev. 2, jonka esittelijät olivat Paul Hanningfield ja Marian Louppen-Laurant,

hyväksyi 15. ja 16. syyskuuta 1999 pitämässään 30. täysistunnossa (syyskuun 15. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon.

1. Johdanto

Tuleva uusien jäsenmaiden liittyminen merkitsee unionin historian mittavinta laajentumiskierrosta sekä uusien jäsenvaltioiden lukumäärän että väestölisäyksen puolesta.

Yleisesti tunnustetaan, että neljä vuosikymmentä sitten kuuden valtion muodostamaa talousliittoa varten luodut rakenteet eivät enää sovellu 15:n, saati 20:n tai jopa useamman valtion muodostamalle unionille. Viimeaikaiset tapahtumat ovat selvästi osoittaneet, että Euroopan unionin toimielinten ja hallinnon perusteellinen tarkistaminen sekä demokratian ja avoimuuden lisääminen ovat pikaisesti tarpeen.

Lisäksi nykyisen unionin muodostama "kudos" on paljon tiiviimpi kuin 40 vuotta sitten. Unioni ei ole enää pelkkä pääkaupunkien liitto, vaan siitä on tullut myös alueiden ja kuntien Eurooppa. AK:n perustaminen on tästä paras mahdollinen osoitus. Alueita ja kaupunkeja voidaan pitää

unionin olennaisina osina ja niillä on ratkaiseva rooli Euroopan unionin jatkuvassa kehitysprosessissa.

Seuraavan hallitustenvälisen konferenssin tuloksena on oltava demokraattinen, hajautettu ja tehokas Euroopan unioni, jonka toimielimillä on kyky palvella yli 500 miljoonan Euroopan kansalaisen tarpeita 21. vuosisadalla.

Koska on todennäköistä, että EU laajenee entisestään, on selvästi syytä tarkastella uudelleen EU:n eri elinten, myös AK:n, rooleja.

1.1. Tässä lausunnossa tarkastellaan laajentumisen institutionaalisia näkökohtia alueiden komitean (AK) osalta.

Asiakirjassa käsitellään kahta pääalaa:

– laajentumisen suorat vaikutukset AK:n toimintaan

ja

- AK:n rooli ja toiminta suhteessa Euroopan unionin muihin elimiin.

1.1.1. Lausunto on lähinnä työasiakirja, koska Euroopan unionin laajentuminen on kehittyvä prosessi, eikä tällä hetkellä vielä tiedetä laajenemisen tarkkoja yksityiskohtia ja aikataulua.

1.1.2. Alueiden komitea olettaa, että AK:n saattaa olla tarpeen antaa jatkolausunto siinä vaiheessa, kun tiedetään tarkemmin, milloin ja miten EU laajenee.

1.1.3. Alueiden komitealla on keskeinen rooli läheisyysperiaatteen edistäjänä Euroopan unionissa.

2. AK ja laajentuminen – nykytilanne

2.1. Alue- ja paikallishallinnoilla on jo pitkään ollut yhteyksiä Euroopan unionin ulkopuolisiin maihin. AK on myös ottanut johtotehtävän yhteydenpidossa paikallis- ja alueviranomaisiin valtioissa, jotka ovat ilmaisseet kiinnostuksensa liittyä EU:hun sen eri ohjelmien kautta.

2.1.1. AK on jo perustanut ”yhteysryhmän”, jonka tavoitteena on käynnistää vuoropuhelu AK:n ja KIE-maiden sekä Kyproksen paikallis- ja alueviranomaisien välillä. Yhteysryhmä, jonka AK:n työvaliokunta perusti 13. toukokuuta 1998, on pitänyt kokouksia ja konferensseja jäsenyyttä hakeneissa maissa, ja marraskuussa 1999 on tarkoitus järjestää laaja konferenssi, jossa tarkastellaan yhteysryhmän tekemiä havain- toja.

2.1.2. AK:n tekemän työn rinnalla Euroopan unionin muut toimielimet ovat käyneet jo jonkin aikaa vuoropuhelua jäsenyyttä hakeneiden maiden kanssa. Myös EU:n yksittäisillä jäsenvaltioilla on ollut kahdenkeskisiä yhteyksiä näihin maihin.

2.1.3. Alueiden komitean mielestä myös AK:n roolin vahvistaminen entisestään olisi paikallaan toimielinten sopeutuessa laajentuneeseen EU:hun. Myös EU:n muita toimielimiä tulisi vastaavasti muuttaa, jotta tehtävien ja suhteiden tulevat muutokset voitaisiin ottaa huomioon jäsenmäärän kasvaessa ja Euroopan unionin integroitua yhä enemmän. Tärkeimpänä AK pitää kuitenkin, että EU korostaa jatkossakin voimakkaasti läheisyysperiaatetta, ja tämän johdosta AK:n panoksen päätöksentekoprosessissa tulisi kasvaa ja sillä tulisi olla valtaa valvoa tämän periaatteen noudattamista.

2.1.4. Komissio hyväksyi 25. maaliskuuta 1998 päätökset yhteisön liittymiskumppanuudesta kymmenen sen jäsenyyttä hakeneen Keski- ja Itä-Euroopan maan kanssa. Alueiden komitea katsoo, että AK:n tulisi osallistua näihin liittymiskumppanuuksiin, jotta jäsenyyttä hakeneissa maissa voitaisiin kehittää alue- ja paikallisdemokratiaa sekä vahvistaa läheisyysperiaatetta.

3. Laajentumisen suorat vaikutukset AK:n toimintaan

Tässä jaksossa korostetaan tärkeimpiä sisäisiä uudistuksia, joihin AK:n tulisi ryhtyä, ennen kuin EU laajenee jälleen.

3.1. AK:n jäsenmäärä

3.1.1. AK perustettiin Maastrichtin sopimuksella 189 jäsentä käsittävänä elimeksi, jonka koko ja rakenne lainattiin talous- ja sosiaalikomitealta. Jäsenmäärä kasvoi myöhemmin 222:een, kun EU:n jäsenvaltioiden määrä lisääntyi 12:sta 15:een. EU:n laajentuminen edelleen saattaisi edellyttää myös AK:n jäsenmäärän kasvattamista.

Jäsenvaltioiden valtuuskuntien nykyiset koot esitetään liitteessä 1.

3.2. Laajentuminen ja toimielinten koko

3.2.1. Amsterdamin sopimuksessa Euroopan parlamentin koko rajoitetaan 700 jäseneseen. Komission koosta keskustellaan edelleen.

3.3. Laajentuminen ja AK:n koko

Alueiden komitea katsoo AK:lla olevan useita vaihtoehtoja.

3.3.1. Ensimmäinen vaihtoehto on, että tilanne säilyy ennallaan ja AK:n jäsenmäärä pysyy 222:ssa. Kunkin jäsenvaltion valtuuskunnan kokoa pienennettäisiin, jotta uusille jäsenvaltioille saadaan paikkoja. Jäsenvaltioiden valtuuskuntien koko pienenesi näin kunkin laajennusvaiheen yhteydessä.

3.3.2. Toisen vaihtoehdon mukaan AK:n annettaisiin kasvua, ja uusien kansallisten valtuuskuntien koot vastaisivat nykyisten valtuuskuntien kokoja. Jäsenyyttä hakeneiden maiden valtuuskunnat vastaisivat näin kooltaan muiden jäsenvaltioiden valtuuskuntia (katso liite 2). Kokonaisjäsenmääräksi muodostuisi tällöin 351.

3.3.3. Kolmas vaihtoehto tarkoittaisi järjestelmän perusteellista uudistamista ja sitä muutettaisiin niin, että valtuuskuntien koko suhteutettaisiin Euroopan parlamentin mallin mukaisesti nykyistä tarkemmin väestömäärään. Näin laskettuna jäseniä olisi kaikkiaan 206 tai 318 (katso liite 3).

3.3.4. Alueiden komitean mielestä jäsenten kokonaisuutena kasvattamalla EU:hun liittyville uusille jäsenvaltioille taattaisiin mahdollisuus varmistaa sekä alue- että paikallishallinnon riittävä edustus komiteassa.

3.3.5. Alueiden komitea ehdottaa AK:n enimmäiskooksi noin 350:aa jäsentä. Näin jäsenvaltioiden valtuuskuntien koko, alue- ja paikallishallinnon edustus ja kunkin jäsenvaltion edustajien maantieteellinen jakauma olisi kohtuullinen. On erityisesti huolehdittava siitä, että mainittu asianmukainen edustus ja maantieteellinen jakauma toteutuvat myös pienempien maakohdainten valtuuskuntien piirissä.

3.3.6. Alueiden komitea on laatinut kaksi hahmotelmaa siitä, miten AK:n koko voisi kasvaa ennakoitujen kahden laajennuskierroksen yhteydessä. Hahmotelmilla pyritään antamaan kuvaa laajentumisen vaikutuksista AK:n kokonaisjäsenmäärään (katso liite 4).

3.4. Jäsenyys AK:ssa ja komitean kokoonpano

3.4.1. AK:n jäsenten nimittämismenetelmät olisi arvioitava uudestaan. Nykyiset nimittämiskäytännöt vaihtelevat huomattavasti jäsenvaltiosta toiseen. Uusien jäsenvaltioiden liittymistä ajatellen tästä tärkeästä asiasta olisi alueiden komitean mielestä käytävä perusteellista keskustelua, jotta siitä voitaisiin muodostaa kanta seuraavaa hallitustenvälistä konferenssia varten. Jäsenyyttä hakenneet maat tulee kutsua osallistumaan keskusteluun.

3.4.2. EU:n jäsenyyttä hakevissa maissa on suuri määrä erilaisia rakenteita, ja AK:ssa tarpeelliseksi katsottujen uudistusten tulisi varmistaa sekä alue- että paikallisviranomaisten osallistuminen.

3.4.3. AK:n kokoonpano määritellään sen roolin ja tehtävien mukaan. AK:n luodessa rooliaan Euroopan unionin poliittisena elimenä ja alueellistumisen, hallinnon hajauttamisen ja alue- ja paikallisviranomaisten autonomian lisääntyessä jäsenvaltioissa keskustelu AK:n jäsenyydestä ja kokoonpanosta on pidettävä käynnissä. Keskustelussa on otettava huomioon tulevien jäsenvaltioiden rakenne ja seurattava tarkasti keskustelua institutionaalisista muutoksista EU:ssa.

3.4.4. AK esitti jo vuoden 1996 hallitustenväliselle konferenssille antamassaan lausunnossa (esittelijä Jordi Pujol⁽¹⁾) vaatimuksen, että sen jäsenten poliittinen mandaatti ja oikeutus määritetään tarkasti, ja että heidät nimitetään edustamiensa yhteisöjen esityksestä. HVK ei vastannut myönteisesti tähän vaatimukseen. Alueiden komitea toistaa nyt vaatimuksensa siitä, että jäsenillä on oltava poliittinen mandaatti.

3.4.5. Jos perussopimuksia muutetaan tai Euroopan unionille laaditaan perustuslaki ja jos unionissa edetään kohti suurempaa yhdenmukaisuutta, AK:n on muodostettava ja selvennettävä omaa rooliaan ja kantaansa. Komitea haluaa, että EU:n jäsenyyttä hakenneet valtiot voivat osallistua tiiviisti kyseiseen keskusteluun.

3.4.6. Nimittämismenetelmien uudistuksissa on otettava huomioon yhtäläiset mahdollisuudet.

3.4.7. Esittelijät ehdottavat, että kun selviää, mikä tai mitkä maat liittyvät seuraavina EU:hun, kyseisille maille myönnetään "tarkkailijan" asema. Tarkkailijoille taattaisiin oikeus lähettää edustajat AK:n kokouksiin. Siten niillä olisi mahdollisuus seurata AK:n työskentelyä.

3.5. Operationaaliset ja organisatoriset kysymykset

3.5.1. Muutokset AK:ssa synnyttäisivät tietenkin lukuisia operationaalisia kysymyksiä.

3.5.2. Olisi tarkasteltava valiokuntien sisäisiä rakenteita, määrää ja kokoa, työvaliokunnan kokoa ja kokoonpanoa, henkilöstön kokoonpanoa sekä muita sisäisiä järjestelyjä. Näitä kysymyksiä käsitellään parhaillaan työjärjestysvaliokunnassa.

3.5.3. Alueiden komitea suosittelee, että kun laajenemisen seuraavan vaiheen eteneminen ja aikataulu alkavat olla selvillä, AK:n sihteeristö varmistaa toimenpiteillään, että AK:n työvaliokunnalle tiedotetaan laajenemisen budjettivaikutuksista mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. On laadittava keskipitkän aikavälin suunnitelma, jossa otetaan huomioon laajentumisen mahdolliset vaikutukset.

3.5.4. AK:n on muiden toimielinten tapaan tehtävä päätös kielikysymyksessä. Käännös- ja tulkkaustoiminta on nykyään suunniteltu 11 kieltä varten. Kysymystä tulee tutkia toimielinten välisen yhteistyön puitteissa eri alueilla puhutut kielet huomioon ottaen.

3.5.5. Mahdollisuutta kielikursseihin, vaihto-ohjelmiin ja yhteistoimintaan tulisi harkita sekä jäsenten että hallinnon osalta. Tällaiset toimet takaavat sulavan liittymisprosessin ja niiden avulla viestintä toimielimissä ja niiden välillä paranee.

4. AK ja sen rooli ja identiteetti suhteessa muihin EU-eliimiin

Tässä jaksossa käsitellään toimielinten väliin näkökohtiin liittyviä vaikutuksia, joita laajentumisella on AK:hon.

4.1.1. EU:n laajentumisen seurauksena eräitä EU:n toimintatapoihin liittyviä tärkeitä kysymyksiä tarkasteltaisiin uudelleen. Laajentuessaan EU:n olisi harkittava useita seikkoja kuten äänten painotusta neuvostossa, komission roolia ja rakennetta jne. Tässä jaksossa keskitytään muutamiin avainkysymyksiin, jotka liittyvät AK:n rooliin EU:n muiden toimielinten joukossa.

4.1.2. Alueiden komitea katsoo, että nyt kun uusi laajentumiskierros lähestyy ja unionin institutionaalisia rakenteita ollaan uudistamassa, AK:n roolia ja asemaa olisi vahvistettava ja komitean tulisi voida vaikuttaa entistä voimakkaammin EU:n toimintalinjoihin ja päätöksentekoprosesseihin. Päätöksiä tehdään nykyään useilla politiikan aloilla yhä enenevässä määrin valtiotasoa alempana, ja alue- ja paikallishallinnon merkitys ja vaikutus kasvavat EU:ssa. Tämän tulee näkyä AK:n roolissa.

⁽¹⁾ CdR 136/95 fin – EYVL C 100, 2.4.1996, s. 1.

4.1.3. Seuraavaa HVK:a ajatellen AK:lla soisi olevan tulevaisuudessa entistä tärkeämpi tehtävä useilla aloilla.

5. Toimivalta-alat

5.1. Laajenemisen lähestyminen tarjoaa tilaisuuden harkita ja arvioida uudelleen niitä politiikan aloja, joista AK:ta on nykyisten säännösten mukaan kuultava. Uusien valtioiden liittyminen unioniin on selvä peruste siihen, että AK:n toimivaltaa vahvistetaan useilla, uusille jäsenvaltioille erityisen merkittävillä aloilla.

5.2. Alueiden komitea on sitä mieltä, että koska alue- ja paikallishallinnolla on yhä merkittävämpi tehtävä yhteiskunnan turvallisuuteen liittyvissä asioissa, tämä ala olisi lisättävä komitean toimivallan piiriin seuraavassa HVK:ssa. Alue- ja paikallisviranomaiset joutuvat yhä enemmän tekemisiin rikollisuuden ja muiden yhteiskunnan turvallisuuteen liittyvien kysymysten kanssa. Vastausten löytäminen näihin turvallisuuskysymyksiin on usein ongelma, joka voidaan ratkaista työskentelemällä paikallisyhteisöissä, jotta löydetään juuri kyseisen alueen tai seudun ongelmiin sopiva ratkaisu. Alueiden komitea toteaa lisäksi, että paikallis- ja alueviranomaiset osallistuvat yhä voimakkaammin useiden muiden alojen toimintaan, näitä ovat esim. energia, tietotekniikka ja pk-yritykset.

5.3. Perustamissopimuksessa esitetyt laajat ”kaiken kattavat” ehdot antavat AK:lle mahdollisuuden tulla kuulluksi tulevaisuudessa kehkeytyvillä uusilla politiikan aloilla, joita ei aina ole helppo määritellä. Laajentuminen tuo EU-politiikkaan mukaan uusia ja vielä tuntemattomia asioita ja näkökohtia, joten joustava mahdollisuus kuulla AK:aa useilla eri politiikan aloilla tulisi säilyttää.

6. AK ja EU:n päätöksentekoprosessi

6.1. Sopimuksessa Euroopan unionista määritellään tapaukset, joissa AK:lla on oikeus antaa lausunto EU:n lainsäädäntöehdotuksesta sen edetessä komission ehdotuksesta ministerineuvoston hyväksymäksi.

Jatkuvan alueellistumis- ja hallinnon hajauttamisprosessin sekä valtion ja alue- ja paikallisviranomaisten välisten suhteiden muuttumisen (sekä EU:ssa että muualla) kannalta olisi oikeutettua vahvistaa AK:n asemaa EU:n lainsäädäntöprosessissa.

Tässä yhteydessä AK haluaa toistaa lausunnossaan CdR 136/95 (esittelijä Jordi Pujol) esittämänsä vaatimuksen, että AK:lle myönnetään varsinaisen toimielimen asema EU:ssa.

Lisäksi jos komissio tai neuvosto päättää olla noudattamatta AK:n suosituksia, päätös tulisi perustella.

6.2. Alueiden komitea tukee AK:n ja EU:n toimielinten välisen yhteistyön lisäämistä. AK:n asiakirjassa ”Alueiden komitean tärkeimmät poliittiset tavoitteet”, joka hyväksyttiin 18. marraskuuta 1998, yhteyksien tiivistämistä komission, (Euroopan parlamentin valiokuntien), esittelijöiden, poliittisten ryhmien ja jäsenvaltioiden valtuuskuntien tasolla pidetään keskeisinä välineinä toimielinten välisen yhteistyön parantamisessa. Erityistapauksissa kyseeseen voisivat tulla toimielinten väliset tilapäiset työryhmät.

7. AK ja EU:n muut toimielimet

Vaikka laajentuminen ei ole ainut peruste uudistaa unionin rakenteet perin juurin, on varmaa, että ellei mikään muutu, nykyiset perustukset romahtavat laajentuneen unionin painon alla. Ensimmäiset säröt ovat jo näkyvissä.

Tulevassa HVK:ssa saatetaan päätyä muutoksiin Euroopan unionin työskentelytavoissa ja rakenteissa. Kokouksessa saatetaan jopa päättää mahdollisen perustuslain laatimisesta Euroopan unionille. Vallanjako tulee epäilemättä olemaan keskeinen keskustelunaihe. Euroopan unionin uutta rakennetta muodostettaessa on otettava huomioon Euroopan alueiden ja kuntien tärkeä rooli ja niiden toimivaltuudet. Mainitunlaisessa hallinnoltaan hajautetussa Euroopassa AK:lla on tärkeä tehtävä, ja suhteet muihin toimielimiin on määriteltävä selkeästi.

8. Päätelmät

8.1. Liittyminen Euroopan unioniin edellyttää, että jäsenyyttä hakeneet maat hyväksyvät läheisyysperiaatteen. Näin ollen komitea pitää tärkeänä, että alue- ja paikallisdemokratiaa vahvistetaan hakijamaissa, jotta laajentunut Euroopan unioni toimisi mahdollisimman lähellä kansalaisia. Komitea kehottaakin Euroopan unionia tukemaan tämänsuuntaista kehitystä kyseisten maiden liittymistä edeltävässä strategiassa.

8.2. Koko

Alueiden komitea katsoo, että unionin laajentuminen edellyttää AK:n koon kasvattamista. Komitea pitää noin 350:aa jäsentä sopivana enimmäismääränä ja aikoo tutkia useita malleja riittävän edustuksen takaamiseksi.

8.3. Kokoonpano

Alueiden komitea katsoo, että unionin laajentumisen vuoksi ja tulevaa hallitustenvälistä konferenssia ajatellen jäsenten nimittämisperiaatteet olisi arvioitava uudestaan. AK:n kokoonpanosta ja jäsenmäärästä käytävään keskusteluun on kutsuttava jäsenyyttä hakeneiden maiden edustajia.

8.4. AK toistaa Pujol-raportissa esittämänsä vaatimukset, että sen jäsenten poliittinen mandaatti ja oikeutus määritetään uudessa perussopimuksessa.

8.5. Ensimmäiselle liittymiskierrokselle hyväksytyjen jäsenyyttä hakeneiden maiden tulee saada tarkkailijan asema, jotta niillä on mahdollisuus lähettää edustaja AK:n kokouksiin.

8.6. Uusissa AK:n jäseniä ehdotettaessa on otettava huomioon yhtäläiset mahdollisuudet.

8.7. Operationaaliset ja organisatoriset kysymykset

On kehitettävä mahdollisimman pikaisesti budjetti- ja organisaatiokysymyksiä koskeva keskipitkän aikavälin strategia.

Strategiassa on otettava huomioon:

- AK:n yksiköiden koko ja kokoonpano (työvaliokunta, valiokunnat jne.)
- budjettivaikutukset
- valmisteleva toiminta kuten kielikurssit
- käännös ja tulkkaus.

8.8. AK ja päätöksentekoprosessi

Alueiden komitea vaatii roolinsa vahvistamista EU:n lainsäädännön kehittämisprosessissa. Olisi myös laajennettava niitä politiikan aloja, joista AK:ta on kuultava, ja AK:n toimivaltuuksien piiriin nykyisin kuuluvat alat olisi määrättävä tarkemmin perussopimuksissa. Mahdollisuus tulla kuulluksi muilla aloilla olisi säilytettävä.

8.9. Alueiden komitea toistaa Pujol-raportissa esittämänsä suosituksen, että AK:lle tulisi myöntää toimielimen asema. Lisäksi komissiota ja neuvostoa olisi vaadittava perustelemaan päätöksensä, jos ja kun ne päättävät olla noudattamatta AK:n suosituksia.

8.10. AK:n asema EU:n toimielinjärjestelmässä

AK aikoo lisätä yhteistyötä EU:n muiden toimielinten kanssa erityisesti laajentumista ja hallitustenvälistä konferenssia valmisteltaessa. Yksi käytännöllinen yhteistyömuoto olisi Euroopan parlamentin kanssa perustettavat sekakomiteat. Esittelijät ehdottavatkin, että AK:n sihteeristö ryhtyy toimiin, jotta tällaiset kokoukset voitaisiin aloittaa mahdollisimman pian. AK tulee myös jatkamaan oman roolinsa ja asemansa määrittämistä ja korostamista erityisesti Euroopan integraation jatkoa ajatellen.

8.11. Alueiden komitean on jatkettava ja laajennettava apuaan maille, jotka pyrkivät liittymään Euroopan unioniin. AK:n tulisi antaa tukea ja apua ja jakaa informaatiota työskennellen EU:n muiden toimielinten rinnalla. Jäsenyyttä hakeneiden maiden alue- ja paikallisviranomaiset on kutsuttava osallistumaan laajenemisprosessiin heti alusta alkaen. Tätä varten perustetaan sekakomiteoita, joissa keskustellaan alueyhteisöjä koskevista kysymyksistä.

Bryssel 15. syyskuuta 1999.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Manfred DAMMEYER

LIITE I

alueiden komitean lausuntoon

Jäsenvaltioiden valtuuskuntien nykyiset koot AK:ssa

Maa	Jäsenvaltioiden valtuuskuntien jäsenmäärä
Itävalta	12
Belgia	12
Tanska	9
Suomi	9
Ranska	24
Saksa	24
Kreikka	12
Irlanti	9
Italia	24
Luxemburg	6
Alankomaat	12
Portugali	12
Espanja	21
Ruotsi	12
Yhdistynyt kuningaskunta	24

AK:n nykyinen kokonaisjäsenmäärä on 222.

LIITE II

alueiden komitean lausuntoon

Jäsenyyttä hakeneiden maiden valtuuskuntien koot voimassa olevien säännösten mukaisesti laskettuna, nykyisten valtuuskuntien kokojakaumaan suhteuttaen.

Valtioiden väkiluku – kesäkuun 1998 arviot

Maa	Väkiluku	Valtuuskunnan todennäköinen koko AK:ssa
Puola	38 606 922	21
Unkari	10 208 127	12
Tšekin tasavalta	10 286 470	12
Slovenia	1 971 739	6
Viro	1 421 335	6
Kypros	748 982	6
Malta	379 563	6
Latvia	2 385 396	9
Liettua	3 600 158	9
Slovakian tasavalta	5 392 982	12
Bulgaria	8 240 426	12
Romania	22 395 848	18

Lähde: Central Intelligence Agency (CIA) *World Factbook* 1998

Nämä ovat valtuuskuntien arvioidut koot jäsenyyttä hakeneiden maiden kokonaisväkiluvun perusteella laskettuina. Jos näitä lukuja käytettäisiin, AK:n kokonaisjäsenmääräksi muodostuisi 351.

LIITE III

alueiden komitean lausuntoon

Valtuuskuntien uudet koot Euroopan parlamentin soveltamaa laskukaavaa käyttäen.

	Jäsenmäärä EP:ssa	Jäsenmäärä AK:ssa		
		Vaihtoehto 1	Vaihtoehto 2	Nykytilanne
Saksa	99	50	33	24
Yhdistynyt kuningaskunta	87	44	29	24
Ranska	87	44	29	24
Italia	87	44	29	24
Espanja	64	32	21	21
Alankomaat	31	16	10	12
Kreikka	25	13	8	12
Belgia	25	13	8	12
Portugali	25	13	8	12
Ruotsi	22	11	7	12
Itävalta	21	11	7	12
Tanska	16	8	5	9
Suomi	16	8	5	9
Irlanti	15	8	5	9
Luxemburg	6	3	2	6
Koko EU	626	318	206	222

Tässä taulukosta ilmenee AK:n jäsenmäärä, jos jäsenvaltioiden valtuuskuntien koko lasketaan siten, että yhden jäsenen edustama väestömäärä on kaksin- tai kolminkertainen EU:n nykyisistä jäsenvaltioista valittujen Euroopan parlamentin jäsenten edustamaan väestömäärään nähden.

Vaihtoehto 1: EP:n jäsenten edustama väestömäärä x 2

Vaihtoehto 2: EP:n jäsenten edustama väestömäärä x 3

LIITE IV

alueiden komitean lausuntoon

Tästä liitteestä ilmenee, miten paljon AK:n jäsenmäärä kasvaisi, jos EU laajenisi kahdessa vaiheessa. Esitys on tässä vaiheessa luonnollisesti melko spekulatiivinen, sillä jäsenyyttä hakeneiden valtioiden olosuhteet saattavat muuttua. Muutamien vaihtoehtojen esittäminen saattaisi olla AK:n jäsenille avuksi näiden pohtiessa AK:n kokoon liittyviä kysymyksiä.

Ensimmäiselle laajentumiskierrokselle voisivat osallistua seuraavat maat:

Maa	AK:n jäsenten määrä
Puola	21
Unkari	12
Tšekin tasavalta	12
Slovenia	6
Viro	6
Kypros	6
Malta	6

Näin AK:n kokonaisjäsenmäärä olisi: $222 + 69 = 291$.

Toiselle laajentumiskierrokselle voisivat osallistua:

Maa	AK:n jäsenten määrä
Latvia	9
Liettua	9
Slovakian tasavalta	12
Bulgaria	12
Romania	18

Näin AK:n kokonaisjäsenmäärä olisi: $222 + 129 (60 + 69) = 351$.

LIITE V

alueiden komitean lausuntoon

Ensimmäisen laajentumiskierroksen jäsenvaltioehdokkaiden sisäinen organisaatio

Valtio	Alueviranomaisten tai välipor- taan hallinnon määrä	Paikallisviranomaisten määrä	Vaalitapa
Tšekin tasavalta	8 aluetta (<i>kraje</i>)	6 242 kuntaa (joista 487:lla kau- punginoikeudet)	
Kypros	Ei aluetasoa, mutta 6 piiriä keskushallinnon alaisena	32 kuntaa	Kaupunginjohtaja valitaan suoraan. Myös kunnanvaltuustot valitaan suoraan, ja jäsenmäärä riippuu paikallisen vaalipi- rin koosta; vähimmäismäärä on kahdeksan ja enimmäis- määrä kaksikymmentäkuusi.
Viro	Ei aluetasoa, mutta 15 läänää (<i>maakond</i>)	254 paikallisviranomaista, joista 45 kaupunkikuntaa (<i>linn</i>) ja 209 maa- seutukuntaa (<i>vald</i>)	Kunnanvaltuusto valitaan suoraan. Kunnanjohtaja valitaan valtuutettujen joukosta.
Unkari	Ei aluetasoa, mutta 19 läänää	3156 kuntaa (joista 2 900 piiriä tai kuntaa) Erilaisia kuntatyyppejä: 1 143 tavallista kuntaa, 277 "suur- kuntaa", 155 kaupunkia ja 8 "suurta kaupunkia"	Paikallistasoa edustaa kunnanvaltuusto, joka valitaan suoril- la, yleisillä vaaleilla. Pienissä vaalipiireissä tavalliset kansalai- set valitsevat kunnanjohtajan suoraan, kun taas suurem- missa vaalipiireissä kunnanjohtajan valitsee valtuusto.
Puola	16 läänitason <i>voivodikuntaa</i> , joita edustaa <i>sejmik woj- ewodzki</i> (<i>voivodikuntien</i> ko- kous) 373 läänää (<i>powiat</i>)	2 468 kuntaa, joihin kuuluu kau- punkeja ja kyliä	Paikallistasoa edustavat kunnanvaltuustot (<i>gmina</i>), jotka valitaan yleisillä suorilla vaaleilla suhteellisen edustuksen perusteella. Valtuutettujen määrä on 15–100 kunnan koos- ta riippuen. Kunnanvaltuusto valitsee kunnanjohtajan, joka on kylissä nimeltään <i>wojt</i> ja pienissä kaupungeissa <i>burmistrz</i> .
Slovenia	Ei aluetasoa	60 paikallishallintoyksikköä, joiden johtajan nimittää sisäasiainministe- ri. 147 kuntaa.	Kuntien johdossa on kunnanjohtaja (<i>zupun</i>), joka valitaan suorilla vaaleilla, sekä kunnanvaltuusto (<i>občinski svet</i> tai <i>mestni svet</i>).

Alueiden komitean lausunto aiheesta "Alueiden ja paikallisyhteisöjen rooli EU:n lainsäädännön täytäntöönpanossa"

(1999/C 374/06)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon komitean työvaliokunnan 15. heinäkuuta 1998 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 198 c artiklan 4 kohdan nojalla tekemän päätöksen laatia kyseisestä aiheesta lausunto ja antaa lausunnon valmistelu institutionaalisten asiain valiokunnan tehtäväksi,

ottaa huomioon institutionaalisten asiain valiokunnan heinäkuun 6. päivänä 1999 hyväksymän lausuntoluonnoksen (CdR 51/99 rev. 2), jonka esittelijä oli Lars Nordström,

hyväksyi 15. ja 16. syyskuuta 1999 pitämässään 30. täysistunnossa (syyskuun 15. päivän kokouksessa) yksimielisesti seuraavan lausunnon.

1. Johdanto

1.1. Jäsenvaltiot kantavat EU:ssa yksin vastuun EU:n lainsäädännön voimaansaattamisesta. Tämä koskee sekä yhteisön direktiivien saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä että niiden hallinnollista täytäntöönpanoa. Yksittäisissä jäsenvaltioissa nämä tehtävät voidaan kuitenkin jakaa keskushallinnon sekä alue- ja paikallisviranomaisten kesken. Monissa tapauksissa alueet ja paikallisyhteisöt kantavat huomattavan osan taakasta, jonka EU:n lainsäädännön täytäntöönpanovelvollisuus synnyttää.

1.2. Alueiden ja paikallisyhteisöjen osallistuminen jäsenvaltiasotalla EU:n lainsäädännön täytäntöönpanoon heijastaa sitä käytännön merkitystä, joka EU:n lainsäädännöllä niiden kannalta katsottuna on. EU:n lainsäädäntö vaikuttaa yhä enemmän alue- ja paikallistason toimivaltaan kuuluviin aloihin. Siten alueiden ja paikallisyhteisöjen osallistuminen jäsenvaltiasotalla EU:n lainsäädännön voimaansaattamiseen ja täytäntöönpanoon tarjoaa alueille ja paikallisyhteisöille merkittävän mahdollisuuden

- tarjota asiantuntemuksensa käytettäväksi
- varmistaa, että niiden yksilölliset erityispiirteet otetaan huomioon
- säilyttää monimuotoisuutensa ja omaleimaisuutensa
- varmistaa lainsäädännön tehokas hallinnollinen täytäntöönpano kansalaisia lähellä olevalla tasolla.

1.3. Näin ollen alueiden ja paikallisyhteisöjen osallistuminen EU:n lakien täytäntöönpanoon on välttämätöntä jatkoa niiden roolille EU:n lainsäädäntöprosessissa. Tämä rooli toteutuu alueiden komitean kautta sekä eräissä jäsenvaltioissa erityisellä lisämenettelyllä, jolla alue- ja paikallisyhteisöt osallistuvat maansa Eurooppa-politiikkaan.

2. EY:n direktiivien saattaminen osaksi lainsäädäntöä

2.1. EU:n jäsenvaltioissa on erilaisia tapoja, joilla alueet ja paikallisyhteisöt osallistuvat EY:n direktiivien saattamiseen osaksi kansallista lainsäädäntöä. Eräissä maissa direktiivit saataan kansallisen lainsäädännön perusteella voimaan osittain alueiden lainsäädäntöelimissä. Tämä koskee alueita, joilla on omaa lainsäädäntövaltaa jäsenvaltion lakien niille suoman yksinomaisen toimivallan rajoissa. Toinen vaihtoehto on, että keskushallinnon lainsäädäntöelimet saattavat direktiivit voimaan yhteistyössä alueiden valtakunnallisten edustuselinten kanssa. Lisäksi on useita muita tapoja, joilla alue- ja paikallisyhteisöt osallistuvat EY:n direktiivien saattamiseen osaksi jäsenvaltion lainsäädäntöä. Näihin voi kuulua myös epävirallisia yhteistyömuotoja. Tällaisessa tapauksessa EU:n direktiivin saattaminen osaksi jäsenvaltion lainsäädäntöä saattaa vaikuttaa paikallistason yhteisöille kuuluvan toimivallan käyttämiseen. Tietyissä tapauksissa EU:n säännösten soveltaminen voi supistaa tai jopa rajoittaa paikallisyhteisöjen toimintakykyä ja vaikuttaa niiden talouteen.

2.2. Alueiden ja paikallisyhteisöjen aktiivinen osallistuminen EY:n direktiivien voimaansaattamiseen takaa mahdollisimman suuren joustavuuden ja alueellisten erityispiirteiden laajan huomioonottamisen. Lisäksi lainsäädäntöprosessiin tuodaan näin suuri määrä asiantuntemusta.

2.3. Paikallisten vaatimusten huomioon ottaminen tehostaa hallintoa ja vahvistaa demokraattista oikeutusta. Se lisää myös yhteisön lakien hyväksyntää kansalaisten keskuudessa.

2.4. Alueiden ja paikallisyhteisöjen erilaiset tavat osallistua EY:n direktiivien voimaansaattamiseen johtuvat jäsenvaltioiden erilaisista perustuslaeista. Näitä eroja on kunnioitettava.

3. EU:n lainsäädännön hallinnollinen täytäntöönpano

3.1. Voidaan erottaa kolme tapaa, joilla yksittäisten jäsenvaltioiden hallinnot panevat täytäntöön EU:n lainsäädäntöä:

- Täytäntöönpanosta huolehtii pääasiassa alue- ja paikallis-hallinto.
- Täytäntöönpano riippuu lakien sisällöstä, ja täytäntöönpanijoina ovat osittain keskushallinnon, osittain alue- ja paikallishallinnon viranomaiset.
- Täytäntöönpanosta huolehtivat yksinomaan jäsenvaltion keskushallinnon viranomaiset.

3.2. Vastuunjako keskus-, alue- ja paikallishallinnon välillä vaihtelee jäsenvaltiosta toiseen, eikä sitä ole syytä yhdenmukaistaa. Kunkin jäsenvaltion perustuslain puitteissa tulisi kuitenkin huolehtia siitä, että EU:n lainsäädännön hallinnollisessa täytäntöönpanossa noudatetaan seuraavia periaatteita:

- mahdollisimman suuri kansalaisläheisyys
- paikallisen ja alueellisen asiantuntemuksen hyödyntäminen
- hallinnon tehostaminen ottamalla huomioon erityispiirteet
- väärinkäytösten valvonnan ja ehkäisyn tehostaminen lisäämällä paikallis- ja aluetason poliitikkojen vastuuta
- parhaiden edellytysten luominen lakien hyväksynnälle kansalaisten keskuudessa
- hallinnollisen vastuun siirtäminen mahdollisimman lähelle kansalaisia.

3.3. Kansalaisläheisyys on jo sinänsä etu hallinnolle. Se antaa virikkeitä demokraattiselle yhteiskunnalle ja on myös kustannustehokkain hallintotapa. Lisäksi se saattaa paikalliset ja alueelliset poliitikot suoraan vastuuseen ja antaa heille suorat valvontamahdollisuudet ehkäisten näin EU:n varojen väärinkäyttöä.

3.4. Vastuu ja valvonta toimivat parhaiten sopivan kokoisiksi rajatuilla alueilla. Tämä puolestaan lisää poliittisen järjestelmän tehokkuutta ja hyväksyntää. Tästä johtuu, että – jäsenvaltioiden perustuslakioikeudellisen tilanteen erot huomioon ottaenkin – EU:n lainsäädännön hyvä hallinnollinen täytäntöönpano on useimmiten alue- ja paikallisviranomaisten harteilla.

4. Eräitä EU:n lainsäädännön täytäntöönpanon ongelmia

4.1. Yleistä

4.1.1. EU:n lainsäädännön hyvän täytäntöönpanon kannalta on ratkaisevaa, että EU:n, jäsenvaltioiden sekä alue- ja paikallistason välillä vallitsee tasapaino.

4.1.2. Lisäksi on tärkeää muun muassa, että lainsäädäntö on yleisesti ottaen korkealaatuista ja huomioon otetaan myös sen täytäntöönpanon taloudelliset ja hallinnolliset seuraukset alue- ja paikallisviranomaisille.

4.1.3. Amsterdamin sopimus ja sen sisältämä pöytäkirja toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamisesta ovat sinänsä tervetullut ja selkeä ilmaus siitä, kuinka tärkeänä EU pitää tasapainoa eri tasojen (EU:n, jäsenvaltioiden, alueiden ja paikallisyhteisöjen) välillä.

4.1.4. Tässä yhteydessä voidaan korostaa mm. pöytäkirjan 5, 7 ja 9 kohtaa sekä sopimuksen 203 artiklaa. Erityisesti on syytä korostaa pöytäkirjaan kirjattua vaatimusta tutkia komission ehdotusten taloudelliset ja hallinnolliset vaikutukset.

4.1.5. Siten Amsterdamin sopimus muodostaa ainutlaatuisen perustan sopusointuisen tasapainon ja yhteistyön luomiseksi eri tasojen välille sekä alueellisten ja paikallisten edellytysten huomioon ottamiselle.

4.1.6. Lisäksi Amsterdamin sopimuksella korostetaan, kuinka tärkeää on, että EU ottaa asianmukaisesti huomioon mm. alue- ja paikallisyhteisöjen mahdollisuudet rahoittaa uuden lainsäädännön tuomat tehtävät ja selviytyä sen hallinnollisista seurauksista.

4.1.7. Tässä yhteydessä on myös annettava komissiolle tunnustusta sen tekemästä työstä ja esim. lainsäädännön laadun parantamisessa saavutetusta edistyksestä.

4.1.8. Vaikka tässä kuvattua kehitystä voidaan pitää myönteisenä, on syytä tarkastella eräitä aloja, joilla saattaa syntyä ongelmia alue- ja paikallistasolla.

4.1.9. On muistettava, että jäljempänä kuvattujen ongelmien vakavuus voi vaihdella perinteiden, perustuslakioikeudellisen tilanteen ja alueellisen ja paikallisen itsehallintoasteen kaltaisten tekijöiden mukaan.

4.2. Lainsäädännön laatu

4.2.1. Läheisyysperiaate on yhteisön lainsäädännön laadun kannalta äärimmäisen tärkeä.⁽¹⁾

4.2.2. On muistettava, että läheisyysperiaatetta ja siihen liittyviä kysymyksiä koskevat näkemykset voivat poiketa toisistaan tietyissä suhteissa. Jotkut katsovat, että läheisyysperiaatetta tulisi soveltaa aktiivisesti ja dynaamisesti. Toisten mielestä läheisyysperiaatteen päätarkoitus on suojella jäsenvaltioita sekä alueita ja paikallisyhteisöjä turhilta yhteisön toimilta ja rajoittaa siten EU:n ja sen toimielinten toimintakenttää eräillä aloilla.

⁽¹⁾ Tässä yhteydessä komitea viittaa aiheesta "Säädöskäytännön parantaminen 1998 – Yhteinen vastuu" laaditussa alueiden komitean lausunnossa (CdR 50/99 fin) esitettyihin huomioihin.

4.2.3. Myös kysymyksessä eri tasojen (EU, jäsenvaltiot sekä alueet ja paikallisyhteisöt) välisestä selvästä toimivallan jaosta voidaan erottaa erilaisia lähestymistapoja. Jotkut, esim. komissio, katsovat, että toimivallan tarkempi jako EU:ssa jäykistäisi yhteisön toimintaa ja voisi siten haitata yhteisön lainsäädännön edistystä. Toisten mielestä EU:ssa on tarpeen jakaa toimivalta nykyistä selkeämmin ja noudattaa läheisyysperiaatetta tiukasti.

4.2.4. Lisäksi termiä "yhteisön yksinomainen toimivalta" tulkitaan eri tavoin. Komissio katsoo, että esim. kaikki yhteinäismarkkinoita koskeva lainsäädäntö kuuluu yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan, joten siihen ei sovelleta läheisyysperiaatetta. Toisten mielestä yhteisön yksinomaisen toimivallan alan tulisi olla suppeampi, niin että läheisyysperiaatetta voitaisiin soveltaa useammin.

4.2.5. Näitä erilaisia näkemyksiä EU:n lainsäädännön laatuun liittyvistä tärkeistä näkökohdista voidaan jo itsessään pitää ilmauksena EU:n jäsenvaltioiden ja alueiden välisistä kulttuurisista, historiallisista ja perustuslakioikeudellisista eroista. Tässä mielessä eroja on kunnioitettava arvokkaana osana eurooppalaista vuoropuhelua.

4.3. EU:n toiminnan lisääntyminen alueiden ja paikallisyhteisöjen toimivaltaan tyypillisesti kuuluvilla aloilla rajoittaa alueiden ja paikallisyhteisöjen toimintakenttää.

4.3.1. Erällä paikallis- ja alueyhteisöjen (yksinomaiseen) toimivaltaan kuuluvilla aloilla – esim. paikallisessa ja alueellisessa suunnittelussa – on havaittavissa selvä (ruohonjuuritasolta lähtevä) halu lisätä tietojenvaihtoa, keskinäistä kuulemistä ja yhteisön tason koordinointia.

4.3.2. Jos kulloinkin käsiteltävällä kysymyksellä on eurooppalainen ulottuvuus, kansainvälinen koordinointi on vain tervetullutta. Tällaiset aloitteet voivat kuitenkin muuttua EU:n lainsäädännöksi tai sitoviksi ohjelmiksi ja sopimuksiksi ja rajoittaa siten esimerkiksi alueiden ja paikallisyhteisöjen itenäisiä suunnitteluvaltuuksia.

4.3.3. On muistettava, että vapaaehtoisella yhteistyöllä ja asianomaisten osapuolien yhteisötasoisella koordinoinnilla voidaan järjestää monia asioita. Tiettyjen päämäärien saavuttamiseksi ei välttämättä tarvita keskitettyjä EU:n lakeja tai asetuksia.

4.3.4. Tietyissä tapauksissa voi myös olla perusteltua harkita, tulisiko yhteisön toimivallan aluetta tarkentaa perussopimuksissa. AK on katsonut tämän aiheelliseksi ja vaatinut sitä aluesuunnittelustrategian yhteydessä (1).

4.4. Hallintokustannukset

4.4.1. Yhteisön lainsäädäntö ja ohjelmat – esimerkiksi tilastotietojen keruun alalla – edellyttävät usein alue- ja paikallisviranomaisilta huomattavaa, joskus hyötyyn nähden suhteetonta hallintotyötä. Lisäksi joidenkin hallinnollisten velvoitteiden tarkoitus on joskus epäselvä tai ne tuntuvat olevan itsetarkoituksellisia.

4.4.2. On ymmärrettävää, että hallintotyön lisääntyminen ilman selvää tarkoitusta tai hyötyä aiheuttaa helposti yleistä tyytymättömyyttä ja vähentää Euroopan yhdentymisen kannatusta.

4.4.3. Sekä EU:n että jäsenvaltioiden lainsäädäntö lisää alue- ja paikallisviranomaisten tehtäviä ja hallintotaakkaa, jotka näiden on hoidettava normaaleilla (tai joskus jopa entistä vähemmillä) resursseilla. Paikallis- ja alueviranomaisten kapasiteetti hoitaa EU:n (ja jäsenvaltioiden) lainsäädännön niille antamat tehtävät on otettava huomioon uusia lakeja säädetäessä.

4.4.4. EU:n toimielinten tulee tämän vuoksi tutkia yhteisön lainsäädäntö – nykyinen ja tuleva – ja poistaa kaikki vaatimukset, jotka eivät ole ehdottoman välttämättömiä. Tarve tulee määrittää paitsi absoluuttisesti myös suhteellisesti ottaen huomioon kustannus-hyötysuhde. Kaikilla hallinnollisilla vaatimuksilla täytyy olla selvä tarkoitus.

4.5. Taloudelliset vaikutukset

4.5.1. Tässä yhteydessä viitataan 15. marraskuuta 1995 aiheesta "EU-lainsäädännön alueellisiin ja paikallisiin elimiin kohdistuvien taloudellisten ja hallinnollisten vaikutusten arviointi" annetussa alueiden komitean lausunnossa (2) esitettyihin huomioihin.

4.5.2. Erityisesti on syytä muistaa epäsuhta, joka usein vallitsee hallintokustannusten ja "tuotoksen" välillä lukuisissa pienissä ohjelmissa, esim. rakennussuojelun alalla tapauksissa, joissa ei keskitytä alueidenvälisesti katsottuna poikkeuksellisen merkittäviin toimiin. Tämän vuoksi pienissä kehitysohjelmissa tulosten on oltava oikeassa suhteessa hallintokustannuksiin. Lisäksi tulee tarkistaa, olisiko kenties parempi keskittää varat erityisen tärkeisiin yksittäisiin toimiin.

(1) AK:n lausunto aiheesta "Eurooppalainen aluesuunnittelu" CdR 340/96 fin – EYVL C 116, 14.4.1997, s. 1.

(2) CdR 368/95 – EYVL C 126, 29.4.1996, s. 1.

4.6. Täytäntöönpano jäsenvaltioissa

4.6.1. Ongelmat, joihin yhteisön lainsäädännön täytäntöönpanon yhteydessä saatetaan törmätä, voivat joissain tapauksissa liittyä yksittäisten jäsenvaltioiden lainsäädäntöön tai täytäntöönpanoon. Vaikka tämä on syytä pitää mielessä, periaatteena tulee olla, että ongelmat käsitellään sillä tasolla, johon ne liittyvät.

4.6.2. Alue- ja paikallisviranomaisten tulee noudattaa yhteisön direktiivien määräyksiä niiden voimaantulumisesta lähtien, vaikkei vastaavia säännöksiä olisi vielä hyväksytty valtion tasolla (tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti, tunnetaan nimellä "direktiivien vertikaaliset vaikutukset"). Alue- ja paikallisyhteisöillä on samanlainen valvonta- ja toimeenpanotehtävä, kun yhteisön direktiivejä siirretään kansalliseen lainsäädäntöön virheellisesti tai puutteellisesti.

5. Päätelmät ja ehdotuksia

5.1. Lakien hyvä täytäntöönpano alkaa hyvästä lainsäädännöstä. Tämä merkitsee myös, että läheisyys- ja suhteellisuusperiaatteita on noudatettava tinkimättä. Kuten AK:n lausunnon "Kohti todellista subsidiariteetin kulttuuria" ⁽¹⁾ huomioissa ja päätelmissä todetaan, läheisyysperiaatetta on sovellettava johdonmukaisesti kaikessa EU:n toiminnassa.

5.2. Vallankäyttöä ohjaavaa läheisyysperiaatetta tulisi täydentää rajaamalla tehtävät tarkemmin eli luomalla vallanjakoa koskevat säännöt.

5.3. Lisäksi paikallis- ja alueyhteisöille aiheutuvat taloudelliset ja hallinnolliset vaikutukset on otettava asianmukaisesti huomioon pyrittäessä välttämään liiallista sääntelyä ja tarpeetonta hallintotyötä. Olisi myös hyödyllistä, että komissio laskisi suunnittelemiensa direktiivien vaikutukset alue- ja paikallisyhteisöjen talouteen ja että jäsenvaltiot ottaisivat nämä yhteisöt mukaan sääntelyn rahoitusvaikutusten arviointiin jo sääntelyn neuvotteluvaiheessa.

5.4. Toisaalta alueet ja paikallisyhteisöt on saatava tehokkaasti osallistumaan EU:n lainsäädäntöprosessiin. Tämä lisää yhteisön lakien demokraattista oikeutusta ja tehokkuutta. Näin myös säilytetään Euroopan monimuotoisuus ja lisätään huomattavasti EU:n lainsäädännön hyväksyntää kansalaisten keskuudessa.

5.5. Alueilla ja paikallisyhteisöillä on, kunkin jäsenvaltion perustuslaista ja historiallisesta taustasta riippuen, monia erilaisia tapoja vaikuttaa EU:n lainsäädäntöön. Tällaisia ovat esim. virallinen osallistuminen jäsenvaltion hallituksen neuvostossa esittämien kantojen muotoiluun alueellisten edustuselinten ainakin osittain sitovien päätöslauselmien avulla tai tiettyjen alueiden tai paikallisyhteisöjen Brysselissä sijaitsevien edustustojen harjoittama lobbaustoiminta. Ainoa vaikutuskeino, joka on kaikkien alueiden ja paikallisyhteisöjen käytettävissä perustuslaillisista taustatekijöistä riippumatta, on kuitenkin alueiden komitea.

5.6. Tämän vuoksi on oleellista, että AK:n osallistumista EU:n lainsäädäntöön tehostetaan. Tämä edellyttää mm. seuraavaa:

- Amsterdamin sopimuksen määräykset AK:n itsenäisestä hallinnosta tulee panna kokonaan täytäntöön. Tätä varten AK:lle on myönnettävä komitean itsenäisen hallinnon edellyttämät varat. AK kehottaa painokkaasti EU:n toimielimiä huolehtimaan AK:n riittävästä rahoituksesta, joka on äärimmäisen tärkeää komitean hyvän toiminnan kannalta.

- Koska mikään muu unionin toimielin ei tunne täysin EU:n lainsäädännön käytännön vaikutuksia alueisiin ja paikallisyhteisöihin, komissio tulisi velvoittaa kuulemaan AK:ta mahdollisesta yhteistyöstä jo lainsäädännön varhaisessa valmisteluvaiheessa. Tässä yhteydessä AK viittaa aiheesta "EU-lainsäädännön alueellisiin ja paikallisiin elimiin kohdistuvien taloudellisten ja hallinnollisten vaikutusten arviointi" antamassaan lausunnossa esitettyihin huomioihin.

5.7. AK on tyytyväinen komission tavalliseen käytäntöön valmistella EU:n lainsäädäntöä julkaisemalla vihreitä ja valkoisia kirjoja julkisen keskustelun pohjaksi. Tämä ei kuitenkaan korvaa AK:n osallistumista eräänlaisena tietopankkina konkreettisten lainsäädäntöhankkeiden varhaisvaiheisiin.

5.8. Se, miten ja kuinka laajasti alueet ja paikallisyhteisöt jäsenvaltion lakien nojalla voivat osallistua EU:n lainsäädännön täytäntöönpanoon, riippuu kunkin jäsenvaltion sisäisestä organisoinnista ja rakenteesta. Kaikissa tapauksissa olisi kuitenkin varmistettava, että alueiden ja paikallisyhteisöjen kannalta merkittävät erityiskysymykset otetaan asianmukaisesti huomioon. Tämä on suoran toimivallan ja kunkin alueen ja paikallisyhteisön erityispiirteiden säilyttämisen sekä paikallisen ja alueellisen asiantuntemuksen tehokkaamman hyödyntämisen välttämätön edellytys.

5.9. Alueiden komitea toistaa kantansa, jonka mukaan komission ja jäsenvaltioiden hallitusten tulisi kuulla paikallisia aluetahoja virallisesti edustavaa alueiden komiteaa jo suunnitteluvaiheessa lainsäädäntöä koskevista ehdotuksista, joilla voi olla kansalaisten kannalta merkittäviä vaikutuksia.

⁽¹⁾ CdR 302/98 fin – EYVL C 198, 14.7.1999, s. 73.

5.10. Alue- ja paikallisviranomaisten osallistuminen EU:n lainsäädännön täytäntöönpanoon on ensiarvoisen tärkeää kansalaisläheisyyden, tehokkuuden sekä paikallisen ja alueellisen asiantuntemuksen hyödyntämisen sekä varainkäytön tehokkaan valvonnan kannalta. Alueille ja paikallisyhteisöille tulee myöntää riittävästi liikkumavaraa, jotta ne voivat lainsäädännön hallinnollisessa täytäntöönpanossa ottaa omat erityistilanteensa huomioon. Panemalla EU:n lait täytäntöön vain jäsenvaltioiden keskuhallinnon tasolla ilman alue- ja paikallishallinnon voimakasta osallistumista pystytään tuskin takaamaan tarvittavaa kansalaisläheisyyttä ja lakien hyväksyntää kansalaisten keskuudessa.

5.11. Jotta yhteisön lainsäädännön toteuttaminen olisi täydellistä ja tehokasta, alue- ja paikallishallinnolla tulee olla asianmukainen toimivalta ja resurssit valvoa toimivaltaisten lainsäädäntöviranomaisten toiminnassa ilmeneviä puutteita, epäkohtia tai virheitä siirrettäessä yhteisön direktiivejä osaksi kansallista lainsäädäntöä.

5.12. Seuraavassa on ehdotuksia aiheiksi, joista AK voisi tehdä syventäviä lisätutkimuksia:

- AK:n tulisi käynnistää tutkimuksia EU:n toimien pitkäaikaisvaikutuksista alue- ja paikallisviranomaisten toimintakenttään tietyillä aloilla, erityisesti kaavoituslainsäädännössä ja julkisissa palveluissa.

- AK:n tulisi käynnistää tutkimuksia siitä, miten komitean osallistumista EU:n lainsäädäntöön ja erityisesti sen alkuvaiheeseen voitaisiin entisestään tehostaa.
- AK:n tulisi tarvittaessa käynnistää vertailevia tutkimuksia EU:n lainsäädännön täytäntöönpanosta eri aloilla. Tavoitteena olisi hankkia lisää täytäntöönpanoa koskevaa tietoa, jota voitaisiin käyttää esimerkkinä koko yhteisön alueella. Yksi keino on käyttää nykyisiä alueiden välisen yhteistyön ja kumppanuuden ohjelmia kuten Karolusta täytäntöönpanon tutkimiseen.
- AK kehottaa komissiota esittämään luettelon nykyisistä avustusohjelmista ja budjettikohdista ja antamaan AK:lle näin mahdollisuuden arvioida täytäntöönpanoa alueilta ja paikallisyhteisöiltä edellytetyn hallintotyön sekä ohjelmien yhteisölle tuottaman lisäarvon suhteen.
- Näiden tutkimusten tulosten perusteella AK:n tulisi tehdä tarvittavat aloitteet.

Bryssel 15. Syyskuuta 1999.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Manfred DAMMEYER

Alueiden komitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi Euroopan laajuisia energiaverkkoja koskevien suuntaviivojen vahvistamisesta tehdyn päätöksen N:o 1254/96/EY muuttamisesta"

(1999/C 374/07)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi "Euroopan laajuisia energiaverkkoja koskevien suuntaviivojen vahvistamisesta tehdyn päätöksen N:o 1254/96/EY muuttamisesta" KOM(1998) 542 lopull. – 98/0284 COD⁽¹⁾,

ottaa huomioon neuvoston 23. lokakuuta 1998 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 129 d artiklan ja 198 c artiklan ensimmäisen kohdan mukaisesti tekemän päätöksen pyytää aiheesta alueiden komitean lausunto,

ottaa huomioon työvaliokuntansa 15. heinäkuuta 1998 tekemän päätöksen antaa lausunnon valmistelu valiokunta 3:n "Euroopan laajuiset verkot – Liikenne – Tietoyhteiskunta" tehtäväksi,

ottaa huomioon valiokunta 3:n huhtikuun 15. päivänä 1999 hyväksymän lausuntoluonnoksen CdR 59/99 rev. 1, jonka esittelijä oli Paris Koukoulópoulos (EL-PSE),

hyväksyi 15. ja 16. syyskuuta 1999 pitämässään 30. täysistunnossa (syyskuun 15. päivän kokouksessa) yksimielisesti seuraavan lausunnon.

1. Johdanto

1.1. Euroopan parlamentti ja neuvosto tekivät 5. kesäkuuta 1996 päätöksen N:o 1254/96/EY Euroopan laajuisia energiaverkkoja koskevien suuntaviivojen vahvistamisesta. Päätöksen liitteenä on alustava luettelo energia-alalla yksilöidyistä yhteistä etua koskevista hankkeista.

1.2. Yhteistä etua koskevien hankkeiden alustava luettelo saatettiin ajan tasalle Euroopan parlamentin ja neuvoston 29. toukokuuta 1997 tehdyllä päätöksellä N:o 1047/97/EY. Tarkistusta tarvittiin siksi, että kolme uutta valtiota oli liittynyt EU:n jäseniksi, yhteenliitettyjen energiaverkkojen luominen oli edistynyt nopeasti Manner-Euroopassa ja erityisesti maakaasumarkkinat olivat kehittyneet hyvin nopeasti. Alustava luettelo käsittää tällä hetkellä 74 yhteistä etua koskevaa hanketta.

1.3. Euroopan komissio ehdottaa, että yhteistä etua koskeviin hankkeisiin liittyvä luettelo, joka on liitteenä päätökselle N:o 1254/96/EY, sellaisena kuin se on muutettuna päätöksellä N:o 1047/97/EY, saatetaan uudelleen ajan tasalle seuraavista syistä:

- markkinoiden, pääasiassa maakaasumarkkinoiden, nopea kehitys ja niitä palvelevan verkkoinfrastruktuurin tarve (esimerkiksi kaasun hankkiminen aiempaa useammista lähteistä ja varastointikapasiteetin lisääminen)
- yhteenliitettyjen energiaverkkojen luomisen edistyminen Manner-Euroopassa.

1.4. Nämä syyt edellyttävät käytännössä, että

- joidenkin luettelossa jo olevien yhteistä etua koskevien hankkeiden kuvausta mukautetaan

- luetteloon lisätään uusia hankkeita, jotka ovat tarpeeksi pitkillä.

2. Yleistä

2.1. Alueiden komitean mielestä Euroopan laajuisien energiaverkkojen suunnittelu ja toteuttaminen on tärkeää sisämarkkinoiden asianmukaisen toiminnan takaamiseksi sekä EU:n raja-alueiden ja syrjäisten alueiden integroitumisen parantamiseksi. Alueiden komitea on jo ilmaissut näkemyksensä Euroopan laajuisista energiaverkoista aiemmin antamissaan kahdessa lausunnossa⁽²⁾⁽³⁾.

2.2. On erittäin tärkeää tehdä päätökset Euroopan laajuisista energiaverkoista ja erityisesti investointien käytännön suunnittelusta. Tällä hetkellä suunnitellaan erityisesti yhteisön rahoitusosuuden lisäämistä Euroopan unionin raja-alueiden ja syrjäisten alueiden energianjakeluverkoille.

2.3. Sellaisten hankkeiden rahoittaminen, joiden tarkoituksena on liittää syrjäiset ja erityisesti erilliset alueet, kuten saaret, Euroopan laajuisiin energiaverkkoihin, auttaa myös parantamaan energiantarjonnan vakautta näillä alueilla, mikä on yksi Euroopan unionin yhteisistä tavoitteista. Se edistää myös näiden alueiden taloudellista ja yhteiskunnallista kehitystä ja vahvistaa siten unionin koheesiota.

⁽¹⁾ EYVL C 320, 17.10.1998, s. 12.

⁽²⁾ CdR 46/96 fin – EYVL C 217, 6.8.1994, s. 26.

⁽³⁾ CdR 367/96 fin – EYVL C 116, 14.4.1997, s. 96.

2.4. Alue- ja paikallisyhteisöjen näkemyksiä ei ole otettu huomioon määriteltäessä Euroopan laajuisia energiaverkkoja. Tällaisen vuoropuhelun puute voi viivästyttää huomattavasti verkkojen toteuttamista. Alueiden komitea kehottaa komissiota ottamaan alue- ja paikallisviranomaisten näkemykset huomioon toimissaan. Tämän tulisi luoda käytännön puitteet Euroopan laajuisten energiaverkkojen toteutukselle.

2.5. Alue- ja paikallisviranomaiset hyväksyvät verkot helpommin, jos niiden ympäristövaikutukset arvioidaan huolella ja noudatetaan vaadittavia normeja. Alueiden komitea suositaa voimakkaasti tällaisen arvioinnin suorittamista ja teknisten perusnormien määrittämistä, jotta ympäristöä voidaan suojella verkkoja suunniteltaessa ja rakennettaessa. Näiden normien määrittämisen lisäksi on myös hyvin tärkeää edistää vaihtoehtoisten tuotteiden pääsyä energiamarkkinoille.

2.6. Alueiden komitea on jo kehottanut komissiota edistämään paikallisten ja alueellisten energiantuottajien pääsyä sähkön ja maakaasun jakeluverkkoihin kansallisella ja Euroopan tasolla. Jos halutaan taata sisämarkkinoiden moitteeton toiminta ja energian tehokas käyttö, tämän vaatimuksen on heijastuttava EU:n päätöksissä, jotka koskevat kaikkien Euroopan laajuisten energiaverkkojen yhdistämistä.

3. Ehdotukset

Alueiden komitea ehdottaa seuraavien kahden uuden hankkeen lisäämistä.

3.1. Lisätään liitteen I sähköverkkokaan koskevaan kohtaan "Espanja: sisäisten yhteyksien vahvistaminen ja kehittäminen".

3.2. Lisätään liitteen II sähköverkkokaan koskevaan kohtaan "Kreikka: saaristojen yhdistäminen toisiinsa ja Kreikan mantereeseen".

4. Päätelmät

4.1. Alueiden komitea on tyytyväinen komission ehdotukseen Euroopan laajuisia energiaverkkoja koskevista suuntaviivoista ja niitä koskevien päätösten muuttamisesta vastaamaan tämän hetken tarpeita.

4.2. Alueiden komitea pitää erityisen tärkeänä käytännöllisten rahoitusjärjestelmien luomista Euroopan laajuisten energiaverkkojen yhdistämiseksi erityisesti EU:n syrjäisillä ja raja-alueilla.

4.3. Alueiden komitea on valmis yhteistyöhön komission ja alue- ja paikallisyhteisöjen kanssa, jotta tehdyissä päätöksissä otettaisiin entistä paremmin huomioon asian vaatima suunnittelu. Verkkojen ympäristövaikutusten arviointi, ympäristön-suojelunormeista päättäminen ja aito vuoropuhelu alue- ja paikallisviranomaisten kanssa auttaisi verkkojen käytännön toteuttamisessa.

4.4. Paikallisten ja alueellisten energiantuottajien on päästävä Euroopan laajuisiin energiaverkkoihin.

4.5. Alueiden komitea kehottaa soveltamaan ehdotusta neuvoston direktiiviksi järkiperaisten suunnittelumenetelmien käyttöön ottamiseksi sähkön- ja kaasunjakelualoilla⁽¹⁾ myös Euroopan laajuisten energiaverkkojen puitteissa tehtyihin hankkeisiin.

⁽¹⁾ KOM(95) 369 lopull.

Bryssel 15. syyskuuta 1999.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Manfred DAMMEYER

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto – Työn organisoinnin uudistaminen – Myönteinen lähestymistapa muutokseen”

(1999/C 374/08)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon komitean lausunnon aiheesta ”Vihreä kirja – Yhteistyössä työn uudelleenorganisointiin” (CdR 288/97 fin)⁽¹⁾,

ottaa huomioon komitean lausunnon komission tiedonannosta ”Sosiaalialan toimintaohjelma vuosiksi 1998–2000” (CdR 277/98 fin)⁽²⁾,

ottaa huomioon komitean lausunnon aiheesta ”Työllisyyspolitiikkaa koskevat suuntaviivat vuonna 1999” (CdR 279/98 fin)⁽³⁾,

ottaa huomioon komission tiedonannon ”Työn organisoinnin uudistaminen – Myönteinen lähestymistapa muutokseen” KOM(1998) 592 lopull,

ottaa huomioon työvaliokunnan perustamissopimuksen 198 c artiklan neljännen kohdan nojalla 15. heinäkuuta 1998 tekemän päätöksen antaa aiheesta lausunto ja sen valmistelu valiokunta 5:n ”Sosiaalipolitiikka – Kansanterveys – Kuluttajansuoja – Tutkimus – Matkailu” tehtäväksi,

ottaa huomioon valiokunta 5:n maaliskuun 22. päivänä 1999 hyväksymän lausuntoluonnoksen CdR 48/99 rev. 1, jonka esittelijä oli Martine Buron (F/PSE),

hyväksyi 15. ja 16. syyskuuta 1999 pitämässään 30. täysistunnossa (syyskuun 16. päivän kokouksessa) yksimielisesti seuraavan lausunnon.

1. Johdanto

1.1. Alueiden komitea suhtautuu myönteisesti Euroopan komission tiedonantoon, jonka tarkoituksena on edistää ja vahvistaa työn organisoinnin uudistamiseen liittyvää yhteistyökumppanuutta. Komissio toivoo, että työmarkkinaosapuolet pohtivat tapoja, joilla voidaan parhaiten täydentää työllisyyttä koskevien suuntaviivojen sopeutumiskyypilarin täytäntöönpanoa.

1.2. Alueiden komitea muistuttaa vihreästä kirjasta ”Yhteistyössä työn uudelleenorganisointiin” antamastaan lausunnona, jossa komissiota suositellaan ottamaan huomioon alue- ja paikallisyhteisöjen eri tehtävät:

- työnantajina
- paikalliskehityksen käynnistäjinä
- useiden kansalaisille tarjottavien palveluiden toimittajina.

Näiden kolmen tehtävän yhdistelmä erottaa alue- ja paikallisyhteisöt selvästi yksityisistä yrityksistä, koska niiden oman työn organisoinnin uudistamisen on vastattava kahteen tavoitteeseen: joustavuuden ja turvallisuuden välisen tasapainon turvaaminen alue- ja paikallistason julkisissa palveluissa työskenteleville henkilöille sekä julkisten palveluiden jatkuvuus ja niiden käyttäjien tarpeisiin vastaaminen.

2. Yleistä

2.1. Alueiden komitea on Euroopan komission tavoin vakuuttunut siitä, että työn organisoinnin uudistus on toteutettava lainsäädäntöprosessin sijaan työmarkkinaosapuolten kanssa neuvottelemalla, vaikka lainsäädäntöön voidaankin joutua turvautumaan kunkin jäsenvaltion erilaisesta tilanteesta johtuen. Uusia työn organisointimalleja on kokeiltava eri toimialoilla, koska kullakin näistä on korostetut erityispiirteensä.

Työmarkkinoiden uudistus ja joustavoittaminen tulee joka tapauksessa sisällyttää EU:n yhteisiin oikeuspuitteisiin, joilla varmistetaan työntekijöiden suojele eri työmuodoissa.

2.2. Alueiden komitea korostaa sitoutuneensa työllisyyspoliittisiin suuntaviivoihin, kuten komitea toteaa vuoden 1999 työllisyyspoliittisia suuntaviivoja koskevasta komission tiedonannosta antamassaan lausunnona. Komitea muistuttaa, että sopeutumiskyvyn osalta alue- ja paikallisviranomaiset toimivat samalla työmarkkinaosapuolena ja liikkeellepanevana voimana työllisyyden edistämiseksi. Viranomaisten on nimittäin edistettävä omien palveluidensa mukautumiskykyä sekä samanaikaisesti tuettava sitä koko paikallisyhteisössä luomalla asianmukaista koulutusta etenkin vaikeimmassa asemassa oleville ryhmille. Alue- ja paikallisviranomaiset täydentävät täten yritysten ajamaa politiikkaa ja muodostavat usein kumppanuussuhteita työvoiman sopeutuvuuden parantamiseksi (etenkin sosiaalisesti syrjäytyneiden kouluttamiseksi ja saamiseksi takaisin yhteiskuntaelämän piiriin). Alueiden komitea toivoo, että Euroopan komissio ottaa tämän alue- ja paikallistason talouselämän tukemiseen tähtäävän näkökohdan huomioon työn organisointia ja sopeutumiskykyä koskevassa tulevassa työskentelyssään.

⁽¹⁾ CdR 288/97 fin – EYVL C 64, 27.2.1998, s. 85.

⁽²⁾ CdR 277/98 fin – EYVL C 93, 6.4.1999, s. 8.

⁽³⁾ CdR 279/98 fin – EYVL C 51, 22.2.1999, s. 59-62.

3. Erityistä

Tiedonannon johdanto

3.1. Komissio korostaa, että työn organisoinnin uudistusprosessin tulee tapahtua tiiviissä yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa. Alueiden komitea kehottaa komissiota tunnustamaan alue- ja paikallisviranomaiset työmarkkinaosapuoliksi, vaikka kyseisten viranomaisten asema vaihtelee Euroopan unionin jäsenvaltiosta toiseen. Niiden asema työnantajina näet riippuu alueyhteisöjen toimivallasta ja juridisesta asemasta. Kaikkien eurooppalaisten alue- ja paikallisviranomaisten tulee kuitenkin voida osallistua työn organisoinnin nykyaikaistamiseen. Alueiden komitea muistuttaa, että alue- ja paikallisviranomaiset osallistuvat jo alakohtaiseen sosiaalidialogiin. Alueiden komitea kehottaa komissiota jatkamaan kyseisen sosiaalidialogin tukemista.

3.2. Komissio korostaa niin ikään, että työmarkkinaosapuolten välisessä yhteistyössä on otettava huomioon talous- ja työllisyyspolitiikka. Alueiden komitea pyytää komissiota ottamaan alue- ja paikallisviranomaiset mukaan eurooppalaisen työllisyyspolitiikan sekä työllisyyttä koskevien suuntaviivojen muotoiluun koordinaation parantamiseksi etenkin työllisyyden alalla. Vuoropuhelun käynnistäminen edellä mainituista suuntaviivoista ja etenkin niiden sopeutuvuudesta turvaksi paremmin Euroopan komission suositusten ja alue- ja paikallis-yhteisöjen toimien yhtenäisyyden. Nämä jälkimmäiset ovat jäsenvaltioiden rinnalla tärkeitä toimijoita työllisyyden edistämisessä.

Vihreä kirja

3.3. Alueiden komitea kannattaa Euroopan komission näkemystä, jonka mukaan se ei aio käyttää vihreää kirjaa uuden lainsäädäntöaloitteen perustana määrätäksään yhden ainoan työn organisointimallin. Kunkin jäsenvaltion ja toimialan konsultaatiomuotoja on kunnioitettava, jotta voidaan ottaa huomioon työn organisoinnin erityispiirteet ja päätyä työntekijöiden neuvottelemiin ja hyväksymiin prosesseihin. Lisäksi jatkuvassa muutostilassa oleva työn organisointi ei anna mahdollisuuksia hyväksyä kertakaikkisesti laadittuja sääntöjä, vaan edellyttää sitä vastoin jatkuvan tarkistusprosessin käynnistämistä, semminkin kun joustavuus työaikojen ja ennen kaikkea eri ammatinkuvien ominaisuuksien osalta on nykyään tukevasti juurtunut työmaailmaan niin julkisella kuin yksityisellä sektorilla.

3.4. Komissio korostaa, että uudistusprosessia on nopeutettava. Alue- ja paikallisviranomaiset ovat jo käynnistäneet uudistusprosesseja ja toivovat mahdollisuuksia tietojen vaihtoon voidakseen vertailla prosesseja ja siten oppia virkavaihtajiltaan. Alueiden komitea pyytää Euroopan komissiota auttamaan ja tukemaan tällaista tietojen vaihtoa.

3.5. Alueiden komitea kiinnittää Euroopan komission huomion kilpailukykyyn ja tuottavuuden käsitteisiin, joiden merkitys ei ole sama alue- ja paikallisviranomaisille ja yrityksille. Paikallistason julkiset palvelut ovat keskeinen osa yhteisöelämää. Alue- ja paikallisviranomaisten on näin ollen sovittava yhteen tuottavuus ja kansalaisten palveleminen sekä julkisen palvelun kilpailukyky ja jatkuvuus. Näin olleen alue- ja paikallis-yhteisöjen ensisijaisia tavoitteita ovat palvelujen laatu ja niiden jatkuvuus, mikä ilmenee etenkin palvelupisteiden päivittäisenä aukioloaikana (aukioloajat ovat viime vuosina huomattavasti pidentyneet, sillä näin pyritään huolehtimaan mahdollisimman monien erityyppisiä työaikoja noudattavien kansalaisten tarpeista). Tästä syystä työnantajien, ammatillisten järjestöjen ja myös palveluiden käyttäjien välillä on oltava vuoropuhelua.

3.6. Alue- ja paikallisviranomaisilla on myös merkittävä tehtävä perhe- ja työelämän yhteensovittamisessa. Työnantajina ne pyrkivät noudattamaan tasa-arvopolitiikkaa ja harjoittavat jopa myönteistä syrjintää päällikkötason viroissa. Mutta myös alue- ja paikallisviranomaiset ovat usein vastuussa näiden palvelujen (toisista riippuvaisien henkilöiden hoito ja avustaminen) tarjoamisesta kaikille yhteisön työnantajille. Myös tässä niillä on kaksinkertainen tehtävä.

3.7. Alueiden komitea korostaa, että alue- ja paikallisviranomaiset ovat valmiit omaksumaan keskeisen roolin työn organisointia koskevan uuden lähestymistavan luomisessa. Ne suhtautuvat myönteisesti muutokseen, niinpä ne ovat jo ryhtyneet uudistusprosessiin ja neuvottelemaan ammatillisten edustajien kanssa toimialatasolla. Alueiden komitea toivoo, että Euroopan komissio ottaa alue- ja paikallisviranomaisten pitkäaikaisen työskentelyn tulokset huomioon. Komitea ehdottaa, että vihreässä kirjassa luotua ja tällä tiedonannolla jatkettua kuulemisprosessia jatketaan myös tulevaisuudessa, jotta etenkin sopeutumiskykyä koskevia eurooppalaisia politiikkoja voitaisiin kehittää.

Luxemburgin työllisyysstrategia

3.8. Alueiden komitea esittää uudelleen toiveensa, että alue- ja paikallisviranomaiset otetaan mukaan eurooppalaisen työllisyyspolitiikan muotoiluun ja että Euroopan komissio luo todelliset yhteistyö- ja kuulemisrakenteet. Alue- ja paikallisviranomaiset pyrkivät luomaan yhteistyötä alakohtaisen vuoropuhelun puitteissa, mutta ne toimivat myös liikkeellepanevinä voimina aluetasolla. Ne nimittäin käyvät vuoropuhelua myös muiden kumppaneiden, palveluiden tarjoajien ja yritysten kanssa esim. julkisten työvoimapalveluiden kautta, jotka kehittävät yritysten työntekijöiden sopeutumiskykyä. Alueiden komitea suosittaa, että Euroopan työläinsäädännön kehitystä käsittelevä asiantuntijaryhmä jatkaa toimintaansa. Komitea toivoo myös voivansa käydä vuoropuhelua kyseisen ryhmän kanssa alue- ja paikallistason julkisten palveluiden uudistamisesta.

Tulevien toimien suuntaviivat

3.9. Alueiden komitea muistuttaa, että alue- ja paikallistason julkisella sektorilla on tiettyjä vahvoja, edellä esitettyjä erityispiirteitä, ja pyytää komissiota ottamaan ne huomioon.

3.10. Komitea myöntää komission korostaman tarpeen uudesta lähestymistavasta työn organisoinnin uudistamiseksi. Alueiden komitea toivoo kuitenkin, että komissio täsmentää oman näkemyksensä tästä uudesta lähestymistavasta. Alueiden komitea:

- suosittaa, että työmarkkinaosapuolille tarjotaan mahdollisuus keskustella tavoitteistaan ja menetelmistään Euroopan tasolla,
- korostaa, että komission on kunnioitettava sekä läheisyysperiaatetta että työmarkkinaosapuolten riippumattomuutta,
- pyytää nimenomaisesti komissiolta, että työmarkkinaosapuolten tekemät sopimukset liitetään työllisyyttä koskeviin suuntaviivoihin ja että kaikilla uudistusprosessiin osallistuvilla työmarkkinaosapuolilla on mahdollisuus osallistua työllisyyttä koskevien tulevien suuntaviivojen määrittämiseen,
- toivoo, että työmarkkinaosapuolten keskeinen asema tunnustetaan kokonaisuudessaan, niin toimialakohtaisesti kuin toimialojen välillä, ja että tämän tehtävän hoitamiseen osoitetaan keinot.

3.11. Tavoitteet: alueiden komitea korostaa, että alue- ja paikallistason julkisten palveluiden osalta työn organisoinnin uudistusprosessi on osa laajempaa, kaikille kansalaisille tarjottavien palveluiden uudistamisen ja parantamisen tavoitetta. Käyttäjien uusiin tarpeisiin vastaaminen edellyttää kahdentyyppistä joustavuutta:

- Joustava työaika, jotta julkisia palveluita voisi helpommin käyttää eri vuorokauden aikoina ja viikon päivinä.
- Joustavat työtehtävät, jotta voidaan vastata tiettyjen käyttäjäryhmien uusiin tarpeisiin (syrjäytyneiden avustaminen, kulttuurinen ja sosiaalinen yhteiskuntaan sopeuttaminen, uusien elinkeinojen kehittämisen tukeminen).

Paikallistasolla julkisten palveluiden uudistaminen liittyy muita aloja tiiviimmin työllisyysongelmaan. Suorituskykyiset paikallistason julkiset palvelut ovat tehokkaita työpaikkojen luojia paikallisyhteisöissä, vaikka julkishallinnon budjettipakotteet rasittavat työpaikkojen luomista julkisten palveluiden alalla. Paikallisten julkisten palveluiden työvoiman sopeutumiskyky vaikuttaa muihinkin suuntaviivoihin:

- Luodaan yritystoimintaa auttamalla uusia yrittäjiä ja huonimmassa asemassa olevia ryhmiä perustamaan yrityksiä (esim. etnisten ryhmien, nuorten ja naisten tukeminen).

- Turvataan yhtäläiset mahdollisuudet tarjoamalla naisille ammatinharjoittamisen mahdollistavaa tukipalvelua.

3.12. Vaikka paikallistason julkisten palveluiden työsopimuksilla onkin selviä erityispiirteitä useissa jäsenvaltioissa, sopimuskehystä on kehitettävä suosimalla joustavuutta ja koulutusta, samalla kun taataan pitkällä aikavälillä julkisten palveluiden jatkuvuuden kannalta välttämätön turvallisuus.

3.13. Uusi tekniikka: uusi tekniikka koskee paikallistason julkisia palveluita sekä sisäisen käytön että kansalaisille tarjottavien palveluiden osalta. Uuden tekniikan käyttöönotto antaa mahdollisuuden hajauttaa kansalaisille tarjottavat palvelut ja tavoittaa syrjäseutujen asukkaat ja perifeeriset alueet, joilla on oikeus samaan palvelun laatuun kuin taajamien väestöllä. Alueiden komitea pyytää komissiota ottamaan uuden tekniikan sosiaalisen roolin entistä paremmin huomioon.

3.14. Tasa-arvo: paikallistason julkisten palveluiden työvoima on perinteisesti naisvaltaista. Alue- ja paikallisviranomaiset haluavat kuitenkin edistää naisten pääsyä johtaviin tehtäviin sekä tukea heitä yritystoiminnan käynnistämisessä.

3.15. Jäsenvaltioiden tehtävä: työllisyyttä koskevien suuntaviivojen ja kansallisten toimintasuunnitelmien osalta alueiden komitea pyytää komissiota lisäämään alue- ja paikallisuolottuvuuden tuleviin suuntaviivoihin. Tämä mahdollistaisi vuoropuhelun työpaikkojen luomiseksi kolmen parhaiten toimivan tason välillä. Nämä tasot ovat:

- alue- ja paikallistaso, jossa työpaikkoja luovat aloitteet toteutetaan,
- jäsenvaltio- ja tietyissä tapauksissa aluetaso, jolla voidaan tukea aloitteita mukauttamalla myönteisesti lainsäädäntöä,
- Eurooppa-taso, jolla tulee jatkaa yllykkeiden antamista ja edistää kokemusten vaihtoa.

Ainoastaan näiden kolmen tason välisillä koordinoituilla ja yhteisesti sovituilla toimilla tulee olemaan myönteinen ja kestävä vaikutus työllisyyteen ja elämänlaatuun.

3.16. Euroopan unionin tehtävä: alueiden komitea pyytää siis nimenomaan komissiolta alue- ja paikallisyhteisöjen edustajien ottamista mukaan perustettuun asiantuntijaryhmään alue- ja paikallisaloiitteiden tukemiseksi. Alueiden komitea ilmaisee tyytyväisyytensä komission aikomukseen lisätä hyvien käytänteiden identifiointia ja niiden vaihtamista, edistää yhteistyötä sekä tukea vähemmän kehittyneitä aloja ja alueita, mutta komitean mielestä alue- ja paikallisviranomaiset on ehdottomasti otettava mukaan aiheisiin liittyviin pohdintoihin. Alueiden komitea muistuttaa käynnistäneensä aloitteen "Paikallistason työllisyystoimet", jolla pyritään takaamaan alue- ja/tai paikallistason sitoutuminen työllisyyttä koskeviin suuntaviivoihin. Komitea kehottaa komissiota sisältämään kyseisen aloitteen strategiaansa.

3.17. Useissa jäsenvaltioissa alue- ja paikallisyhteisöt ovat vastuussa tehtävistä, joista toisissa jäsenvaltioissa vastaavat yksityiset yritykset. Näitä yksiköitä tulisi kohdella tasavertaisesti hankkeiden rahoituksen suhteen.

Rakennerahastoja tulisi käyttää alue- ja paikallisyhteisöjen sekä myös yksityisten yritysten koulutus-, jatkokoulutus- ja muiden samanlaisten hankkeiden tukemiseen.

Komissio on nimittänyt Luxemburgin huippukokouksen pyynnöstä korkean tason asiantuntijaryhmän tutkimaan Euroopan unionissa mahdollisesti tapahtuvia teollisia muutoksia.

Vastaava ryhmä olisi perustettava tutkimaan Euroopan unionin julkisissa palveluissa tapahtuvia muutoksia.

4. Pöytäkirjat: seuraavat vaiheet

4.1. Alueiden komitea ilmaisee tyytyväisyytensä komission ehdotukseen työmarkkinaosapuolten mobilisoinnista ja tukee parhaalla mahdollisella tavalla tätä strategiaa.

4.2. Alueiden komitean on erityisen huolissaan suuntaviivojen kehittämisestä ja toivoo, että Helsingissä kokoontuva Eurooppa-neuvosto ottaa alue- ja paikallisuudisuuden huomioon. Komitea tukee komission kaikkia tämännäsuuntaisia toimenpiteitä.

4.3. Alueiden komitea toivoo, että komissio laajentaa kuulemisprosessin koskemaan työn organisoinnin uudistamiseen liittyviä aiheita: etätyötä, tietoyhteiskuntaa, koulutusta ja yritysdemokratiaa.

4.4. Alueiden komitea kehottaa komissiota ottamaan seuraavissa vaiheissa huomioon erityisongelmat, jotka vaikuttavat syvästi työn organisointiin. Näitä ovat:

- väestön vanheneminen, mikä vaikuttaa työvoiman luonteeseen ja määrään sekä uudentyyppisiin palvelutarpeisiin.
- sosiaaliturvajärjestelmän tavoitteiden ja toimintamallien kehitys; sosiaaliturvan uudistaminen on välttämätöntä, mutta se ei saa heikentää työntekijöiden elintasoja ja elämänlaatua.

Bryssel 16. syyskuuta 1999.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Manfred DAMMEYER

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Ikääntyvien ihmisten kansainvälinen vuosi 1999”

(1999/C 374/09)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon työvaliokuntansa 18. marraskuuta 1998 tekemän päätöksen antaa yhteisön perustamis-sopimuksen 198 c artiklan neljännen kohdan nojalla lausunto aiheesta ”Ikääntyvien ihmisten kansainvälinen vuosi 1999” ja määrätä sen valmistelu valiokunta 5:n ”Sosiaalipolitiikka – Kansanterveys – Kuluttajansuoja – Tutkimus – Matkailu” tehtäväksi,

ottaa huomioon valiokunta 5:n 22. maaliskuuta 1999 hyväksymän lausuntoluonnoksen (CdR 442/98 rev. 2) (esittelijät: Pauliina Haijanen [FIN, PPE] ja Gordon Keymer [UK, PPE]),

hyväksyi 15. ja 16. kuuta 1999 pitämässään 30. täysistunnossa (syyskuun 16. päivän kokouksessa) yksimielisesti seuraavan lausunnon.

1. Johdanto

1.1. Yhdistyneet kansakunnat on nimennyt vuoden 1999 kansainväliseksi iäkkäiden ihmisten teemavuodeksi. Teemavuoden tarkoituksena on levittää tietoa väestötilanteesta, virittää keskustelua, edistää toimintastrategioita, lisätä eri palvelujen välistä koordinaatiota sekä edistää tutkimusta ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa. Ikäihmisten vuoden teemoja toteutetaan paikallisesti, alueellisesti, kansallisesti, maanosittain ja maailmanlaajuisesti. Teemavuoden yhteydessä myös EU:n alueella järjestetään lukuisia EU-, valtio-, alue- ja paikallistason tapahtumia.

1.2. EU-maiden väestö on ikääntymässä, koska syntyvyys on alhainen ja toisaalta lääketieteen kehitys on nostanut odotettavissa olevaa elinikää. Vuoteen 2025 mennessä yli kolmasosa Euroopan väestöstä tulee olemaan eläkeikäisiä. Yli 80-vuotiaiden väestöosuuden suhteellisesti nopein kasvu on lähivuosikymmeninä yhteistä monille jäsenmaille.

1.3. Väestörakenteen muutos on huomattava haaste Euroopan unionille ja jäsenvaltioiden alue- ja paikallishallinnolle. Keskeisiä vanhuspolitiikan haasteita ovat ikäihmisten terveyden ja toimintakykyisten elinvuosien lisääminen, riittävän hoidon, huolenpidon ja ikäihmisten tarpeita vastaavan elinympäristön tarjoaminen, ikäihmisten toimeentulon turvaaminen sekä elinikäisten oppimis- ja osallistumismahdollisuuksien lisääminen. Asennoitumisen ikääntymiseen ja ikäihmisiin on muututtava. Lisätieto on tärkeä väline työelämässä esiintyvien kielteisten asenteiden muuttamiseksi. On myös erittäin tärkeää, että työelämässä sopeudutaan väestörakenteen muutokseen ja kiinnitetään huomiota ikääntyneiden työntekijöiden työllisyyteen. Siten voidaan parantaa ikäihmisten elämänlaatua.

Euroopan unionin ja alue- ja paikallishallintojen on varottava kohtelemasta ihmisiä homogeneenisena, yhteiskunnallista huolenpitoa ja sairaanhoitoa tarvitsevana ryhmänä. On tärkeää

pitää mielessä itsenäisen selviytymisen arvo ja siis antaa siihen kykeneville ihmisille riittävästi mahdollisuuksia, jotta he voivat itse hallita tilannettaan elääkseen tervettä ja aktiivista elämää.

2. Vanhuspolitiikan keskeiset haasteet**2.1. Terveiden ja toimintakykyisten elinvuosien lisääminen**

2.1.1. Vanhuspolitiikan tavoitteena on lisätä aktiivisten ja toimintakykyisten elinvuosien määrää ja osuutta elinvuosista. Eläkeikäisten kohdalla sairauksien rinnalla on tarkasteltava myös fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä. Yleensä ihmiset ovat tyytyväisiä elämäänsä niin kauan kuin he kokevat toimintakykynsä ikäänsä nähden ainakin kohtalaiseksi. Lisäksi toimintakykyisten elinvuosien osuutta kasvattamalla voidaan vaikuttaa huomattavasti vanhuspolitiikan kokonaiskustannuksiin. Toimintakyvyn kehitys vaikuttaa siihen, kuinka paljon ikäihmiset tarvitsevat sairaanhoitoa ja alue- ja paikallishallinnon tarjoamia muita julkisia palveluja.

2.1.2. Liikunta on tärkeä terveyden ja toimintakyvyn ylläpitämisen väline ja takaa aktiivisen sairastuessa hänelle on tarjottava nopea ja tehokas tutkimus ja hoito sekä riittävän monipuolinen kuntoutus. Samoin tulisi aiemmassa vaiheessa edistää sellaisia ohjelmia kuin ehkäisevä terveydenhoito ja valmentautuminen eläkkeelle siirtymistä varten.

2.2. Riittävä hoito ja huolenpito

2.2.1. Suuri osa ikäihmisten tarvitsemista tuotteista ja palveluista on koko väestölle tarkoitettuja kauppaa-, liikenne-, terveys-, kulttuuri- ja koulutuspalveluja. Väestön ikääntyessä myös sosiaali- ja terveyspalvelujen tarve kasvaa. Erityisesti muistihäiriöisten ja dementoituneiden vanhusten määrän kasvu lisää avun, hoidon ja huolenpidon tarvetta. Palvelut tulee järjestää niin, että ne vastaavat iäkkäiden ihmisten yksilöllisiin tarpeisiin. Tavoitteena on kuntoutus ja avohoito ennen laitoshoidoa. Hoidon ja huolenpidon järjestämisessä vanhus tulee nähdä osana sosiaalista verkostoa, johon kuuluvat perhe, muut omaiset, ystävät, naapurit ja muu lähiyhteisö.

Tietyt paikallisyhteisöt ovat palkanneet ja kouluttaneet henkilöstöä, jonka tehtävänä on auttaa ikääntyviä ihmisiä jokapäiväisessä elämässä. Näiden palvelujen avulla on lisäksi luotu lähityöpaikkoja.

Palvelut tulee järjestää niin, että ne vastaavat iäkkäiden ihmisten yksilöllisiä tarpeita. Siksi täytyisi koordinoida iäkkäille tarjottavat sosiaali- ja terveyspalvelut.

2.2.2. Vanhustyössä tulee turvata riittävä ammatillinen henkilöstö. Myös vanhuksia hoitavat omaiset tarvitsevat tukea tehtävässään. Perheen perinteinen rooli vanhustenhuollossa on olennainen osa eurooppalaisten yhteisöjen sosiaaliverkostoa, ja sitä tulee kannustaa positiivisin toimin.

2.2.3. Työelämää ja työtapoja tulisi kehittää uutta tutkimustietoa ja koulutusta hyödyntäen, ja perheenjäsenille ja muille epävirallisille hoitajille tulisi järjestää erityisiä tukiohjelmia. Työvoiman liikkuvuus EU-maiden välillä luo omat haasteensa ammatilliselle koulutukselle.

Lisäksi on kannustettava alue- ja paikallistasolla toimivien vapaaehtoisjärjestöjen työn koordinoitua, sillä ne ovat tärkeitä huolenpidon tarjoajia, jotka voidaan asettaa vanhustyön käyttöön. Vapaaehtoisjärjestöillä on myös tarpeellista tietoa alueesta ja ne voivat siten tunnistaa alueet, joilla on eniten vanhusväestöä.

2.2.4. Ikääntyneiden ihmisten palveluita järjestettäessä on kiinnitettävä erityistä huomiota maantieteellisiin tekijöihin, huonoihin yhteyksiin, asianmukaisten palvelujen puutteeseen jne.

2.2.5. Rakennerahastoista ja erityisesti Euroopan sosiaalirahastosta on tulevaisuudessa syytä tukea etenkin ikääntyville ihmisille tarjottavaa apua koskevia alue- ja paikallisyhteisöjen aloitteita. ESR:n piiriin tulisi näin liittää avusta riippuvaisille henkilöille tarjottavista palveluista vastaavan henkilöstön koulutus.

2.3. Ikäihmisten tarpeita vastaava asuminen, elinympäristö ja julkinen liikenne

2.3.1. Asuntopolitiikkaa, yhdyskuntasuunnittelua ja liikennettä on tarkasteltava myös ikäihmisten näkökulmasta. Niissä tehtävät ratkaisut vaikuttavat vanhuspolitiikan sisältöön ja kustannuksiin jopa vuosikymmeniä eteenpäin. Asumiseen liittyvät tarpeet ovat erilaisia eri elämänvaiheissa. Yhtenä vanhuspolitiikan tavoitteena on tarpeita vastaavan asumisen turvaaminen ikäihmisille. On myös tärkeää ottaa huomioon ikäihmisten omat näkemykset yhdyskuntasuunnittelussa ja asuntorakentamisessa. Näihin tarpeisiin on edullisinta varautua jo asuntojen rakennusvaiheessa. Kauppojen ym. palvelujen sijoittaminen niin, että kaikki voivat niitä käyttää tukee ikäihmisten omatoimisuutta. Tämä asettaa haasteita alue- ja paikallisviranomaisille erityisesti maankäytön suunnittelun ja kaavoituksen aloilla. Helppokäyttöinen julkinen liikenne on olennainen tekijä, mikäli halutaan varmistaa, että ikäihmiset säilyttävät aktiivisuutensa ja osallistuvat yhteisönsä toimintaan.

Yhä usemmat työelämänsä päättäneet asettuvat asumaan johonkin toiseen Euroopan unionin valtioon tai jollekin toiselle alueelle, joka on maantieteellisesti sijainniltaan tai ilmastoltaan houkutteleva. Vastaanottajina olevien alue- ja paikallisyhteisöjen tulee ottaa huomioon tämä erityistilanne.

2.3.2. Apuvälineet ovat yksi nopeasti kasvavan teknologisen tiedon sovellutusmuoto. Apuvälineillä voidaan korvata iäkkäiden ihmisten toimintakyvyn puutteita ja tukea kotona asumista. Ne myös helpottavat vanhusten hoitajien työtä. Apuvälineiden on oltava käyttäjäystävällisiä.

Tietyt paikallisyhteisöt ovat tehneet aloitteita, joilla edistetään ikääntyvien ihmisten kotona asumista. Esimerkkinä voidaan mainita ympärivuorokautinen puhelinpäivystyspalvelu, jonka avulla ikääntyvät ihmiset voivat asua edelleenkin kotonaan ja saada tarvittaessa ulkopuolista apua.

Rakennusteknisten esteiden poistoon annettavaa tukea vastaa- vasti on luotava taloudellisen avun muotoja myös niiden henkilöiden tukemiseksi, jotka aikovat varustaa asuntoaan apuvälinein.

2.4. Ikäihmisten toimeentulon turvaaminen

2.4.1. Riittävä toimeentulo on ikäihmisten itsenäisyyden ja omatoimisuuden edellytys. Kansantalouden yleinen kehitys määrittelee taloudellisesti kestävästä eläketurvan tason. Eläkejärjestelmä tulee rakentaa siten, että se toimii myös väestön ikääntyessä ja keskimääräisen eliniän kasvaessa. Sen tulee mahdollistaa myös työssäolon ja eläkkeelläolon joustava yhdistäminen. Ikäihmisillä, jotka ovat kykeneviä elämään täysiarvoista aktiivista elämää, on oltava myös eläkkeelle siirtymisen jälkeen tietyissä puitteissa mahdollisuus valita mielekäs työ, josta he saavat myös ansiotuloja. Väestön ikääntyessä yhä suurempi osa potentiaalisesta kulutuksesta on ikääntyneiden ihmisten kulutusta. Eläketurva osaltaan ylläpitää kulutuskäyttäytymistä, joka on kansantalouden toimivuuden kannalta välttämätöntä.

2.5. Osallistumis- ja oppimismahdollisuuksien lisääminen

2.5.1. Ikäihmisten tulisi voida vaikuttaa ja osallistua heitä koskevaan päätöksentekoon. Edustuksellisen demokratian rinnalla ikäihmisille tulisi luoda suoria osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Erityisen tärkeää olisi saada palvelujen käyttäjät mukaan alue- ja paikallistason toimintaan. Lisäksi monet eläkeläiset ovat halukkaita toimimaan vapaaehtoisuudessa. Kun viime aikoina on käyty aktiivista keskustelua ns. kolmannen sektorin tarjoamista mahdollisuuksista työttömyyden vastaisessa taistelussa ja erityisesti syrjäytymisen ehkäisemisessä, on syytä erityisesti alleviivata, että monen vapaaehtoisjärjestön toiminta on ratkaisevasti riippuvainen ikäihmisten aktiivisesta panoksesta.

2.5.2. Yhteiskunnan nopea muutos korostaa elinikäisen oppimisen tärkeyttä. Erityisesti työelämässä kansainvälistyminen ja jatkuvasti uudistuva tuotanto- ja tietoteknologia edellyttävät työntekijöiltä nopeaa sopeutumista työympäristön muutoksiin. Samalla työelämän on sopeuduttava ikääntyvään työvoimaan. Ikääntyvien työntekijöiden työllisyys on merkittävä haaste ja jäsenmaiden tulisi kehittää käytäntöjä, joilla voitaisiin torjua ikääntyvien syrjäytyminen työmarkkinoilta. Näitä haasteita tarkastellaan yksityiskohtaisesti luvussa 3.

2.5.3. Näiden ihmisten aktivoiminen on tärkeää ja vaatii ponnistuksia paikallis- ja aluetason viranomaisilta, joiden on tarjottava heille heidän odotuksiaan vastaavaa toimintaa, kuten kursseja, seminaareja tai ikäihmisten yliopistoja. Näissä ikääntyneet voivat analysoida ja vertailla tarpeitaan tämänkaltaista toimintaa koordinoivien asiantuntijoiden avustuksella.

3. Ikääntyneiden asema työmarkkinoilla

3.1. Ikääntyneiden työntekijöiden työllisyys

3.1.1. Iäkkäiden työllisyysaste on joko erittäin alhainen (naiset) tai laskeva (miehet). Molempien työllisyysaste on paljon alhaisempi kuin Yhdysvalloissa tai Japanissa. Työelämän rakenteet sekä taustalla vaikuttavat asenteet suosivat usein nuoria hyvinkoulutettuja työntekijöitä. Keski-ikässä työelämän jättäneiden on erittäin vaikea palata työelämään täysipäiväisesti. Hiljattain Britanniassa julkaistu selvitys osoitti, että kolmasosa 45–50-vuotiaista työttömistä miehistä ei palaa työelämään. Eläkkeelle siirrytään usein ennen varsinaista vanhuuseläkeikää.

3.1.2. Väestörakenteen muutos on kyseenalaistanut aiemat oletukset iäkkäiden työllisyydestä. Eliniän noustessa työiän lyhentämissuuntaus, joka johtuu usein varhaista eläkkeelle siirtymistä kannustavasta politiikasta, merkitsee julkisiin sosiaaliturvajärjestelmiin kohdistuvan paineen kasvua. Lisäksi varhainen eläkkeelle siirtyminen voi yhdessä laskevan syntyyden kanssa aiheuttaa keskipitkällä aikavälillä Euroopan työmarkkinoilla työvoimapulaa.

3.1.3. Sekä tämän ikäryhmän että kokonaistyöllisyysasteen nostamiseksi on välttämätöntä saada varhaista eläkkeelle siirtymistä suosiva suuntaus käännetyksi ja kannustaa työnantajia pitämään ikääntyneet työntekijät töissä ja palkkaamaan heitä lisää. Vaikuttaa siltä, että päättäjät, työnantajat ja suuri yleisö myöntävät mainittujen seikkojen olemassaolon entistä laajemmin. Yhä useammassa jäsenvaltiossa puretaan varhaiseläkkeitä edistävää politiikkaa samalla kun paikallis- ja alueviranomaiset tarjoavat entistä enemmän neuvontaa, koulutusta ja valistusta sen lisäksi, että ne ovat itsekin merkittäviä työllistäjiä.

3.2. EU:n iäkkäiden ihmisten politiikka

3.2.1. Vaikka ensisijainen toimivalta tässä asiassa onkin paikallis- ja aluehallinnolla sekä jäsenvaltioilla, voi unionilla olla merkittävä rooli etenkin uudenlaisen ajattelun edistämiseksi ja parhaiden käytänteiden vaihtamisessa. Kiinnostus iäkkäiden työntekijöiden asemaan ilmeni Euroopan tasolla työntekijöiden sosiaalisia perusoikeuksia käsittelevässä vuoden 1989 peruskirjassa. Vuonna 1995 antamassaan iäkkäiden työntekijöiden työllisyyttä käsittelevässä päätöslauselmassa neuvosto painotti kahta pääperiaatetta, eli tarvetta lisätä ponnisteluja työhön liittyvän koulutuksen ja työolojen sopeuttamiseksi iäkkäiden vaatimuksiin ja toimia, joilla torjutaan iäkkäiden työntekijöiden syrjäytyminen työmarkkinoilta.

3.2.2. Neuvosto esitti myös erityistoimia, kuten työnantajien tietoisuuden lisäämistä sen suhteen, mitä seurauksia iäkkäiden työntekijöiden työsuhteen päättämiseksi on, iäkkäiden työttömien integroimista uudelleen työelämään sekä iäkkäiden palkkaamisen tiellä mahdollisesti olevien oikeudellisten esteiden poistamista.

3.2.3. Päätöslauselmaa seuranneissa neuvoston ja muiden toimielinten lausunnoissa ei viime aikoihin saakka ole hyödynnetty vuoden 1995 päätöslauselmaa. Euroopan parlamentti järjesti lokakuussa 1998 onnistuneen ikääntyneitä käsittelevän konferenssin, jossa korostettiin iäkkäiden työntekijöiden asemaa EU:ssa. Lisäksi joulukuussa 1998 Wienissä kokoontunut Eurooppa-neuvosto sisällytti työllisyysstrategiaan uuden ohjeen, jolla "tuetaan ikääntyviä työntekijöitä heidän osuutensa lisäämiseksi työvoimasta".

3.2.4. Työllisyysstrategia kannustaa myös elinikäistä oppimista, joka on kaikkien iäkkäiden työllisyyttä parantamaan tähtäävien strategioiden tärkeä osatekijä, koska se mahdollistaa kehittyvien työtehtävien edellyttämien taitojen pitämisen ajan tasalla.

3.2.5. Amsterdamin sopimuksen myötä perustamissopimukseen tulee uusi lauseke (uusi 13 artikla), jolla torjutaan ikäsyrintää. Sitä seuraa uusi direktiivi, joka julkaistaneen pian Amsterdamin sopimuksen voimaantulon jälkeen.

3.3. Hyvien käytänteiden levittäminen

3.3.1. Ensisijainen toimivalta työllistämiseksi on jäsenvaltioilla sekä paikallis- ja aluehallinnolla. Euroopan unionin kaikkein tärkein yksittäinen panos alalla lieenee iäkkäiden työllistämiseen liittyvien hyvien käytänteiden vaihdon helpottaminen.

3.3.2. Merkittävänä työnantajana paikallis- ja alueviranomaiset voivat itse edistää hyviä käytänteitä omissa toiminnoissaan ja hallinnossaan. Paikallis-, alue- ja keskushallinto voivat edistää hyviä käytänteitä myös monilla muilla tavoin, esim.

- rahoittamalla niiden kehittämistä (esim. palkkatuki, elinikäinen oppiminen, kurssit ja apurahat jne.),
- tarjoamalla palveluja, joita ei saa muualta (esim. tarjoamalla ammatti- ja jatkokoulutusta, ammatinvalinnanohjausta, apua työn hakemisessa sekä valmentamalla työhaastatteluihin, tarjoamalla sosiaalitukea ja -neuvontaa sekä tukemalla yritysten perustamista ja itsensä työllistämistä),
- varmistamalla lainsäädännön toimeenpano (esim. syrjinnän kieltävä lainsäädäntö),

- kehittämällä organisaatioita noudattamaan parhaita käytänteitä (esim. tiedotuskampanjat, joilla pyritään parantamaan asenteita iäkkäitä työntekijöitä kohtaan sekä torjumaan myyttejä ja stereotypioita, tarjoamalla työnantajille tietoa iäkkäiden palkkaamisesta sekä esimerkkejä parhaista käytännöistä).

3.3.3. Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiön mielestä iäkkäiden työllistämiseksi tähän kuuluu (avointen ja piilevien) ikärajoitusten torjuminen ja sellaisen ympäristön luominen, jossa yksilö voi tehdä parhaansa iästään riippumatta. Dublinissa toimivan säätiön kokoamista tapaustutkimuksista – joista valtaosa koskee yksityissektoria – voidaan tehdä alustavia päätelmiä. Paikallisena työnantajana myös paikallis- ja alueviranomaiset voivat soveltaa näitä käytänteitä omassa organisaatiossaan monin tavoin.

3.3.4. Yrityskulttuuri: On useita "liiketaloudellisia" perusteita, joiden vuoksi ylimmän johdon tulisi tukea iäkkäiden työntekijöiden työssäkäyntiä ja palkkaamista, kuten esim. taitopulan torjuminen ja kertyneen osaamisen säilyttäminen (iäkkäillä työntekijöillä on kertynyt kokemusta ja parhaita käytäntöjä, jotka yritys menettää, jos työntekijät lähtevät ennen aikaisesta), rekrytointimahdollisuuksien maksimointi (hyödynnetään laajin mahdollinen rekrytoitavien potentiaali), vähäisestä työvoiman vaihtuvuudesta saatava hyöty (vähennetään toistuvista rekrytointikampanjoista koituvia kuluja) ja työvoiman monimuotoisuuden edistäminen. Ylimmän johdon kannustus voi torjua ja muuttaa iäkkäisiin työntekijöihin kohdistuvat kielteiset asenteet, joita voi ilmetä organisaation kaikilla tasoilla, ja voi siten olla eräs kaikkein ratkaisevimmista tekijöistä tässä yhteydessä. Vastuunjakoon liittyvin keinoin (esim. tasa-arvoon liittyvin toimintasuunnitelmin ja ikäkirjanpidolla) ylin johto voi varmistaa, että yrityksen ikäpolitiikan tavoitteita noudatetaan. On selvää, ettei hyviä käytänteitä saada juurtumaan organisaatioon ilman ylimmän johdon tukea.

3.3.5. Kannustava henkilöstöpolitiikka: Henkilöstöosasto valvoo hyvien käytänteiden noudattamista, ja voi tukitoimin, etenkin rekrytoinnissa (ikärajojen poistaminen), työsuunnittelussa (esim. joustotyö), urasuunnittelussa, koulutuspolitiikassa (tukemalla iäkkäiden työntekijöiden sopeutumista ja parantamalla muun henkilöstön ikätietoisuutta) sekä porrastetuin eläkejärjestelyin varmistaa, että käytäntöjä sovelletaan. Iäkkäisiin työntekijöihin kohdistuvat asenteet voivat olla huomattava este, joten henkilöstöosastojen ja -liittojen tulisi yhdessä pyrkiä tiedottamaan työntekijöille ja johdolle ikääntymisestä ja "liiketaloudellisista syistä", joiden perusteella iäkkäiden työssäkäynti on palkkaaminen on järkevää, sekä heidän erityistarpeistaan ja siitä, miten torjutaan iäkkäisiin kohdistuvia ennakkoluuloja.

3.3.6. Iäkkäiden työntekijöiden sitoutuminen: Iäkkäiden työntekijöiden on oltava valmiit sopeutumaan muuttuvaan työympäristöön ja uusiin työtapoihin, aivan kuten työnantajienkin tulee ottaa heidän tarpeensa huomioon. Iäkkäiden työntekijöiden on esimerkiksi oltava valmiita kouluttautumaan tai uudelleen kouluttautumaan taitojensa ajantasaistamiseksi tai uusien hankkimiseksi. Työnantaja voi tukea tätä kuulemalla näitä työntekijöitä suunnitellessaan vanhempien työntekijöidensä tarpeita vastaavia koulutusohjelmia. Joissain tapauksissa vanhempien työntekijöiden on oltava joustavia työmäärän ja työn sisällön, työ- ja vapaa-ajan jaksottelun sekä eläkkeelle siirtymisen suhteen.

3.3.7. Toteutus onnistuu parhaiten tiedottamalla asioista henkilöstölle ja heidän edustajilleen avoimesti, lisäämällä linjaorganisaation johtajien tietoisuutta, porrastamalla toteutusta, säännöllisellä seurannalla ja arvioinnilla (henkilöstöprofiili, rekrytointiprofiili, koulutukseen halukkaat).

4. Johtopäätökset: Alue- ja paikallistason ulottuvuus ja ikäihmiset

4.1. Lähimpänä kansalaisia olevalla hallintotasolla eli alue- ja paikallishallinnolla on merkittävä tehtävä kansalaisten aktiivisuuden, sosiaalisen osallisuuden ja taloudellisen toiminnan edistämässä kaikissa ikäryhmissä sekä solidaarisuuden luomisessa sukupolvien välille.

Ihanteellinen mahdollisuus iäkkäiden henkilöiden integroimiseksi taloudelliseen toimintaan onkin heidän toimimisensa nuorten työntekijöiden ohjaajina. Näin voidaan sosiaalisesti hyödyntää työvuosina hankittuja tietoja ja kokemusta.

4.2. Alue- ja paikallistasolla tulisi EU-maissa laatia vanhustyön strategia, jossa selvitetään ikäihmisten työhön, toimeentuloon, asumiseen, hoitoon ja huolenpitoon sekä osallistumiseen liittyviä tarpeita ja toimenpiteitä. Olisi tärkeää, että ikäihmiset

itse ja kaikki vanhustyön alueella toimivat osallistuisivat laajasti strategian valmisteluun. EU-maissa alue- ja paikallisviranomaiset voisivat kerätä ja verkostoitumalla vaihtaa kokemuksia hyvistä työkäytännöistä vanhusten palvelujen kehittämisessä.

Lisäksi on tarpeen säilyttää paikallis- ja aluehallinnon sekä valtionhallinnon välinen hyvä koordinointi.

4.3. Ikääntynyt väestö tulee ottaa tasa-arvoisesti muiden väestöryhmien kanssa huomioon kaikessa EU-politiikassa. Toimintalinjausten vaikutuksia ikäihmisten asemaan tulee arvioida nykyistä tehokkaammin. Lisäksi EU:ssa tulisi saada aikaan alue- ja paikallisulottuvuuden sisältävä toimintasuunnitelma, joka koskee ikääntymiseen liittyviä kysymyksiä.

4.4. Jäsenvaltioiden sisäisten ja niiden välisten, iäkkäiden työllistämiseen liittyvien hyvien käytäntöjen levittämisen perustaminen on kiistatta arvokasta. Paikallis- ja alueviranomaisilla olisi kautta EU:n tarjottavana runsaasti hyviä käytäntöjä. Myös yksityissektorin suurilta työnantajilta olisi paljon opittavaa. Hyviä aloitteita tehdään kuitenkin paikallis- ja aluetasolla kautta EU:n, mutta ne eivät saa ansaitsemaansa näkyvyyttä, jonka ansiosta muutkin viranomaiset voisivat hyötyä kertyneistä kokemuksista.

4.5. Alueiden komitea esittääkin, että laaditaan iäkkäiden ihmisten palkkaamiseen liittyviä paikallis- ja aluehallinnon kokemuksia esittelevä hyvien käytänteiden käsikirja, joka olisi rakentava ja kestävä panos YK:n ”Kansainväliselle iäkkäiden ihmisten teemavuodelle 1999”.

4.6. Alueiden komitea painotti tutkimuksen ja kehityksen viidennestä puiteohjelmasta antamassaan lausunnossa väestön ikääntymiseen liittyvän tutkimuksen tarpeellisuutta. Uudessa tutkimusohjelmassa on erityinen ikäihmisiin ja vammaisiin liittyvä tutkimusohjelma. Tarvitaan lisää tutkimusta ja tietoja vanhusten hoidosta, ja erityisesti tämä pätee dementiaan ja masentuneisuuteen. Alue- ja paikallisviranomaisilla voi olla suuri merkitys tällaisen välttämättömän tutkimuksen kehittämisessä.

Bryssel 16. syyskuuta 1999.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Manfred DAMMEYER

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Komission kertomus neuvostolle, Euroopan parlamentille ja talous- ja sosiaalikomitealle – Viimeinen vuosikertomus kehittyneiden televisiopalvelujen käyttöönottoa Euroopassa koskevan toimintasuunnitelman täytäntöönpanon edistymisestä”

(1999/C 374/10)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon komission kertomuksen neuvostolle, Euroopan parlamentille ja talous- ja sosiaalikomitealle aiheesta ”Viimeinen vuosikertomus kehittyneiden televisiopalvelujen käyttöönottoa Euroopassa koskevan toimintasuunnitelman täytäntöönpanon edistymisestä”, KOM(1998) 441 lopull.,

ottaa huomioon työvaliokuntansa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 198 c artiklan neljännen kohdan mukaisesti 15. heinäkuuta 1998 tekemän päätöksen laatia aiheesta lausunto ja antaa lausunnon valmistelu valiokunta 3:n ”Euroopan laajuiset verkot – Liikenne – Tietoyhteiskunta” tehtäväksi,

ottaa huomioon valiokunta 3:n huhtikuun 15. päivänä 1999 hyväksymän lausuntoluonnoksen CdR 61/99 rev. 1, jonka esittelijä oli Roberto Pella (I, PPE),

hyväksyi 15. ja 16. syyskuuta 1999 pitämässään 30. täysistunnossa (16. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon.

1. Johdanto

1.1. Toimintasuunnitelma, jonka tavoitteena on taata Euroopassa laajakuvamuotoa, eli kuvamuotoa 16:9 käyttävien kehittyneiden televisiopalvelujen markkinoiden yhä nopeampi kehitys, vahvistettiin 22. heinäkuuta 1993 neuvoston päätöksellä 93/424/ETY⁽¹⁾ ajanjaksoksi, joka alkoi asiakirjan hyväksymisestä ja jatkui 30. kesäkuuta 1997 saakka.

1.2. Tärkeimpänä tavoitteena on luoda kuvamuotoa 16:9 käyttävien kehittyneiden televisiopalvelujen kriittinen massa, ja tuottaa mahdollisimman korkeisiin katsojalukuihin pääsemiseksi riittävästi ja yhä enemmän laajakuvamuotoisia, teknisesti laadukkaita ohjelmia.

1.3. Aluksi ainoastaan maksullisten tv-kanavien katselijat voivat katsella digitaalisia laajakuvamuotoisia 16:9-ohjelmia (luku ilmaisee kuvaruudun leveyden ja korkeuden suhdetta). Nykyään kuvamuoto alkaa olla todellisuutta, kun kodeissa on jo yli kaksi miljoonaa laajakuvavastaanotinta, jotka korvaavat vanhat vääristävät tv-vastaanottimet, ja joiden kuvan laatu vastaa lähes elokuvaa.

1.4. Laajakuvamuoto on kuitenkin tämän vuosikymmenen suuri haaste, joka tarjoaa perinteisiä laadultaan puutteellisia järjestelmiä paremman kuvan ja siihen liittyvän digitaalisen stereoäänien. Esteettiseltä laadultaan kuva soveltuu fiktion, dokumenttien sekä urheilu- ja kulttuuritapahtumien taltiointien lähettämiseen.

1.5. Toimintasuunnitelmaa koskevassa päätöksessä edellytetään, että neuvostolle, Euroopan parlamentille ja talous- ja sosiaalikomitealle esitetään vuosikertomus edellisen vuoden toiminnasta.

1.6. Vuotta 1994 koskeva ensimmäinen kertomus esitettiin 16. kesäkuuta 1995⁽²⁾, ja vuotta 1995 koskeva toinen kertomus 26. heinäkuuta 1996⁽³⁾. Kolmas ja tässä käsiteltävä vuosikertomus, joka koskee toimintaa vuosina 1996 ja 1997, julkaistiin viime heinäkuussa.

1.7. Vuoden 1993 puolivälistä vuoden 1997 puoliväliin ulottuvalla ajanjaksolla varattiin uuden kuvamuodon käyttöönotosta aiheutuvien lisäkulojen korvaamiseen yhteensä 228 miljoonaa ecua, josta myönnettiin rahoitusta ehdotuspyyntöjen perusteella. Summasta 116,2 miljoonaa ecua käytettiin rahoittamaan kaikkiaan 25 422 tuntia laajakuvamuotoista ohjelmaa. Tästä summasta 105,2 miljoonaa ecua käytettiin puolestaan 16 856 uuden ohjelmattun rahoittamiseen ja 11 miljoonaa ecua 8 565 ohjelmattun muuntamiseen ”re-mastering” -tekniikalla 16:9-muotoiseksi.

1.8. Komissio myönsi toimintasuunnitelman viimeiset apurahat 31. heinäkuuta 1997. Laajakuvamuotoisten ohjelmien lähetystukea myönnettiin 7,8 miljoonaa ecua ja laajakuvamuotoisten ohjelmien tuottamisen edistämistukea 9,5 miljoonaa ecua.

1.9. Komission asiakirja on vuosikertomuksista viimeinen, ja se koskee joulukuussa 1998 päättyneen toimintasuunnitelman aikana toteutunutta toimintaa (ehdotuspyynnön 97/1 perusteella myönnetty sopimukset umpeutuivat joulukuussa 1998).

⁽¹⁾ EYVL L 196, 5.8.1993, s. 48.

⁽²⁾ KOM(95) 263 lopull., 16.6.1995.

⁽³⁾ KOM(96) 346 lopull., 26.7.1996.

1.10. Komissio julkaisee vuonna 1999 arviointikertomuksen toimintasuunnitelman vaikutuksista markkinoihin ja kyysiin aloihin. Kertomuksen valmistelua koskeva ilmoitus julkais-taneen tulevana kesänä.

2. Vuosikertomuksen sisältö

2.1. Kertomuksessa tarkastellaan toimintasuunnitelman ta-voitteiden toteuttamisessa tähän asti saavutettuja tuloksia lähetystoiminnan (A-osa) ja ohjelmatuotannon (B-osa) osalta.

2.2. Siinä esitellään erityisesti kertomuksen aiheena olevien ehdotuspyyntöjen 96/1 ja 97/1 yhteydessä saavutettuja tu-loksia.

2.3. Ehdotuspyynnön 97/1 yhteydessä myös italialainen julkisen televisiotoiminnan harjoittaja hyötyi ensimmäistä ker-taa tarjolla olevista varoista. Kertomuksesta ilmenee, että muissa maissa saatujen kokemusten perusteella olisi ollut odotettavissa, että ennen kyseistä ajankohtaa 16:9-lähetyksiä olisi lähettänyt yleisradioyhtiö RAI. Ensimmäisistä lähetyksistä vastasivat kuitenkin pienet alueelliset tv-asemat (ehdotus-pyyntö 95/3). Ehdotuspyynnön 96/1 yhteydessä rahoitusta myönnettiin kuudelle tv-yhtiölle, joista ensimmäistä kertaa kaksi oli valtakunnallista (*Gruppo Cecchi Gori*) ja neljä alueellista.

2.4. Sekä maksulliset tv-kanavat että julkista lähetystoimin-taa harjoittavat kanavat ovat lähetystoiminnassaan tukenet voimakkaasti laajakuvamuotoa. Maksulliset kanavat testasivat uuden kuvamuodon kaupallista kiinnostavuutta tarjoamissaan analogisissa palveluissa ja olivat siten osaltaan luomassa riittävää katselijapohjaa 16:9-lähetyksille ja ennakoivat digitaalisten palvelujen lähettämistä. Julkista lähetystoimintaa harjoit-tavat sen sijaan rauhoittivat komissiota, jota alunperin huoles-tutti, että maksullisten tv-kanavien lukumääräisesti pienehkön yleisön vuoksi ne ovat ilmaiskanavien laajaan yleisöön verrat-tuna huonohko keino edistää laajakuvamuotoa.

2.5. Tuotannon osalta toimintaohjelmasta ovat hyötäneet riippumattomat tuottajat (45 % määrärahoista, jolla on tuotet-tu 31 % ohjelma-ajasta) ja televisiotoiminnan harjoittajat (55 % määrärahoista, jolla on tuotettu 60 % prosenttia oh-jelma-ajasta).

2.6. Tuotannon yhteydessä on tarpeen erottaa uustuotanto ja vanhojen ohjelmien muuntaminen (*remastering*) 16:9-muotoisiksi. Vuosina 1993–1997 toimintasuunnitelmasta rahoitettiin 16 856:n uuden laajakuvamuotoisen ohjelmatunnin tuottaminen, josta puolet koostuu arkistointi- ja uudelleenlähe-tyskelpoisista ohjelmista (2 223 tuntia fiktiota, 4 001 tuntia dokumentteja ja 2 515 tuntia kulttuuritapahtumia), 29 pro-senttia studio-ohjelmista (yhteensä 5 043 ohjelmatuntia pelejä ja suoria lähetyksiä, joihin yleisö voi osallistua) ja loput 20 prosenttia urheiluohjelmista (3 445 tuntia). Animaatioiden osuus oli ainoastaan prosentti (130 tuntia).

2.7. Televisiotoiminnan harjoittajien ja tuottajien osalta tilanne voidaan tiivistää seuraavasti: Televisiotoiminnan har-joittajien tuottamista ohjelmista 70 % oli lyhytikäisiä eli suoria, studio- tai urheiluohjelmia. Loput 30 % olivat kulttuuri-, dokumentti- ja fiktio-ohjelmia. Riippumattomien tuottajien ohjelmista 85 % koostui dokumenteista ja fiktio-ohjelmista, eli luetteloihin soveltuvista ohjelmista. Loput riippumattomien tuottajien ohjelmista olivat kulttuuritapahtumien taltiointeja.

2.8. Analogisissa 16:9-televisiopalveluissa valta-asema on odotetusti 625-raitaisella videomuodolla. Sen osuus oli kaik-kiaan 11 780 tuntia, josta 80 % oli televisiotoiminnan harjoit-tajien tuottamaa. Sitävastoin 1250-raitaisen teräväpiirtomuo-don osuus oli vain 2 779 tuotettua tuntia (lähes puolet vähemmän kuin vuonna 1993). Osuus koostui erityisesti tärkeistä urheilutapahtumista (olympialaiset ja maailmanmes-taruuskilpailut), kulttuuritapahtumista ja luovista dokumentti-ohjelmista sekä vaikuttavien tapahtumien taltioinneista, joissa teräväpiirtotekniikalla toteutetun kuvan korkea esteettinen laatu ja tarkkuus laajakuvamuotoon yhdistettyinä pääsevät oikeuksiinsa.

2.9. Muuntamista, eli alkuperäiseltä muodoltaan (usein elo-kuvafilmille kuvattujen) muiden kuin laajakuvamuotoisten ohjelmien muuntamista 16:9-muotoon, käytettiin paljon eten-kin 16:9-lähetyksen alkuvaiheessa (8 565 ohjelmatuntia). Sen ansiosta ohjelma-aikataulujen välitön täyttäminen tuli paljon halvemmaksi kuin uuden tuotannon hankkiminen. Muuntami-nen on lisäksi nopeaa, mikäli alkuperäinen teos on laadukas.

2.10. Laajakuvamuodon markkinoiden kehityksen myötä eurooppalaisten 16:9-ohjelmien luettelo ja saatavilla olevien ohjelmien määrä kasvaa. Niiden levittämisen ansiosta tarjontaa voidaan ajan myötä laajentaa ja muunnettujen ohjelmien kysyntä laskee. Muuntaminen onkin vähentynyt ehdotuspyyn-töjen 93/1 ja 97/1 välillä 12 %:sta 4 %:iin. Muunnettujen ohjelmien kysyntä kutistunee hyvin pieneksi.

3. Vuosikertomus ja tulevaisuuden suuntaviivat

3.1. Toimintasuunnitelman tavoitteena oli edistää laajaku-vamuotoisten tv-vastaanottimien leviämistä markkinoilla. Vuodelle 1997 asetetun noin kahden miljoonan 16:9-vastaanottimen tavoitteen myötä komissio uskoo laajakuva-muodon kaupalliseen tulevaisuuteen ja katsoo markkinoiden edistyneen huomattavasti. Näin ollen se ei aio jatkaa toimin-taohjelmaa. Kun laajakuvavastaanottimia on käytössä riittävä määrä, ei kyseessä ole enää pelkästään mielenkiintoinen tekni-nen mahdollisuus, vaan jo osa markkinoita ei ainoastaan Euroopassa vaan myös Japanissa ja Yhdysvalloissa.

3.2. Olipa kyseessä 16:9-kuvamuotoon liittyvien teknisten laitteiden tai laajakuvamuotoisten ohjelmien tuotanto, joutuu eurooppalainen audiovisuaalinen teollisuus tulevana vuosina kohtaamaan yhä useammin kansainvälistä kilpailua.

3.3. Lisäksi sen on vastattava haasteeseen, joka koskee teknologian jatkuvaa kehittämistä, koska se on ainoa keino ylläpitää alan eurooppalaisen teollisuuden kilpailukykyä kansainvälisillä markkinoilla. Käynnissä olevaa digitaalista vallankumousta, jonka odotetaan edistävän merkittävällä tavalla laajakuvamuotoisen tv-tuotannon laatua, ei pidä jättää huomiotta.

3.4. Tulevina vuosina onkin kehitettävä Euroopan valtioiden välistä kumppanuutta, tavoitteena optimoida ja yhdistää tutkimus- ja tuotantoponnistukset, jotta Eurooppa saavuttaisi johtoaseman Yhdysvaltojen ja Japanin vastaavaan tuotantoon verrattuna.

3.5. Komissiosta toimintasuunnitelma on osaltaan tehokkaasti edistänyt uuden kuvamuodon käyttöönottoa ja valmistellut käyttäjiä, lähettäjiä ja tuottajia digitaalisten 16:9-palvelujen aloittamiseen.

3.6. Digitaalisten 16:9-televisioiden markkinointi lisäsi vuonna 1998 huomattavasti vastaanottimien myyntiä. Nykyään kasvu on huomattavaa Isossa-Britanniassa ja etenkin Alankomaissa ja Belgiassa joissa 16:9-vastaanottimien osuus on kaikkein korkein. Alankomaissa 16:9-vastaanottimia on 6,5 %:lla 6,5 miljoonan vastaanottajan kokonaismäärästä, mikä vastaa 400 000 uutta televisiota.

3.7. Maksullisten tv-kanavien katsojat hankkivat yleensä eniten 16:9-televisioita. Ranskassa, Belgiassa ja Alankomaissa maksullisen lähetystoiminnan harjoittajat tuottavat ja lähettävät yhä enemmän 16:9-muotoista ohjelmaa. Isossa-Britanniassa tärkeimmät tv-yhtiöt, BBC mukaan lukien, aikovat siirtyvät lähitulevaisuudessa 16:9-lähetyksiin.

3.8. Laajakuvamuoto soveltuu vanhaa kuvamuotoa paremmin teräväpiirtotekniikan käyttöönottoon Euroopassa. Yhdysvalloissa on erityissäädöksiin edistetty teräväpiirtotekniikkaa hyödyntävien ohjelmien tuotantoa ja lähettämistä. Atlantin takaiset päätökset vaikuttanevat myös Euroopassa.

3.9. Euroopan ulkopuolisten maiden omaksumat suuntaviivat on tarpeen ottaa huomioon, jottei muiden tekemien päätöksiin jouduta sopeutumaan passiivisesti. Samalla Euroopan on omaksuttava kansainvälisesti vastuuntuntoisen ja johtavan toimijan rooli, ja sille on tarjottava tehokkaat keinot edistää sekä 16:9-kuvamuodon teknistä tutkimusta että 16:9-ohjelmien tuotantoa.

3.10. On syytä huomata, että kaksi tärkeintä eurooppalaista televisioiden valmistajaa (Thompson ja Philips) toimivat molemmat myös Yhdysvalloissa. Komission mukaan Yhdysvalloissa markkinoilla yleinen suuntaus on kohti pieniä teräväpiirtovastaanottimia samalla kuin suurien nk. kotiteatterivastaanottimien kapeat markkinat jatkavat laajenemistaan.

4. Päätelmät ja suositukset

4.1. Komitea kiittää komissiota erinomaisesta kertomuksesta, jossa esitellään laajasti ja kattavasti 16:9-muotoisista audiovisuaalisista lähetyksistä saatuja tuloksia. Kertomus sisältää runsaasti tv-alaa ja siihen liittyvää teollisuutta koskevia huomioita ja tarkkoja näkymiä tuleviksi vuosiksi.

4.2. Komitea on komission kanssa samaa mieltä siitä, että 16:9-kuvamuoto on Euroopan markkinoilla yleistynyt riittävästi myös vastaanottimien määrällä mitattuna, kun ajatellaan, että 16:9-vastaanottimien markkinat ovat kasvaneet vuonna 1995 myydyistä 220 000:sta vastaanottimesta vuonna 1997 myytyyn 800 000:een. Vuoden 2000 myyntiennuste on 3 500 000 vastaanotinta.

4.3. Komitea on täysin samaa mieltä komission kanssa siitä, että Euroopan audiovisuaalisen teollisuuden tulee vastata kansainväliseen kilpailuun laatimalla strategioita ja toimia, joilla lisätään teknisiä innovaatioita ja saavutetaan kehitystase, jota maailmanlaajuisessa kilpailussa menestyminen edellyttää.

4.4. Komiteasta on myönteistä, että niissä Euroopan valtioissa, joissa televisiotoiminnan harjoittajat ovat edistäneet digitaalisten lähetyksen vastaanottoon soveltuvien 16:9-vastaanottimien leviämistä, toimintasuunnitelma on taannut digitaalisten 16:9-palvelujen saatavuuden. Se, että 16:9-vastaanottimia ovat yleensä hankkineet maksullisten tv-kanavien asiakkaat osoittaa, että nämä kaksi alaa ovat lähentyneet toisiaan ja että uuden kuvamuodon kehitys kulkee tahdissa digitaali television käyttöönoton kanssa.

4.5. Komitea panee merkille nopeuden, jolla 16:9-lähetykset yleistyvät kautta maailman ja erityisesti Japanissa, jossa puolet vastaanottimista on laajakuvavastaanottimia ja Yhdysvalloissa, jossa on arkailemattomasti tehty aloite oman täysin digitaalisen korkeapiirtotelevisiojärjestelmän käyttöönottamiseksi. Kyseisiä ohjelmia voidaan signaalia tiivistämällä lähettää nykyisillä kanavilla, eikä näin ollen jouduta turvautumaan hankaliin ja kalliisiin satelliittilähetyksiin.

4.6. Komitea katsoo, että toisessa vaiheessa tulisi paneutua maanpäällisiin ilmaisilähetyksiin nyt, kun Eurooppaan on muodostettu 16:9-vastaanottimien perusjoukko, joiden katselijat ovat voineet nauttia maksullisten tv-kanavien joko kaapeliverkossa tai satelliitin kautta lähettämistä ensimmäisistä digitaalisista tv-lähetyksistä. Alueiden komitean mielestä maa-asemiin perustuvan digitaalisen lähetystekniikan (DAB, DVB-T) käyttöönotto edellyttää siirtymäjärjestelyjä, joissa erityisesti kuluttajansuojelu otetaan huomioon. Lisäksi jäsenvaltioissa on yhdessä alue- ja paikallisviranomaisien sekä lähetystoiminnan harjoittajien, liittojen ja yritysten kanssa kehitettävä strategioita, jotka koskevat nykyisen analogisen lähetystekniikan korvaamista digitaalisella. Alueiden komitean mielestä olisi hyvä, että kaikki jäsenvaltiot käsittelevät asiaa tältä pohjalta ja ryhtyisivät pohtimaan yhteistä eurooppalaista strategiaa.

4.7. Komitea toteaa, että koska elektronikkamarkkinat ovat tuotteiden määrällä mitattuna jo melko kyllästyneet (useita televisioita henkeä kohti) ja hintojen osalta melko vakaat, markkinoita voidaan laajentaa ainoastaan teknisin uutuuskein ja kilpailu on mahdollista ainoastaan tarjonnalla, muita alhaisemmilla kuluilla ja paremmalla tuloksella. Lisäksi on muistettava, että todellisten muutosten yleiseksi aikaan saamiseksi on korkeapiirtotekniikan edistymisen koskettava koko kuvantuantoketjua, jotta päästään täysin digitaaliseen kuvaan. Tätä metodia noudatetaan säännönmukaisesti Yhdysvalloissa ja Japanissa.

4.8. Mikäli Eurooppa haluaa päästä samaan, on sen komitean mielestä edistettävä 16:9-palvelujen tarjontaa etenkin muita vähemmän kehittyneillä markkinoilla.

4.9. Komitea toivoo, että komissio tukee ja osaltaan tehostaa eurooppalaisten audiovisuaalisten 16:9-ohjelmien luetteloiden tuottamista. Nämä luettelot sisältäisivät dokumentteja, pienehköjä kulttuuri- ja urheilutapahtumia, koska niiden kaltaisia teoksia voidaan hyödyntää pitkään ja niiden avulla tutustuttaa miljoonat kansalaiset paikalliseen todellisuuteen (alueet ja kunnat) aina tavoista historiaan, kulttuuriin, talouteen ja matkailuun.

4.9.1. Viime vuosina on perustettu puhelimen palvelunumerot, joiden tavoitteena on ollut parantaa paikallishallinnon välittämän tiedon saatavuutta. Tallennettuihin kysymyksiin perustuvien valikkojen vuoksi halutun tiedon löytäminen on kuitenkin usein hankalaa ja aikaavieppä. Digitaalisten ja interaktiivisten televisiopalvelujen aattona on paikallaan kehottaa komissiota tukemaan paikallisten ohjelmasisältöjen ja interaktiivisten palvelujen tuottamista.

4.10. Alan Euroopalle tarjoavien mahdollisuuksien vuoksi komitea toivoo, että vuoden lopussa annettavan, 16:9-lähetystoiminnan nykytilaa koskevan loppuraportin lisäksi komissio kannustaa ja tukee jatkossakin audiovisuaalisella alalla uuden teknologian käyttöönottoa ja erityisesti alueellisen ja paikallisen tv-toiminnan aloittamista. Tässä mielessä Yhdysvalloissa toimeenpantua strategia on esimerkillinen. Sen nojalla

uudet digitaaliset lähetysstandardit nopeasti omaksuneita lähetystoiminnan harjoittajia on kannustettu merkittävästi.

4.11. Koska markkinoilla on erilaisia 16:9-vastaanottimia, komitea toivoo, että lähetystoimintaa harjoittavat ja tuottajat toimitusvälineiden uuden kuvamuodon osalta tiiviissä yhteistyössä ja aitoina kumppaneina sekä hyödyntäisivät toisiaan täydentäviä ominaisuuksiaan todellisen ohjelmatarjonnan luomiseksi ja siten 16:9-palvelujen levittämiseksi yleisesti kautta Euroopan.

4.12. Komitea toivoo, että kansainvälisen kilpailun kohtaa-va eurooppalainen audiovisuaalinen teollisuus pystyisi uudistumaan ja laajentumaan samanaikaisesti. Tämän saavuttaminen edellyttää kynnyksen ylittämistä. Sen jälkeen audiovisuaalisessa teollisuudessa on mahdollista saada aikaa automaattinen dynamiikka, joka edistää 16:9-palvelujen yleistymistä Euroopan laajuiseksi.

4.13. Komitea katsoo, että suurin este 16:9-kuvamuodon leviämiseksi on luonteeltaan taloudellinen. Tarvittava tekniikka on erittäin kallista ja myös sen parantamiseen tähtäävä tutkimus edellyttää huomattavaa rahoitusta, jonka järjestäminen on markkinoiden kaikkein merkittävimmillekin toimijoille vaikeaa. Tämän vuoksi on erittäin tärkeää ponnistella kaikin keinoin sen puolesta, että ala pystyy tulevaisuudessa koordinoimaan aloitteet sopeutuakseen ja saavuttaakseen siten eurooppalaisen ulottuvuuden, jota Euroopan audiovisuaalisen teollisuuden kilpailukykyyn takaaminen maailmanmarkkinoilla edellyttää.

4.14. Komiteasta on välttämätöntä, että komissio toimintaohjelman jatkoksi auttaa lisärahoitusta tarjoamalla Euroopassa nousevia voimia kehittämään, ei pelkästään kehittyneiden televisiopalvelujen osalta vaan myös radioalalla, jolla yksityiset rahoitusvarat ovat erittäin rajalliset.

4.15. Komitea on samaa mieltä lähetystoiminnan harjoittajien kanssa siitä, että 16:9-kuvamuoto on yksi tärkeimmistä digitaalilähetykset "tulevaisuuden televisioon" yhdistävistä tekijöistä, koska, kuten kertomuksesta käy ilmi, digitaalitekniikka on jo todellisuutta yhä laajemmin.

Bryssel 16. syyskuuta 1999.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Manfred DAMMEYER

Alueiden komitean lausunto aiheesta "Ehdotus neuvoston asetukseksi (EY) ympäristöalan rahoitusvälineestä (LIFE)"

(1999/C 374/11)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon luettelon odotettavissa olevista komission ehdotuksista, joiden kohdalla Amsterdamin sopimuksen voimaantulo 1. toukokuuta 1999 aiheuttaa muutoksen oikeusperustaan ja/tai käsittelyjärjestykseen (SEC(1999) 581 final),

ottaa huomioon ehdotuksen neuvoston asetukseksi (EY) ympäristöalan rahoitusvälineestä (LIFE), KOM(1998) 720 lopull. — 98/0336 COD (entinen 98/0336 SYN)⁽¹⁾,

ottaa huomioon neuvoston 18. toukokuuta 1999 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 265 artiklan ensimmäisen kohdan ja 175 artiklan nojalla tekemän päätöksen pyytää aiheesta alueiden komitean lausunto,

ottaa huomioon 15. heinäkuuta 1998 tekemän päätöksen antaa lausunnon valmistelu valiokunta 4:n "Maankäyttö — Taajama-asiat — Energia — Ympäristö" tehtäväksi,

ottaa huomioon komission 4. joulukuuta 1998 julkaisemassaan kertomuksessa (KOM(1998) 721 lopull.) esittämät päätelmät neuvoston asetuksen (EY) N:o 1404/96 toteuttamisvaiheesta,

ottaa huomioon aiemman lausuntonsa aiheesta "Ehdotus neuvoston asetukseksi (EY) ympäristöalan rahoitusvälineen perustamisesta (LIFE) annetun asetuksen (ETY) N:o 1973/92 muuttamisesta", CdR 301/95, joka hyväksyttiin 20. ja 21. syyskuuta 1995 pidetyssä täysistunnossa ja jonka esittelijä on Claude du Granrut F, PPE⁽²⁾,

ottaa huomioon valiokunta 4:n kesäkuun 28. päivänä 1999 yksimielisesti hyväksymän lausuntoluonnoksen CdR 178/99 rev. 1, jonka esittelijä oli Willfried Maier (D, AE),

hyväksyi 15. ja 16. syyskuuta 1999 pitämässään 30. täysistunnossa (syyskuun 16. päivän kokouksessa) yksimielisesti seuraavan lausunnon.

1. Johdanto

1.1. LIFE on vuodesta 1992 lähtien ollut Euroopan unionin keskeinen ympäristöalan rahoitusväline. Sitä ennen EU:lla oli pieniä, vaatimattomin varoin rahoitettuja ympäristönsuojeluohjelmia, jotka kohdennettiin tietyille aloille tai maantieteellisesti rajatuille alueille. Eräistä onnistumisista huolimatta ohjelmien hajanaisuus ei lopulta osoittautunut tehokkaaksi.

1.2. LIFE on yhteisön viidennen ympäristöalan toimintaohjelman laatimisen yhteydessä suunniteltu alun pitäen laaja-alaiseksi. LIFE on siten osa Euroopan unionin kokonaistrategiaa, johon sisältyvät kaikki ympäristönsuojelualat (luonto, vesi, jätteet, ilma) ja jossa ympäristönäkökohdat sisällytetään kaikkiin taloutta sivuaviin politiikan aloihin ja toimiin.

1.3. Vuonna 1992 voimaan tullutta LIFE-asetusta (ETY) N:o 1973/92 on muutettu neuvoston asetuksella (EY)

N:o 1404/96 (LIFE II). Lifen toinen vaihe päättyy 31. joulukuuta 1999. Koska Lifen on määrä vaikuttaa huomattavasti yhteisön ympäristöpoliittisten tavoitteiden saavuttamiseen, ohjelmaa aiotaan jatkaa kolmannella vaiheella (LIFE III), joka kattaa ajanjakson 2000–2004.

1.4. Nyt käsiteltävässä asetusehdotuksessa tehdään päätelmiä LIFE I:n ja II:n yhteydessä saaduista kokemuksista ja esitetään parannuksia etenkin Lifen tehokkuuden ja avoimuuden lisäämiseksi.

2. Asetusehdotuksen sisältö

2.1. LIFE III jakautuu kolmeen tarkasti määriteltyyn toiminta-alaan, jotka ovat LIFE-Luonto, LIFE-Ympäristö ja LIFE-Kolmannet maat.

2.2. LIFE-Luonto -rahoitusvälineellä on tarkoitus edistää Natura 2000 -verkoston luomista sekä luontotyyppien ja luonnonvaraisten eläinten ja kasvien sekä luonnonvaraisten lintujen suojelusta annettujen direktiivien toteuttamista. LIFE-Luonto -tukea myönnetään etenkin luonnonnsuojeluhankkeisiin, joilla tähdätään uhanalaisten lajien luonnollisen elinympäristön tai populaation säilyttämiseen tai palauttamiseen.

⁽¹⁾ EYVL C 15, 20.1.1999, s. 4.

⁽²⁾ EYVL C 100, 2.4.1996, s. 115.

2.3. Toiminta-alaan on asetusehdotuksessa lisätty kaksi uutta liitännäistoimenpiteiden luokkaa: ns. aloitustoimet laajojen kansainvälisten hankkeiden valmistelemiseksi ja ns. yhteistyötoimet eli kokemusten vaihtaminen samoja kohteita kuten samoja lajeja tai luontotyyppejä koskevien hankkeiden välisen verkottumisen tehostamiseksi.

2.4. LIFE-Ympäristö -rahoitusvälineellä on tarkoitus kehittää innovatiivisia tekniikoita ja menetelmiä seuraavin painoituksin:

- a) Ympäristönäkökohtien huomioon ottaminen maankäytössä etenkin taajama-alueilla.
- b) Kestävän teollisuustuotannon edistäminen teollisen toiminnan aiheuttamien ympäristövaikutusten minimoimiseksi.
- c) Kaikentyyppisten jätteiden kierrätys ja jätevirtojen järkevä hallinta.
- d) Tuotteiden kestävä hallinta vähentämällä niiden ympäristövaikutuksia yhtenäisen lähestymistavan avulla tuotannossa, jakelussa ja kulutuksessa.
- e) Uusien toimien kehittäminen ympäristöalalla.

2.5. LIFE-Ympäristö -rahoitusvälineellä tuetaan etenkin esitelyhankkeita. Ne ovat menetelmiä ja tekniikoita, jotka ovat jo läpäisseet tutkimusvaiheen, mutta joita ei vielä sovelleta teollisesti. Tässä vaiheessa tekniikkaa voidaan esitellä kokeiluhankkeen muodossa. LIFE-Ympäristö -rahoitusväline toimii tutkimuksen ja käytännön sovelluksen välisenä linkkinä.

2.6. LIFE-Ympäristö -rahoitusvälineellä tuetaan myös valmistelevia toimia ja liitännäistoimia. Liitännäistoimilla on määrä tehostaa arviointia, hankkeiden seurantaa sekä saavutettuja tuloksia koskevien tietojen levittämistä.

2.7. LIFE-Kolmannet maat -rahoitusvälineellä järjestetään teknistä apua tarvittavien edellytysten ja hallintorakenteiden luomiseen ympäristöalalla unionin ulkopuolisissa Välimeren ja Itämeren maissa. Euroopan unionin jäsenyyttä hakeneet maat eivät kuulu tässä tarkoitettuihin "kolmansiin maihin". Kyseiset maat voivat liittymisehtojen mukaisesti osallistua jo nyt LIFE-Luonto ja LIFE-Ympäristö -rahoitusvälineeseen.

2.8. LIFE III:n käyttöön on varattu ajanjaksoksi 2000–2004 yhteensä 613 miljoonaa euroa. Määrärahat jakautuvat siten, että LIFE-Luonnon osuus on 47 %, LIFE-Ympäristön samoin 47 %, ja LIFE-Kolmansien maiden 6 % määrärahoista. Rahoitustuki myönnetään hankkeiden yhteisrahoituksen muodossa. Yhteisön rahoitustuki vaihtelee kolmestakymmenestä viiteen kymmeneen prosenttiin. Tietyissä luonnonsuojeluhankkeissa se voi olla 75 % ja liitännäistoimissa jopa 100 % hankekustannuksista.

3. Päätelmät

3.1. Alueiden komitea kannattaa ympäristöalan rahoitusvälineen (LIFE) jatkamista.

3.2. Alueiden komitea on tyytyväinen siihen, että LIFE III:n kesto on pidennetty vuodella LIFE II:een nähden eli viiteen vuoteen. Näin parannetaan keskipitkän aikavälin hankesuunnittelumahdollisuuksia sekä hakemusten tekijöiden ja viranomaisten suunnitteluvarmuutta.

3.3. Alueiden komitea panee tyytyväisenä merkille, että Lifin määrärahoja on nostettu. Komitean mielestä lisäys ei kuitenkaan ole riittävä (LIFE II:n määrärahat olivat 450 milj. ecua neljäksi vuodeksi, Lifin III:n määrärahat 613 milj. euroa viideksi vuodeksi). Näin niukka määrärahojen lisäys ei kerro ympäristönsuojelun merkityksen kasvusta yhteisön politiikassa eikä siitä, että LIFE-rahoitusväline on jo nyt unionin jäsenyyttä hakeneiden maiden käytettävissä, mikä kasvattanee tuenhakijoiden määrää huomattavasti.

3.4. Alueiden komitea toteaa tyytyväisenä, että Lifin määrärahojen jakoa koskevat säännökset ovat entistä selkeämpiä ja että tukiperusteet on lisätty LIFE-asetukseen.

3.5. Alueiden komitean mielestä on kuitenkin välttämätöntä, että asetustekstiin kirjataan myös kestävän kehityksen periaate. Kestävän kehityksen tukeminen olisi mainittava 1 artiklan tavoitteissa sen osoittamiseksi, että Lifellä on määrä edistää sekä tasapainoista ja kestävää kehitystä että yhteisön ympäristöpolitiikkaa ja kestävän kehityksen politiikkaa etenkin panostamalla kestävän kehityksen periaatteiden sisällyttämiseen muihin politiikan aloihin sekä lainsäädännön soveltamiseen ja ajanmukaistamiseen.

3.6. Alueiden komitea kannattaa sellaisille luonnonsuojeluhankkeille annettua tukea, joilla palautetaan uhanalaisten lajien luonnollinen elinympäristö ja populaatio. Komitea muistuttaa, että on myös tärkeää kieltää linnustus pesintäaikaan.

3.7. Alueiden komitean mielestä on myönteistä, että LIFE-Luonto -rahoitusvälineen alalla ehdotusten jättöä ja niistä päättämistä on aikaistettu neljännesvuodella. Näin LIFE-Luonto -hankkeet voidaan toteuttaa yhtä kasvukautta aikaisemmin.

3.8. Alueiden komitea on tyytyväinen siihen, että LIFE-Ympäristö -rahoitusväline kohdennetaan seuraavaan viiteen painopisteeseen:

- ympäristönäkökohtien huomioon ottaminen maankäytössä

- kestävä teollisuustuotanto
- jätehuolto
- tuotteiden kestävä hallinta
- uusien ympäristöalan toimien kehittäminen.

Komitean mielestä on kuitenkin välttämätöntä, että kestävässä tuotannossa painopiste ulotetaan myös palveluihin eli ei-teolliseen toimintaan. Juuri käsiteollisuus- ja pk-yritykset tarjoavat merkittävän haasteen innovatiivisten ympäristönsuojeluratkaisujen kehittämiseksi. Myös jätehuollossa on pyrittävä kestävään kehitykseen.

3.9. Alueiden komitea kehottaa kutsumaan jäsenvaltiot ja alueet riittävässä määrin mukaan rahoitustuen myöntämiseen.

Se pitää erityisen valitettavana sitä, että painopistealoista ja valmistelevista ja liitännäistoimista ei päätetä tiiviisti yhdessä jäsenvaltioiden tai alueiden kanssa. Jäsenvaltioille tai alueille ja paikallisviranomaisille annetaan näin liian vähän toimintavaraa keskipitkän aikavälin hankesuunnittelussa ja -valmistelussa.

3.10. Alueiden komitea on sitä mieltä, että rahoitustuen saajien hyvin laajaa raportointivelvollisuutta olisi supistettava, jotta hallinnointi yksinkertaistettaisiin vain välttämättömyyksiin.

3.11. Alueiden komitean kehottaa päättämään LIFE III:a koskevat neuvottelut riittävän nopeasti, jotta LIFE III nivoutuisi saumatta 31. joulukuuta 1999 päättyvään LIFE II -rahoitusväliin.

Bryssel 16. syyskuuta 1999.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Manfred DAMMEYER

Alueiden komitean lausunto aiheesta "Ehdotus neuvoston suositukseksi ympäristötarkastusten vähimmäisvaatimuksista jäsenvaltioissa"

(1999/C 374/12)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon ehdotuksen neuvoston suositukseksi ympäristötarkastusten vähimmäisvaatimuksista jäsenvaltioissa, KOM(1998) 772 lopull. — 98/0358 (COD) — aiemmin 98/0358 (SYN),

ottaa huomioon neuvoston 16. heinäkuuta 1999 Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen 265 artiklan ensimmäisen kohdan ja 175 artiklan 1 kohdan mukaisesti tekemän päätöksen pyytää aiheesta alueiden komitean lausunto,

ottaa huomioon luettelon toukokuussa 1999 keskeneräisistä komission ehdotuksista, joihin Amsterdamin sopimuksen voimaantulo aiheuttaa oikeusperustan ja/tai menettelytavan muutoksen, SEK(1999) 580 lopull.,

ottaa huomioon valiokunta 4:n työohjelman vuodelle 1998, jonka työvaliokunta hyväksyi 15. heinäkuuta 1998, ja jossa päätettiin antaa lausunnon valmistelu valiokunta 4:n "Maankäyttö — Taajama-asiat — Energia — Ympäristö" tehtäväksi,

ottaa huomioon valiokunta 4:n kesäkuun 28. päivänä 1999 enemmistön äänin hyväksymän lausunnonluonnoksen CdR 179/99 rev. 1, jonka esittelijä oli Margaret Eaton (UK, PPE),

hyväksyi 15. ja 16. syyskuuta 1999 pitämässään 30. täysistunnossa (syyskuun 16. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon.

1. Johdanto

1.1. Alueiden komitea on huomannut, että yhteisön lainsäädännön voimaan saattaminen ja täytäntöönpano on herättänyt viime vuosina yhä enemmän huolestuneisuutta, ja toteaa, että teollisuuslaitosten tarkastuksille on taattava vähimmäisvaatimukset. On tärkeää, että voimassa oleviin tarkastusjärjestelyihin tehdään käytännön parannuksia.

2. Lausunnon soveltamisala

2.1. Lausunto kohdistuu ilmaa, vettä ja maaperää pilaaviin pistekuormituspäästöihin, joita säännellään yhteisön lainsäädännöllä. Tarkoitus on, että suositus koskee ensimmäisessä vaiheessa ympäristötarkastuksia sellaisissa teollisuuslaitoksissa, jotka edellyttävät yhteisön lainsäädännön mukaan ennakkolupaa tai lisenssiä. Yhteisön lainsäädännössä jäsenvaltiot velvoitetaan huolehtimaan siitä, että tiettyihin päästöihin tai toimintaan, joka niitä voi aiheuttaa, vaaditaan ennakkolupa tai lisenssi. Toimivaltaiset viranomaiset tarkastavat tai niiden olisi tarkastettava sellaiset teollisuuslaitokset sekä muut yritykset ja laitokset (valvonnan alaiset laitokset), joita vaatimukset koskevat. Vähimmäisvaatimusten asettaminen ympäristötarkastuksille takaa sen, että askel askelelta saavutetaan yhtäläinen tarkastusnormisto, joka estää myös osaltaan kilpailun vääristymistä.

2.2. AK on samaa mieltä ehdotuksen sovellusalasta ja ympäristötarkastusten määrittelyistä sekä tukee tavoitetta, jonka mukaan ympäristötarkastuksilla pyritään korkealaatuiseen ympäristönsuojeluun. AK kannattaa myös yksityiskohtia, jotka liittyvät

- ympäristötarkastussuunnitelman tai -suunnitelmien pitämiseen direktiivin 90/313/ETY säännösten mukaisesti yleisön saatavilla
- onnettomuuksien, vaaratilanteiden sekä yhteisön lainsäädännön noudattamatta jättämistä koskevien tapausten tutkimiseen.

2.3. Komitea katsoo, että on syytä ottaa tarkastuskäyntejä koskevat yksityiskohtaiset arviointiperusteet käyttöön ja ryhtyä laatimaan tarkastuskäynneistä kertomuksia ja tekemään niistä päätelmiä vasta sen jälkeen, kun mahdollisessa yhteistyössä IMPELin (Euroopan unionin ympäristölainsäädännön voimaansaattamista ja täytäntöönpanoa edistävä verkko) on tutkittu,

- mitä tietoja komissio tarkalleen haluaa ja mihin niitä käytetään
- mitä käytännön vaikutuksia toimenpiteestä on komissiolle ja jäsenvaltioiden tarkastusorganisaatioille
- kuinka paljon se edellyttää henkilöstöresursseja komission lisäksi myös jäsenvaltioilta
- mitä vaihtoehtoja on käytettävissä tarvittavien tietojen saamiseksi.

Komitea uskoo, että komissio voi yhteistyössä IMPELin kanssa työstää kansainvälisesti käyttökelpoisen ympäristölupamallin. Siitä saadaan hyvä pohja tarvittaville kertomuksille. Mallin käyttöönottoon olisi syytä varata siirtymäkausi.

3. Yleistä

3.1. Todettuaan ympäristötarkastusten vähimmäisvaatimusten tarpeellisuuden AK uskoo, että samojen normien saavuttaminen kaikissa jäsenvaltioissa on paitsi ratkaisevaa myös sopusoinnussa komission tiedonannon ja neuvoston päätöslauselman kanssa. Niissä molemmissa ehdotetaan IMPELille (Euroopan unionin ympäristölainsäädännön voimaansaattamista ja täytäntöönpanoa edistävä verkko) tarkastuksiin liittyviä tehtäviä. Alueet tulevat tekemään yhteistyötä IMPELin kanssa ja osallistumaan ympäristötarkastusten vähimmäisvaatimusten laatimiseen sekä niiden täytäntöönpanoon.

3.2. AK toteaa, että ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistämiseen tähtäävän EY:n direktiivin 96/61 perusteella voidaan kehittää ohjeellisia tarkastusmenetelmiä ja säännellä eniten saastuttavaa toimintaa entistä yhdenmukaisemmin.

3.3. AK ymmärtää, että osassa jäsenvaltioista lupa- ja valvontaviranomaisina toimivat valtion viranomaisten lisäksi perinteisesti myös alue- ja paikallistason viranomaiset. Suosituksessa tulee mahdollistaa näiden olemassa olevien, hyväksi todettujen järjestelmien toimiminen jatkossakin.

3.4. Tarkastuksen pätevyys on koko järjestelmän tukipylväs. Erilaisten toimeenpanevien laitosten ja jäsenvaltioiden väliset tarkastusten siirrot ja muut kokemuksenvaihdon takaavat toimenpiteet tukevat pyrkimyksiä saavuttaa yhtäläiset normit. Tehokas koulutusjärjestelmä jäsenvaltioissa on välttämätöntä, jos yhtäläiset normit halutaan saavuttaa. Se edellyttää lisäresursseja.

3.5. AK katsoo, että yhteisön ympäristöasioiden hallinta- ja tarkastusjärjestelmä on paitsi hyödyllinen tiedonlähde ympäristötarkastusten varalle myös kehys, jonka rajoissa valvonnan alaisten laitosten on mahdollista käsitellä merkittäviä ympäristöasioita järjestelmällisesti, mikä tukee jäsenvaltioiden keskinäisen yhtenäisyyden tavoitetta. Ympäristöasioiden hallinta- ja tarkastusjärjestelmä ei voi koskaan korvata ympäristötarkastuksia. Tehtäväksi annettun tarkastuksen osalta tulee säätää sen puolueettomuudesta sekä tavasta, jolla hallinnon tulee valvoa tarkastusta.

3.6. AK katsoo, että kunkin valvonnan alaisen laitoksen toimialalle tai tyyppille pitäisi olla oma tarkastussuunnitelmansa. Suunnitelmasta tulee käydä ilmi sekä se, kuinka

usein tarkastuksia on vähintäänkin tehtävä ja että laajojen prosessitarkastuksien pisin sallittu aikaväli. Ylenpalttisia määräyksiä on syytä välttää, mutta sallitut prosessit on kuitenkin tarkastettava perusteellisesti ja säännöllisesti, muutoin luvat ja edellytykset menettävät merkityksensä (koska sekä tuotantomenetelmät että tavoiteltavat normit muuttuvat ajan kuluessa). Suurinta sallittua aikaväliä on pidettävä takarajana, sillä myönnettyihin lupiin liittyvien edellytysten tarkastamisen on oltava jatkuvaa.

3.7. AK katsoo, että eri teollisuudenalojen perinpohjaisille prosessitarkastuksille pitää sopia pisimmät sallitut aikavälit. AK:n mielestä Euroopan ympäristökeskuksella voisi olla tässä osuutensa, ja ehkä myös IMPELiä voitaisiin kuulla. Seuraavia arviointiperusteita voidaan käyttää määriteltäessä tietyn teollisuuden alan tarkastusten välistä enimmäisaikaa:

- teknisten muutosten oletettu nopeus
- todennäköisyys, jonka mukaan alan toimijat parantavat toimintaansa oma-aloitteisesti
- sektoriin kohdistuvien ympäristövaikutusten riskit ja suuruusluokka
- säännösten laatijoille ja tarkastettavalle teollisuudelle aiheutuvat kustannukset
- tarve sovittaa eri sektoreiden tarkastusvälit siten, että vältetään työmäärien hallitsemattomat ruuhkahuiput
- parhaiden käytettävissä olevien tekniikoiden jatkuva tarkastus
- alakohtaiset investointisyklit
- onko operaattorilla käytössään ympäristöhallintajärjestelmää, esim. EMAS tai ISO 14001.

3.8. Nykyään ei vielä vaadita tarkastusten tulosten julkistamista, vaikka direktiivissä 90/313/ETY vuodelta 1990 ympäristöä koskevan tiedon saannin vapaudesta se sallitaan. AK on tyytyväinen ehdotukseen julkistaa tarkastuksen yksityiskohdat ja toteaa, että se lisäisi merkittävästi kansalaisten luottamusta sääntelyjärjestelyjä kohtaan. On selvää, että joissakin tarkastuksissa kertyy tietoa, jota pidetään joko kaupallisesti arkaluontoisena tai joka paljastuessaan saattaisi vaarantaa kansallisen turvallisuuden. Mikäli yritykset haluavat pitää kiinni oikeudestaan omiin tietoihinsa, niiden odotetaan esittävän kantaansa tukevia perusteita tarkastusten tekijöille. Päätöksiä koskevat valitukset tulisi käsitellä riippumattomassa välimiesmenettelyssä, vaikkapa oikeusistuimessa.

3.9. AK tietää, että alueviranomaiset ovat ensimmäinen taho, jolta kansalaiset pyytävät tietoja teollisuuslaitoksista. Jos tarkastuksia tekee useampi kuin yksi tarkastuslaitos, kyseisten laitosten kesken tarvitaan erityisjärjestelyjä, jotta paikallisviranomaiset voivat vastata kaikkiin asiallisiin ympäristöä koskeviin kyselyihin direktiivin 90/313/ETY mukaisesti, vaikka paikallisviranomaisen ei olisikaan tarkastuksista huolehtiva elin.

3.10. Jäsenvaltioiden tulee varmistaa, että onnettomuuksien, vaaratilanteiden ja yhteisön lainsäädännön noudattamatta jättämisestä koskevien tapauksien tutkinnan — tulivatpa ne viranomaisten tietoon valituksena tai muulla tavoin — hoitaa toimivaltainen tarkastusviranomaisen, jotta voidaan

- a) selvittää tapauksen syyt ja ympäristövaikutukset ja tarvittaessa tapauksen ja sen vaikutusten vastuukysymykset ja mahdolliset korvausveloitteet sekä esittää päätelmiä täytäntöönpanosta vastaavalle viranomaiselle, jos tämä ei ole sama kuin tarkastusviranomaisen
- b) lieventää tapauksen aiheuttamia ympäristövahinkoja ja mikäli mahdollista korjata ne määrittämällä asianmukaiset toimenpiteet, joihin toimijoiden ja viranomaisten tulee ryhtyä
- c) määrittää toimenpiteet, joiden avulla onnettomuudet, vaaratilanteet ja lainsäädännön noudattamatta jättäminen voitaisiin välttää tulevaisuudessa
- d) mahdollistaa tarvittaessa täytäntöönpano- ja seuraamusmenettely.

Bryssel 16. syyskuuta 1999.

4. Paikallisviranomaisille koituvat kustannukset

4.1. AK toteaa, että vähimmäisvaatimusten hyväksyminen aiheuttaa lisäkustannuksia vastuussa oleville viranomaisille. Komitea kannattaa komission ehdotusta rahoitustuen tarkistamisesta samaan aikaan kun jäsenvaltioiden selontekojen jatko-toimia pohditaan. Komitea kehottaa harkitsemaan tässä vaiheessa "saastuttaja maksaa" -periaatetta yhtenä mahdollisena rahoitusvaihtoehtona.

5. Loppukommentit

5.1. AK katsoo, että valvonnan alaiset laitokset ovat merkittäviä "hyvinvoinnin luojia" jäsenvaltioissa, ja että hyväksytyjä tarkastusnormeja tulisi tarkastella myönteisenä toimenpiteenä, jolla voidaan taata rehti määräysten noudattaminen yhteisön koko lainsäädännön alueella. Laitoksiin tehtävien vierailujen pyrkimyksenä tulee lisäksi olla, että toimijat ottavat käyttöön EMASin tai sitä vastaavan ympäristöhallintajärjestelmän.

5.2. AK arvostaa komission päättäväisyyttä, jolla tämä pyrkii jatkuvasti parantamaan ympäristötarkastusten normeja, ja tarjoaa komissiolle tukeaan tällä muuttuvalla ja tärkeällä työsaralla.

5.3. AK kehottaa Euroopan komissiota esittämään jatkossa suosituksen/suosituksia, jo(t)ka koskee/koskevat muita ympäristöön vaikuttavia talouden ja hallinnon toiminta-aloja.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Manfred DAMMEYER

Alueiden komitean lausunto aiheesta "Kuntien ja alueiden omat aloitteet aluepoliittisina toimintamahdollisuuksina eurooppalaisessa kilpailussa"

(1999/C 374/13)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon työvaliokuntansa 10. maaliskuuta 1999 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 198 c artiklan neljännen kohdan nojalla tekemän päätöksen antaa lausunto aiheesta "Kuntien ja alueiden omat aloitteet aluepoliittisina toimintamahdollisuuksina eurooppalaisessa kilpailussa" sekä antaa lausunnon valmistelu valiokunta 1:n "Aluepolitiikka – Rakennerahastot – Taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus – Rajanylittävä ja alueidenvälinen yhteistyö" tehtäväksi,

ottaa huomioon valiokunta 1:n kesäkuun 30. päivänä 1999 hyväksymän lausuntoluonnoksen CdR 108/99 rev. 2., jonka esittelijä oli Peter Menacher, Augsburgin ylipormestari, Saksan kaupunkiliiton johtokunnan jäsen, D/PPE,

hyväksyi 15. ja 16. syyskuuta 1999 pitämässään 30. täysistunnossa (syyskuun 16. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon.

1. Johdanto

1.1. Euroopan unionin rakennepoliitiikan tavoitteena on vähentää alueiden välisiä taloudellisia ja sosiaalisia eroja. Kuudennessa väliraportissa sosiaalis-taloudellisesta kehityksestä yhteisön alueilla⁽¹⁾ tullaan siihen johtopäätökseen, että aiemmissa väliraporteissa ja koheesioraportissa kuvattu lähenymissuuntaus vahvistuu. Edellisten ohjelmakausien rakenne- ja koheesiorahastotoimia on kokonaisuudessaan arvioitava onnistuneiksi. Toimet ovat vahvistaneet tehokkaasti heikosti kehittyneitä alueita tukevaa jäsenvaltioiden ja alueiden politiikkaa.

1.2. Myönteisestä kehityksestä huolimatta on muistettava, että alueiden välillä on edelleen huomattavia eroja. Osoittimena tästä on unionin yhä edelleen korkea työttömyys. Se vaihtelee huomattavasti alueittain ja on vaikeinta heikosti kehittyneillä alueilla. Kestäviä työpaikkoja luovien puite-edellytysten edistämistä onkin pidettävä huomattavimpana rakennepoliittisena haasteena kuntien, alueiden, jäsenvaltioiden ja unionin tasolla.

2. Muuttuneet talouspoliittiset puite-edellytykset

2.1. Suunniteltu itälaajentuminen muuttaa Euroopan unionin luonnetta perustavalla tavalla. Itälaajentumisen myötä visio yhdentyneestä Euroopasta muuttuu yhä todellisemmaksi. Samalla Euroopan integraatio vaikuttaa merkittävästi unionin nykyisten jäsenvaltioiden kansantalouksiin. Se tuntuu erityisesti alue- ja paikallisyhteisöissä, sillä ne katsovat joutuvansa

yhä lisääntyvään alueiden väliseen kilpailuun yhteenkasvavassa Euroopassa. Tämä koskee myös ajanmukaistamispainetta ja sen vaikutuksia alueiden työllistämismahdollisuuksiin.

2.2. Itälaajentuminen Euroopan yhdentymisprosessin loogisena seurauksena tapahtuu samalla kun maailmantalous globalisoituu. Uudet viestintäkeinot ja niihin liittyvät mahdollisuudet lähettää valtavia tietomääriä lyhyessä ajassa maailman ympäri johtavat teollisuusmaiden kaikkien poliittisten, taloudellisten ja yhteiskunnallisten toimijoiden miltei täydelliseen verkottumiseen. Alueisiin ja kuntiin kohdistuvat vaikutukset ovat välittömästi havaittavissa. Koska alueet ja kunnat ovat kestävän taloudellisen kehityksen vetureita ja lähellä kansalaisia, niihin kohdistuu edellä kuvatun kehityksen vuoksi erityisiä vaatimuksia.

3. Alueiden ja kuntien vahvistamisstrategiat eurooppalaisessa kilpailussa

3.1. Rakennerahastojen ohjelmasuunnittelussa kaudelle 2000–2006 otetaan merkittävästi huomioon edellä kuvattu kehitys. Alueiden kestävän kasvun edistämisen ja niiden kilpailukyyn vahvistamisen katsotaan olevan soveltuva väline alueiden työllistämismahdollisuuksien aktivoimiseksi ja pysyvien työpaikkojen luomiseksi ja ylläpitämiseksi. Työpaikat luokitellaan pysyviksi, kun ne syntyvät kestävään kehitykseen sitoutuneen talouskasvun yhteydessä. Kestävän kehityksen yhteisiä avaintekijöitä ovat ympäristönsuojelu, talouden tehokkuus ja yhteiskunnallinen solidaarisuus.

⁽¹⁾ SEK(1999) 66 lopull.

3.2. Itälaajentumiseen liittyvien rahoituksellisten haasteiden vuoksi Agenda 2000:n yhteydessä päätettiin keskittää rajalliset varat entistä tarkemmin heikosti kehittyneiden alueiden tukemiseen. Tavoite liittyy epäsuorasti myös komission kaikille alue- ja paikallisviranomaisille esittämään vetoomukseen oman vastuun lisäämisestä riippumatta siitä, onko kyse tukikelpoisista vai tavoitealueisiin kuulumattomista alueista. Läheisyysperiaate huomioon ottaen tämä tarkoittaa myös sitä, että kaikkien kunta- ja aluetason toimijoiden on oltava tietoisia tehtävästään tasapainoisen alueellisen kehityksen luojina.

3.3. Komissio tuki ajatusta nimenomaisesti muun muassa EAKR:n 10 artiklassa. Innovatiiviset toimet tarjoavat alueille ja kunnille mahdollisuuden toteuttaa uusia ja esimerkillisiä kehityspoliittisia toimia. Kun ajatellaan tähän liittyvää pyrkimystä luoda työpaikkoja, olisi uudella tavoite 3:lla oltava – yhteisöaloitteiden ohella – tärkeä rooli. Tavoite 3:a on pidettävä tehokkaana välineenä, jonka avulla voidaan tukea kuntien ja alueiden innovaatiostrategioita ja näin vahvistaa työllisyysmahdollisuuksia paikallistasolla. Alue- ja paikallisyhteisöt ovat täysivaltaisia toimijoita työllisyyden tukemisessa, sillä ne toimivat erityisesti yritys ympäristön parantamiseksi. Uuteen ESR-asetukseen sisältyy paikallisten työllisyysaloitteiden edistäminen. Olisikin toivottavaa, että uuden tavoitteen 3 yhteydessä pyritäisiin kehittämään uusia työllisyysmahdollisuuksia sekä edistämään paikallista työllisyyttä ja alueellisia työllisyysopimuksia.

3.4. Alue- ja paikallisviranomaiset toteuttavat rakennerahastojen tuella ja niiden tuen ulkopuolella jo nyt omia aloitteita. Omilla aloitteilla ymmärretään tässä yhteydessä politiikan, hallinnon, talouden, tutkimuksen ja kehittämistoiminnan sekä opetuksen piiristä kootun taitotiedon tavoitteellista verkottumista. Yhteistä kyseisille tahoille on tavoite: kestävän taloudellisen kehityksen edistäminen alueella elävien ihmisten hyväksi sekä pitkäaikaisten työpaikkojen luominen.

3.5. Omia aloitteita koskevien strategioiden olisi niiden erilaisista kohteista huolimatta vastattava tavoitteita, jotka komissio on määritellyt ohjelmien laatimissuhteissa ohjelmakaudeksi 2000–2006⁽¹⁾:

- a) alueiden talouden kilpailukyyn vahvistaminen ja uusien, pysyvien työpaikkojen luominen
- b) työllisyyden kohentaminen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden varmistaminen
- c) maaseudun ja kaupunkien kehittäminen osana Euroopan tasapainoista aluekehitystä.

3.6. Kuntien ja alueiden omien aloitteiden toteutus ja ns. osaamiskeskusten muodostaminen olisi ihannetapauksessa nivottava yhteen. Osaamiskeskuksilla tarkoitetaan talouden alaa, jossa keskittyvät korkeatasoinen tieto, erityiskoulutus sekä tekninen ja hallinnollinen infrastruktuuri elinkelpoisella ja kestävän kehityksen vaatimuksia vastaavalla tavalla. Avaintaitojen voimakas keskittyminen tietyllä alalla ja alueelle rajaa osaamiskeskukset alueellisesti.

3.7. Omien aloitteiden menestys ja siihen liittyvä osaamiskeskusten muodostaminen perustuu oleellisesti mahdollisimman monien alue- ja paikallistason päättäjien laajaan verkottumiseen. Yhteisvaikutuksen ohella verkottuminen takaa sen, että alueelliset kehitysstrategiat ovat tehokkaita ja että ne hyväksytään.

4. Kilpailukyyn vahvistaminen aluepoliittisilla toimintamahdollisuuksilla

4.1. Kilpailukyyn vahvistaminen on kuntien ja alueiden omien aloitteiden päätavoite. OECD:tä lainaten kilpailukyky on ”yritysten, talouden alojen, alueiden, valtioiden ja ylikansallisten alueiden kyky saavuttaa suhteellisen korkea tulotaso ja korkea työllisyys kansainvälisessä kilpailussa”.

4.2. Tähän mennessä kilpailukyyn mittaaminen suurena, jolla voitaisiin todeta alueiden kilpailukyky toisiinsa verrattuna, on empiirisesti vaikeaa. Komissio muistuttaa kuudennessa väliraportissaan sosiaalis-taloudellisesta kehityksestä oikeutusti siitä, että asiaa koskevat tutkimukset tarjoavat vain rajoitetusti tietoa. Ne ovat kuitenkin ensimmäinen yritys osoittaa vaikutusten riippuvuussuhteita ja siten avuksi arvioitaessa mahdollista kilpailukykyä⁽²⁾.

4.3. Yritysten, tutkimus- ja koulutuslaitosten sekä julkishallinnon kilpailukyvyllä on keskeinen vaikutus alueiden taloudelliseen hyvinvointiin sekä työllisyyden korkean tason luomiseen ja ylläpitämiseen. Kilpailukykyyn liittyviä moninaisia tekijöitä kuvaamaan pyrkivissä selitysmalleissa tutkimukseen ja teknologiseen kehittämiseen (TTK) liittyvien osaamiskeskusten muodostamisella on erityisen tärkeä asema. Tutkimuksen ja teknologisen kehittämisen onnistuneita toimia ei kuitenkaan pidä tarkastella erillisinä. Ne on luettava sellaisten toimenpiteiden joukkoon, jotka soveltuvat parantamaan liikenne- ja tietoliikenneinfrastruktuuria sekä työvoiman pätevyystasoa ja jotka vahvistavat näin pysyvästi alueiden ja kuntien kilpailukykyä.

⁽¹⁾ Euroopan komissio, ”Rakennerahastot ja niiden yhteensovittaminen koheesiorahaston kanssa – Luonnos: Ohjelmien laatimissuhteet ohjelmakaudeksi 2000–2006”, KOM(1999) 344 lopull.

⁽²⁾ Aiheeseen tarjoaa lähtökohtia myös Euricurin (*European Institute for Comparative Urban Research*) tuorein tutkimus: ”Growth Clusters in European Metropolitan Cities: A New Policy Perspective”, Erasmus University Rotterdam, 1999.

4.4. Korkeatasoinen TTK-toiminta on tyypillistä kilpailukykyisimpien alueiden yritys- ja tuotantorakenteelle. Komissiota mukaillen voidaan todeta, että omien aloitteiden perustana olevaa strategista innovaatio suunnitelmaa noudattavat alueet ovat yleisesti ottaen menestyneet. Tähän liittyy myös yritysten tukeminen, jotta ne ja valtion virastot, tutkimuslaitokset, korkeakoulut ja jatkokoulutuslaitokset, talouselämää edistävät yhteenliittymät sekä toiset yritykset voivat yhdistää varojaan ja kokemuksiaan. Näin mahdollistetaan uusien teknologioiden tehokas käyttö ja luodaan toimintaympäristö, joka tukee sekä TTK-toimia että tuote- ja menetelmänovaatioita. Tavoitteena on luoda alueille TTK-potentiaalin kriittinen massa.

4.5. Poliittisilla päätöksentekijöillä on alueiden ja kuntien omien aloitteiden suhteen avainasema. Niiden vastuulla on määritellä selkeät poliittiset prioriteetit seuraavien, tehokkaan TTK-toimintaympäristön kehittämiseksi tärkeiden tekijöiden yhteydessä:

- a) innovaation tukeminen (uudet rahoitusmuodot, uudet kumppanuusmallit, teknologiansiirtokeskusten ja yrityshautomojen perustaminen jne.)
- b) verkostojen perustaminen
- c) työvoiman taitotiedon vahvistaminen
- d) "johtajuuden" omaksuminen (osittain yhdessä muiden päättäjien kanssa).

4.6. Näin ollen alue- ja paikallisviranomaisten tehtävä on aloittaa "innovaatio-" ja "pätevyyskulttuuri" sekä verkottaa kyseisten alojen toimijat laaja-alaisesti keskenään. Kuntien ja alueiden omat TTK-aloitteet tarjoavat mahdollisuuden tunnistaa ja kehittää innovaatiomahdollisuuksia tavoitteena uusien työpaikkojen luominen.

5. Euroopan osaamiskeskukset

5.1. Euroopassa on viime vuosina käynnistetty omia aloitteita sekä tukikelpoisilla että muilla alueilla. Tämä on johtanut tiettyjen toimialojen "klusterien" muodostumiseen alueilla, joten voidaan puhua osaamiskeskusten syntymisestä. Vaikka tällaiset keskittymät ovatkin alakohtaisia, voi niistä kuitenkin kehittyä koko talouselämän liikkeellepaneva voima.

5.2. Tämän lausunnon tavoitteena on aloittaa laaja kokemusten ja mielipiteiden vaihto erilaisista malleista. Samalla on tarkoitus osoittaa, missä muodossa nämä esitetyt mallit voivat palvella muita alueita ja kuntia niiden kilpailukyyn ja työllistämismahdollisuuksien lisäämiseksi.

5.3. Alueiden komitean valiokunta 1 avasi 8. kesäkuuta 1999 Augsburgissa seminaarisarjan aiheesta "Euroopan alueiden ja kuntien panos vuosien 2000–2006 rakennerahastotoimien käynnistämiseen". Tässä ensimmäisessä seminaarissa esitettiin lausunnon ajatusten pohjalta erilaisia malleja kuntien ja alueiden omista aloitteista ja keskusteltiin niistä. Lausunnon liitteenä olevissa seminaarin päätelmissä luodaan katsaus seminaarissa esitettyihin, Euroopan alueilla ja kunnissa toteutettuihin mallihankkeisiin.

6. Päätelmät

6.1. Alueiden komitea on vakuuttunut siitä, että on ensisijaisen tärkeää edistää alueiden omia mahdollisuuksia niiden kilpailukyyn vahvistamiseksi. Se on perusedellytys sille, että vuoden 1999 työllisyyspoliittisissa suuntaviivoissa⁽¹⁾ asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa ja alueilla ja kunnissa luoda uusia pysyviä työpaikkoja.

6.2. Alueiden komitea myöntää, että rakennerahastot ja koheesiorahasto ovat tähän mennessä panostaneet merkittävästi kyseisen tavoitteen saavuttamiseen. Monilla alueilla ja monissa kunnissa on aloitettu EU:n tuella menestyksekkäitä kehitysstrategioita, joiden on pitkällä aikavälillä määrä johtaa alueiden omaehtoisen kasvuun ja työllisyyden kohenemiseen.

6.3. Alueiden komitea toteaa, että eurooppalaisen rakennepoliittikan menestykseen ovat osaltaan vaikuttaneet myös alueiden ja kuntien omat toimet. Mahdollisuus omaehtoisen toimintaan yhdessä eurooppalaisen rakennepoliittikan ja koheesiorahastotoimien kanssa takaa sen, että kaikkien alueiden ja kuntien aluepoliittiset tavoitteet voidaan saavuttaa tehokkaasti.

6.4. Alueiden komitea kehottaa komissiota huolehtimaan siitä, että kunnilla ja alueilla on läheisyysperiaatteen puitteissa myös tulevaisuudessa mahdollisuus toteuttaa tehokkaasti omia aluepoliittisia toimia paikallistasolla. Yhteisön kilpailusäädökset tulee muotoilla niin joustaviksi, että kaikilla alueilla on mahdollisuus harjoittaa tehokasta alueellista rakennepoliittikkaa ja tukea omia aloitteita. Kaikilla alueilla on kuitenkin innovaatiovalmiuden ja -kyvyn ohella pidettävä yllä toimivia perusrakenteita, jotta alue- ja paikallisyhteisöt voivat tukea kestävästä talouskehitystä omalla alueellaan.

6.5. Alueiden komitea kehottaa komissiota laatimaan yksityiskohtaisia ja tieteellisesti perusteltuja tutkimuksia tai, jos tällaisia tutkimuksia on jo olemassa, kokoamaan ne yhteen ottaen huomioon tämän lausunnon tematiikka. Muuttuvien taloudellisten puite-edellytysten vuoksi vaikuttaa järkevältä asettaa kyseisten tutkimusten tulokset nimenomaan hyviksi havaittuja käytäntöjä ajatellen kaikkien alueiden ja kuntien käyttöön ja edistää niiden tuntemusta.

⁽¹⁾ Neuvoston päätöslauselma, annettu 22 päivänä helmikuuta 1999, työllisyyden suuntaviivoista vuodeksi 1999, EYVL C 69, 13.3.1999, s. 2.

6.6. Alueiden komitea kehottaa myös edistämään aktiivisesti alueiden ja kuntien välistä kokemustenvaihtoa. Euroopan tason verkostojen laajentaminen ja perustaminen on tässä yhteydessä ensisijainen tavoite. Alue- ja paikallisyhteisöt voisivat lisätä aloitteidensa määrää uusien verkostojen ja kokemusten vaihdon avulla ja samalla kehittää aloitteiden keskinäistä

täydentävyyttä Euroopan unionin piirissä. Laajennettu ja uudelleen jäsennetty Interreg-yhteisöaloite lienee tärkeä väline tällaisen kokemustenvaihdon toteuttamisessa ja seurannassa. Kokemustenvaihtoa palvelevan Internet-foorumin perustaminen voisi myös osoittautua hyödylliseksi ja järkeväksi ratkaisuksi.

Bryssel 16. syyskuuta 1999.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Manfred DAMMEYER

LIITE

alueiden komitean lausuntoon

Valiokunta 1:n kesäkuun 8. päivänä 1999 Augsburgissa pitämän seminaarin ”Kuntien ja alueiden omat aloitteet aluepoliittisina toimintamahdollisuuksina eurooppalaisessa kilpailussa” päätelmät

1. Valiokunta 1:n seminaarisarja aiheesta ”Euroopan alueiden ja kuntien panos vuosien 2000–2006 rakennerrahastotoimien käynnistämiseen” avattiin 8. kesäkuuta 1999 Augsburgissa. Seminaarin tavoitteena oli esitellä Euroopan unionin alueiden ja kaupunkien omia aloitteita ja keskustella niistä.

1.1. Alueiden ja kuntien kilpailukykyyn vaikuttavia seikkoja koskevan analyysin tulos oli monisäikeinen. Keskustelussa käsitellyt tekijät ilmentävät kuitenkin Euroopan alueiden ja kuntien enemmistön tilannetta.

1.1.1. Perusrakenteita (hyvin laajasti ymmärrettyinä) on pidettävä kaiken kestävä taloudellisen kehityksen perusedellytyksenä. Tulevaisuudessa on lähdettävä siitä, että alueiden välisessä kilpailussa perusrakenteille asetettavat edellytykset ovat nykyistä vähämerkityksisempiä, sillä alueiden väliset perusrakenteiden kehityserot tulevat pitkälti tasaantumaa ja perusrakenteet vakiintumaan korkeatasoisiksi. Tämä prosessi on edelleen meneillään.

1.1.2. Alueiden menestys eurooppalaisessa kilpailussa riippuu yhä enemmän muista tekijöistä. Ensi sijassa on mainittava innovaatiokyky, joka ilmenee alueilla esimerkiksi patentti-ilmoitusten määrässä, uusien yritysten perustamispäätöksinä jne. Alueilla ja kunnissa on luotava rakenteita, jotka soveltuvat innovaatiopotentiaalin hyödyntämiseen ja laajentamiseen. Tämä koskee erityisesti tutkimusta ja kehittämistä, koulutusta sekä ammatillista pätevöitymistä.

1.1.3. Kaikkien alue- ja paikallistason merkittävien päätöksentekijöiden verkottumista ja yhteenliittymistä sekä yhteiskuntaryhmien uusia yhteistyömuotoja on pidettävä avaimena menestykseen eurooppalaisessa kilpailussa. Tässä yhteydessä tulisi yrittää höllentää päätöksentekotasojen (paikallinen, alueellinen, kansallinen ja eurooppalainen) hierarkkisia suhteita. Tavoitteena tulisi olla se, että tasot täydentävät tehokkaasti toisiaan.

1.2. Seminaarissa esitellyt omat aloitteet antavat lähtökohtia menestymiselle eurooppalaisessa kilpailussa.

1.2.1. Alankomaalaisen Eindhovenin kaupungin ja alueen esimerkkitapauksesta ilmeni, miten eurooppalainen rakennepolitiikka voidaan nivoa esimerkillisellä tavalla omapohjaisiin alueellisiin aloitteisiin. Hyödyntämällä tehokkaasti eurooppalaista rakennerahastovälinettä (Stimulus-ohjelmaa, jota tuetaan tavoitteen 2 piirissä) on valtakunnallisella ja alueellisella yhteisrahoituksella onnistuttu luomaan mekatroniikan alalla yritysten sekä tutkimus- ja kehityslaitosten kriittinen massa. Tähän liittyvä alueen yritysraakenteen eriyttämisprosessi on viime vuosina vähentänyt voimakkaasti työttömyyttä. On mielenkiintoista seurata, mitä vaikutuksia vuoteen 2006 mennessä päättyvällä väliaikaisella tuella (phasing-out) tulee olemaan dynaamiseen kehitysprosessiin.

1.2.2. Omintakeisen potentiaalin vahvistamisen tulisi olla alueiden ja kuntien johtoajatus toteutettaessa uusia kehittämisstrategioita. Tämä tarkoittaa, että alueet analysoivat vahvuuksiaan ja heikkouksiaan ja jalostavat tietoisesti vahvuuksia. Tässä yhteydessä on erityisesti otettava huomioon väestön tietoisuudessa elävä alueellinen identiteetti.

1.2.2.1. Matkailun alalla esitettiin malliesimerkinä Suomen Lapissa oleva Rovaniemen alue ja sen "Christmas Triangle" -hanke. Alueella on onnistuttu yhdistämään vaikeat ilmasto- ja luonnonolot matkailusuunnitelmaan, jonka mukaisesti aihetta "joulu" markkinoidaan onnistuneesti kautta vuoden.

1.2.2.2. Ruotsin Kalmarin alueella onnistuttiin luomaan rakenteellisesti heikolle alueelle uusi profiili erikoistumalla musiikki- ja tapahtumatuotantoon ja yhdistämällä siihen uusien medioiden käyttö. Ruotsin hallituksen tuella 1980-luvun alusta lähtien kehitettyä toimintaa on määrä laajentaa edelleen aina musiikki- ja tapahtumatuotannon huipputeknologiakeskuksen (Rock'n Roll City) perustamiseen. Etualalla on myös asianmukaisten perusrakenteiden laajentaminen alaa koskevan tutkimuksen ja ammatillisen pätevöittämisen suhteen.

1.2.3. Omien aloitteiden menestys perustuu myös siihen, että alueellisia kehittämistoimia voidaan aloittaa ja toteuttaa tehokkaasti paikallistasolla. Tämä edellyttää aluepoliittisten toiminta- ja päätösvaltuuksien pitkälle menevää hajauttamista.

1.2.3.1. Schwabenin alueella sijaitseva Augsburgin ympäristöalan osaamiskeskus perustuu tähän malliin. Sijoittamalla ja keskittämällä kohdennetusti ympäristöalan tutkimus- ja hallintolaitoksia Schwabenin ja Augsburgin alue on onnistunut lisäämään olemassa olevia ympäristötekniisiä vahvuuksiaan niin, että sillä on nyt laaja ympäristöteknologisen osaamisen verkosto. Alueelle on perustettu yksi toimipiste, joka yhdistää politiikan, talouden, tutkimuksen, tieteen ja opetusalan kumppanit tiiviiksi organisaatioksi. Tällä rakenteella taataan myös mallin laaja hyväksyntä ja avoimuus vapaassa taloudessa. Tämä ilmenee esimerkiksi ympäristöteknologisen yritysautomon onnistuneesta sijoittamisesta.

1.2.3.2. Roomassa laaditun "Rooman teknologia- ja teollisuuskeskus" -suunnitelman painopisteenä on ympäristöteknologisen keskuksen integroiminen. Päätehtävänä tulee olemaan aiheen "kestävä kaupunkikehitys" juurruttaminen kaikkien yhteiskunnallisten toimijoiden tietoisuuteen, jotta keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä kaupungille ja alueelle voidaan luoda uusi yhteinen identiteetti. Perinteisen kaupunki-ympäristö-suhteen uudelleenmäärittely suurkaupunkialueilla on tässä yhteydessä yksi tärkeimmistä haasteista, johon on vastattava alueellisella tasolla.

1.3. Yhteenvetona voidaan todeta, että alueiden ja kuntien omien aloitteiden onnistumiseen vaikuttavat seuraavat tekijät:

- a) Asianomaisten toimijoiden ja päätöksentekijöiden laaja verkottuminen sekä tähän liittyvien synergiavaikutusten mahdollisuus.
- b) Yhteinen tahto profiloitua tietyllä alalla ja markkinoida tehokkaasti kyseisiä toimintoja.
- c) Kyky tunnistaa alueen mahdollisuudet ja vahvistaa niitä.
- d) Valmius tarjota uusia ideoita avoimella foorumilla ja hyödyntää avartuvia mahdollisuuksia johdonmukaisesti.

Alueiden komitean lausunto aiheesta "Urheilun eurooppalainen malli"

(1999/C 374/14)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon Euroopan komission PO X:n neuvotteluasiakirjan "Urheilun eurooppalainen malli" sekä PO X:n valmisteluasiakirjan "Yhteisön toiminnan kehitys ja tulevaisuudennäkymät urheilun alalla",

ottaa huomioon työvaliokuntansa 15. heinäkuuta 1998 Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen 198 c artiklan neljännen kohdan nojalla tekemän päätöksen laatia aiheesta lausunto ja antaa sen valmistelu valiokunta 7:n "Koulutus – Ammattikoulutus – Kulttuuri – Nuoriso – Liikunta – Kansalaisten oikeudet" tehtäväksi,

ottaa huomioon valiokunta 7:n heinäkuun 1. päivänä 1999 hyväksymän lausuntoluonnoksen CdR 37/99 rev. 2, jonka esittelijät olivat Udo Mientus (D) (PSE) ja Jean-Pierre Grafé (B) (PPE),

ottaa huomioon alueiden komitean marraskuun 20. päivänä 1997 hyväksymän lausunnon "Tytttöjen ja poikien tasavertaiset vapaa-ajanviettomahdollisuudet ja tasavertaisuus erityisesti EU:n nuoriso- ja liikuntaohjelmissa", CdR 182/97 fin, jonka esittelijä oli Barbro Sundbäck⁽¹⁾,

hyväksyi 15. ja 16. syyskuuta 1999 pitämässään 30. täysistunnossa (syyskuun 16. päivän kokouksessa) yksimielisesti seuraavan lausunnon.

1. Johdanto

1.1. Alueiden komitea katsoo, että urheilun nykyiset haasteet huomioon ottaen Euroopan unionin tulisi antaa panoksensa keskusteluun urheilutoiminnan kehityksen parantamisesta. Tässä asiassa on luonnollisesti kunnioitettava toissijaisuusperiaatetta, valtion sekä alue- ja paikallistason viranomaisten vastuualueita ja ennen kaikkea urheilujärjestöjen rakenteellista itsenäisyyttä. AK on tyytyväinen komission aloitteeseen analysoida perinpohjaisesti eurooppalaisen urheilun ominaispiirteitä pääosasto X:n neuvotteluasiakirjassa "urheilun eurooppalainen malli". Lisäksi se kannattaa erityisen ponnekkaasti avointa neuvotteluprosessia, jonka puitteissa analyysi on tehty ja joka on antanut kaikille asianosaisille mahdollisuuden tuoda esiin näkökantansa.

1.2. AK esittää, että komissio ottaa komitean näkemykset huomioon kertomuksessaan, jonka Wienin Eurooppa-neuvosto kehotti sitä esittämään Helsingin Eurooppa-neuvostolle nykyisten urheilurakenteiden säilyttämisestä ja urheilun yhteiskunnallisen tehtävän turvaamisesta.

2. Yleistä

2.1. Komissio korostaa urheilun kiistatonta merkitystä Euroopan unionin jäsenvaltioille ja erityisesti alue- ja paikallisyhteisöille nostamalla urheilun EU:n tasolla käsiteltäväksi aiheeksi. Urheilusta on tullut tärkeä, jopa välttämätön yhteiskunnallinen tekijä.

2.2. Eurooppalainen urheilu ja sen vakiintuneet rakenteet, joita komissio yrittää kuvailla "urheilun eurooppalaisessa mallissa", ovat erittäin monitahoisia ja monimutkaisia. Niiden avulla on yhtäältä voitu kehittää "Urheilu kaikille" -käsite, joka korostaa urheilun yhteiskunnallisia, kasvatuksellisia, terveydellisiä ja ympäristöllisiä arvoja, ja toisaalta monimuotoinen kilpailumalli, jonka sarjajärjestelmää nousu- ja putoamismahdollisuuksineen komissio on erityisesti tähdentänyt.

2.3. Urheilun kehitys ja sen viestimien välittämä vaikutus pakottavat tästedes urheiluliikkeen omaksumaan kaksi uutta arvoa, jotka saattavat nivoutua yhteen urheilulajin suosion perusteella: taloudellinen ja viihteellinen arvo.

2.4. Niin yksilön kuin kaupallisuuden, teollisuuden, matkailun, viihteen jne. kannalta urheilusta on tullut merkittävä taloudellinen parametri. Urheilun ja sen eri harrastustasojen, ennen kaikkea huippu- ja ammattilaisurheilun rahoitus samoin kuin television ja kaupallisten yhteistyökumppaneiden valta ja vaikutus kilpailutoiminnan hallinnoimisessa pakottavat noudattamaan sellaisia budjetti- ja talousstrategioita, jotka eivät enää kuulu pelkkään urheiluun. Tässä mielessä urheilun alkuperäinen asema on tyystin muuttunut, ja urheiluliike joutuu tekemisiin sellaisten velvoitteiden kanssa, jotka eivät kuulu liittojen ja seurojen perinteisiin rakenteisiin sellaisina kuin ne alunperin oli luotu.

2.5. Urheiluliitot joutuvat yhä enemmän tekemisiin taloudellisten kysymysten kanssa. Liitot ovat alkaneet muistuttaa toiminnaltaan eräänlaisia urheilualan palveluyrityksiä, ja eräillä huippu- ja kilpaurheilun aloilla niistä on jopa tullut markkinoiden laeille alistettuja yrityksiä. Ne toimivat yhä useammin

⁽¹⁾ EYVL C 64, 27.2.1998, s. 81.

täysimittaisen työnantajan roolissa. Tähän sisältyy myös velvollisuus osallistua nykyistä enemmän urheilijoiden perus-, täydennys- ja jatkokoulutukseen.

2.6. Näin ollen AK korostaa, että Euroopan urheiluliikkeen on pohdittava pragmaattisesti ja johdonmukaisesti kehityksensä liittyviä taloudellisia rajoitteita. Tässä yhteydessä sarjamuotoinen kilpailujärjestelmä, jota komissio aivan oikein korostaa yhtenä eurooppalaisen mallin peruspirteenä, vaikuttaa yhdeltä keskeisistä muuttujista. Vaikka järjestelmä vastaakin täysin urheilullisia vaatimuksia, se ei enää tyydytä ammattiurheilun sektoria, jonka on kehittyäkseen tehtävä taloudellisia sijoituksia.

2.7. Haaste on merkittävä, jos halutaan samanaikaisesti varjella eurooppalaiselle mallille ominaisia kulttuurisia, kasvatuksellisia ja yhteiskunnallisia arvoja ja puolustaa johdonmukaisesti urheilijoiden taloudellisia etuja unohtamatta urheilumaailman taloudellisia panoksia. Olisikin tehtävä ehdotuksia siitä, miten ammattiurheilijoita koskevia puite-edellytyksiä voitaisiin yhtenäistää. Niihin sisältyvät myös taloudellisesti vahvojen ja heikkojen urheiluseurojen välisen epäoikeudenmukaisen kilpailun vastaiset aloitteet.

3. Erityishuomioita

3.1. Ensimmäinen luku: urheilun eurooppalainen malli

3.1.1. Ensimmäisen luvun erittelyssään komissio pyrkii tuomaan esiin ongelmat, joita se on kohdannut soveltaessaan taloudellisia kriteerejä urheiluun, ja yksilöi eri eturyhmät (liitot, seurat, järjestäjät, viestimet, jne.) sekä luetteloi tärkeimmät ongelmat.

3.1.2. Alueiden komitea tähdentää, että urheiluseurojen merkitys yhteiskuntamme kulttuurisessa ja sosiaalisessa kehityksessä ei ole väheksyttävä. Tässä yhteydessä se katsoo, että komissio vaikenee kunnallisten yhteisöjen keskeisestä roolista näiden antaessa tukea paikalliselle urheiluliikkeelle niin budjetin kuin perusrakenteiden tasolla. AK katsoo, että komission pitää korostaa tätä näkökohtaa ja huolehtia sen puolustamisesta ja tukemisesta.

3.1.3. Komissio vertaa eurooppalaista järjestelmää Pohjois-Amerikassa vallitsevaan järjestelmään. AK:n mielestä viimeksi mainittu keskittyy liikaa urheilussa vallitsevan yritys- ja markkinahengen hoitoon ja erottaa selkeästi ammattiurheilun amatööriurheilusta, joiden rakenteetkin poikkeavat täysin toisistaan. Komitea luottaakin edelleen eurooppalaiseen yhteiskunnallis-kulttuuriseen malliin ja asettaa sen etusijalle.

3.1.4. Komission tavoin AK korostaa eurooppalaisen mallin erityispiirteitä ja toivoo, ettei taloudellinen yhdyntymisen tapahtuisi perinteisten arvojen kustannuksella. Se kehottaa komissiota kiinnittämään erityistä huomiota koulun merkityk-

seen urheilussa yleensä ja ennen kaikkea huippu- ja ammattiurheilijoiden koulutuksessa.

3.1.5. AK myöntää, että urheilun merkitys ja vahva asema tiedotusvälineissä voivat johtaa kähmintä- ja sivuilmioihin poliittisella, rahallisella, yhteiskunnallisella ja henkilökohtaisella tasolla. Urheilua ei voi kuitenkaan syyttää siitä, mitä yhteiskunta tai yksilö urheilusta tekee. AK kehottaa komissiota aina erottamaan selvästi toisistaan urheiluhengen ja lahjonnan.

3.1.6. Urheilun kehityksestä (2. luku) AK on sitä mieltä, että muutosten kuvaus on esitetyssä muodossa epätarkka ja osittain väärä. Ennen vuotta 1950 oli pidetty lukuisia urheilutilaisuuksia, jotka eivät liittyneet kilpailutoimintaan. Euroopan yhdyntymisen ja eurooppalaisen kilpaurheilun rinnastaminen tuntuu melko väkijäiseltä, koska eurooppalaisia mestaruuskisoja on järjestetty jo vuodesta 1886.

3.1.7. Aliarvioimatta veikkaustoiminnan panosta useimmissa EU:n valtioissa urheilun rahoitus lepää pääasiallisesti valtion sekä alue- ja kunnallistason viranomaisien hartioilla. Sponsoroinnista on tullut väistämätön lisätekijä rahoituksessa, mutta näin on useimmiten vain niissä lajeissa, joiden ammattilaissektori saa laajaa julkisuutta tiedotusvälineissä. AK toivookin suunniteltavan asianmukaisia toimia, joilla tasoitetaan yhtäältä joukkoviestimissä näkyvästi esillä olevien ja toisaalta joukkoviestintien ja suurten katsojamassojen kannalta vähemmän kiinnostavien urheilulajien liittojen rahoituskykyä. AK toivoo, ettei komissio väheksy urheilijan ja hänen perheensä osuutta rahoituksessa eikä myöskään tuhansien vapaaehtoisten panoksia.

3.2. Kansallisten liittojen asema (kohta 4.1)

3.2.1. Eurooppalaisessa urheiluhallinnossa vallitsee Euroopan unionin tasolla yhden liiton periaate ja kunkin jäsenvaltion oikeudellisista puitteista riippuen valtakunnallisten ja alueellisten liittojen periaate. AK:n mielestä on eurooppalaisen urheilun kannalta tärkeää, että tätä sääntöä varjellaan poliittisin ja hallinnollisin toimin. EU:n kaupallisen lainsäädännön avulla tulisi tukea tällaista valintaa.

3.2.2. Kehittyneessä eurooppalaisessa urheilussa (urheilun eurooppalainen malli) jokaisella liittorakenteen tasolla (pyramidimalli) on erityisroolinsa. Pyramidin huipulla Euroopan urheiluliittojen ensisijaisena tehtävänä on laatia tekniset ja kilpailusäännöt sekä organisoida ne Euroopan tasolla ja edistää kansallisten liittojen yhteistoimintaa urheilun kehittämiseksi. Yksi liittojen perustehtävistä on myös varmistaa urheilun kaikilla tasoilla urheilijoiden kehittymisen edellyttämät puitteet ja jatkuva seuranta. Kysymys siitä, voidaanko eurooppalaista liigaa johtaa kunnollisesti ja tehokkaasti, on asianomaisten liittojen ratkaisuvallassa.

3.2.3. AK korostaa, että vain harvoilla liitoilla (jalkapallo, tennis, autourheilu) on todellisia kaupallisia mahdollisuuksia. Kansalliset liitot pystyvät yleensä suoriutumaan kaupallisista tehtävistään.

3.2.4. Euroopassa laajalti toimivalle käsitteelle "Urheilu kaikille" on ominaista yksilöllinen, urheilujärjestöistä riippumaton urheiluharrastus. Se on merkittävä edistysaskel väestön hyvinvoinnin ja terveyden kannalta. Julkisen sektorin tai julkisyhteisöjen panostukset asiaan ovat sopiva vastaus tämän tyyppiselle toiminnalle. AK tähdentää, ettei se ole mitenkään ristiriidassa omiin aloihinsa paremmin soveltuvia vastauksia etsivien urheiluliittojen aloitteiden kanssa.

3.2.5. AK:n mielestä ei ole todennäköistä, että liitot menettäisivät perus- tai huipputasoon jäsenensä, jos olosuhteet sallivat valtakunnallisten ja eurooppalaisten liittojen kasvavan riittävän voimakkaiksi.

3.2.6. AK tähdentää, että liittojen pitää voida päättää täysin itsenäisesti, millaisia tapahtumia, toimia tai kilpailuja ne haluavat järjestää Euroopan tasolla. Tässä asiassa EU:n tehtävä on vain luoda yhteiskunnalliset ja taloudelliset puitteet, jossa urheilu voi kehittyä tyydyttävällä tavalla.

3.3. Suljetut sarjat (kohta 4.2)

3.3.1. AK korostaa, että kysymys on lähinnä tekninen. Välttämättömät päätökset on tehtävä asianomaisissa liitoissa, koska kysymys on niiden vastualueista. Valtion ei pidä puuttua asiaan. Jos liitot eivät kuitenkaan ole riittävän vahvoja ratkaistakseen itse näitä kysymyksiä solidaarisuuden hengessä, täytyy aina soveltaa terveen taloudenpidon periaatteita.

3.4. Solidaarisuus (kohta 4.3)

3.4.1. AK korostaa, että solidaarisuus kuuluu urheilun perusperiaatteisiin. Solidaarisuuden käsite määrää paljolti urheilun kasvatuksellisen ja sosiaalisen roolin. Tämä sosiaalinen näkökohta on yksi Euroopan yhteisön perustekijöistä, ja Wienin Eurooppa-neuvosto (joulukuu 1998) toivoi erityisesti, että se säilytettäisiin yhteisössä. Urheilu ei voi saada "erityiskohdetulua" muutoin kuin sillä ehdolla, että toiminta on solidaarista kaikilla urheilun tasoilla. Se koskee yhtäällä seuroja, joiden tulee antaa panoksensa alueellisille ja yliajueellisille urheiluliitoille, ja toisaalla liittoja, joiden on huolehdittava velvoitteistaan seuroja ja näiden jäseniä kohtaan.

3.4.2. EU:n urheilupolitiikan yhtenä tavoitteena tulisi olla urheilumaailman etuoikeutettujen lajien ja nuoriso- ja amatööriruheilun välisen erottelun torjuminen. Asiaa ei tule käsitellä ammattimaisen ja kaikille tarkoitettun urheilun jaon perusteella, sillä nämä urheilun harrastusmuodot ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa ja kosketuksissa toisiinsa.

3.4.3. Kysymys solidaarisuusperiaatteesta kiinni pitämisestä riippuu ylikansallisten sarjojen perustamisesta. Jos tällaisia sarjoja perustetaan eurooppalaisen liiton alaisuuteen, solidaarisuuden periaate on "sovellettavissa". Jos tämän liiton ulkopuolella kuitenkin perustetaan suljettu sarja, täytyy aina soveltaa hyvän taloudenpidon periaatteita.

3.4.4. AK:n mielestä niiden harvojen liittojen, jotka pystyvät saamaan merkittäviä tuloja kaupallisesta toiminnasta ja lähetys-oikeuksista, pitäisi voida saada poikkeuslupia esimerkiksi kilpailuihin osallistumista koskevien rajoitusten osalta.

3.4.5. Kansalliset ja eurooppalaiset urheiluliitot eivät ole toistaiseksi noudattaneet solidaarisuusperiaatetta asianmukaisesti. Melkein kaikki televisio-oikeuksien myynnistä saadut tulot jäävät ammattilaissektorille. (Mahdollisimman) suuri osa näistä tuloista pitäisi tulevaisuudessa siirtää nuoriso- ja amatööriruheiluun, jotta paikallis- ja aluetason julkisyhteisöjen urheilubudjetit voitaisiin supistaa.

3.4.6. Tasavertaisuuden periaatetta ei ole vielä pantu täytäntöön, mutta sitä voitaisiin soveltaa, jos tietyt hyvän taloudenpidon säännöt liitettäisiin velvoittavasti asianmukaisten ehtojen noudattamiseen.

3.5. Urheilun edistäminen (kohta 4.4)

3.5.1. Kysymys urheilun edistämistavoitteen saavuttamiskeinoista on otettu esiin kohdassa 3.4.6.

3.5.2. Urheilun julkinen rahoitus perustuu toissijaisuusperiaatteeseen ja tulee kysymykseen vain silloin kun seurat ja yhdistykset ovat kykenemättömiä täyttämään asianmukaisesti ja omavaraisesti yhteiskunnallista tehtäväänsä. Seurojen ja yhdistysten omia osuuksia täytyisi siten täydentää kaupallisesta toiminnasta saaduilla varoilla.

3.5.3. AK katsoo, että turvautuminen julkiseen rahoitukseen on perusteltavissa vain niillä urheilun aloilla, jotka liittyvät yleiseen etuun (hyvinvointi) tai voittoa tavoittelemattomaan toimintaan. Se sulkee pois ammattiruheilun ja urheilujärjestöjen kaupallisen toiminnan edistämisen julkisen rahoituksen turvin.

3.5.4. AK korostaa, että muutamia harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta (jalkapallo, tennis, autourheilu) kansalliset liitot eivät pysty rahoittamaan omin varoin nuoriso- ja amatööriruheilua. Se tarkoittaa, että näiden sektorien edistämisen osalta ne ovat riippuvaisia alueyhteisöistä (kunnat ja osavaltiot).

3.5.5. Kysymystä siitä, voidaanko urheilua edistää asianmukaisesti suljetun sarjajärjestelmän avulla, on käsitelty edellä kohdassa 3.3.

3.6. Urheilun eurooppalainen malli (kohta 4.5)

3.6.1. AK:n mielestä Euroopassa kehittynyttä urheilujärjestelmää tulisi periaatteessa tukea ja ylläpitää. AK korostaa, ettei hallituksille kuulu urheilujärjestöjen ja -rakenteiden valvonta. Tämän tehtävän täytyy edelleenkin kuulua itsenäisille urheilujärjestöille. Se katsoo kuitenkin, että valtiolla on oltava sääntelevä rooli luodakseen sellaisen ympäristön, jossa urheilu ja urheilujärjestöt voivat kehittyä voidakseen täyttää oman tehtävänsä.

3.7. Toinen luku: urheilu ja televisio

3.7.1. Urheilua ja televisiota koskeva luku luo varsin täsmällisen katsauksen esiin tulevista ongelmista, joskin analyysi on paikoitellen pinnallinen, virheellinen ja tietystä mielessä jopa epätarkka. AK:n mukaan esimerkiksi urheilu ja televisio ovat kehittyneet rinnan vain muutamassa harvassa joukkoviestimien suosimassa lajissa, jotka houkuttelevat yleisöä enemmän kuin joukkourheilu.

3.7.2. Tiedotusvälineillä on merkittävä vaikutus urheilun kehittymiseen, mutta annettu esimerkki ei anna ilmiöstä oikeaa kuvaa. On väärin väittää, että televisiolähetyksistä saaduista tuloista olisi tullut useimmille urheilulajeille suurin rahoituslähde. Se koskee vain joitakin harvoja urheilulajeja, joilla on riittävä suosio televisiossa.

3.7.3. Viestimien suosimien vähälukuisten lajien korostaminen on ymmärrettävää televisiointimarkkinoiden asemaan nähden, mutta sen ei pitäisi jättää pimentoon koko muuta urheilumaailmaa, joka taloudellisessa mielessä edustaa paljon laajempaa piiriä. Koska televisiolajit vaikuttavat epäsuorasti koko urheilun kirjoon Euroopassa, tätä sektoria koskeva lainsäädäntö vaikuttavat niin keskipitkällä kuin pitkällä tähtäimellä eurooppalaisen urheilun tuleviin rakenteisiin ja organisaatioon. Tähän urheiluun suurin osa eurooppalaisista samastuu jonkin seuran tai yhdistyksen jäsenenä tai jopa niiden ulkopuolella.

3.8. Kollektiivinen myynti ja yksinoikeuden kesto (kohta 9.1)

3.8.1. Euroopassa urheilu muotoutuu pääosin yhdistyksissä ja seuroissa, jotka tarjoavat yleisölle merkittäviä ja täydellisiä palveluja antamalla sen käyttöön urheilutilat ja antavat jokamiehelle mahdollisuuden osallistua kilpailuihin kaikilla Euroopan unionin alueilla. Tällaisia pyrkimyksiä kannattaa tukea ja kannustaa julkisin varoin ennen kaikkea aluetasolla, joka on kehittynyt toissijaisuuden ja solidaarisuuden periaatteen mukaisesti. Toissijaisuusperiaate edellyttää, että julkinen rahoitus voi olla yksinomaan täydentävää eli saatavilla olemassa olevien varojen ja keinojen lisäksi.

3.8.2. Solidaarisuuden periaate edellyttää, että rajallisen lajimäärän tuottamien voittojen ei pitäisi kasautua urheilumaailman etuoikeutettujen piirien käsiin, vaan niitä tulisi käyttää nuoriso- ja amatööriurheilun kallishintaisten sektorien rahoituksen tukemiseen. Pyrkimykset yksityistää "kaupallisesti toimivat urheilulajit" ja edistää nuorisourheilua julkisin varoin pitäisi estää. Se on mahdollista vain silloin kun urheilujärjestöt pystyvät antamaan enemmän tukea. Tämän tulisi olla EU:n urheilupolitiikan tavoitteita.

3.8.3. Tärkeä ja sopiva keino asettaa yhteiset (tai järjestöjen) edut yksityisten edelle on tekijän-, lähetys- tai televisio-oikeuksien kollektiivinen myynti (esimerkiksi useiden järjestöjen välisessä yhteistyössä).

3.8.4. Vain muutamat liitot (jalkapallo, tennis, autourheilu) saavat tuntuvia tuloja kollektiivisesta myynnistä. Niitä pitäisi kehottaa tekemään ehdotuksia eriytetystä ja avoimesta tulojakojärjestelmästä ja esittämään ne komissiolle. AK:n mielestä mahdollisimman suuri osa televisio-oikeuksien tuloista pitäisi suunnata nuoriso- ja amatööriurheiluun alueellisten urheilubudjettien keventämiseksi.

3.8.5. Toimielimien välinen koordinointi on myös oleellista tehokkaan yhteistyön aikaansaamiseksi ammattuurheilun sekä nuorten ja suuren yleisön urheilun välille. Tällainen koordinointi voi toimia joko kummankin sektorin kattavan urheilujärjestön piirissä tai sopimus pohjalta.

3.8.6. Pitäisikö kollektiivinen myynti sallia tasapuolisen kilpailun takeena vai olisiko se kytkettävä solidaarisuusrahastoon? AK:n mielestä, kuten kohdassa 3.8.2 esitettiin, mahdollisimman suuri osa edunsaajille ja/tai urheiluseuroille verottomista televisiointituloista pitäisi ohjata nuoriso- ja amatööriurheiluun. Kysymys solidaarisuusrahastosta ei ole tässä yhteydessä niinkään tärkeä.

3.8.7. Liitot järjestävät tiedotusvälineiden kannalta kaupallisesti kiinnostavat urheilutapahtumat ja -kilpailut tietyissä jaksoissa (kilpailut, turnaukset, cupit). Riittäisi, että yksinoikeudet myönnettäisiin vain yhdelle jaksosta. Täytyisi myös toimia niin, että oikeuksien haltija sallisi niiden myynnin kolmansille osapuolille tai hoitaisi myynnin itse.

3.8.8. Liittojen tulisi järjestää tarjouskilpailu silloin kun ne käyttävät kollektiivisia myyntioikeuksiaan.

3.9. Urheilun ja audiovisuaalialan yhdentyminen (kohta 9.2)

3.9.1. AK katsoo, että tiedotusvälineiden tai teollisuuden harjoittama kansallisten sarjaseurojen osto tai valvonta suosii lahjontaa urheilussa. Liitoilla pitäisi olla säännöissään lailliset keinot torjua tällaiset ostot.

3.9.2. Urheiluseurojen muuttuminen kaupallisiksi järjestöiksi tekisi mahdolliseksi tällaisen yhdentymisen ja monien kilpailutoimintaan osallistuvien seurojen valvonnan. Se lisäksi kilpailutulosten manipulointia ja vaarantaisi urheilun tulevaisuuden.

3.9.3. Urheilun etiikan varjelemisen nimissä yritysten ei pitäisi saada ostaa urheiluseuroja. Se olisi vastoin urheilun periaatteita ja urheilujärjestöjen yhteistoiminnan tavoitteita.

3.10. Oikeus tiedonsaantiin (kohta 9.3)

3.10.1. AK:n mielestä maksutelevisio on uhka urheilulle, jos maksulliset kanavat saavat liian pitkäaikaiset yksinoikeudet, joita on periaatteessa mahdoton hyväksyä. Ne voisivat tuntee houkutusta maksaa suuria rahasummia oikeuksien hankkimiseksi päästäkseen markkinoille tai laajentaakseen markkina-osuuksiaan. Se häittäisi merkittävästi yleisön mahdollisuuksia seurata suuria urheilutapahtumia televisiosta ja vääristäisi markkinoita. Urheiluliikkeen yhteiskunnallisen tehtävän takaimiseksi on luotava asianmukainen oikeusperusta maksutelevisiolle, jonka hankkimat yksinoikeudet tiettyjen kilpailujen televisiointiin nakertavat kaikille kuuluvaa oikeutta nauttia urheilusta katsojina.

3.10.2. Yhteiskunnallisen ja poliittisen vastuun sekä solidaarisuuden periaatteen nimissä urheiluliittoja pitäisi kannustaa hylkäämään sopimukset, jotka tosin turvaisivat niille lyhyen aikavälin taloudelliset voitot mutta estäisivät suurta yleisöä näkemästä urheilutapahtumia televisiosta. Tällainen käytäntö häittäisi urheilun kehitystä Euroopassa ja kääntyisi lopulta liittojakin vastaan.

3.10.3. Jos kanavista tulee eurooppalaisten seurojen pääasiallisia osakkeenomistajia, ne vaikuttavat Euroopan urheilun johtotahojen päätöksiin. Toisin sanoen ne pääsevät vaikuttamaan entistä enemmän pelin sääntöihin suurimittaisen viihteen nimissä ja vaikuttavat ennen kaikkea koko painoarvoltaan kilpailujen järjestelyihin ja aikatauluihin. Tämä muodostaakin uhan urheilun etiikalle.

3.10.4. Jotta voidaan välttää tilanne, jossa koodatuilla tai maksullisilla kanavilla on monopoli tärkeiden urheilukisojen lähettämisessä, kaikkien jäsenvaltioiden tulee ehdottomasti soveltaa rajatonta televisiota koskevaa direktiiviä. Näin voidaan taata, että televisiolla on vapaa pääsy tärkeisiin urheilutapahtumiin.

3.11. Julkisen television tehtävä (kohta 9.4)

3.11.1. Julkisen television ensisijainen tehtävä julkisena palveluna edellyttää, että sen kanavat esittävät kaikkien urheilulajien kirjon ja turvaavat lajeille riittävästi julkisuutta. Televisio muokkaa mielipiteitä ja kasvattaa poliittista ajattelua, mutta sen perinteisiin tehtäviin kuuluu myös kulttuurinen ulottuvuus sanan kulttuuri laajassa merkityksessä, johon kuuluu tietenkin myös urheilu.

3.11.2. Toistaiseksi julkiset kanavat hoitavat tätä tehtävää vaivoin tai eivät hoida ollenkaan. Niitä täytyy painostaa enemmän, jotta ne täyttäisivät velvollisuutensa.

3.11.3. Julkisen television pitäisi esitellä pienimuotoisia urheilulajeja, koska julkinen palvelu kuuluu sen tehtäviin. Saksassa julkisten kanavien on varattava sopiva lähetyaika kaikille urheilulajeille, myös "vähemmistöasemassa" oleville.

3.11.4. Ensimmäisestä kysymyksestä AK ei ole samaa mieltä komission kanssa, jonka mukaan urheiluhjelmat eivät kuulu julkisen palvelun tehtävien piiriin. Olisi kuitenkin hyvä laatia lista kriteereistä, joilla voidaan määritellä, kuuluuko tietty tapahtuma puhtaasti viihteen luokkaan, jolloin sitä ei pitäisi lähettää julkisen kanavan kautta, vai onko kyse urheilun luonteeseen ja tavoitteisiin keskittyvästä tilaisuudesta, joka täten kuuluisi julkisen palvelun piiriin.

3.12. Kolmas luku: urheilu ja sosiaalipolitiikka

3.12.1. Kolmannessa luvussa komissio puuttuu urheilun sosiaaliseen puoleen. Se tuo esiin urheiluharrastuksen synnyttämät yhteiskunnalliset tehtävät ja niiden soveltamisalat, toisin sanoen a) koulutus, b) ympäristö, c) terveys, d) työllisyys.

3.12.2. Aikamme sosiaalisten haasteiden edessä voimme todella todeta yhteiskunnallisten järjestöjen ja usein myös poliittisten päättäjien monopolisoivan urheilun. Samanlainen ilmiö on todettavissa terveyden ja hyvinvoinnin alalla, jonka yksityinen sektori on ominut puhtaasti kaupallisiin tarkoituksiin (kuntosalit).

3.12.3. Koulutuksen osalta AK katsoo, että EU:lla on keskeinen tehtävä urheiluliikkeelle välttämättömien pätevyysien tunnustamisessa. EU:n tulisi myös helpottaa niin urheilijoiden kuin ohjaajien ja valmentajien siirtymistä muihin jäsenvaltioihin harjoittamaan ammattiaan poistamalla vapaan liikkuvuuden tiellä olevat esteet.

3.12.4. Alueiden komitea korostaa, että urheilu, joka on osa yhteiskuntamme kulttuuria, välittää yksilökohtaisia ja yhteiskunnallisia arvoja sekä vaikuttaa ihmisen hyvinvointiin ja hänen sopeuttamiseensa yhteiskuntaan. Kysymys on tärkeistä arvoista, jotka ovat peräisin urheiluharrastuksesta ja urheiluliikkeen rakenteesta.

3.12.5. Voidaankin esittää kysymys: "Jos urheilua käytetään muihin tarkoituksiin kuin vapaa-aikaan ja itsensä ylittämiseen, voiko se antaa päteviä vastauksia yhteiskuntamme ongelmiin? Jos voi, niin tarvitseeko tällainen välineellistäminen aivan oman, urheiluliikkeelle ja sen hengelle vieraan politiikan?"

3.12.6. Urheiluliike on kiinteä osa yhteiskuntaamme. Alueiden komitea tähdentää, ettei mikään voi urheiluseuraa paremmin kehittää tätä ajatusta ja auttaa nuorta kehittämään persoonallisuuttaan ja hyvinvointiaan sekä edistää hänen sopeutumistaan yhteiskuntaan vaikkapa urheilun piirissä. Keskeinen osa urheiluliikkeen yhteiskunnallista tehtävää on myös edistää vammaisten integroitumista yhteiskuntaan, olivatpa heidän vammansa sitten ruumiillisia tai henkisiä. On siis syytä tunnustaa ja vahvistaa urheiluliikkeen tehtävä. Se vaatii urheiluliikkeen todellista huomioimista yhteiskunnallisena osatekijänä. AK korostaa, että urheiluseurat eivät ole yrityksiä ja että urheiluliitot eivät ole teollisuusyhdistyksiä kauppa oikeudellisessa mielessä, vaan liittoja jotka täyttävät julkisia tehtäviä pääasiallisesti kansalaisten vapaaehtoisen toiminnan pohjalta. Siitä huolimatta urheiluala on merkittävä taloudellinen sektori, joka edustaa yhteensä yli 1,5 %:a EU:n bruttokansantuotteesta ja tarjoaa palveluelinkeinona runsaasti työtilaisuuksia.

3.12.7. AK pitää tärkeänä, että urheiluliikkeen ja EU:n väliset suhteet voisivat perustua urheilijoiden henkilökohtaisten oikeuksien kunnioitukseen, urheiluliikkeen itsenäisyyteen ja kykyyn kehittää ja muuttaa yleismaailmallisen urheiluliikkeen sääntökehystä. Toisaalta komission on oman toimivaltansa puitteissa pystyttävä vaikuttamaan urheilijan henkilökoh- taiseen suojeluun ja kehitykseen.

3.12.8. Varoittava sana on kuitenkin paikallaan. On väärin kuvitella, että urheilun johtaminen sääntöjen ja kiertokirjeiden avulla olisi laiskanvirka. Urheilu on erittäin epäyhtenäinen ala niin urheilun kuin politiikan tasolla.

3.12.9. Sen lisäksi, että jokaisella urheilulajilla on omat erityispiirteensä, urheilun institutionaalinen käsitys vaihtelee unionin eri maissa (ks. liite) ja vaikeuttaa siten Euroopan tason koordinoitua.

3.12.10. Lisäksi ne urheilutoimintaan kuuluvat eri aspektit, joihin EU voisi puuttua, koskevat hyvin erilaisia aloja kuten opetusta, terveyttä, ympäristöä, työllisyyttä, koulutusta, perusrakenteita jne. Useimmissa tapauksissa nämä alat eivät kuulu jäsenvaltioiden urheiluministerien toimivaltaan.

3.12.11. Alueiden komitea korostaa, että Euroopan komission luoma kokonaisvaltainen urheilupolitiikka täytyy viitoittaa oikein, jotta urheiluliike saisi säännöt, jotka turvaisivat

jokaiselle mahdollisuuden harrastaa urheilua kaikilla eri ta- soilla.

3.13. Urheilu ja yhdenvertaiset mahdollisuudet

3.13.1. AK painottaa, että yhdenvertaisten mahdollisuuksien periaatteelle nojaava "urheilu kaikille" -politiikka kuuluu kiinteästi urheilun eurooppalaiseen malliin, ja sitä täytyy tukea ja edistää. Näin ollen kaikille kansalaisille, myös vammaisille, iästä, sukupuolesta, rodusta, yhteiskunnallisesta tai taloudelli- sesta asemasta riippumatta, on taattava mahdollisuus harrastaa urheilua. Tähän lähestymistapaan kuuluvat myös sellaisia edellytyksiä luovat toimenpiteet, joilla rohkaistaan nuoria tyttöjä ja naisia osallistumaan urheilutoimintaan sekä päättävien ja hallinnollisten elinten johtotehtäviin ottamalla huomioon heidän tarpeensa, kuten aiheesta "Tyttöjen ja poi- kien tasavertaiset vapaa-ajanviettomahdollisuudet ja tasavertai- suus erityisesti EU:n nuoriso- ja liikuntaohjelmissa" annetussa AK:n lausunnossa korostettiin. Urheilun harrastusmahdolli- suus edellyttää urheiluvarustuksen kehittämistä. Tietyissä Eu- roopan unionin maissa keskustellaan nykyään koulunkäynti- rytmin muuttamisesta, mikä aiheuttaa perusrakenteiden käytön tehostamista. Näin ollen alue- ja paikallisyhteisöjen on varauduttava investointeihin, sillä ne ovat vastuussa koulujen urheiluvarustuksesta.

3.14. Urheilu ja doping

3.14.1. AK panee tyytyväisenä merkille, että Wienin ko- kouksessaan 11.–12.12.1998 Eurooppa-neuvosto korosti tar- vetta lujittaa taistelua dopingia vastaan ja kehotti jäsenvaltioita, komissiota ja kansainvälisiä urheilujärjestöjä tutkimaan erityi- sesti eri maissa vallitsevien käytäntöjen koordinoinnin paranta- mista.

3.14.2. AK korostaa, että kansallisten toimien koordinoi- tia ja yhdenmukaistamista tarvitaan ennaltaehkäisyyn, tutki- muksen ja rangaistusten tehostamiseksi, koska kyseessä on rajatylittävä ongelma. Siten AK kannattaa Euroopan parlamen- tin vetoamista sen puolesta, että komissio tekisi ehdotuksia yhdenmukaistetun kansanterveyspolitiikan luomiseksi taiste- lussa dopingia vastaan (pääöslauselma 17.12.1998).

3.14.3. AK korostaa eritoten tarvetta laatia yhteinen lista EU:ssa kielletyistä aineista. Näin välttyttäisiin oudolta tilanteelta, jossa tietyt aineet olisi kielletty toisissa maissa ja sallittu toisissa.

3.14.4. AK toteaa, että helmikuussa 1999 pitämässään maailmankonferenssissa Lausannessa KOK teki ehdotuksen kansainvälisen antidoping-viraston perustamisesta. AK:n mie- lestä tällaisen viraston tulee olla itsenäinen ja turvata tarkkailun ja rangaistusten vähimmäisnormien valvonta ja noudatta- minen.

3.14.5. AK panee tyytyväisenä merkille Paderbornissa 31.5.–2.6.1999 pidetyn EU:n urheiluministerien epävirallisen kokouksen päätelmät, joissa korostettiin, että Lausannessa pidetty dopingia käsitellyt KOK:n maailmankonferenssi osoitti olevan tärkeää ja Euroopan etujen mukaista luoda yhtenäinen kanta antidoping-viraston perustamiseen. Päätelmissä hyväksyttiin asiaa koskeva koordinointi Euroopan neuvoston kanssa ja kannatettiin riippumatonta ja avointa kansainvälistä antidoping-virastoa, jonka toimintaan myös Euroopan unioni osallistuu.

3.14.6. AK toteaa, että jopa hyvin nuoret urheilijat (joskus jopa 12-vuotiaat) käyttävät dopingaineita ja haluaa kiinnittää erityistä huomiota nuorten varjelemiseen tältä käytännöltä. Tässä mielessä se kannattaa niin ikään Euroopan parlamentin vetoomusta valistus- ja kasvatuskampanjoiden puolesta ennen kaikkea kouluissa sekä seurojen ja nuorisojärjestöjen piirissä.

3.14.7. Tässä yhteydessä AK huomauttaa, että on vastustettava urheilun hillittömiä kaupallistamispyrkimyksiä ja urheilun julkisen kuvan väärentämistä tiedotusvälineissä. Sellaiset toimet voivat tuhota puhtaasti urheilulliset arvot, kun suorituksia väärennetään dopingin avulla.

4. Päätelmät

4.1. Urheilu kuuluu eurooppalaisten arkeen. Yli 100 miljoonaa Euroopan kansalaista harrastaa urheilua ja kuuluu tuhansiin urheiluseuroihin, -yhdistyksiin ja -liittoihin. Niinpä urheilu on kansalaisten Euroopalle väline, joka muita paremmin pystyy vaikuttamaan identiteetin muodostumiseen ja joka pedagogisilta sekä terveyttä ja integraatiota edistävilta voimavaroiltaan on kulttuurinen ja yhteiskunnallinen ilmiö, jonka merkitys Euroopan alueiden ja kuntien ihmisille samoin kuin koko Euroopan yhdentymisprosessille tunnustetaan ja ymmärretään yhä paremmin.

4.2. Euroopan unionin urheilupolitiikassa on siis luotava ja kehitettävä Euroopan lainsäädännön muutoksilla sopivat puitteet, jotta urheilu Euroopan alueilla ja kunnissa voisi täyttää menestyksellisesti merkittävät sosiaaliset tehtävänsä ja kehittyä toissijaisuuden periaatteen, kansallisten, alueellisten ja paikallisviranomaisten vastuualueiden sekä urheilujärjestöjen

itsenäisyyden kunnioittamisen pohjalta. AK on tyytyväinen 31. toukokuuta – 2. kesäkuuta 1999 Paderbornissa urheiluasi-oita käsitelleen epävirallisen ministerikokouksen esittämään ehdotukseen, että komissio perustaisi työryhmän selvittämään sitä, miten urheiluasiat voitaisiin ottaa huomioon EU:n perustamissopimuksessa. Läheisyysperiaatteen noudattaminen on todellakin ensisijaisen tärkeää, sillä alue- ja paikallisyhteisöillä on merkittävä rooli sosiaalisen syrjäytymisen torjunnassa. Ne voivat käyttää urheilua integrointikeinona. Niille on siis annettava asianmukainen liikkumavara toteutettaessa Euroopan unionin kokonaisvaltaista urheilupolitiikkaa.

4.3. AK panee tyytyväisenä merkille Olympiassa 20.–23.5.1999 pidetyn EU:n ensimmäisen urheilukonferenssin päätelmät, joissa korostettiin, että eurooppalaisella urheilulla on monimuotoisuudestaan huolimatta yhteisiä piirteitä, joita on varjeltava kaupallisilta vääristymiltä. Konferenssissa korostettiin, että demokratia ja solidaarisuus, kaksi eurooppalaisen urheilun leimaa-antavaa piirrettä, tulee säilyttää ja että urheilun tulisi kyetä sopeutumaan uuteen kaupalliseen toimintaympäristöön menettämättä identiteettiään ja riippumattomuuttaan, johon sen yhteiskunnallinen ulottuvuus perustuu.

4.4. AK toteaa, että EU:lle perustamissopimuksessa annettu toimivalta on toistaiseksi rajoittunut urheilun taloudellisiin näkökohtiin, ja näin urheilun perusteet ja sen merkitys kansalaisten Euroopalle ovat jääneet aivan liian piiloon. AK:n mielestä on syytä kehittää eurooppalaista urheilupolitiikkaa, joka korostaisi enemmän urheilun keskeistä asemaa Euroopassa kulttuurin ja sosiaalis-taloudellisesta näkökulmasta ja joka sellaisten puhtaasti taloudellisten kysymysten ohella kuin urheilukilpailut ja sopimusoikeudet, ammattiurheilijoiden vapaa liikkuvuus tai televisio ilman rajoja käsitelisi seuraavallaisia aiheita: urheilun vaikutus Agenda 2000:een, seurojen ja säätiöiden yleishyödyllisyys, luottamustoimien erityinen merkitys, urheilun panos eurooppalaisessa vapaaehtoispalvelussa, sen vaikutus Euroopan nuorisohjelmien kehitykseen, vammaisten integraatioon, naisten aseman parantamiseen, taisteluun hulganeja vastaan tai tupakan ja alkoholin mainoskiellon vaikutukset urheilutilaisuuksien rahoitukseen.

4.5. Urheilun kehitys Euroopan alueilla ja kunnissa riippuu myös Euroopan tasolla määritellyistä yleisistä ehdoista. Urheilun tulevan eurooppalaisen mallin pitäisi siis pyrkiä säilyttämään ja kehittämään Euroopan urheilurakenteita ”urheilun eurooppalaista mallia” silmällä pitäen.

Bryssel 16. syyskuuta 1999.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Manfred DAMMEYER

LIITE

alueiden komitean lausuntoon

URHEILURAKENTEET EUROOPASSA

SAKSA

URHEILUN YLEISKUVA

Saksa on 16 osavaltiosta koostuva liittotasavalta. Tämä federalistinen järjestelmä jakaa vastuualueet urheilupolitiikassa.

Järjestäytynyt urheilu kuuluu pääasiallisesti hallituksesta riippumattomille urheilujärjestöille.

Liittohallitus, osavaltiot ja paikallishallinto huolehtivat oikeusperustasta ja aineellisista tarpeista ja tukevat urheilujärjestöjen toimintaa, silloin kun näiden taloudelliset ja henkilöresurssit ovat riittämättömät. Kaikki markkinointi hoidetaan läheisyysperiaatteen mukaisesti. Urheilun vastuualueiden jako sekä suojele ja markkinointi kuuluvat osavaltioille.

Liittohallitus huolehtii ennen muuta niin valtakunnallisesti merkittävistä kuin ylikansallisista urheiluasioista.

ITÄVALTA

URHEILUN YLEISKUVA

Itävallassa urheilun organisaatio perustuu itsenäisesti toimiviin liittoihin ja seuroihin.

Valtiovalta ottaa kuitenkin vastuun erilaisista tukitoimista lähinnä yhdeksän osavaltion mutta myös liittovaltion tasolla.

Valtakunnallinen taso

Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa yksinomaan koulu-urheilusta liikuntakasvatuksen puitteissa. Muut tehtävät, kuten urheilujärjestöille, seuroille ja paikallishallinnolle myönnettävät avustukset sekä valtakunnallisesti merkittävien urheilutapahtumien järjestäminen, kuuluvat vastedes liittokanslerin virastolle.

Aluetaso

Lain mukaan urheiluasiat kuuluvat maan yhdeksän osavaltion itsehallinnon piiriin, ja ne ovat siis vastuussa urheilun edistämisestä yleensä. Hallinnollisesti urheilusta huolehtivat urheiluneuvostot (Landessporträte). Liittovaltio ja osavaltiot koordinoivat yhdessä kansallisesti tärkeitä edistämistoimia.

BELGIA

URHEILUN YLEISKUVA

Belgiassa urheiluelämä on järjestäytynyt vapaaehtoiselta ja vapaalta pohjalta, ja siitä vastaavat urheilujärjestöt. Julkisen vallan lähinnä täydentävään rooliin kuuluu urheiluharrastuksen suosiminen ja yksityisen aloitteellisuuden tukeminen tietyin ehdoin. Tämä ei estä julkista valtaa käynnistämästä omia hankkeitaan (*Sport pour tous*, urheiluohjaajien koulutus, jne.).

Urheilu on osa kulttuuria ja kuuluu näin ollen Belgian kolmen kieliyhteisön toimivaltaan.

TANSKA

Tanskassa urheilu kuuluu lähinnä hallituksesta riippumattomaan sektoriin ja perustuu amatööriyteen. Vaikka julkisen vallan urheilulle myöntämä tuki kasvaa jatkuvasti, vapaaehtoisten järjestöjen vapautta ja itsenäisyyttä paitsi arvostetaan, myös pidetään tärkeänä välineenä demokratian käytännön opetuksessa. Julkisen vallan on luotava tarpeelliset puitteet urheilun harrastamiselle, kun taas vapaaehtoisten järjestöjen tehtäviin kuuluu näiden puitteiden elävöittäminen.

Julkinen ja vapaaehtoinen sektori suosivat mieluummin urheilua virkistävänä harrastuksena kuin kilpaurheilua ja antavat etusijan paikallistasolle.

Paikallisviranomaiset myöntävät taloudellista apua paikallisille urheiluseuroille. Se koostuu investoinneista urheilulaitosten rakentamiseen ja ylläpitoon sekä lisäksi avustuksista paikallisille seuroille ja urheiluhallien ja -kenttien vuokrien maksuun.

ESPANJA

Espanjan urheiluelämä on nykyään järjestetty julkisen ja yksityisen sektorin välisen yhteistyön pohjalta. Molemmat sektorit ovat vastuussa liikunnan ja urheilun edistämisestä.

Tärkeimmät julkiset organisaatiot ovat:

- ylin urheiluneuvosto
- periaatteessa jokaisella itsehallintoalueella toimiva oma urheiluhallinto
- paikallistasolla toimiva urheilusta vastaava neuvosto.

Yksityisellä sektorilla urheilun organisaatio noudattaa hallinnollisen vastuun jakoa:

1. valtakunnallisella tasolla
 - Espanjan olympiakomitea (COE)
 - lajiliitot
 - ammattiliigat ammattijoukkueineen
 - tietyt monien urheilulajien yhdistykset
2. itsehallintoalueilla
 - eri urheilulajien alueelliset liitot
 - alueelliset urheiluyhdistykset
3. paikallistasolla
 - urheiluyhdistykset ja -seurat.

SUOMI**URHEILUN YLEISKUVA**

Suomalaisen urheilupolitiikan päätavoitteet on määritelty 1980 voimaan tulleessa liikuntalaissa.

Tehtävien jako on seuraavanlainen: urheilusta vastaavan julkisen hallinnon tehtävänä on luoda suotuisat olot urheilulle, kun taas urheilujärjestöt vastaavat urheilutoiminnan järjestämisestä.

RANSKA**URHEILUN YLEISKUVA**

Urheilun organisaatio ja kehitys perustuvat omaleimaiseen järjestelmään, joka yhdistää julkiset rakenteet ja yksityiset ryhmittymät erityislakien ja -asetusten puitteissa.

Näin omintakeiset suhteet urheilun ja liikunnan julkishallinnossa perustuvat niiden tunnustettuun yleishyödylliseen luonteeseen ja takaavat Ranskan urheilujärjestelmän omaperäisyyden.

KREIKKA

URHEILUN YLEISKUVA

Kreikka kehittää urheilujärjestelmäänsä urheilusta vastaavan pääsihteeristön ja opetusministeriön voimin kahta päätavoitetta silmällä pitäen:

- huippu-urheilun taloudellinen ja tieteellinen tukeminen yhteistyössä urheiluliittojen ja liikuntatieteellisten laitosten kanssa
- joukkoliikunnan taloudellinen ja järjestöllinen tukeminen niin keskitetysti kuin paikallistasolla yhteistyössä paikallisten viranomaisten, seurojen ja muiden yhteiskunta- ja urheiluelämän järjestöjen kanssa.

"Urheilu on valtion korkeimmassa suojelussa ja valvonnassa..." (Perustuslain 16 artikla).

IRLANTI

URHEILUN YLEISKUVA

Irlannin urheilupolitiikka perustuu lujasti urheilun eurooppalaisen peruskirjan periaatteisiin, mutta osallistumistasoihin ja strategiaan kohdistuvan tutkimuksen kaltaiset tekijät vaikuttavat myös päätöksentekoon.

Hallituksen urheilupolitiikassa tunnustetaan myös urheiluyhdistysten riippumattomuus ja pyritään vaikuttamaan urheilun kehitykseen.

ITALIA

URHEILUN YLEISKUVA

Urheilutoiminnan järjestävänä voimana on urheiluliike, jonka perustana ovat seurat ja huippuna Italian valtakunnallinen olympiakomitea (CONI).

Valtion rooli on täydentävä, ja sen velvollisuutena on luoda edellytykset sille, että kansalaiset voivat vapaasti harrastaa mieliurheiluaan.

CONI:n "perustuslaissa" (1942) ei siirretty komitealle mitään valtiolle kuuluvaa valtaa, mutta tunnustettiin olemassaolevan urheilujärjestön rooli ja tehtävät, joita se oli hoitanut alusta alkaen.

Valtio turvasi CONI:lle veikkausvaroista tulevan rahoituksen (1948) ja vahvisti sen aseman julkisena organisaationa.

CONI:lla on siis kolme tehtävää, jotka se hoitaa rinnakkain:

- se on hallituksesta riippumaton julkinen järjestö
- se on urheiluliittojen keskusliitto
- se on KOK:n tunnustama valtakunnallinen olympiakomitea.

LUXEMBURG

URHEILUN YLEISKUVA

Luxemburgin urheiluelämälle on ominaista, että itsenäinen urheiluliike ja julkinen valta täydentävät toisiaan ja jakavat tehtävät valtakunnallisella ja paikallisella tasolla.

PORTUGAL**URHEILUN YLEISKUVA**

Valtio osallistuu urheilun organisaatioon urheiluasiain valtiosihteerin kautta; tämä on vastuussa pääministerille ja saa julkishallinnossa apua kolmelta julkiselta järjestöltä: IND:ltä, CEFD:ltä ja CAAD:ltä.

Urheiluasiain valtiosihteeri vastaa hallituksen tasolla urheilusta ja tekee poliittiset päätökset. Operatiivisella puolella hänellä on apunaan kolme julkista organisaatiota, jotka huolehtivat valtion roolin ja tuen koordinoinnista ja kehityksestä hallinnon ja talouden alalla urheilusta vastaavan hallituksen jäsenen johdolla.

YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA**URHEILUN YLEISKUVA**

Urheilusta ja vapaa-ajasta vastaavat järjestöt ovat: kulttuuriperinnön ministeriö, Skotlannin asiain ministeriö, Walesin asiain ministeriö ja Pohjois-Irlannin opetusministeriö; Walesin *Sports Council*, Skotlannin *Sports Council* ja Pohjois-Irlannin *Sports Council*; paikalliset viranomaiset; valtakunnalliset yhdistykset; liitot; vapaaehtoinen sektori ja kaupallinen sektori.

Paikallisten viranomaisten velvoitteet urheilua koskevien tarpeiden suhteen on määrätty erilaisissa virallisissa säädöksissä, jotka eivät kuitenkaan ole pakottavia. Paikallishallinnolla ei ole lain mukaan velvollisuutta turvata urheilun harrastamisedellytyksiä.

Englannin, Skotlannin, Walesin ja Pohjois-Irlannin Yhdistyneen kuningaskunnan urheiluneuvostot (*Sports Councils*) ovat urheilun kehitys- ja rahoitustoimistoja ja vastaavat eri tavoin urheilun ja urheiluharrastusten edistämisestä, suoritusnormien nostamisesta sekä perusrakenteiden parantamisesta.

RUOTSI**URHEILUN YLEISKUVA**

Urheilu on Ruotsissa laaja itsenäinen liike, jota hoitaa keskusjärjestö: Ruotsin urheilun keskusliitto.

Paikalliset urheiluseurat ovat kuitenkin urheiluliikkeen perusta.

Ruotsalaisessa järjestelmässä Ruotsin urheilun keskusliitolla on keskeinen asema; vaikka se on ehdottomasti valtiosta riippumaton järjestö, hallitus on antanut sille erilaisia tehtäviä. Hallitus rahoittaa keskusliittoa sekä – ainakin – liittojen hallinnollista työtä.

ALANKOMAAT**URHEILUN YLEISKUVA**

Urheilupolitiikan kehitys ja toteuttaminen ovat yhteisesti julkisen vallan ja itsenäisten urheilujärjestöjen vastuulla. Yksityinen sektori voi vapaasti määrätä omasta politiikastaan, ja julkinen valta tarjoaa rahalliset ja järjestölliset edellytykset sekä perusrakenteet.

Perusperiaatteen mukaan julkinen valta ei toteuta noudatettavaan politiikkaan kuuluvia tehtäviä, kunhan valtakunnalliset urheilujärjestöt pystyvät hoitamaan ne itse. Tämä periaate ei kuitenkaan estä – valtiovallan ja yksityisen yritteliäisyyden välisten suhteiden puitteissa – julkista valtaa säilyttämästä tiettyä itsenäisyyttä noudatetun tai noudatettavan politiikan suhteen koko urheilun kenttää koskevan vastuunsa pohjalta.

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Koheesiorahaston vuosikertomus 1997”

(1999/C 374/15)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon ”Koheesiorahaston vuosikertomuksen 1997” (KOM(1998) 543 lopull.),

ottaa huomioon komission 7. lokakuuta 1998 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 161 ja 265 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla tekemän päätöksen pyytää aiheesta komitean lausunto,

ottaa huomioon komitean työvaliokunnan 18. marraskuuta 1998 tekemän päätöksen antaa lausunnon valmistelu valiokunta 1:n ”Aluepolitiikka – Rakennerahastot – Taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus – Rajanylittävä ja alueidenvälinen yhteistyö” tehtäväksi,

ottaa huomioon valiokunta 1:n kesäkuun 30. päivänä 1999 hyväksymän lausuntoluonnoksen CdR 2/99 rev. 2, jonka esittelijä on José Vieira de Carvalho (P, PPE),

ottaa huomioon antamansa lausunnon aiheista ”Ehdotus neuvoston asetukseksi (EY) koheesiorahastosta annetun asetuksen 1164/94 muuttamisesta” ja ”Ehdotus neuvoston asetukseksi (EY) koheesiorahastosta annetun asetuksen 1164/94 liitteen II muuttamisesta” (CdR 235/98 fin) ⁽¹⁾,

ottaa huomioon antamansa lausunnon aiheesta ”Ensimmäinen kertomus taloudellisesta ja sosiaalisesta koheesiosta 1996” (CdR 76/97 fin) ⁽²⁾,

ottaa huomioon antamansa lausunnon aiheista ”Ehdotus neuvoston asetukseksi (ETY) koheesiorahastosta” ja ”Ehdotus neuvoston asetukseksi (ETY) koheesiorahastoa koskevan neuvoston asetuksen (EY) – täytäntöönpanomääräyksistä” (CdR 16/94) ⁽³⁾,

ottaa huomioon talous- ja sosiaalikomitean (”talous- ja rahaliitto, taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus” -jaoston) lausunnon aiheesta ”Koheesiorahaston vuosikertomus” (CES 192/99) ⁽⁴⁾,

ottaa huomioon valtion- ja hallitusten päämiesten Berliinissä 24. ja 25. maaliskuuta 1999 tekemät Agenda 2000:ta koskevat päätökset,

hyväksyi 15. ja 16. syyskuuta 1999 pitämässään 30. täysistunnossa (syyskuun 16. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon.

1. Johdanto

1.1. Komission kertomuksessa käsitellään vuonna 1997 tehtyjä koheesiorahastopäätöksiä. Rahoitusväline perustettiin Maastrichtin sopimuksella, ja sen tavoitteena on lujittaa taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta myöntämällä heikoimmin kehittyneille jäsenvaltioille (Espanjalle, Kreikalle, Irlannille ja Portugalille) taloudellista tukea ympäristöhankkeiden ja liikenteen infrastruktuurihankkeiden toteuttamiseen, jotta ne kykenevät viemään päätöksen talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen lähentymiskriteerien täyttämiseen tähtäävät kansalliset ohjelmansa.

1.2. Vuosi 1997 oli koheesiorahaston viides toimintavuosi neljässä tuensaajavaliossa, eikä tänäkään vuonna poikettu liiemmin aiempien vuosien strategiasta.

2. Yleistä

2.1. Alueiden komitea panee tyytyväisenä merkille, että komissio on parantanut kertomusta huomattavasti, ja toteaa, että kertomuksessa on otettu huomioon komitean aiemmin antamissa lausunnoissa esittämät mielipiteet, jotka ovat johtaneet asiakirjan esitystavassa tapahtuneisiin muutoksiin.

2.2. Alueiden komitea panee tyytyväisenä merkille, että kunkin maan tärkeimpiä kehitysaloja tarkastellaan kertomuksessa yksityiskohtaisesti. Olisi kuitenkin toivottavaa, että tapauksia kuvattaisiin nykyistä yhdenmukaisemmin, mikä helpottaisi jäsenvaltiokohtaisten tietojen vertailua.

2.3. Komitea suosittaa niin ikään, että rahoitettujen hankkeiden kokonaiskehitystä ja alueellista levinneisyyttä havainnollistettaisiin mahdollisuuksien mukaan kaavioin ja kartoin ja pyrittäisiin helpottamaan tietojen hakua vuosikertomuksesta ja tehostamaan asiakirjan käyttöä.

⁽¹⁾ EYVL C 51, 22.2.1999, s. 10.

⁽²⁾ EYVL C 379, 15.12.1997, s. 34.

⁽³⁾ EYVL C 217, 6.8.1994, s. 1.

⁽⁴⁾ EYVL C 116, 28.4.1999, s. 10.

2.4. Komitea toteaa hankkeiden hallinnointia, toimivuutta, arviointia ja seuranta koskevien oikeussääntöjen, hallinnollisten ohjeiden ja menettelytapojen vakiintuneen. Tämä on vaikuttanut myönteisesti koheesiorahaston täytäntöönpanoon, mikä on nähtävissä myös vuosikertomuksessa.

2.5. Komitea ilmaisee tyytyväisyytensä *London School of Economicsin* tekemän tutkimuksen tuloksiin, jotka paljastavat julkisten ja yksityisten investointien liittyvän kiinteästi toisiinsa ja tuottavan yhdessä tuloksia. Kyseisillä sijoituksilla on huomattava pitkän aikavälin vaikutus työllisyyteen, ja niillä on merkittäviä kerrannaisvaikutuksia, jotka ulottuvat alueelta toiselle ja rahaston tuensaajamaasta sen naapurivaltioihin.

2.6. Alueiden komitealla on niin ikään aihetta ilmaista tyytyväisyytensä jälkiarviointiohjelmaan, joka osoittaa komission kantavan huolta hankkeiden arvioinnista. AK toivoo ohjelman avulla saatavan tutkimusaineistoa ja vertailukelpoisia tuloksia, joita neljä tuensaajamaata voivat käyttää parantamaan etukäteisarviointia ja hankkeiden seuranta.

2.7. Alueiden komitea panee tyytyväisenä merkille, että koheesiorahaston tukea saavat jäsenvaltiot ovat ponnistelleet saavuttaakseen neuvoston määrittelemät julkistalouden vajeen tavoitteet. Komitea suosittaa, että jäsenvaltiot jatkavat kyseisiä ponnisteluja, ja esittää, että komissio seuraa tehokkaasti budjettilannetta ja pyrkii lisäämään yleisön tietoisuutta rahastosta tuensaajamaissa aina kun se on tilanteen kannalta perusteltua.

2.8. Alueiden komitea panee merkille Berliinissä kokoontuneiden valtion- ja hallitusten päämiesten päätöksen tukea koheesiorahastosta nykyisin tukea saavaa neljää jäsenvaltiota vuoden 2000 jälkeenkin sekä tarkistaa niiden tukikelpoisuus ohjelmointikauden puolivälissä vuonna 2003. AK myöntää, että koheesiorahastolla on perustavaa laatua oleva tehtävä lähennettäessä jäsenvaltioita toisiinsa, mutta toteaa myös, ettei yksikään kyseisistä valtioista ole vielä saavuttanut 90 prosentin rajaa yhteisön keskimääräisestä bruttokansantulosta.

2.9. Alueiden komitea panee merkille, että vaikka koheesio- maissa on tapahtunut edistystä niin liikenne- kuin ympäristö- alalla, infrastruktuurissa on vielä paljon paranneltavaa. Rahaston säilyttäminen on perusteltua, koska niin euroon osallistuvia kuin sen ulkopuolelle jääviä maita on kehitettävä jatkuvasti.

2.10. Alueiden komitea kannattaa päätöstä muuttaa nykyistä rahastoasetusta sen sijaan, että se olisi korvattu uudella asetuksella, mikä pehmentää komitean näkemyksen mukaan kahden rahoituskauden välistä siirtymäkautta.

2.11. Muiden yhteisöpolitiikkojen osalta alueiden komitea kiinnittää huomiota komission koordinoitiponnisteluihin etenkin ympäristölainsäädännön, Euroopan laajuisen liikenneverkon ja rakennerahastojen yhteydessä.

2.12. Alueiden komitea panee tyytyväisenä merkille komission ehdotuksen luoda liittymistä valmisteleva rakennepoliittikan väline (ISPA), jonka tarkoituksena on auttaa jäsenehdokkaita saamaan liikenne- ja ympäristöinfrastruktuurinsa yhteisön tasolle.

2.13. Alueiden komitea ilmaisee tyytyväisyytensä jäsenvaltiokohtaisten seurantakomiteoiden työskentelyyn ja rahastotukea saavien hankkeiden tarkastus- ja valvontakäynteihin.

2.14. Vuosikertomuksen mukaan komission tietoon on tullut vain yksi tapaus, jossa koheesiorahaston varoja on käytetty sääntöjenvastaisesti. Alueiden komitea pitää tätä ilahduttavana asiana, mikäli se merkitsee, että varoja on käytetty suurimmilta osin asianmukaisesti. Alueiden komitea panee kuitenkin merkille komission arvion siitä, että jäsenvaltioiden viranomaiset laiminlyövät varojen käytön järjestelmällisen valvonnan esimerkiksi koheesiorahaston hankkeissa, mikä kasvattaa petoksen vaaraa. Lisäksi alueiden komitea toteaa komission katsovan, että petostapauksista tehdyn selvityksen puuttuessa on vaikeaa arvioida petosten vastaisiin kampanjoihin myönnettyjen määrärahojen tuottamaa tulosta. Alueiden komitea pitää valitettavana, että komissiolla on perusteita tähän vakavaan kritiikkiin, ja tukee täysin kaikkia pyrkimyksiä torjua säännönvastaisuuksia ja petoksia entistä tehokkaammin rakennerahastojen kaikilla aloilla. Kaikkien asianomaisten viranomaisten on kannettava vastuunsa asiassa.

3. Erityistä

3.1. Taloudellisen tuen hallinnointi

3.1.1. Alueiden komitea ilmaisee tyytyväisyytensä siihen, että talousarvio toteutui jälleen kerran tavoitteiden mukaisesti: sekä maksusitoumus- että maksumäärärahat käytettiin sataprosenttisesti.

3.1.2. Alueiden komitea panee merkille, että vuodesta 1993 vuoden 1997 loppuun maksusitoumuksia oli tehty jo lähes kahdelle kolmannekselle koheesiorahaston ensimmäiseen vaiheeseen (1993–1999) varatusta kokonaismäärärahasta.

3.1.3. AK panee niin ikään tyytyväisenä merkille, että tukea saavat jäsenvaltiot ovat jälleen noudattaneet ohjeellisia prosenttilukuja määrärahojen jaossa koheesiorahastosta annetun asetuksen liitteen I mukaisesti.

3.1.4. Alueiden komitea ilmaisee tyytyväisyytensä siihen, että ympäristöinvestointien osuus (54,4 %) oli vuonna 1997 ensimmäisen kerran suurempi kuin liikenneinvestointien (45,5 %), mikä paransi edellisvuosien alhaisia lukuja. Komitea toteaa lisäksi kehityksen olleen samansuuntaista lähes kaikissa maissa.

3.1.5. Alueiden komitea toteaa tyytyväisenä rahastotuen jakautuneen vuosina 1993–1997 tasapainoisesti liikenteen (50,8 %) ja ympäristön (49,2 %) kesken. Näin ollen ei ole odotettavissa vaikeuksia säilyttää kyseinen suuntaus ensimmäisen sukupolven koheesiorahaston toimintakaudella vuosina 1993–1999.

3.1.6. Alueiden komitea ei kuitenkaan voi olla mainitsemaatta sitä tosiseikkaa, että elämänlaadun säilyttämisen perustekijöihin, luonnonsuojeluun ja kaupunkiympäristön kohentamiseen, investoitiin heikosti.

3.1.7. Tulevina vuosina kiinnitettäneen huomiota kaupunkiympäristöön, sillä Euroopan myönnetään kaupungistuvan nykyään voimakkaasti. Mantereen väestöstä kaksi kolmannesta asuu taajamissa, jotka kattavat ainoastaan yhden prosentin Euroopan pinta-alasta. Taajama-alueisiin kohdistuu yhä suurempia ympäristöpaineita ilman, veden ja maaperän saastumisen muodossa, siellä tuotetaan nestemäistä ja kiinteää jätettä sekä melua. Näihin ongelmiin on varauduttava asianmukaisesti tulevaisuuden tukitoimissa, ja kansalliset suhtautuvat niihin entistä vaativammin.

3.1.8. Vaikka koheesiorahastosta myönnetään edelleen eniten tukea tiehankkeille (57 %), AK panee tyytyväisenä merkille, että rautateiden osuus rahoitetuista liikennehankkeista on lisääntynyt merkittävästi, ja vuonna 1997 alalle myönnettiin lähes kolmasosa kaikista maksusitoumuksista.

3.1.9. Alueiden komitea panee merkille satama-alan investointien alhaisen osuuden (1,7 %) vuonna 1997, vaikka meriliikenteellä on huomattava merkitys neljän tuensaajamaan taloudelle. Alueiden komitea kehottaa komissiota ja tuensaajamaita lisäämään meri- ja jokisatamahankkeiden määrää tukeakseen ja vauhdittaakseen alaa, jolla on keskeinen merkitys kyseisten maiden avatessa yhteyksiään ulkomaailmaan.

3.1.10. Tältä kannalta katsottuna olisi niin ikään vahvistettava Euroopan sisäisen rannikkolaivaliikenteen roolia vaihtoehtona maanteitse tapahtuvan tavaraliikenteen ruuhkautumiselle. Ratkaisu on ympäristön ja maankäytön kannalta muita tasapainoisempi, ja se on selvästi muita kuljetusmuotoja nopeampi ja kustannustehokkaampi.

3.1.11. Alueiden komitea korostaa vielä liikenteen osalta tarvetta kehittää intermodaalisuuteen pohjautuvia hankkeita siten, että niiden avulla tehostetaan liikennejärjestelmiä kokonaisvaltaisesti ja taataan ihmisten ja tavaroiden aiempaa joustavampi liikkuminen.

3.1.12. Tulevissa toimissa olisi niin ikään annettava etusija uusille logistiikkakeskuksille, jotta tavaroiden jakelu olisi nopeaa ja tehokasta. Ne tulisi puolestaan yhdistää multimodaalikeskuksiin eri tavarankuljetusmuotojen niveltämiseksi toisiinsa.

3.1.13. Alueiden komitea korostaa, että pienimuotoisten hankkeiden rahoitus on turvattava myös vastaisuudessa. Komitea katsoo, että laaja-alaisen hankkeiden rahoitustarpeesta ja strategisesta suunnittelusta huolimatta eräät pienehköt hankkeet – etenkin ympäristöalalla – saattavat olla koheesiomaiden kannalta erityisen merkittäviä. On erittäin tärkeää, että paikallisviranomaiset määrittelevät tältä osin omat painopistealansa.

3.2. Läheisyys ja kumppanuus

3.2.1. Alueiden komitea kehottaa komissiota varmistamaan, että paikallis- ja alueviranomaiset osallistuvat koheesiorahaston toiminnan kaikkiin vaiheisiin painopistealojen määrittelystä seurantaan ja arviointiin asti.

3.2.2. Alueiden komitea toteaa osallistumisen tarkoittavan myös sitä, että tukihakemuksiin olisi liitettävä aina asianomaisten alueiden alue- ja paikallisviranomaisten lausunto kyseisten hankkeiden alueellisesta ja alueidenvälisestä vaikutuksesta ja että komission olisi otettava nämä lausunnot huomioon hankkeita hyväksyessään.

3.2.3. Alueiden komitea muistuttaa, että osa aloitteista on kuntien tai alueiden tekemiä. AK suosittaakin suurempaa joustavuutta sovellettaessa koheesiorahastosta annettuja määräyksiä, jotka pakottavat keskittämään rahaston tukianomukset kunkin maan keskushallitukselle. Komitea esittää komissiolle, että se suhtautuisi aiempaa avoimemmin keskiportaan instansseihin ja kannustaisi vuoropuheluun, jolloin komissio saisi mahdollisesti tietoa toteuttamiskelpoisista hankkeista, jotka eivät muulla tavoin etenisi komissioon asti.

3.2.4. Vaikka alueiden komitea ilmaisee tyytyväisyytensä siihen, että julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuutta on korostettu entisestään, se katsoo, että hankkeiden tuottavuutta ja yksityisen sektorin osallistumisen soveliaisuutta koskevat päätökset tulisi tehdä valtakunnan tasolla siten, että asiassa kuullaan asianomaisia paikallis- ja alueviranomaisia.

3.2.5. AK korostaa, että yksityisten ja alue- tai paikallistojien edut saattavat usein poiketa toisistaan, mikä on omiaan asettamaan esteitä yksityisen sektorin osallistumiselle rahoitukseen. Tämänkaltaisiin liikenne- ja ympäristöinvestointeihin on usein vaikea kannustaa eri maiden tietyillä syrjäseuduilla. Lisäksi on taattava perusrakenteiden ja palvelujen tasavertainen saatavuus ja on syytä korostaa, että paikallisviranomaisilla on toisinaan parhaat mahdollisuudet luoda (rahoittaa) ja ylläpitää tämänkaltaisia perusrakenteita.

4. Pöytäkirjat

4.1. Alueiden komitea panee merkille Berliinissä kokoontuneiden valtion- ja hallitusten päämiesten päätökseen tukea koheesiorahastosta nykyisin tukea saavaa neljää jäsenvaltiota vuoden 2000 jälkeenkin sekä tarkistaa niiden tukikelpoisuus ohjelmointikauden puolivälissä vuonna 2003.

4.2. Alueiden komitea ilmaisee tyytyväisyytensä siihen, että ympäristö- ja liikenneinvestointien välinen tasapaino on

parantunut. Komitea toteaa kuitenkin, että luonnonsuojeluun ja kaupunkiympäristön kohentamiseen on investoitu niukasti.

4.3. Alueiden komitea katsoo, että pienimuotoisten hankkeiden rahoitus tulee taata edelleen, ja muistuttaa, että etenkin eräät ympäristöhankkeet ovat olleet merkittäviä, minkä vuoksi on äärimmäisen tärkeää, että paikallisviranomaiset määrittelevät tältä osin omat painopistealansa.

4.4. Alueiden komitea kehottaa komissiota varmistamaan paikallis- ja alueviranomaisten osallistumisen koheesiorahaston toimien kaikkiin vaiheisiin ja muistuttaa, että kuntien ja alueiden tekemät aloitteet ovat merkittäviä.

Bryssel 16. syyskuuta 1999.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Manfred DAMMEYER

Alueiden komitean lausunto aiheesta "Ehdotus – Neuvoston asetus (EY) kalastus- ja vesiviljelytuotteiden alan yhteisestä markkinajärjestelystä"

(1999/C 374/16)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon komission tiedonannon neuvostolle ja Euroopan parlamentille aiheesta "Kalastustuotteiden markkinoiden tulevaisuus Euroopan unionissa: vastuu, kumppanuus, kilpailukyky" KOM(97) 719 lopull.,

ottaa huomioon ehdotuksen neuvoston direktiiviksi aiheesta "Neuvoston asetus (EY) kalastus- ja vesiviljelytuotteiden alan yhteisestä markkinajärjestelystä" KOM(1999) 55 lopull. – 99/0047 CNS⁽¹⁾,

ottaa huomioon Yhdistyneiden kansakuntien vuonna 1992 Rio de Janeirossa järjestämän ympäristö- ja kehityskonferenssin ja erityisesti Agenda 21:n kohdan 17, jossa käsitellään avomeren elollisten luonnonvarojen kestäväää käyttöä ja säilyttämistä,

ottaa huomioon komission 4. maaliskuuta 1999 perustamissopimuksen 198 c artiklan ensimmäisen kohdan mukaisesti tekemän päätöksen pyytää aiheesta alueiden komitean lausunto,

ottaa huomioon työvaliokunnan 7. toukokuuta 1999 tekemän päätöksen antaa lausunnon valmistelu valiokunta 2:n "Maatalous – Maaseudun kehittäminen – Kalatalous" tehtäväksi,

ottaa huomioon valiokunta 2:n kesäkuun 16. päivänä 1999 hyväksymän lausuntoluonnoksen Cdr 182/99 rev. 1, jonka esittelijät olivat Simon Day (UK, PPE) ja Siwert Nordwall (S, PSE),

hyväksyi 15. ja 16. syyskuuta 1999 pitämässään 30. täysistunnossa (syyskuun 16. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon.

1. Johdanto

1.1. Komission tiedonannossa⁽²⁾ annettiin joitakin suuntalinjoja, miten voitaisiin kehittää kalastustuotteiden markkinoita. Teollisuutta kuultiin laajalti, ja komissio on sittemmin julkaissut viralliset ehdotuksensa neuvoston kehotuksesta.

1.2. Eräät keskusteluissa esille tuodut näkökulmat on käsitelty jo julkaistuissa ehdotuksissa, ja niitä alueiden komitea on jo kommentoinut. Lisäehdotuksia on odotettavissa markkinoiden avoimuudesta.

1.3. Nyt käsiteltävän ehdotuksen kalastus- ja vesiviljelytuotteiden alan yhteisestä markkinajärjestelystä on tarkoitus korvata 17. joulukuuta 1992 alkaen voimassa ollut asetus (asetus [ETY] N:o 3759/92⁽³⁾) sekä yhdistää yhdeksi asetukseksi neuvoston asetus (ETY) N:o 105/76⁽⁴⁾ kalatalousalan tuottajaorganisaatioiden hyväksymisestä ja N:o 1772/82⁽⁵⁾ tuottajaorganisaatioiden yleisistä säännöistä.

2. Asetusehdotus

2.1. Asetuksessa ehdotetaan kalastus- ja vesiviljelytuotteiden markkinajärjestelyjen perinpohjaista tarkistusta. Tarkoituksena on erityisesti

- vaikuttaa kalavarojen vastuulliseen hoitoon yhteisellä markkinajärjestelyllä
- parantaa markkinoiden avoimuutta ja tuotteiden tunte-musta myös kuluttajien kannalta
- lisätä erityisesti tuottajaorganisaatioiden vastuuta kalavarojen hoidon ja hyödyntämisen parantamisesta
- kannustaa alan toimijoiden väliseen kumppanuuteen toiminnan tehostamiseksi
- suosia ennusteiden lisäämistä tuottajaorganisaatioissa, jotta ne voivat mukauttaa tarjontaa kysyntään
- edistää markkinoiden vakautta kannustamalla kiinteisiin hintasopimuksiin
- uudistaa interventiomekanismeja tehokkuuden lisäämiseksi

⁽¹⁾ EYVL C 78, 20.3.1999, s. 1.

⁽²⁾ KOM(1997) 719 lopull., 16.12.1997.

⁽³⁾ EYVL L 388, 31.12.1992, s. 1–36.

⁽⁴⁾ EYVL L 20, 28.1.1976, s. 39–41.

⁽⁵⁾ EYVL L 197 6.7.1982, s. 1–2.

- lisätä kilpailukykyä
- selvittää ja yksinkertaistaa voimassa olevia sääntöjä.

2.2. Asetusehdotuksen 1–3 artiklassa ei muuteta voimassa olevaa asetusta, vaikka kalastustuotteiden määritelmää onkin selvennettävä. Luonnoksesta syntyy vaikutelma, että vesiviljelytuotteita ainoastaan viljellään muttei pyydetä merestä. Siinä ei tehdä eroa luonnonvaraisten lajien – esim. taskurapujen ja merisiilien – ja toisaalta yksinomaan viljeltyjen lajien, kuten osterien välillä. On myös lajeja joita voidaan sekä pyytää luonnosta että viljellä, esim. kampa- ja sinisimpukat. Ehdotuksen 1 artiklan taulukon luettelossa mainitaan useita tapoja käsitellä äyriäisiä ja nilviäisiä, mutta kaikkialla EU:n alueella käytettävää puhdistusmenetelmää siinä ei mainita. Joka tapauksessa selvästi paikallaan pysyvien ja viljelyyn soveltumattomien lajien kuten kaksikuoristen nilviäisten (simpukka, huotrasimpukka, sydänsimpukka), vatsajalkaisten nilviäisten (merikorva), kaksikuoristen epäparisimpukoiden (kampasimpukka) ja hankauksen kaltaisten äyriäisten, joita pyydetään luonnonsärkiltä, tulee saada sama kohtelu kuin silloin, kun niitä tuotetaan vesiviljelmillä.

2.3. Asetusehdotuksen 4 artiklassa on uusi säännös, jonka mukaan vähittäiskaupalta edellytetään asianmukaista merkintää. Merkinnästä on käytävä ilmi lajin paikallinen myyntinimi, tuotantomenetelmä (pyynti tai viljely) ja maantieteellinen pyyntialue valtameren tai meren tarkkuudella. Komitea on tyytyväinen siihen minimivaatimuksena, mutta toivoo edelleen, että kalastus- ja vesiviljelytuotteita merkitään nykyistä enemmän paikallisesti. Kalastustuotteiden markkinoinnin, mm. kalastus- ja vesiviljelytuotteiden telehuutokaupan kannalta on tärkeää noudattaa laatuvaatimuksia. Laatuvaatimuksista on päätetty asetuksessa (ETY) N:o 103/76⁽¹⁾, jonka jäsenvaltiot ovat toimeenpanneet.

2.4. Ehdotuksen 5–12 artiklassa käsitellään tuottajaorganisaatioita. Ne ovat itse asiassa hankkijaosuuskuntia, jotka on perustettu avustamaan avomerien kalastusteollisuutta kalan säännöllisessä tarjonnassa markkinoille kiintiöiden asettamisrajoissa silloin kun kiintiöt ovat asianmukaisia. Organisaatiot voivat myös soveltaa interventiopolitiikkaa kalan hinnan säilyttämiseksi vakaana.

2.5. Näin ollen 5 artiklassa annetaan säännöt tuottajaorganisaatioiden toiminnalle ja määritellään niiden jäsenten velvollisuudet. Uutta säännöstä ehdotetaan 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan 4 luetelmakohdassa. Vaikkei se kuulu suoranaisesti markkinointiorganisaatioiden alaan, se kannustaa tuottajia ottamaan huomioon meriympäristön herkkyyden ja käyttämään kalastuskeinoja, jotka osaltaan edistävät luonnonvarojen kestävästä käytöstä.

2.6. Jäsenvaltiot hyväksyvät tuottajaorganisaatiot, ja 6 artiklassa annetaan ohjeet hyväksynnästä ja sen peruuttamisesta. Menettelystä säädetään 38 artiklassa, ja kiistatilanteessa välittäjänä toimii kalastustuotteiden hallintokomitea, jossa kaikki jäsenvaltiot ovat edustettuina.

2.7. Asetusehdotuksen 7 artiklassa myönnetään 6 artiklassa säädetyn oikeuden lisäksi jäsenvaltioille päätösvalta hyväksyä tuottajaorganisaatiot, jotka ovat hyväksyneet suunnitelman tiettyjen kalastustuotteiden laadun ja kaupan pitämisen parantamiseksi asetuksen (EY) N:o 2406/96⁽²⁾ mukaisesti. Tältä osin on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota ennen kaikkea perheyrittysten tai yritysryhmittymien ja vähittäismyyntiketjujen ja supermarketien väliseen sisäiseen integroitumiseen. Kuten olemme aikaisemmissa lausunnoissa maininneet, uskomme, että kalastusteollisuutta on tuettava tavalla, joka ei syrji mitään osapuolta, ja että tukea ei rajoiteta maantieteellisesti jäsenvaltioiden oikkujen mukaan.

2.8. Jäsenvaltiot voivat 8 artiklan perusteella, tietyissä olosuhteissa ja välttäen ottaen taata, etteivät tuottajaorganisaatioihin kuulumattomat rapauta tuottajajärjestöjen hintavakaustavoittoja. Ehdotuksen 9 artiklassa säädetään tietyissä olosuhteissa maksettavista hyvityksistä. Vaikka 8 artiklassa toistetaan asetuksen (ETY) N:o 3759/92 5 artiklan sisältö, siinä on yksi merkittävä ero entiseen: muihin kuin jäseniin sovelletaan säädöksiä korkeintaan 12 kuukautta. Ei ole ilmeistä, onko tätä säännöstä tarkoitus tarkistaa säännöllisesti, mutta ehdotuksen perusteella voidaan olettaa, että vuosi on ehdoton enimmäisaika.

2.9. Ehdotuksen 10 artiklassa vaaditaan, että kaikkien tuottajaorganisaatioiden on ennen kalastusvuoden alkua toimitettava viranomaisille toimenpideohjelma, josta käy ilmi kaupan pitämistä koskeva suunnitelma sekä suunnitelma jäsenten saaliin hallinnasta. Tuottajaorganisaatiolta peruutetaan hyvitys, jos suunnitelmia ei toimiteta tai jos organisaatio ei kykene toteuttamaan suunnitelmiaan. Jos tuottajaorganisaatiolle langetaan seuraamuksia kahdesti, kolmannen kerran jälkeen siltä peruutetaan hyväksyntä.

2.10. Ehdotuksessa esitetyssä muodossa 10 artikla on toteuttamiskelvoton. On perusteltua laatia suunnitelma kaupan pitämisestä ennen ensimmäistä vuotta, mutta pyyntisuunnitelmista on mahdotonta päättää lopullisesti ennen kuin pyyntikiintiöistä on päätetty. Käytännössä niistä saatetaan päättää jopa vasta kun pyyntivuotta on kulunut kuusi kuukautta. Se, että kaikkiin lajeihin ei sovelleta pyyntikiintiöitä, ei poista tarvetta lykätä pyyntisuunnitelman laatimista, sillä kiintiön määrä vaikuttaa kiintiöttömien lajien pyyntimääriin.

2.11. Kun otetaan huomioon 10 artiklan tuottajaorganisaatioille aiheuttamat lisävelvollisuudet, jäsenvaltiot ovat velvollisia 11 artiklan nojalla myöntämään organisaatiolle lisätukea viiden vuoden ajan alkaen siitä vuodesta, jonka aikana ne ovat saaneet hyväksynnän.

2.12. Asetusehdotuksen 12 artiklassa luvataan lisähyvitys tuottajaorganisaatiolle, jotka pystyvät osoittamaan, että vähintään 10 % niiden tuotannosta myydään ennakkomyyntisopimusten nojalla. Säännöksen tarkoitus on osoittaa, että ko. sopimukset helpottavat tuotannon suunnittelua. Hyvitystä voidaan myöntää 1 päivästä tammikuuta 2001 viiden vuoden

⁽¹⁾ EYVL L 20, 28.1.1976, s. 29–34.

⁽²⁾ EYVL L 334 23.12.1996, s. 1–15.

ajan, jolloin uuden asetuksen ehdotetaan tulevan voimaan. Vuonna 1998 Euroopan komissio kuitenkin julkaisi ehdotuksia valvonnan sääntelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 2847/93⁽¹⁾ muuttamiseksi. Yhdessä niistä esitetään jäsenvaltioille mahdollisuutta vaatia, että kala kaupataan huutokauppakeskuksessa. Jos ehdotus hyväksytään, säännös olisi ristiriidassa asetusehdotuksen 12 artiklan kanssa tai ainakin se johtaisi syrjintään.

2.13. Asetusehdotuksen 13–16 artiklassa käsitellään toimialakohtaisia organisaatioita ja sopimuksia. Vaikka tuottajaorganisaatioilla tarkoitetaan avomeren kalastusteollisuutta, voidaan hyväksyntä myöntää tietyin edellytyksin ja tiettyjen toimintojen osalta organisaatioille tai liitoille, jotka edustavat merkittävää osuutta tuotannosta, kaupasta tai kalastustuotteiden jalostuksesta. Tässä tarkoitettuja hyväksyttävii toimintoja ovat mm. markkinoiden parhaan mahdollisen toiminnan saavuttamiseksi tähtävien tekniikkojen tutkiminen ja kehittäminen, myös tieto- ja viestintätekniikan alalla; kalastustuotteiden alueelliset nimitykset ja tuotteiden laadun parantamiseen tähtävien koulutuksen järjestäminen. Mitään kilpailua estävää toimintaa sen sijaan ei hyväksytä. Ehtojen täyttämättä jättäminen johtaa hyväksynnän peruuttamiseen. Ei-jäsenille ja tuottajaorganisaatioihin rinnastettaville säännöt ovat samat. Päinvastoin kuin tuottajaorganisaatioille toimialakohtaisille organisaatioille ei myönnetä erityistä hyvitystä, mutta komitean mielestä markkinahokkuuden parantamiseksi olisi syytä myöntää 3-vuotista tukea organisaatioiden perustamisen helpottamiseksi. Hyväksynnän harkinnanvaraisuutta ei pitäisi muuttaa pakoksi, edellyttäen tietysti että ehdot täyttyvät.

2.14. Asetusehdotuksen 17–24 artiklassa käsitellään intervention periaatteita, joista ensimmäinen liittyy hinnoitteluun. Tuottajaorganisaatioille myönnetään 17 artiklassa oikeus vahvistaa tuotteille vetäytymishinta, joka itse asiassa on rajahinta, jota halvemmalla ne eivät myy. Tapa, jolla markkinoilta vedetyt tuotteet poistetaan, ei saa haitata kyseessä olevan tuotteen tavanomaista markkinointia. Tuottajaorganisaatioilla on valtuudet korvata interventiorahastosta tuottajien myymätön saalis. Interventiorahastoa kartutetaan osittain onnistuneesta myynnistä maksettavilla maksuilla. Jäsenvaltioille on ilmoitettava yksityiskohtainen luettelo tuotteista, joihin käytäntöä sovelletaan, vetäytymishintojen soveltamisajanjakso sekä suunniteltujen ja toteutuneiden vetäytymishintojen tasot.

2.15. Ehdotetun asetuksen 18 artiklan nojalla kalastustuotteiden hallintokomitea vahvistaa ennen kalastusvuoden alkua kalastustuotteille ohjehinnan, jota noudatetaan koko EU:n alueella koko kalastusvuoden ajan tai osan vuotta. Ohjehintaa vahvistettaessa otetaan huomioon kolmena edeltävänä vuonna saatujen hintojen keskiarvo, senhetkiset tarjonnan ja kysynnän näkymät sekä tarve vakauttaa hintoja, välttää tarpeettomien ylijäämien syntyminen ja tasapainottaa tuottajien ja kuluttajien etuja.

2.16. Asetusehdotuksen 20 artiklassa määritellään yhteisön vetäytymishinnaksi 70–90 % ohjehinnasta. Siihen vaikuttavat myös tietyt oikaisuerät, mutta vetäytymishinta ei milloinkaan ylitä 90 %:a.

2.17. Asetusehdotuksen 21 artiklassa säädetään markkinoilta vetämisen korvaamisesta tuottajaorganisaatioille, jotka toteuttavat hintainterventiota. Tuottajaorganisaatioiden on käytettävä yhteisön vetäytymishintaa ohjeenaan, mutta niille sallitaan 10 %:n vaihteluväli kumpaankin suuntaan, jolloin hinnassa heijastuvat ennen kaikkea markkinahintojen kausivaihtelut. Taloudellisia korvauksia myönnetään ainoastaan siinä tapauksessa, että markkinoilta vedetyt tuotteet myydään muuhun tarkoitukseen kuin ihmisravinnoksi tai tavalla, josta ei aiheudu haittaa tavanomaiselle kaupan pitämiselle.

2.18. Taloudellisen korvauksen määrä ja markkinoilta vedettävien tuotteiden määrä laskee vähitellen vuosien 2001, 2002 ja 2003 aikana. Tuottajaorganisaatioiden odotetaan korvaavan se omista interventiorahastoistaan. Taloudellinen korvaus, jota ehdotetaan 21 artiklan 3 kohdan a alakohdassa, on merkittävästi pienempi kuin tämänhetkinen järjestely. Samalla kun tunnustetaan tarve vähentää riippuvuutta interventiosta, ehdotettujen vähennysten mittasuhteet ovat kohtuuttomat.

2.19. Tuotteille, jotka on vedetty myynnistä, koska ne eivät vastaa vetäytymishintaa, ja eräille tuotteille, joille ei ole löytynyt ostajaa yhteisön vetäytymishinnalla (10 %:n vaihteluväli huomioon ottaen) ja on sen jälkeen varastoitu tai säilytetty, voidaan maksaa siirtotukea 23 artiklan nojalla. Korvausvaatimuksille on rajansa, ja missään tapauksessa hyvitys ei saa ylittää säilytyksestä tai varastoinnista aiheutuvia kustannuksia. Hyväksytyihin jalostustoimiin on liitetty marinointi. Artiklan harkinnanvaraisuus pitäisi muuttaa pakollisuudeksi, joka se on asetuksessa (ETY) N:o 3759/92.

2.20. Säännöksen tarkoituksena on kannustaa tuottajaorganisaatioita käyttämään keinoa pikemminkin väliaikaisena kuin pysyvänä markkinoilta vetämisenä, ja hyvitysjärjestelmän uudistamisen tarkoituksena on kannustaa siihen. Kalastusteollisuuden resursseista puhuttaessa tämä on järkevä suuntaus.

2.21. Artiklan 17 nojalla omat vetäytymishintansa vahvistaneille tuottajaorganisaatioille voidaan maksaa kiinteämääräinen hyvitys. Olemme tyytyväisiä, että se on pakollista. Ehdotuksen 24 artiklan 5 kohta näyttää kuitenkin olevan ristiriidassa tämän kanssa. Joka tapauksessa määrät, joista kiinteähintaista korvausta voidaan maksaa, pitäisi pysyttää alkuperäisessä asetuksessa (ETY) N:o 3759/92 säädetyssä muodossa.

2.22. Asetusehdotuksen 25 artiklassa säädetään yksityisen varastoinnin tuesta tuotteille, jotka on jäädytetty aluksella. Nämä säännöt pätevät myös 23 artiklassa käsiteltyyn siirtotukseen, mutta samasta syystä kuin tässä edellä olevassa kohdassa harkinnanvaraisuus pitäisi poistaa.

⁽¹⁾ EYVL L 261, 20.10.1993, s. 1–16.

2.23. Asetusehdotuksen 26–27 artiklassa käsitellään jalostusteollisuuteen tarkoitettua tonnikalaa. Euroopan komissio katsoo, että koska hyvitysten periaatteissa ei ole tapahtunut suuria muutoksia, maksujen maksamisen kynnys on liian korkea ja näin ollen johtaa todennäköisesti maksuihin, joita maksetaan riittämättömin perustein. Ehdotetaan, että kynnystä alennetaan 91 %:stä 85 %:een yhteisön tuottajahinnoista. Alueiden komitea ei ole samaa mieltä komission kanssa vaan katsoo, että maksukynnys tulisi säilyttää 91 prosentissa.

2.24. Asetusehdotuksen 28–30 artiklassa käsitellään yhteisön ulkopuolisten maiden kanssa käytävää kauppaa. Jotta voidaan taata tuotteiden kilpailukykyinen ja vakaa tarjonta jalostusteollisuudelle – ennen kaikkea niiden tuotteiden osalta, joita EU ei pysty toimittamaan tai joiden toimitukset ovat riittämättömät – ehdotetaan tällaisia tuotteita koskevien tullimaksujen suspendoimista. Näin tehdään ainoastaan, mikäli tuontiarvo on yhtä suuri tai suurempi kuin EU:ssa vahvistettu interventiohintaa.

Alueiden komitea katsoo kuitenkin, että tietyt ”arat tuotteet” kuten paloiteltu tonnikala on otettava huomioon ja sisällytettävä edelleen nykyiseen kiintiöjärjestelmään. Niihin tulee myös soveltaa edelleen 24 prosentin suuruisia yhteisön tullimaksua.

2.25. Asetusehdotuksen 31–43 artikloissa on joitain yleisiä säännöksiä. Merkittävin niistä on kalastustuotteiden hallintokomitean perustaminen 37 artiklan nojalla, sen päättävältä kiistakysymyksissä ja mahdollisuus toteuttaa uusia toimenpiteitä 38 artiklan nojalla.

2.26. Liitteen kustannustaulukosta käy ilmi, että

- vuodesta 2000 vuoteen 2003 ja siitä eteenpäin yhteisön markkinoilta vetämisestä ja siirroista aiheutuvat vuosittaiset menot vähenevät 12 miljoonasta 7 miljoonaan euroon
- vuosittaiset itsenäiset markkinoilta vetämiset ja siirrot säilyvät ennallaan 3,5 miljoonassa eurossa
- vuodesta 2000 vuoteen 2002 ja siitä eteenpäin yksityisestä varastoinnista aiheutuvat vuosittaiset menot kohoavat 0,5 miljoonasta 2 miljoonaan euroon
- tonnikalaa koskevasta tasaushyvityksestä aiheutuvat vuosittaiset menot vähenevät neljästä miljoonasta 2,5 miljoonaan euroon vuodesta 2001 alkaen
- uusista tuottajaorganisaatioille myönnettävistä hyvityksistä koituvat menot ovat keskimäärin 5,25 miljoonaa euroa ensimmäisten kolmen vuoden ajan ja 3 miljoonaa euroa viimeisten kahden vuoden ajan; vuodesta 2005 alkaen ainoastaan uudet organisaatiot voivat saada tukea. Menojen arvioidaan olevan 0,5 miljoonaa euroa vuodessa
- tuottajaorganisaatioille sopimusmyynnistä myönnettävä hyvitys on arviolta 1,7 miljoonaa euroa vuonna 2001, 2,7 miljoonaa euroa vuonna 2002 ja 4,7 miljoonaa euroa vuonna 2005

- markkinajärjestelyjen uudistukseen liittyvä lisähyvitys maksanee 3 miljoonaa euroa vuonna 2001 ja nousee viiteen miljoonaan euroon vuonna 2003 ja 2,7 miljoonaan euroon vuosina 2004 ja 2005. Taulukossa on selittämättömät 4,5 miljoonaa euroa vuodelle 2006. Jos tämä summa poistetaan, sarakkeen yhteenlasku pitää paikkansa.

2.27. Kun lukuja tarkastellaan sellaisenaan ja otetaan huomioon, että ne ovat arvioituja enimmäismääriä, yhtenäismarkkinoiden kalastustuotantoa tuetaan 20 miljoonalla eurolla vuonna 2000 ja 25 miljoonalla vuonna 2005, jonka jälkeen tuki laskee 22,7 miljoonaan euroon vuosina 2004–2005 ja siitä edelleen 15,5 miljoonaan euroon vuonna 2006; olettaen, että 4,5 miljoonan euron varauksia ei ole (ks. edellinen kohta).

3. Päätelmät

3.1. Asetusehdotuksella vahvistetaan paljolti voimassaolevia asetuksia, mutta pääpaino on tehokkuuden lisäämisellä, ja tuottajajärjestöjen todetaan vaikuttavan siihen myönteisesti. On kuitenkin ensiarvoisen tärkeää, että asetuksesta heijastuvat käytännön kysymykset ennen kaikkea markkinointi- ja pyyntisuunnitelmien antamisen aikataulujen osalta.

3.2. On tarpeen taata kaikkien jäsenvaltioiden yhtäläiset käytännöt, ja näin ollen syrjinnän mahdollisuudet tulee poistaa.

3.3. Tehokuutta voidaan lisätä rohkaisemalla kalahuuto-kauppojen hoitajia ja kalastajia yhteistyöhön ja viestintään kaikilla EU:n alueilla sekä käymällä kalastus- ja vesiviljelytuotteiden telehuutokauppoja. Tähän tavoitteeseen pääsemistä helpottaisi, jos telehuutokauppojen käytön lisäämistä tuettaisiin taloudellisesti.

3.4. Kannatamme ehdotuksia parantaa merkintöjä ja lisätä niihin alkuperämerkinnät. Merkintöjä voidaan kehittää edelleen ja laajentaa ne kattamaan alueelliset nimikkeet ja markkinoinnin. Ehdotus on kuitenkin hyvä minimivaatimuksena.

3.5. Interventiotuen vähentäminen asettaa EU:n tuottajat mahdollisesti huonompaan asemaan kuin yhteisön ulkopuolisten maiden tuottajat. On oltava varovainen, ettei se johda kalastustuotteiden tuonnin lisääntymiseen EU:n oman kalastusteollisuuden kustannuksella.

4. Suositukset

Ehdotamme seuraavia muutoksia asetusehdotukseen:

- (i) 4 artiklan 2 kohta: lisätään sanan ”ilmoitetaan” jälkeen seuraavasti: ”, huolehtien siitä, ettei se estä kalastus- ja vesiviljelytuotteiden paikallisia nimityksiä erityisesti tapauksissa, joissa se parantaa kuluttajätiedotusta ja kuluttajien luottamusta, vähintäänkin.”

- (ii) 5 artikla kohdan 1 b alakohdan 4 luetelmakohta: muutetaan kuulumaan seuraavasti: "kannustetaan käyttämään kalastuskeinoja, jotka parhaiten ylläpitävät luonnonvarojen tasapainoa ja säilyvyyttä."
- (iii) 7 artiklan 1 kohta: muutetaan alku kuulumaan seuraavasti: "Jäsenvaltiot myöntävät."
- (iv) 8 artikla: korvataan "kahdentoista kuukauden kuluessa" seuraavasti "kahdentoista kuukauden kuluessa ilman vuositarkastusta".
- (v) 10 artiklan 1 kohta: poistetaan "Ennen kalastusvuoden alkua" ja lisätään artiklan 1 kohdan b alakohdassa sanan "saaliista" jälkeen seuraavasti: "; suunnitelma on toimitettava kahden kuukauden kuluessa siitä päivästä, jolloin tuottajaorganisaatio on saanut virallisesti tiedoksi kaikkia lajeja koskevat kiintiöt kyseiselle kalastusvuodelle".
- (vi) 12 artiklan 1 kohta: lisätään alkuun seuraavasti: "Huolimatta vastakkaisista määräyksistä".
- (vii) 13 artiklan 1 kohta: Muutetaan alku seuraavaksi: "Jäsenvaltiot hyväksyvät".
- (viii) 13 artikla: lisätään uusi numeroitu kohta 8 seuraavasti: "Jäsenvaltiot myöntävät perustamistukea toimialakohtaisille organisaatiolle kolmen vuoden ajan 11 artiklan säännösten mukaisesti."
- (ix) 21 artiklan 3 kohdan a alakohdan i luetelmakohta: korvataan "2 %""5 %":lla; ii luetelmakohdassa "5 %""8 %":lla, iii luetelmakohdassa "8 %""10 %":lla ja b alakohdassa "8 %""10 %":lla.
- (x) 23 artiklan 3 kohta, ensimmäinen alakohta: muutetaan "voidaan myöntää" seuraavasti: "myönnetään" ja toinen alakohta: muutetaan "ei voi ylittää" seuraavasti: "ei ylitä".
- (xi) 24 artiklan 5 kohta: poistetaan ensimmäinen virke kokonaan ja korvataan toisessa virkkeessä "edellisessä alakohdassa mainituista vuotuisista määristä" seuraavasti: "kyseessä olevista ja 5 artiklan 1 kohdan mukaisesti kaupan asetetuista tuotteista".
- (xii) 25 artiklan 2 kohta: muutosehdotus ei koske suomenkielistä toisintoa.
- (xiii) Jalostusteollisuuteen tarkoitetun tonnikalan hyvitysmaksujen käynnistyskynnys tulee säilyttää 91 prosentissa.
- (xiv) Olisi varauduttava taloudelliseen tukeen, jolla rohkaistaan kalahuutokauppojen pitäjiä ja kalastajia yhteistyöhön ja tiedonvälitykseen EU:n eri alueilla sekä käymään kalastus- ja vesiviljelytuotteiden telehuutokauppoja.
- (xv) Lisätään miekkakala liitteiden I ja II luetteloihin tuoreista tai jäädytetyistä tuotteista, jotka voivat saada yksityiselle varastoinnille myönnettävää yhteisön tukea.
- (xvi) Tiettyjen paloittelun tonnikalan kaltaisten herkkien tuotteiden sisällyttämistä liitteeseen V tulisi harkita uudelleen.

Bryssel 16. syyskuuta 1999.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Manfred DAMMEYER

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Yhteinen liikennepolitiikka – Kestävä liikkuvuus: tulevaisuuden näkymät”

(1999/C 374/17)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon komission neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle antaman tiedonannon aiheesta ”Yhteinen liikennepolitiikka – Kestävä liikkuvuus: tulevaisuuden näkymät” KOM(1998) 716 lopull.,

ottaa huomioon komission 10. joulukuuta 1998 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 198 c artiklan ensimmäisen kohdan nojalla tekemän päätöksen pyytää aiheesta alueiden komitean lausunto,

ottaa huomioon työvaliokuntansa 10. maaliskuuta 1999 tekemän päätöksen antaa lausunnon valmistelu valiokunta 3:n ”Euroopan laajuiset verkot – Liikenne – Tietoyhteiskunta” tehtäväksi,

ottaa huomioon aiemmin antamansa lausunnot aiheista

- Satamia ja meriliikenteen infrastruktuuria koskeva vihreä kirja (CdR 331/98 fin) ⁽¹⁾
- Uusi sääntelykehys rautatieinfrastruktuurin käyttöehdoista (CdR 58/99 rev. 1)
- Yhteinen liikennepolitiikka – toimintaohjelma 1995–2000 (CdR 406/95 fin) ⁽²⁾
- Kestävä liikennestrategia (CdR 255/97 fin) ⁽³⁾, Kansalaisten verkon kehittäminen – Paikallisen ja alueellisen henkilöliikenteen tärkeys ja Euroopan komission keinot kehittää sitä (CdR 436/98 fin) ⁽⁴⁾
- Oikeudenmukainen maksu infrastruktuurin käytöstä: Valkoinen kirja (CdR 408/98 fin) ⁽⁵⁾
- Liikenne ja CO₂-päästöt – Kohti yhteisön ratkaisumallia (CdR 230/98 fin) ⁽⁶⁾

ottaa huomioon valiokunta 3:n heinäkuun 15. päivänä 1999 hyväksymän lausuntoluonnoksen CdR 189/99 rev. 1, jonka esittelijä oli Betty Coffey (IRL, EA),

hyväksyi 15. ja 16. syyskuuta 1999 pitämässään 30. täysistunnossa (syyskuun 16. päivän kokouksessa) yksimielisesti seuraavan lausunnon.

1. Johdanto

1.1. Komission tiedonanto tarjoaa yleiskatsauksen yhteisen liikennepolitiikan nykysuuntauksista ja toimintasuunnista. Komission tarkastelee tiedonannossaan kaikkia tähän liittyviä ohjelmia sekä pohtii yhteisen liikennepolitiikan tulevaisuutta ja sitä, mihin suuntaan sitä tulisi jatkossa kehittää. Komission laatiman yhteistä liikennepolitiikkaa koskevan toimintaohjelman

(1995–2000) julkaisemisen jälkeen on tapahtunut paljon kehitystä, ja ohjelman tavoitteet ovat edelleen päteviä myös uudessa toimintaohjelmassa.

1.1.1. Alueiden komitea (AK) on seurannut yhteisen liikennepolitiikan vuosien 1995–2000 toimintaohjelman ⁽⁷⁾ aikaansaamaa viimeaikaista kehitystä antamalla lausuntoja ohjelman perusteella ehdotetuista toimista. Tässä lausunnossa käsitellään nyt annettua tiedonantoa ja siinä tehtyjä toimintaehdotuksia AK:n aiempien lausuntojen valossa.

⁽¹⁾ EYVL C 93, 6.4.1999, s. 20.

⁽²⁾ EYVL C 337, 11.11.1996, s. 13.

⁽³⁾ EYVL C 180, 11.6.1998, s. 1.

⁽⁴⁾ EYVL C 198, 14.7.1998, s. 8.

⁽⁵⁾ EYVL C 198, 14.7.1998, s. 16.

⁽⁶⁾ EYVL C 198, 14.7.1998, s. 3.

⁽⁷⁾ KOM(95) 302 lopull.

1.2. Yhteisen liikennepolitiikan tavoitteet

1.2.1. Yhteisen liikennepolitiikan laadun parantaminen ja ulkoisen ulottuvuuden tehostaminen ovat komission tiedonannon keskeisiä tavoitteita, ja nämä näkökohdat on otettava huomioon sen varmistamiseksi, että kaikilla aloilla pyritään kestävään liikennestrategiaan.

1.2.2. Tätä nykyä yhteisen liikennepolitiikan tulevalle kehitykselle asetetaan viisi pääavoitetta, joilla pyritään parantamaan tehokkuutta ja kilpailukykyä. Yleistavoitteena on hyödyntää Euroopan liikennejärjestelmiä täysimittaisesti ja edistää eurooppalaisten yritysten kilpailukykyä, jolla puolestaan maksimoidaan kasvu, työllisyys ja ympäristön kannalta kestävä kehitys. Tavoitteet ovat

- markkinoille pääsyn vapauttaminen
- liikennejärjestelmien yhtenäisyys koko Euroopassa
- oikeudenmukainen ja tehokas hinnoittelu liikennemuodoittain ja eri liikennemuotojen välillä
- sosiaalisen ulottuvuuden lisääminen
- sovittujen sääntöjen noudattamisen varmistaminen.

2. Markkinoille pääsy ja markkinoiden toiminta

2.1. Markkinoille pääsyyn ja markkinoiden toimintaan liittyen komissio pitää ensisijaisina kohteina rautatieliikennettä ja satamia.

2.2. Rautatiet

2.2.1. Yhteisön rautateiden elvyttämistä koskevan komission valkoisen kirjan jatkoksi ollaan toteuttamassa lisätoimia, jotka koskevat käyttömaksuja, kapasiteetin käyttöoikeuden myöntämistä, infrastruktuurin hallinnon ja käytön erottamista sekä toimilupia. Lisäksi on määrä tehdä ehdotuksia julkisen palvelun sopimuksista ja maaliikenteen valtiontuista sekä antaa tiedonanto, jolla pyritään kansallisten järjestelmien integrointiin tekninen yhteentoimivuus mukaan luettuna.

2.2.2. AK:n lausunnossa rautateiden toimenpidepaketista kannatetaan komission ehdottamia toimia. Komission tulisi kuitenkin vakavasti harkita AK:n tekemiä suosituksia, joilla varmistetaan, että rautatieliikenteen rakenneuudistus hyödyttää kaikkia sen vaikutuspiiriin kuuluvia Euroopan alueita. Esimerkiksi hinnoittelupolitiikassa infrastruktuurin hoitajan tulisi voida soveltaa kaupallisiin näkökohtiin eikä vain jäykkiin ennalta määrättyihin kriteereihin perustuvia hintoja. Direktiivin ehdotukset saattavat aiheuttaa ongelmia infrastruktuurin hoitajille, jotka voivat olla paikallis- tai alueviranomaisia, jos näillä ei ole valtuuksia korjata järjestelmän puutteita.

2.2.3. Rautatieliikenteeseen kohdistuu painetta useilta tahoilta, ja komission tiedonannossa tähän puututaan jossain määrin. Rautateiden markkinaosuus on pienentynyt jatkuvasti muihin liikennemuotoihin verrattuna, ja ainakaan kestävyyttä silmällä pitäen rautateiden suosimista ei voi korostaa liikaa. Rautatieliikenne on ympäristövaikutusten kannalta hyvin kilpailukykyinen liikennemuoto muihin verrattuna, jos luodaan hinnoittelujärjestelmä, jossa sovelletaan saastuttaja maksaa-periaatetta ja sisällytetään ulkoiset kustannukset hintoihin. AK kannattaa komission tekemiä ehdotuksia, mutta ymmärtää, että rautateiden kilpailukykyyn lisäämiseksi tarvitaan alan kaikkien toimijoiden panosta.

2.3. Satamat

2.3.1. Satamapalvelujen vapauttamista käsitellään ehdotuksessa, jonka komissio tekee satamia ja meriliikenteen infrastruktuuria koskevaan vihreään kirjaan liittyvän kuulemisprosessin jälkeen. AK teki vihreästä kirjasta antamassaan lausunnossa useita kilpailukykyä koskevia suosituksia. Sen päätelmissä korostettiin uudelleen ympäristönsuojelua, työturvallisuutta ja -oloja, ulkoista turvallisuutta ja rajatarkastuksia koskevien yhtenäisten säännösten merkitystä tasapuolisten kilpailuedellytysten varmistamiseksi. Säännöksissä ja satamapalvelujen käytön hinnoittelussa tulisi kuitenkin ottaa huomioon satamien luonnolliset (maantieteelliset yms.) ja inhimillisiin tekijöihin (hallintoon ja organisaatioon) liittyvät erot. Tarvitaan myös valtioneutukia koskevia säännöksiä, jotta vapaa ja tasapuolinen kilpailu toteutuu satama-alalla.

2.3.2. Koska EU:n satamat ja meriliikenteen infrastruktuuri ovat keskeisen tärkeitä tiettyjen unionin alueiden taloudelliselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille, AK painottaa läheisyysperiaatteen noudattamisen merkitystä. Kun uusien satamapalvelujen perustamista harkitaan, paikallis- ja alueviranomaiset tietävät parhaiten, millaisia toimia tarvitaan. Siksi alueiden komitea korostaa, että satamia ja meriliikenteen infrastruktuuria koskevien lopullisten päätösten tulee kuulua julkis- ja yksityissektorin paikallis- ja aluetason osapuolille.

3. Yhtenäiset liikennejärjestelmät

3.1. Yhteisön liikennejärjestelmien yhdentäminen on ollut jo kauan yksi komission ensisijaisista tavoitteista, ja tämä sitoumus vahvistetaan tiedonannossa. Komissio rohkaisee Essenin huippukokouksessa määriteltyjen erityishankkeiden täytäntöönpanoa ja julkaisee uudet TEN-T-suuntaviivat. Komissio tunnustaa myös, kuinka tärkeää on laajentaa Euroopan laajuiset verkot hakijamaihin. Yhdistettyjä kuljetuksia ja intermodaalisuutta edistetään toteuttamalla maailmanlaajuisia satelliittinavigointijärjestelmää koskeva toimintaohjelma. Liikenteen telematiikkasovellukset edistävät intermodaalisuutta ja siten eri liikennemuotojen tehokkuutta.

3.2. AK on tyytyväinen, että komissio kiinnittää huomiota TEN-verkkoihin ehdotuksessaan tulevaksi työohjelmaksi. Nykyisiä perusrakenteita tehostavien älykkäiden liikennejärjestelmien ja telematiikan painottaminen sen sijaan, että pelkästään rakennettaisiin uutta infrastruktuuria, on kannatettava suuntaus. Neuvoston käynnistämä liikennealan innovaatioiden edistämistä ja keskustelu maailmanlaajuisen satelliittinavigointijärjestelmän kehittämisestä (Galileo) ovat myös askel tähän suuntaan. Tällaisten järjestelmien sovelluksiin voisivat kuulua rautatieopasteet, meriliikenteen navigointi, lennonjohdanto ja jopa tieliikenteen ohjaus.

3.3. Vaikka komissio on laatinut ”yhdistetyille kuljetuksille” uudet säännöt rohkaistakseen intermodaalisuutta, AK katsoo, että tällaisen tekniikan käytöstä voitaisiin hyötyä vielä paljon enemmän. Yhdistelmäkuljetusmarkkinat ovat rajalliset, ja painottamalla nykyistä enemmän älykkäitä liikennejärjestelmiä voitaisiin saada aikaan merkittävämpiä liikennemuotojen välisiä siirtymiä kuin yhdistelmäkuljetusten edistämiseen käytetyillä keinoilla. Tällaiset siirtymät toisivat kauaskantoisia turvallisuus- ja ympäristöetuja.

3.4. Kuten AK:n lausunnossa kestävästä liikennestrategiasta⁽¹⁾ huomautettiin, kaikkien liikennemuotojen verkot tulisi integroida toisiinsa aluekohtaisesti ja alueiden välillä. Alueelliset verkot tulee liittää valtakunnallisiin ja kansainvälisiin järjestelmiin, ja yhteisön TEN-T-verkot jäsenvaltioiden liikenneverkkoihin.

3.5. TEN-verkkojen liittäminen paikallisiin ja alueellisiin matkustajaliikenneverkkoihin on keskeinen periaate, joka tulisi Euroopan kansalaisia ajatellen sisällyttää kaikkiin liikennesuunnitelmiin. Lausunnossaan Euroopan laajuisten verkkojen alaan liittyvän yhteisön rahoitustuen myöntämistä koskevista yleisistä säännöistä⁽²⁾ AK korosti ”puuttuvien yhteyksien” ongelmaa. Näissä kohdissa kansainvälinen liikenne jumiutuu alueelliseen liikenteeseen, mikä haittaa TEN-verkkojen sujuvuutta ja tarkoitusta. Tarvitaan erityistukia, joilla rahoitetaan bussiväylien ja kevytraideliikenteen kaltaisten paikallisten työmatkaliikenneperusrakenteiden parantamista. Toivon mukaan perusrakenteiden käyttömaksut edistävät liikennemuotojen välisiä siirtymiä ja helpottavat paikalliseen ja alueelliseen liikenteeseen kohdistuvaa painetta tehden näin tilaa TEN-liikenteelle.

3.6. AK:n lausunnossa Euroopan laajuisten verkkojen alaan liittyvän yhteisön rahoitustuen myöntämistä koskevista yleisistä säännöistä nimetään useita seikkoja, joita ei käsitellä neuvoston asetuksessa. Näitä ovat rahoitustuen laajentaminen, hallintomenettelyjen yksinkertaistaminen, tutkimusrahoituk-

sen lisääminen, pienten hankkeiden kustannustehokkuuden arviointi, paikallis- ja alueyhteisöjen roolin vahvistaminen sekä julkisen ja yksityisen sektorin yhteisrahoituksen painottaminen entistä voimakkaammin. Komitea katsoo, että nämä seikat tulisi sisällyttää kaudelle 2000–2004 ehdotettuihin ohjeisiin.

4. Oikeudenmukainen ja tehokas hinnoittelu

4.1. Komission julkaistua oikeudenmukaista maksua infrastruktuurin käytöstä koskevan valkoisen kirjan⁽³⁾ alueiden komitea kannatti komission periaatetta perustaa maksut yhteiskunnallisiin rajakustannuksiin. Valkoisen kirjan tavoitteena on edistää intermodaalisuutta ja tehostaa liikenneinfrastruktuurin käyttöä. Maksuissa on myös määrä soveltaa saastuttajaa maksaa -periaatetta ja käyttöpaikalla tapahtuva veloitus. Kestävyyssperiaatteen nimissä tulisi painottaa ympäristöä säästävän teknologian kannustimien luomista, ja maksujärjestelmät tulisi suunnitella esim. vähäpäästöisiä ajoneuvoja ja yksityisautojen yhteiskäyttöä (”kimppekäyttö”) suosiviksi.

4.2. AK toivoo kuitenkin, että komissio sisällyttää seuraavan kauden toimintaohjelmaan (toinen vaihe 2001–2004) komitean ehdotukset. Kuluttajakäyttämistä ei tulisi komitean mielestä ohjailla vain suorilla veroilla ja maksuilla, vaan olisi myös puututtava henkilöauton käyttöä lisääviin verohelpotuksiin. Lisäksi AK suosittelee myös yksityisautoilun ottamista EU:n liikennestrategian piiriin. Julkista liikennettä ja yksityisautoilua ei tule arvioida erikseen, kun sovelletaan liikenteen kuluja koskevaa tehokasta ja kattavaa lähestymistapaa. Maksujen soveltamisessa tarvitaan joustavuutta useista syistä, ja AK toistaa, että liikennemuotojen välisiä siirtymiä ja kuluttajakäyttämisen muutoksia saadaan aikaan vain, jos sekä kaupallisille että yksityisille käyttäjille on tarjolla kannattavia vaihtoehtoja. Ensimmäisenä askeleena AK kehottaa komissiota tutkimaan etätöytä toteutettavuuden sekä mahdollisten yhteiskunnallisten, taloudellisten ja ympäristönsuojelullisten etujen kannalta.

4.3. On erittäin tärkeää, että paikallis- ja alueviranomaisia kuullaan täysipainoisesti maksu- ja verorakennetta koskevassa päätöksenteossa ja että niillä on asianmukainen edustus liikenneinfrastruktuurin hinnoittelua käsittelevässä asiantuntijakomiteassa. Yksittäisten alueiden tarpeet on otettava riittävästi huomioon ja niihin on suhtauduttava joustavasti, jotta vältetään huonojen yhteyksien ja syrjäisen sijainnin kaltaisten ongelmien kärjistyminen. Koska paikallis- ja alueviranomaiset panevat täytäntöön suuren osan periaatteista ja osallistuvat myös ongelmien ratkaisuun, niillä tulisi olla myös sananvaltaa siihen, miten maksuista ja veroista kertyvät tulot käytetään.

⁽¹⁾ CdR 255/97 fin – EYVL C 180, 11.6.1998, s. 1.

⁽²⁾ CdR 217/98 fin – EYVL C 93, 6.4.1999, s. 29.

⁽³⁾ KOM(1998) 466 lopull.

5. Taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus

5.1. Taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus on yksi komission painopistealueista, ja sitä käsiteltiin laajasti koheesiota ja liikennettä koskevassa tiedonannossa⁽¹⁾. Asiakirjassa hahmotellaan yhteisen liikennepolitiikan roolia yhtenä alueellis- ja yhteiskunnallisista eroja tasoittavana tekijänä EU:ssa rakennerahastojen ja koheesiorahaston kaltaisten välineiden rinnalla. Liikennejärjestelmän parantaminen voi houkuttaa kehityksessä jälkeen jääneelle alueelle investointeja ja vahvistaa sen yleistä talouskasvua. AK on erityisen tyytyväinen komission tiedonannossa kestävään kehitykseen ja yhteyksien parantamiseen kiinnitettyyn huomioon. Helposti saatavilla olevat ja kohtuuhintaiset julkisen liikenteen palvelut edistävät yhteiskunnallisia, taloudellisia ja ympäristönsuojelullisia tavoitteita, ja siksi niiden tulee edelleen voida saada valtion tukea EU:n valtiontukisääntöjen puitteissa.

5.2. Komissio tutkii jatkuvasti, miten julkisen liikenteen kilpailua voitaisiin vapauttaa samalla säilyttäen palvelut kaikkien saatavilla. Julkisen palvelun sääntöjä ja käytäntöjä maaliikenteen alalla koskevan, komission tekemän tutkimuksen perusteella on ymmärretty, että julkisen liikenteen avoimuutta ja tehokkuutta tulee parantaa epäedullisessa asemassa olevien alueiden ja sosiaaliryhmien hyväksi. Paikallis- ja alueviranomaisille tulee myöntää enemmän valtaa ja vastuuta, jotta ne voivat kehittää omia liikennejärjestelmiään parhaaksi katsomallaan tavalla. Tämä edellyttää, että niillä on käytössään toimenpiteisiin tarvittavat varat, jotka tulisi mahdollisuuksien mukaan saada paikallisveroista.

5.3. Komissio pyrkii jatkuvasti tasapainottamaan keskenään kilpailukyvyyn sekä työolot ja työaika koskevat ehdotukset. Työaikadirektiivin jälkeen komissio on vähitellen käsitellyt sen ulkopuolelle jääneitä aloja, joihin kuuluvat myös kuljetusalan työntekijät. Kaikista kuljetusalan työntekijöiden työoloihin liittyvistä näkökohdista ei ole päästy yksimielisyyteen, ja tämä seikka tulisi kiireesti korjata ongelmien ratkaisemiseksi sekä tasapuolisten kilpailuedellytysten ja sosiaalisen suojelun näkökohtien tasapainottamiseksi järkevällä ja kohtuullisella tavalla.

6. Sääntöjen noudattamisen varmistaminen

6.1. Jäsenvaltioiden hyväksymien kilpailusääntöjen voimaansaataminen ja asianmukainen täytäntöönpano on oleellista liikennealan sisämarkkinoiden hyvän toimivuuden kannalta, ja komissio ponnistelee päättäväisesti varmistaakseen sääntöjen noudattamisen. Alueiden komitea tukee komissiota tämän pyrkimyksissä varmistaen oikeudenmukaiset toimintaehdot kaikille. AK ehdottaa, että lainsäädännön jatkuvassa selkeyttämis- ja tarkistustyössä otetaan huomioon Euroopan paikallis- ja alueviranomaisten erityistarpeet. Lisäksi AK toivoo

saavansa edustuksen mahdollisesti perustettaviin liikennealan sääntelyelimiin. Esimerkiksi Euroopan siviili-ilmailualan turvallisuusjärjestö perustaa neuvoa-antavan asiantuntijakomitean, ja AK toivoo voivansa osallistua tämän tai muuntyyppisten sääntelyviranomaisten toimintaan.

7. Laadun parantaminen

7.1. Komission tiedonannossa omistetaan kokonainen luku eurooppalaisen liikennepolitiikan turvallisuudelle ja ympäristöluottavuudelle. EU:lla on merkittävä rooli varmistettaessa sekä kuluttajien että kuljetusalan työntekijöiden turvallisuuden korkea taso. AK kannattaa parhaillaan toteuttavia samoin kuin vuosiksi 2000–2004 ehdotettuja toimia.

7.2. Turvallisuus

7.2.1. Komissio pitää sekä kuluttajien että työntekijöiden turvallisuutta ensisijaisena kysymyksenä markkinoilla, joilla liikennemäärät ja ruuhkautuminen lisääntyvät jatkuvasti. Se on tehnyt siviili-ilmailuun⁽²⁾, ro-ro-matkustajalauttoihin⁽³⁾ sekä tieliikenteeseen ja etenkin autojen EURO-NCAP-testausohjelmaan liittyviä ehdotuksia. Lentoliikenteen turvallisuutta koskevassa AK:n lausunnossa⁽⁴⁾ todettiin, että pienten lentoasemien tarpeet ovat erilaisia kuin suurten ja tämä tulisi ottaa huomioon laadittaessa yhteisön tason sääntöjä.

7.2.2. Turvallisuus on yksi tärkeimmistä kysymyksistä, joihin ei puututa riittävästi komission tiedonannossa. AK:n lausunnossa yhteisen liikennepolitiikan toimintaohjelmasta 1995–2000 käsiteltiin nopeusrajoitusten tarkistamistarvetta, liikennesääntöjen noudattamisen valvontatoimia ja rikkomusten syytösten selvittelyä. Ajo-oikeutta voitaisiin rajoittaa esim. kuljettajan iän ja moottorin koon välisen suhteen perusteella. AK toivoo lausunnossaan tutkimusta turvallisuustoimien vaikutuksista jäsenvaltioissa ja odottaa kiinnostuneena komission tiedonantoa tieliikenteen turvallisuutta parantavista ensisijaisista toimista. AK ehdotti lisäksi teollisuuden laadunvalvonassa käytetyn kaltaista ”virheettömyys-strategiaa”, joka liittäisi liikenneturvallisuustoimet valtiolliseen terveydenhuoltojärjestelmään, ja toivoo näkevänsä edistymistä tässä kysymyksessä.

(1) KOM(1998) 806 lopull.

(2) KOM(97) 55 lopull. ja KOM(97) 382 lopull.

(3) KOM(1998) 71 lopull.

(4) CdR 406/95 fin – EYVL C 337, 11.11.1996, s. 13.

7.3. Ympäristö

7.3.1. Amsterdamin sopimuksen 3 c artikla velvoittaa EU:n sisällyttämään ympäristönsuojelua koskevat vaatimukset yhteisön politiikan määrittelyyn ja toteuttamiseen erityisesti kestävästä kehityksestä edistämiseksi. Lisäksi strategiaa, jossa ympäristönäkökohdat sisällytetään EU:n politiikkaan, jatketaan tarmokkaasti. Ympäristösalkun puitteissa käsiteltäviä aloja ovat lentoliikenteen aiheuttama melu ja saasteet, laivoilla syntyvät jätteet ja lastijäämät, raskaan liikenteen aiheuttamat ongelmat ja Auto Oil II -ohjelmaan liittyvät päästöraajat. Komissio suunnittelee myös uusia aloitteita, jotka eivät sisälly neuvoston työohjelmaan ja strategiaan.

7.3.2. Lausunnossaan yhteisen liikennepolitiikan toimitaohjelmasta 1995–2000 (CdR 406/95 fin) AK vaati toimitaohjelmaa täydentäviä erityistoimia liikenteen uhkaamien ekologisesti herkkien alueiden ja seutujen suojaksi. Näihin toimiin kuuluisi rakennusteknisiä varotoimia, liikenteen perusrakenneverkkoa yhdistäviä ratkaisuja ja poikkeustapauksissa myös luopuminen täysin vapaasta liikennevälineen valinnasta, jos vaihtoehtoja voidaan tarjota vastaavin ehdoin. AK haluaa myös edistää hiilidioksidin ja muiden yhdisteiden osalta vähäpäästöisten ajoneuvojen tuotantoon sekä uusiutuviin polttoaineisiin liittyvää tutkimustyötä.

7.3.3. Tehokkain ja kestävin keino päästöjen lisääntymisen vähentämiseksi on rajoittaa matkustustarvetta. Aluesuunnittelu on täydentävien toimien ohella tämän suhteen keskeisessä asemassa matkapituuksia lyhennettäessä. Näin vähennetään päästöjä kolmanneksella vuoteen 2010 mennessä. Vaikka yhteisöllä ei ole toimivaltaa aluesuunnittelun alalla, komissio voi ehdottaa ei-sitovia toimia, joilla saattaa olla hyvin myönteisiä vaikutuksia ympäristöön ja kestäväan kehitykseen. Vaikka yhteisen liikennepolitiikan roolin tarkastelu suhteessa Euroopan aluekehityssuunnitelmaan on tervetullutta, sillä ei päästä lähellekään AK:n ehdottamia toimia, joilla CO₂-päästöjen kasvua voitaisiin hidastaa merkittävästi.

7.3.4. Koska maantie- ja lentoliikenne aiheuttavat suurimmat CO₂-päästöt matkustajakilometriä kohden, niihin tulisi puuttua ensisijaisesti. Tie- ja lentorahtiliikenne ovat ongelmallisia samoista syistä. Aiheesta "Liikenne ja CO₂-päästöt" antamassaan lausunnossa AK ehdotti yksityisliikenteen polttoaineverotusta ja lentoliikenteen kerosiiniveron uudelleenmäärittelyä. AK ymmärtää kuitenkin, että syrjäisillä alueilla maantie- ja lentoliikenteeseen tulisi suhtautua joustavasti niiden tehokkuuden vuoksi. Vaikka infrastruktuurin käyttömaksuihin siirtymistä koskevat komission ehdotukset lienevätkin omiaan

edistämään infrastruktuurin käyttöä tehostavia liikennemuotojen välisiä siirtymiä, tällaiseen veropolitiikkaan tulee liittää maankäytön suunnittelutoimien kaltaisia infrastruktuurin rakenteellisia muutoksia.

7.4. Julkinen matkustajaliikenne

7.4.1. Suunnitteilla on erityisiä kuluttajansuojatoimia kuluttajien luottamuksen lisäämiseksi. Julkinen paikallisliikenne on ainoa kaikkien kansalaisten käytettävissä oleva liikennemuoto, ja sitä koskeva toimintaohjelma kattaa mm. parhaat käytännöt, intermodaaliset yhtenäiset matkustajapalvelut ja esikuva-analyysin. Tutkimuksen ja teknologisen kehittämisen viiden puiteohjelman yhteydessä on ehdotettu useita kohdennettuja tutkimustoimia, joiden tarkoituksena on parantaa liikenjärjestelmien tehokkuutta ja kestävyyttä sekä edistää turvallisuutta ja intermodaalisuutta.

7.4.2. Paikallis- ja alueviranomaisten tulisi osallistua tutkimuksen ja teknologisen kehittämisen viiden puiteohjelman yhteydessä suoritettavaan tutkimustoimintaan. Ne ovat tutkimusohjelmien toteuttamisen kannalta ihanteellisia kumppaneita, sillä ne toimivat kansalaisia lähinnä olevalla tasolla ja tuntevat parhaiten paikalliset tarpeet. Lisäksi useat viidennessä puiteohjelmassa ehdotetut toimet kuten "Kestävä liikkuvuus ja intermodaalisuus" ja "Kansalaisille tarkoitetut järjestelmät ja palvelut" ovat erityisen merkittäviä paikallisen henkilöliikenteen kannalta.

7.4.3. Julkisen liikenteen markkinoiden vapauttamista tulee painottaa nykyistä voimakkaammin, jotta yleisölle taataan korkealaatuiset palvelut vähemmän julkisin kustannuksin. Liikennealan tarjouskilpailuilla voidaan osaltaan vähentää julkisen tuen tarvetta. Esimerkkinä tästä on sopimusperusteinen paikallisbussiliikenne, jossa paikallisten tai alueellisten viranomaisten määrittelemille bussireiteille valitaan liikennöijät tarjouskilpailun perusteella. Viranomaiset määrittelevät myös vaadittavan palvelun laatutason ja tekevät sopimuksia vain asetetuilla ehdoilla. Liikennesopimusten tekeminen vapauttaa varoja, joita voidaan käyttää julkisen liikenteen kehittämiseen ja tehostamiseen. Myös yksityistäminen sekä julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyökumppanuudet takaavat palvelujen paremman laadun, joka hyödyttää kuluttajia. Tämän tulisi olla tärkeä tavoite komission vuosiksi 2000–2004 laatimassa ohjelmassa.

7.4.4. AK katsoo, että sovellettavan yleisstrategian kannalta yhteydet paikallisiin matkustajaliikenneverkkoihin ovat oleellisen tärkeitä. Aiheesta "Kansalaisten verkon kehittäminen" antamassaan lausunnossa⁽¹⁾ alueiden komitea painotti paikall-

⁽¹⁾ CdR 436/98 fin – EYVL C 198, 14.7.1999, s. 8.

lis- ja alueviranomaisten merkitystä julkiselle matkustajaliikenteelle. Komitea korosti

- hyvän paikallis- ja alueliikenneverkon merkitystä jäsenvaltioiden ja unionin liikennejärjestelmän toimivuuden kannalta
- tehokkaan liikennejärjestelmän arvoa talouden, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta
- joustavuutta, joka mahdollistaa yhtenäisen ja intermodaalisen järjestelmän luomisen
- toimivan kansalaisten verkon tärkeyttä kestävän kaupunki-kehityksen kannalta.

8. Ulkoisen tehokkuuden parantaminen

8.1. Yhteisö haluaa hoitaa laajentumisen tehokkaasti ja varmistaa hakijamaiden kitkattoman liittymisen EU:hun. Yhtenäismarkkinoiden luomisesta saadut kokemukset ovat avuksi edessä olevassa lainsäädännön läpikäynti- ja mukauttamisurakassa. Jo nyt käydään neuvotteluja unionin ulkopuolisten maiden kanssa siviili-ilmailua, raskaita tavarankuljetusajoneuvoja, linja-autopalveluja ja sisävesiliikennettä koskevista sopimuksista. Pitkällä aikavälillä yhteisö seuraa jatkuvasti liikenne-markkinoiden toimintaa, ja tätä varten Euroopan liikennealan tietojärjestelmä seuraa liikenteen vaikutusta aluekehitykseen, ympäristöön ja turvallisuuteen.

8.2. Sääntelykehystä täytyy aikanaan tarkistaa varsinkin sen mukauttamiseksi valtioneuvostoa koskevien suuntaviivojen muutoksiin, ja AK suosittaa, että näitä sääntöjä yksinkertaistetaan edelleen. Nykyinen rakenne on hallinnollisesti raskas, ja yksinkertaisuus lisää tehokkuutta ja avoimuutta. TEN-T-verkkoja tulee tarkistaa edelleen laajentumiskehityksen mukaan ja varainkäyttöä koskevissa säännöissä on otettava huomioon hakijamaiden erityistarpeet. Itse asiassa kaikki edellä mainitut alat tulee arvioida uudelleen laajentumisen valossa. EU:n laajentuminen ja liikenneverkkojen kehitys eivät myöskään saa vaarantaa hakijamaiden ekologisesti herkkiä alueita. Jos yleisellä politiikalla ei voida taata korkeatasoista ympäristönsuojelua, komission tulisi harkita ekopistejärjestelmää, jollainen on nykyään käytössä Alppien alueella.

9. Suositukset

9.1. AK tekee komission tiedonantoon liittyvien huomautusten lisäksi seuraavat ehdotukset kysymyksistä, jotka komitea toivoo otettavan huomioon tulevaa yhteistä liikennepolitiikkaa hahmoteltaessa ja joita ei käsitellä tiedonannossa.

9.2. Paikallis- ja alueyhteisöjen kestävästä liikennepolitiikasta annetussa lausunnossa esitetyn kehotuksen mukaisesti AK painottaa uudelleen, että paikallis- ja alueviranomaiset tulee kutsua osallistumaan yhteisön liikennepolitiikan kehittämisen kaikkiin vaiheisiin. Koska paikallis- ja alueviranomaisia vaaditaan säännöllisesti osallistumaan liikennehankkeiden rahoitukseen, niiden tulisi voida osallistua tiiviisti myös politiikan suunnitteluun sen varmistamiseksi, että paikalliset tarpeet otetaan huomioon ja sisällytetään toimintalinjoihin.

9.3. Vaikka yhteisöllä ei ole toimivaltaa aluesuunnittelun alalla, komission tulisi varmistaa, että AK:n antamat Euroopan aluekehityssuunnitelmaa käsittelevässä lausunnossa esitetyt suositukset otetaan huomioon politiikkaa kehitettäessä. Kuten kestävästä liikennestrategiaa käsittelevässä AK:n lausunnossa todettiin, liikennejärjestelmän parantaminen osana kaupunkialueiden uudistamisohjelmaa voi olla ratkaiseva tekijä köyhimpien kaupunkialueiden taloudellisessa ja sosiaalisessa elvyttämisessä. Aluesuunnittelu on keskeinen osa kestävästä liikennestrategiaa, sillä sen avulla voidaan mm. vähentää matkustustarvetta.

9.4. Komissiolla on oma roolinsa perehdytettäessä suurta yleisöä liikenteen uuteen lähestymistapaan. Yleisön hyväksyntä on välttämätön minkä tahansa uuden politiikan onnistumiselle. Paikallis- ja alueviranomaiset ovat parhaassa asemassa välittämään kestävästä kehitystä ja ympäristönsuojelua koskevat viestit kansalaisille, ja niiden ja komission yhteistyötä tulisi tämän vuoksi tiivistää.

9.5. Pakollinen julkinen kuuleminen on välttämätön ennakkoehto perusrakennehankkeiden aloittamiselle. Nämä vaatimukset voivat joskus venyttää hankkeiden aikataulua, mikä johtaa ääritapauksissa varojen menettämiseen tai kustannusten karkaamiseen yli asetetun budjetin. Ongelma tulisi korjata tehostamalla mahdollisuuksien mukaan julkisia kuulemisjärjestelmiä kuitenkin niin, että samalla suojellaan kansalaisten demokraattisia oikeuksia. Tämä on kysymys, johon komissio voisi puuttua ja ehdottaa esimerkiksi parhaiden käytäntöjen kaltaisia ratkaisuja laatiessaan yhteisen liikennepolitiikan tulevia suuntaviivoja.

9.6. Komissiolla on merkittävä asema houkuteltaessa yksityisiä sijoituksia julkiseen liikenteeseen. Komissio voisi osallis-

tua aktiivisemmin rahoitukseen tai ehdotusten ja hankkeiden laatimiseen sekä sen varmistamiseen, että ehdotukset ja hank-

keet koskevat mm. liikenneturvallisuustoimia ja puhtaan teknologian tutkimusta.

Bryssel 16. syyskuuta 1999.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Manfred DAMMEYER

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Ehdotus neuvoston direktiiviksi tiettyjen yhteisössä liikkuvien tieliikenteen ajoneuvojen suurimmista kansallisessa ja kansainvälisessä liikenteessä sallituista mitoista ja suurimmista kansainvälisessä liikenteessä sallituista painoista annetun neuvoston direktiivin 96/53/EY muuttamisesta”

(1999/C 374/18)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon luettelon 1. toukokuuta 1999 vireillä olleista komission ehdotuksista, joiden oikeusperusta ja/tai lainsäädäntömenettelyä Amsterdamin sopimuksen voimaantulo muuttaa (SEK (1999) 581 lopull.),

ottaa huomioon komission ehdotuksen neuvoston direktiiviksi aiheesta ”Tiettyjen yhteisössä liikkuvien tieliikenteen ajoneuvojen suurimmista kansallisessa ja kansainvälisessä liikenteessä sallituista mitoista ja suurimmista kansainvälisessä liikenteessä sallituista painoista annetun neuvoston direktiivin 96/53/EY muuttamisesta” (KOM(1998) 414 lopull. – 98/0227 COD ent. SYN)⁽¹⁾,

ottaa huomioon neuvoston päätöksen, jonka se ilmoitti 14. kesäkuuta 1999 päivätyssä kirjeessään, pyytää aiheesta alueiden komitean lausunto Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 265 artiklan ensimmäisen kohdan ja 71 artiklan mukaisesti,

ottaa huomioon työvaliokuntansa 15. syyskuuta 1999 alueiden komitean työjärjestyksen 39 artiklan mukaisesti tekemän päätöksen nimeltä James Walsh (UK, ELDR-ryhmä) yleisesittelijäksi valmistelevaan aiheesta lausunto,

hyväksyi 15. ja 16. syyskuuta 1999 pitämässään 30. täysistunnossa (syyskuun 16. päivän kokouksessa) yksimielisesti seuraavan lausunnon.

1. Johdanto

1.1. Neuvoston direktiivissä 96/53/EY säädetään muun muassa enintään 44 tonnia painavien kuorma-autojen käytöstä Euroopan teillä. Komissio ehdottaa direktiivin muuttamista siten, että yhdistetyissä kuljetuksissa voitaisiin käyttää yli 40 tonnia painavia ajoneuvoja, joiden vetoakselien paino on 11,5 tonnia.

1.2. Vaikka Euroopan parlamentti tukeekin yleisesti ottaen yhdistettyjä kuljetuksia, se hylkäsi komission ehdotuksen ensimmäisessä käsittelyssään 15. huhtikuuta 1999 ja kehotti esittämään vaihtoehtoja.

1.3. Tieinfrastruktuurista vastuussa olevien paikallis- ja alueviranomaisten kannalta tärkein kysymys on, vahingoittako ehdotettu kuljetuskalusto tieinfrastruktuuria aiempaa enemmän ja edellyttääkö se kyseisen infrastruktuurin, varsinkin siltojen vahvistamista.

⁽¹⁾ EYVL C 261, 19.8.1998, s. 13.

2. Erityishuomioita

2.1. Komission ehdotuksella pyritään muuttamaan vuonna 1996 annetussa direktiivissä säädettyjä tiettyjen yhdistetyissä kuljetuksissa käytettävien ajoneuvotyyppien enimmäispainorajoituksia. Uudet ehdotukset enimmäispainoiksi ovat

- 44 tonnia perävaunuyhdistelmissä, joissa sekä ajoneuvo että perävaunu ovat kolmiakselisia
- 44 tonnia puoliperävaunuyhdistelmissä, joiden vetoajoneuvossa on kolme akselia ja puoliperävaunussa kaksi tai kolme akselia
- 42 tonnia puoliperävaunuyhdistelmissä, joiden vetoajoneuvossa on kaksi akselia ja puoliperävaunussa kolme akselia.

Näiden ajoneuvojen vetoakseleille sallittaisiin 11,5 tonnin enimmäispaino.

2.2. Vetoakselien 11,5 tonnin enimmäispaino merkitsee sitä, että ajoneuvot kuluttavat tietä noin 30 prosenttia enemmän kuin ajoneuvot, joiden vetoakselien enimmäispaino on 10,5 tonnia. Tien kuluminen on verrannollinen ajoneuvon akseliin kohdistuvaan painoon korotettuna neljanteen potenssiin. Näin voidaan laskea, että 44 tonnia painava kuusiakselinen perävaunullinen kuorma-auto kuluttaa tietä vähemmän kuin 44 tonnia painava viisiakselinen ajoneuvo. 44 tonnia painava ajoneuvo, jossa on tietä säästävä jousitus, rasittaa tieinfrastruktuuria (sillat mukaan lukien) vähemmän kuin EU:n sallimat 38 tonnia tai 40 tonnia painavat viisiakseliset ajoneuvot. Useille maanteistä vastaaville viranomaisille syntyisi huomattavia kustannuksia, mikäli neuvoston direktiivi muutettaisiin sisältämään edellä mainitut 42 tonnin painoiset ajoneuvot. Siitä seuraisi lisää tievaurioita ja se edellyttäisi siltojen laajaa lujittamista.

2.3. Neuvoston direktiivissä 96/53/EY todetaan, että

- kuorma-autojen enimmäispainon nostaminen 44 tonniin edellyttää tasapainoa tieliikenteen hyötyajoneuvojen järkevän ja taloudellisen käytön ja infrastruktuurin ylläpidon vaatimusten välillä (johdanto-osan perustelukappale 5)
- moduulimallin mukaisesti harjoitetun liikenteen (intermodaaliset kuljetukset) osalta olisi sallittava siirtymävaihe, jotta jäsenvaltio voisi mukauttaa tieinfrastruktuurinsa (johdanto-osan perustelukappale 18)
- jäsenvaltiot, joiden tulee sopeuttaa tieinfrastruktuurinsa salliakseen liitteen 1 mukaiset ajoneuvot, voivat kuitenkin kieltää enintään joulukuuhun 2003 saakka ajoneuvot, jotka ylittävät voimassa olevat kansalliset normit (4 artiklan kohta 4).

2.4. Kokoavasti todettakoon, että mikäli neuvoston direktiivissä 96/53/EY vaaditaan tieinfrastruktuurin (oletettavasti sillat mukaan lukien) sopeuttamista julkisin varoin, jäsenvaltioille myönnetään lisää aikaa joulukuuhun 2003 saakka tarvittavan sopeuttamisen toteuttamiseksi. On tarpeen varata varoja tiein-

frastruktuuriin kuuluvien siltojen mahdolliseen lujittamiseen, mutta myös maanteiden päällysteet kuluvat tavanomaista enemmän (ks. tuonnempana).

3. Kuorma-autojen ylikuormaus

3.1. Raskaiden tavarankuljetusajoneuvojen ylikuormaus on alituinen huolenaihe. Viime vuosina teitä säästävän jousituksen väärinkäytöstä on myös tullut huolenaihe. Kuljettajien on nähty ajavan taka-akseli selvästi ylhäällä, vaikka ajoneuvo on ollut täydessä kuormassa, mikä ylikuormittaa käytössä olevaa akselistoa. Siksi vaaditaan järjestelmiä, joilla varmistetaan, että teitä säästävin jousin varustettujen ajoneuvojen akselistoa käytetään ajoneuvon valmistajan ohjeiden mukaisesti.

4. Perusteita 44 tonnia (ja 42 tonnia) painavia ajoneuvoja vastaan

4.1. Euroopan parlamentti on esittänyt hyviä perusteita 44 tonnia painavia ajoneuvoja ja vastikään ehdotettuja 42 tonnia painavia ajoneuvoja vastaan:

- Ehdotukset ovat ensimmäinen askel kohti yleistä 44 tonnin enimmäispainorajaa maantiekuljetuksessa, mikä ei ole toivottavaa, koska se saattaa vahingoittaa tiettyjen jäsenvaltioiden infrastruktuuria.
- Ehdotukset ovat yhtä epätoivottavia, kun otetaan huomioon tiettyjen jäsenvaltioehdokkaiden liittymisen yhteisöön, koska maiden infrastruktuuri ei vielä ole näin raskaiden ajoneuvojen tasalla.

4.2. Vaikka Euroopan parlamentti on aina ollut myönteisellä kannalla yhdistetyn kuljetuksen (eli intermodaalisten kuljetusten) suhteen, tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että yhdistetyn kuljetuksen nimissä kaikki ehdotukset voitaisiin hyväksyä. Parlamentti hylkäsi komission ehdotuksen Euroopan unionin kansalaisten ja ympäristön etujen vuoksi.

4.3. Tieliikenteen hyötyajoneuvojen taloudellisen käytön ja infrastruktuurin ylläpidon vaatimusten välisellä tasapainolla on siltojen lujittamista laajempiakin vaikutuksia.

- Ehdotus kuorma-autojen suurimman sallitun koon ja painon lisäämisestä vaikuttaa maanteiden ylläpitoon.

– Vaikka ajoneuvot, joiden paino on 44 tonnia (tai 42 tonnia), olisivatkin täysin hyväksyttävissä moottori- tai pääteillä, ne voivat olla liian suuria ja sopimattomia paikallistieille. Paikallistiet ja niiden sillat ovat yleensä kapeampia ja heikompia. Raskaiden tavarankuljetusajoneuvojen ja muiden tienkäyttäjien, esim. jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden kesken syntyy usein konflikteja.

4.4. Komitea torjuu ajatuksen sallia 44 (tai 42) tonnia painavien kuorma-autojen käyttö tietyillä reiteillä. Mikäli asiaa tarkastellaan kuljetuskustannusten taloudellisuuden kannalta, tällaisista yhdistetyistä kuljetuksista riippuvainen teollisuus pyrkii siirtymään kyseisten reittien varrella sijaitseville alueille. Tämä saattaa hyödyttää nopeasti kehittyviä taajamia ja kaupunkeja, mutta haitata vanhoja, ennen 1900-luvun päätieverkkojen kehittämistä kasvaneita teollisuusalueita. Tämän perusteella ei ajoneuvojen kokoa ja painoa koskevien poikkeusten myöntämistä voida hyväksyä.

4.5. On myös syytä panna merkille, ettei intermodaalisia kuljetuksia aina tehdä paikallisten pääteasemien ja jakelupisteiden välillä. Esimerkiksi Yhdistyneessä kuningaskunnassa erään suuren valintamyymäläketjun skotlantilaisia jälleenmyyjiä palveleva välilastausvarasto on tällä hetkellä Keski-Englannissa

(Midlands) ja niiden välimatka taittuu 44 tonnia painavilla kuorma-autoilla.

5. Päätelmät

5.1. Sen enempää 44 tonnia kuin 42 tonnia painavia puoliperävaunuyhdistelmiä, joiden vetoajoneuvossa on kaksi akselia ja puoliperävaunussa kolme akselia, ei tule sallia.

5.2. Raskaiden tavarankuljetusajoneuvojen kokoa ja painoa koskevien määräysten noudattamista on valvottava.

5.3. Alue- ja paikallistason varojen lisäys tai uudelleensuuntaus pitäisi kohdentaa ylikuormitettujen raskaiden tavarankuljetusajoneuvojen kontrollointiin ja valvontaan.

Bryssel 16. syyskuuta 1999.

Alueiden komitean

puheenjohtaja

Manfred DAMMEYER

Alueiden komitean lausunto aiheesta "Ehdotus neuvoston direktiiviksi tietyillä teillä kansainvälisessä liikenteessä raskaisiin tavarankuljetusajoneuvoihin sovellettavia ajorajoituksia koskevasta yhdenmukaistettujen sääntöjen avoimesta järjestelmästä"

(1999/C 374/19)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon asiakirjan "Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle – Amsterdamin sopimuksen voimaantulon vaikutukset vireillä oleviin lainsäädäntöesityksiin" SEK(1999) 581 lopull.,

ottaa huomioon asiakirjan "Ehdotus neuvoston direktiiviksi tietyillä teillä kansainvälisessä liikenteessä raskaisiin tavarankuljetusajoneuvoihin sovellettavia ajorajoituksia koskevasta yhdenmukaistettujen sääntöjen avoimesta järjestelmästä" KOM(1998) 115 lopull. – 98/0096 COD (ent. SYN)⁽¹⁾,

ottaa huomioon neuvoston perustamissopimuksen 265 artiklan 1 kohdan sekä 71 artiklan nojalla tekemän ja 14. heinäkuuta 1999 lähetetyllä kirjeellä ilmoittaman päätöksen pyytää aiheesta alueiden komitean lausunto,

ottaa huomioon AK:n työvaliokunnan 15. syyskuuta 1999 alueiden komitean työjärjestyksen 39 artiklan nojalla tekemän päätöksen nimittää Wendelin Weingartner (A, PPE) yleisesittelijäksi laatimaan lausunto tästä aiheesta,

ottaa huomioon päätöslauselmansa aiheesta "Alueiden ja kuntien eurooppalainen peruskirja edistyksellisestä ja kestävästä liikennepolitiikasta" CdR 347/97 fin⁽²⁾,

ottaa huomioon talous- ja sosiaalikomitean 9. ja 10. syyskuuta 1998 antaman lausunnon aiheesta "Ehdotus neuvoston direktiiviksi tietyillä teillä kansainvälisessä liikenteessä raskaisiin tavarankuljetusajoneuvoihin sovellettavia ajorajoituksia koskevasta yhdenmukaistettujen sääntöjen avoimesta järjestelmästä" CES 1135/98,

hyväksyi 15. ja 16. syyskuuta 1999 pitämässään 30. täysistunnossa (syyskuun 16. päivän kokouksessa) yksimielisesti seuraavan lausunnon.

1. Johdanto

1.1. Komissio muistuttaa direktiiviehdotuksessaan, että yhteisöllä ei tällä hetkellä ole raskaiden tavarankuljetusajoneuvojen ajorajoituksiin liittyvää lainsäädäntöä. Toistaiseksi tällaiset määräykset annetaan jäsenvaltioiden lainsäädännössä, minkä vuoksi niitä ei ole sovitettu toisiinsa, vaan ne ovat hyvin erilaisia.

1.2. Käsillä olevan komission direktiiviehdotuksen tavoitteena on helpottaa yhteisön sisäistä rajanylittävää maanteiden tavaraliikennettä yhtenäistämällä pääliikenneväylien (TEN-verkkoihin kuuluvien teiden) nykyisiä ajorajoituksia. Tämä koskee lähinnä viikonloppuisin ja yleisinä vapaapäivinä sovellettavia ajokieltoja, jollaisia on tällä hetkellä seitsemässä viides-tätoista jäsenvaltiosta.

1.3. Eräiden jäsenvaltioiden komissiolta pyytämään sääntelyehdotukseen kohdistuu ristikkäisiä paineita; yhtäältä siinä

tulisi ottaa huomioon talouselämän edut, toisaalta myös yksittäisten jäsenvaltioiden tarve löytää asianmukaisia ratkaisuja liikenneturvallisuuden parantamiseksi, liikennekuormituksen vähentämiseksi, ympäristönsuojelun takaamiseksi ja sosiaalipoliittisten näkökohtien ottamiseksi huomioon kuljetusalalla.

2. Huomioita

2.1. Yhteisötason säännösten puuttuminen johtuu siitä, että tieliikenteen hallinnointi kuuluu jäsenvaltioiden ja joskus myös alueiden hallituksille. Komissio perustelee yhteisön direktiivin antamisen mahdollisuutta sillä, että tämä toimi kuuluu yhteisön ja jäsenvaltioiden yhteiseen toimivaltaan (EY:n perustamissopimuksen 75⁽³⁾ artiklan 1 kohdan a, c ja d luetelmakohdat). Näistä perusteluista riippumatta alueiden komitea huomauttaa, että tämän direktiivin antaminen kaventaa jäsenvaltioiden ja joissakin jäsenvaltioissa myös alueiden toimivaltaa ja on siten läheisyysperiaatteen vastaista.

⁽¹⁾ EYVL C 198, 24.6.1998, s. 17.

⁽²⁾ EYVL C 251, 10.8.1998, s. 7.

⁽³⁾ 71 artikla (Amsterdamin sopimus).

2.2. Huomiota herättävää on, että ne jäsenvaltiot, joissa tällä hetkellä sovelletaan ajorajoituksia – Saksa, Ranska, Italia, Luxemburg, Itävalta ja Portugali – ovat perinteisiä matkailumaita tai maita, jotka kärsivät pahoista vapaa-ajan- tai lomaliikenteen ruuhkahuipuista. Myös unioniin kuulumattomassa Sveitsissä ja monissa Keski- ja Itä-Euroopan valtioissa, jotka myös kuuluvat matkailumaihin, sovelletaan vastaavia maanteiden tavaraliikenteen rajoituksia.

2.3. Siitä huolimatta, että loma- ja vapaa-ajan liikenne siirtyy jatkuvasti yleistyvien lyhytloimien vuoksi myös kevät- ja syyskuukausille, huomattavat osat eteläeurooppalaisista valtioista kärsivät vain kesälomaliikenteestä, kun taas Keski-Euroopan valtiot ja alppivaltiot kärsivät tällaisista liikennehuipuista myös varsinaisten lomakausien välisenä aikana ja talvella.

2.4. Viikonloppuajokieltojen rajoittaminen koskemaan vain sunnuntaita, kuten direktiiviehdotuksessa esitetään, johtaisi kaikissa matkailumaissa valtaviin liikennemuutoksiin lauantaisin, sillä lauantai on yhä lomailijoiden yleisin saapumis- ja lähtöpäivä. Tästä syystä autoilijajärjestöt ADAC, ACI, FFAC ja ÖAMTC ovat antaneet yhteisen lausunnon, jossa ne puolustavat rekka-autojen nykyisten ajokieltojen säilyttämistä.

2.5. Keskeinen kysymys on, onnistutaanko kansainvälisen tavaraliikenteen ajorajoituksia koskevien määräysten yhtenäistämällä muuttamaan liikennevirtojen jakautumista eri liikennemuodoille (modal split). Komissio toteaa, ettei nykyisten viikonloppurajoitusten ole voitu osoittaa siirtäneen tavaraliikennettä maanteilta rautateille.

2.6. Tästä huolimatta on varauduttava siihen, että ehdotettu yhteisön säännös, jolla väljennetään maanteiden kansainvälisten tavarakuljetusten liikennöintiä viikonloppuisin ja yleisinä vapaapäivinä, lisää maanteiden tavaraliikenteen kasvua. Näin se samalla vie pohjan yhteisön vaatimalta kestävältä liikennepolitiikalta, jonka tavoitteina ovat ympäristönäkökoh-
tien kattava huomioon ottaminen, liikenteen parempi jakautuminen eri liikennemuotojen kesken, ympäristöä säästävien liikennemuotojen käytön tehostaminen ja maanteiden tavaraliikenteen siirtyminen rautateille tai laivaliikenteeseen. Nimenomaan kansainvälinen liikenne on kaukoliikennettä, ja siksi sitä on helpointa siirtää muille liikennemuodoille.

2.7. Väite, jonka mukaan maanteiden kansainvälisen tavaraliikenteen ajorajoitusten väljentämisellä ei ole juurikaan merkitystä, koska tällainen liikenne muodostaa vain muutamia prosentteja kaikesta maanteiden tavaraliikenteestä, pitää vain

osittain paikkansa. Kaikesta maanteiden tavaraliikenteestä kansainvälinen tavaraliikenne muodostaa kyllä vain pienen osan, mutta se käyttää pääasiassa pääliikenneväyliä (TEN-verkkoihin kuuluvia teitä), joiden liikenteestä se muodostaa varsin merkittävän osan (50 prosenttia tai enemmänkin). Ajokieltojen vähentäminen kohdistuisi kuitenkin juuri tähän pääliikenneväylien (TEN-teiden) verkkoon.

2.8. Myös liikenneturvallisuus on tekijä, jota tulee tutkia ja perustella tarkemmin. Komission perustelu, jonka mukaan ensi näkemältä ei ole havaittavissa, että rekkojen viikonloppuajokiellot olisivat vähentäneet viikonloppuisin tapahtuvia onnettomuuksia, on riittämätön.

2.9. Koska perusolettamuksena on, että rekkojen ajorajoitusten väljentäminen lisää maanteiden kansainvälistä tavaraliikennettä eikä liikenteen voida siten odottaa vähenevän muina-
kaan viikonpäivinä, on vaikea väittää perustellusti, että tällä toimella parannettaisiin liikenneturvallisuutta. Pikemminkin on lähdettävä siitä, että rekkaliikenteen lisääntyminen viikonloppuisin ja yleisinä vapaapäivinä yhdessä loma- ja vapaa-ajanliikenteen kanssa heikentää liikenneturvallisuutta.

2.10. Myös kansainvälisen rekkaliikenteen lisääntymiseen liittyvät ympäristökysymykset ovat tärkeitä. Erityisesti ilman saastumisen ongelmaan eli haitallisten päästöjen lisääntymiseen on suhtauduttava kriittisesti. Riippumatta siitä, vähentääkö lauantain vapauttaminen muiden viikonpäivien rekkaliikennettä, on kuitenkin lähdettävä siitä, että lauantaisin pääteiden (TEN-teiden) ruuhkaumisvaara on huomattavasti suurempi. Komissio toteaa itsekin perusteluissaan, että ruuhkissa polttoaineen kulutus ja sen myötä myös saastepäästöt voivat kaksinkertaistua. Siten liikenteestä johtuvan saastumisen ei voida odottaa vähenevän.

2.11. Ainakin Alppien kaltaisilla herkillä alueilla voidaan jo nykyään osoittaa, että saastemäärät vähenevät rekattomina viikonloppuina jyrkästi ja ympäristön kuormitusta voidaan ainakin lyhyesti laskea siedettävämmälle tasolle. Tämä johtuu viime kädessä myös siitä, että raskaat tavarankuljetusajoneuvot aiheuttavat yhä nykyäänkin suhteettoman suuren osan liikenteen saastepäästöistä, sillä rekkojen osuus koko liikenteestä on 15–20 prosenttia, mutta ne tuottavat noin 50 prosenttia ympäristölle erityisen haitallisista NO_x-päästöistä.

2.12. Mitä tulee melusaasteeseen, komissio itse toteaa kovaäänisten ajoneuvojen öisten ajorajoitusten samoin kuin pinnanmuodostuksensa vuoksi melulle alttiiden (esim. vuoristoisten) alueiden ajorajoitusten olevan perusteltuja. Ehdotus kohdennetuista ajorajoituksista teille, joilla melusaaste on todellinen ongelma, on kannatettava, kuten myös ehdotus, jonka mukaan tässä yhteydessä on otettava huomioon kaikkien ajoneuvojen melupäästöt. Varsinkin jälkimmäinen toimenpide edellyttää kuitenkin vielä tarkempia tutkimuksia.

2.13. Komissio toteaa direktiiviehdotuksen perusteluissa, että kaikissa valtioissa, joissa raskaiden tavarankuljetusajoneuvojen liikennöintiä on rajoitettu, on rajoituksiin säädetty myös poikkeuksia, jotka vaihtelevat maasta toiseen. Vaatimus sellaisten tuotteiden yhtenäisestä ja rajoittavasta luettelosta, joiden kuljettaminen on sallittua myös viikonloppuisin ja yleisinä vapaapäivinä, on tarkoituksenmukainen. Myös yhtenäiset säännöt siitä, mitä ajoneuvotyyppinä poikkeusmääräyksien tulisi koskea (esim. EURO-luokituksen korkeimpiin luokkiin kuuluvat ajoneuvot), ovat kannatettava ajatus.

2.14. Ajokielloilla on tietysti myös sosiaalisia vaikutuksia, sillä ne rajoittavat ajoaikaa ja sääntelevät lepoaikoja. Nykyisten ajorajoitusten väljentäminen aiheuttaisi lisää kohtuuttomia rasituksia maantiekuljetusten alalla toimiville ihmisille.

3. Päätelmät ja suositukset

3.1. Komitea vastustaa nyt käsillä olevaa direktiiviehdotusta tietyillä teillä kansainvälisessä tavaraliikenteessä sovellettavista yhdenmukaistetuista rekkujen ajorajoituksista, sillä nykyjärjestelmän säilyttämistä puoltavat perusteet ovat painavammat kuin sen muuttamisen puolesta puhuvat. Nykyisten ajokieltojen väljentäminen synnyttäisi lisää rekkaliikennettä ja antaisi yksipuolisesti maanteiden tavaraliikenteelle lisäetuja. Tämä olisi ristiriidassa Euroopan unionin vaatiman liikennepoliittisen muutoksen kanssa, jolla pyritään parantamaan liikennejakaamaa eli lisäämään junien ja laivojen käyttöä.

3.2. Direktiiviehdotus tulee torjua myös tieliikenteen edelleen hillitsemättömän kasvun vuoksi. Yhtäältä tieliikenne kokonaisuudessaan lisääntyy kaikkien ennusteiden mukaan edel-

leen — tavaraliikenne jopa vielä voimakkaammin kuin kokonaisliikenne — ja direktiivin kattaman maanteiden kansainvälisen tavaraliikenteen kasvuluvut ovat kaikkein suurimmat. Toisaalta on käynnissä jatkuva muutos kohti vapaa-aikayhteiskuntaa, ts. työaika lyhenee ja vapaa-aika lisääntyy. Vuosilomansa lisäksi yhä useammat yhteisön kansalaiset pitävät lyhyitä lomia ja tekevät retkiä viikonloppuisin ja vapaapäivinä. Niinpä esim. Keski-Alppien alueella vapaa-ajan liikenne hiljenee vuosittain lähes olemattomiin enää kahden loppusyksyn kuukauden ajaksi. Jatkuvasti lisääntyvän vapaa-ajan liikenteen ja ylimääräisen tavaraliikenteen päällekkäisyys etenkin lauantaisin aiheuttaa vuosi vuodelta suurempia ongelmia, joihin tarvitaan yhä kipeämmin vastatoimia.

3.3. On tarpeen tutkia huomattavasti tarkemmin edellä kuvailtujen viikonloppuina ja vapaapäivinä vallitsevien liikenneolojen keskinäisiä yhteyksiä ja niiden vaikutuksia liikenneturvallisuuteen ja ympäristöön. Sama koskee myös kansantaloudellisia vaikutuksia, joita ei toistaiseksi ole tutkittu tarpeeksi.

3.4. Direktiiviehdotuksen perusteluissa esitetyt viittaukset ajorajoitusten väljentämiseen tulevaisuudessa näyttävät vahvasti lähtevän maantiekuljetusalan tarpeista. Tieteellisesti perusteltu menettely edellyttää kuitenkin asioiden kokonaisvaltaista tarkastelua.

3.5. Rajoittavan ja yhtenäisen luettelon laatiminen sellaisista tuotteista, joiden kuljettaminen on sallittua myös viikonloppuisin ja yleisinä vapaapäivinä, on tarkoituksenmukaista. Lisäksi olisi mielekasta laatia erityisesti ympäristönäkökohdat huomioon ottava yhdenmukainen luettelo poikkeussäännösten kattamista ajoneuvotyypeistä.

3.6. Läheisyysperiaatteen nimissä alueiden komitea vaatii, että tieliikenteen hallinnointi säilytetään entiseen tapaan jäsenvaltioiden ja alueiden hallitusten toimivallassa, sillä nämä pystyvät parhaiten arvioimaan rekkujen ajorajoitusten tarpeellisuuden. Asetetuista tai suunnitelluista rajoituksista tulisi kuitenkin ilmoittaa komissiolle hyvissä ajoin.

3.7. Vaikka ajorajoitusten väljentäminen vaikuttaakin liiketaloudellisesti perustellulta, liikenneturvallisuus-, ympäristö- ja sosiaaliset puoltavat nykyisen järjestelmän säilyttämistä.

Direktiiviehdotuksesta käytävissä keskusteluissa on siten viime kädessä kysymys periaatteellisesta arvotuksesta, jossa alueiden

komitea kansalaisten edustajana asettuu yksiselitteisesti tämän kysymyksen koskettamien ihmisten etujen puolelle.

Bryssel 16. syyskuuta 1999.

Alueiden komitean

Puheenjohtaja

Manfred DAMMEYER
